

Vlaanderen
is economie, wetenschap
& innovatie

Jaarondernemingsplan 2024

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

www.ewi-vlaanderen.be

DEPARTEMENT
ECONOMIE
WETENSCHAP &
INNOVATIE

Jaarondernemingsplan | JOP 2024

Woord vooraf

Het voorliggend document betreft het Jaarondernemingsplan 2024 van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie.

Vooraleer dieper in te gaan op het Jaarondernemingsplan, wordt eerst het **Departement EWI gesitueerd** binnen het Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie en binnen de Vlaamse overheid.

Vervolgens worden de **beleidsacties van het departement weergegeven** die in het kader van het Jaarondernemingsplan 2024 zullen ondernomen worden.

Ten slotte vindt de lezer in bijlage:

- een gedetailleerd overzicht van de **EWI-begroting op basisallocatieniveau**;
- **de lijst van vertegenwoordigingen** van leden van het Departement EWI in supranationale, federale en Vlaamse organen;
- het **personeelsoverzicht** van het Departement en
- het **Beleidsgericht rapport van Audit Vlaanderen**.

**SITUERING VAN HET DEPARTEMENT ECONOMIE,
WETENSCHAP EN INNOVATIE BINNEN DE
VLAAMSE OVERHEID**

Missie en visie van het Departement EWI¹

Missie

Het Departement EWI staat in voor de *beleidsvoorbereiding*, *beleidsopvolging* en *beleidsevaluatie* voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie. Vlaanderen laten evolueren tot een van de meest vooruitstrevende en welvarende regio's in de wereld is daarbij ons belangrijkste doel.

Onze hefbomen zijn het bevorderen van:

- excellent wetenschappelijk onderzoek,
- een aantrekkelijk en duurzaam ondernemingsklimaat,
- een creatieve, innovatieve en ondernemende samenleving.

We ontwikkelen het Departement EWI verder tot het kenniscentrum binnen de Vlaamse overheid op het gebied van economie, wetenschap en innovatie.

Visie

Het samenspel van economie, wetenschap en innovatie biedt unieke mogelijkheden voor het uitwerken van een toekomstgerichte langetermijnstrategie.

In een open sfeer van samenwerking stemmen we onze inzichten af met onze partners in het eigen beleidsdomein en met de andere beleidsdomeinen. We formuleren onze voorstellen voor het nemen van beleidsbeslissingen zowel proactief als op vraag van de bevoegde minister.

We volgen de beleidscyclus op door de effectiviteit van het gevoerde beleid kritisch te evalueren en op basis van objectieve resultaten de aanpak bij te sturen. We communiceren regelmatig over de evoluties en vooruitzichten van onze werkzaamheden.

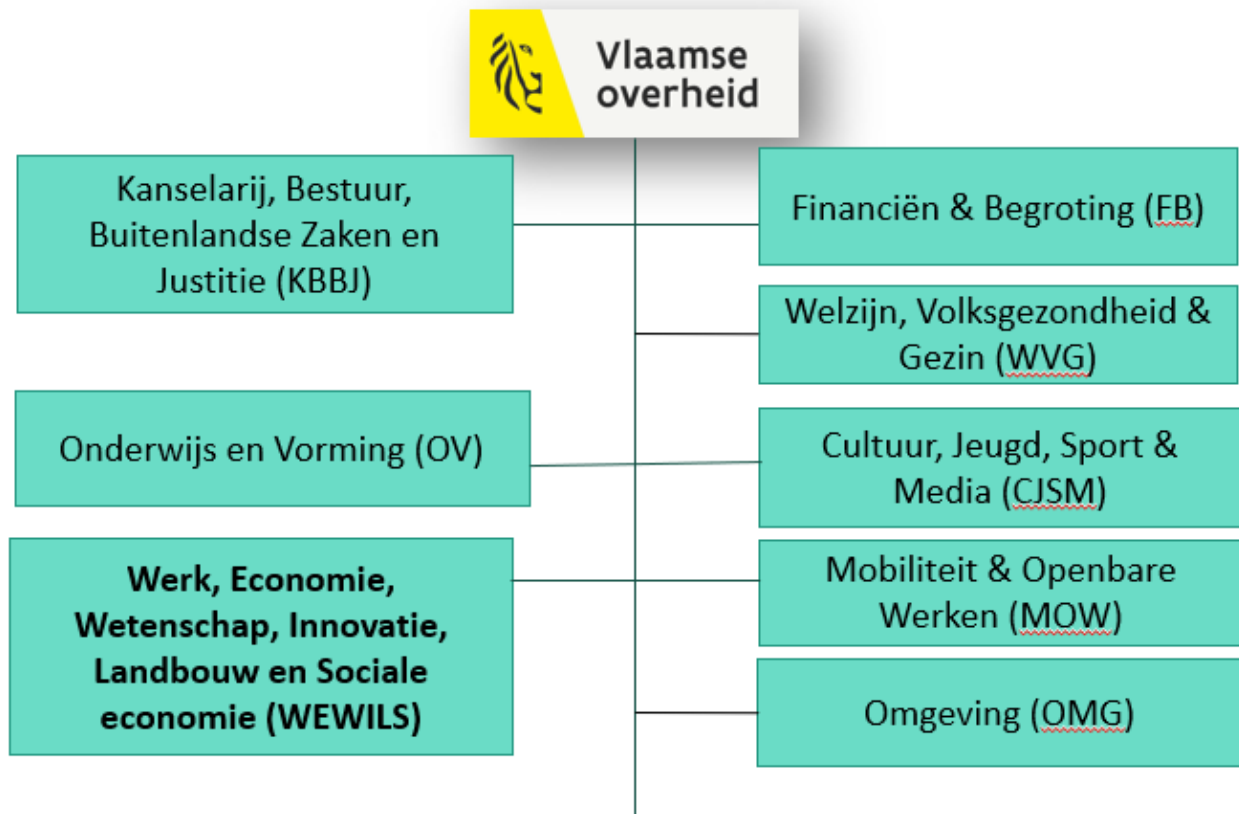
Goede contacten met het werkveld vormen een vruchtbare voedingsbodem voor de versterking van onze kennis en deskundigheid. Daardoor verzekeren we onze toegevoegde waarde bij de besluitvorming, ook in federale en internationale beleidsorganen.

Internationalisering en globalisering hebben een steeds grotere impact op onze werkomgeving. We stimuleren de Vlaamse participatie aan het wereldwijde onderzoeks- en innovatiegebeuren, en stemmen het economisch beleid af op de internationale dimensie van de Vlaamse economie.

¹ Zoals vastgelegd in 2010.

Situering van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie binnen de Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid kent vandaag **8 beleidsdomeinen**, waaronder het Beleidsdomein WEWILS.

Binnen elk beleidsdomein van de Vlaamse overheid bestaat er een departement en zijn er diverse agentschappen.

Het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 voorziet deze legislatuur verschillende **herstructureringen**.

Zo werd in 2020 een integratie doorgevoerd tussen de beleidsdomeinen Kanselarij en Bestuur en het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen.

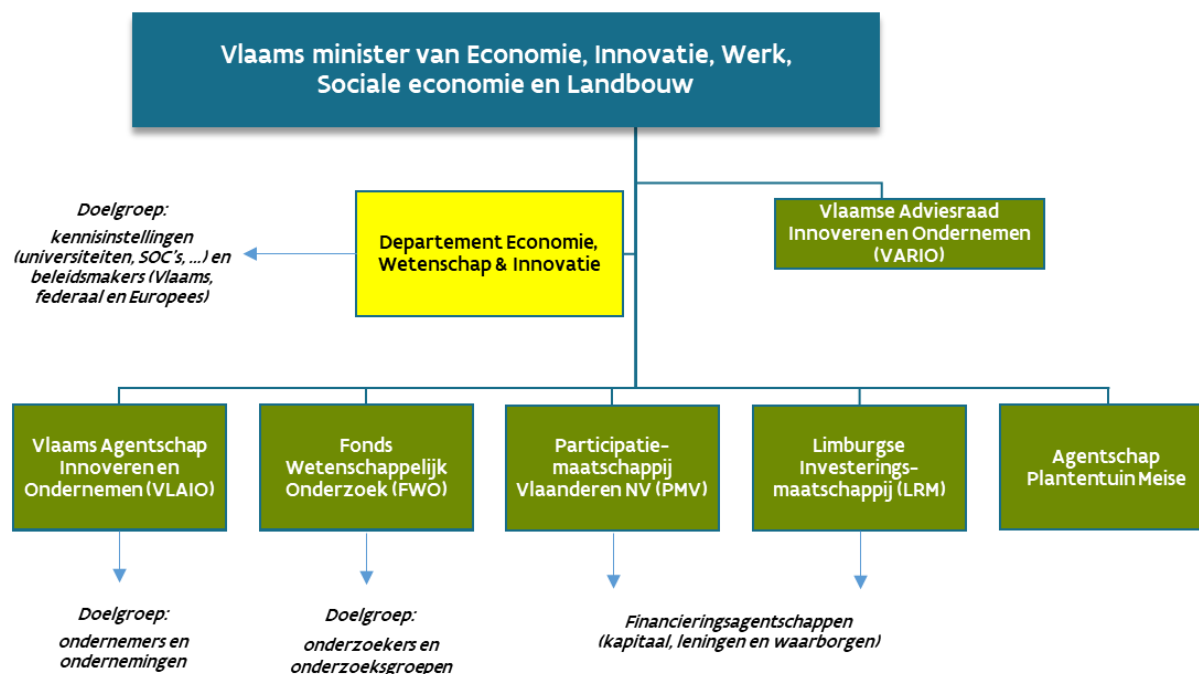
Dit resulteerde in het nieuwe beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie.

Op **1 januari 2024** werden de beleidsdomeinen EWI, WSE en LV samengevoegd tot **één nieuw beleidsdomein**.

Op **1 januari 2025** zullen de huidige departementen Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) en Werk en Sociale Economie (WSE) geïntegreerd worden tot **één nieuw departement** bevoegd voor economie, wetenschap, innovatie, werk en sociale economie.

De integratie van de twee departementen wordt **grondig voorbereid in 2024**.

Het organogram van het Beleidsdomein EWI ziet er in 2024 in de feiten nog als volgt uit (actualisatie zal plaatsvinden in 2025):

Het beleidsdomein is logisch gestructureerd in functie van de verschillende doelgroepen (zie supra):

- het Departement EWI;
- het nieuwe Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), in 2016 ontstaan uit een fusie tussen het Agentschap Ondernemen (AO) en het Instituut voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT);
- de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV);
- de Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM);
- het adviesorgaan VARIO
- en als buitenbeentje het Agentschap Plantentuin Meise²

Voor details verwijzen we graag naar onze **jaarlijkse Speurgids**-publicatie, waarin de taakstellingen van alle bovenvermelde instellingen uitgebreid toegelicht worden.

Onderstaand gaan we enkel dieper in op de **kernopdrachten van het Departement EWI**.

Eerst worden de tien kernopdrachten weergegeven, daarna ook met bijhorende budgetten 2024 in vastleggingskredieten en ten slotte worden de budgetten 2024 van het departement gesitueerd binnen die van het hele Beleidsdomein EWI in 2024.

² Ingevolge de vijfde staatshervorming overgeheveld naar het Beleidsdomein EWI.

De 10 kernopdrachten van het Departement EWI samengevat

1. Het ondersteunen en financieren in Vlaanderen van het **fundamenteel, strategisch basis- en toegepast wetenschappelijk onderzoek** en de daaruit voortvloeiende **transfer en valorisatie van kennis** via de kanalen van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (**FWO**), de Bijzondere Onderzoeksfondsen (**BOF**) en de Industriële Onderzoeksfondsen (**IOF**) en de interfaceactiviteiten. In totaal betreft het **afgerond 820 mio € Vlaamse overheidsmiddelen**.
2. Het ondersteunen en financieren van **dertien domeinspecifieke kennisinstellingen** voor fundamenteel en toegepast onderzoek, zoals de Plantentuin Meise, het Vlaams Instituut voor de Zee, het Instituut voor Tropische Geneeskunde, UNU-CRIS, Vlaams Unesco Trustfonds voor Wetenschappen, Alamire, EnergyVille, ... ten belope van afgerond 50 mio € overheidsmiddelen.
3. Het ondersteunen en financieren van de **brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek** via de financiering van **vier strategische onderzoekscentra** imec, VIB, VITO en Flanders Make. In totaal betreft het afgerond 380 mio € overheidsmiddelen.
4. Ondersteunen en financieren van het beleid inzake **wetenschapscommunicatie en –popularisering en burgerwetenschap, via structurele en occasionele partnerschappen**. In totaal betreft het afgerond **11 mio € overheidsmiddelen**.
5. Het proactief opvolgen en mee vorm geven van het **internationale en vooral Europese economisch-, wetenschaps- en innovatiebeleid via o.a. de Raad Concurrentievermogen (onderdelen Onderzoek - Industrie - Interne Markt) en via vertegenwoordigingen in talrijke EU-overlegorganen** met daarbij horend voorafgaand **Vlaamse stakeholderoverleg**. **In 2024 wordt in het bijzonder aandacht besteedt aan het Belgische voorzitterschap van de Raad in de eerste helft 2024, inzonderheid de raad Concurrentievermogen die door Vlaanderen (i.c. minister Brouns) zal voorgezeten worden.**
6. **Vlaamse én Europese beleidsvorming** in welbepaalde (vandaag 14) **thematische economie-, wetenschaps-, technologie- en/of innovatiedomeinen** zoals digitalisering (industrie 4.0, artificiële intelligentie, cybersecurity, 5G, open data, ...), klimaat, energie, bio- en circulaire economie, industrieel beleid, financieringsbeleid ondernemingen, gezondheidszorg, voeding, blauwe economie, luchtvaart- en defensie-industrie, ruimtevaart-economie en innovatief aanbesteden (PIO). Belangrijk daarbij zijn de Europese ondersteuningsprogramma's zoals Horizon Europe 2021-2027, het Invest EU fund, het Digital Europe Programma, het European Space Programme, het European Defense Fund, de Connecting Europe Facility, RRF, REpowerEU, ...
7. Het **monitoren, analyseren, evalueren en ontsluiten** van het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid via de ondersteuning van het Expertisecentrum O&O-Monitoring (ECOOM; inclusief het in 2021 in ECOOM geïntegreerde steunpunt Economie en Ondernemen), het steunpunt Circulaire Economie (vroeger Duurzaam Materialenbeheer) evenals via de drie eigen Evaluatie-, Kennis- en Flanders Research Information Space (FRIS) - cellen binnen het departement.

8. Ondersteunen van de **Vlaamse Adviesraad Innoveren en Ondernemen (VARIO)** via personeel en werkingsmiddelen. De VARIO adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, technologie-, innovatie-, industrie-, en ondernemerschapsbeleid. De raad doet dit zowel op eigen initiatief als op vraag.
9. Uitvoeren van **beleidscoördinerende en -rapporterende taken** binnen het eigen Departement, binnen het beleidsdomein EWI en binnen de Vlaamse overheid als geheel, evenals naar Europa en de OESO: begrotings- en juridische ondersteuning, interne en externe communicatie, organisatiebeheersing, parlementaire vragen en vragen om uitleg, opstellen beleidsnota en de Beleids- en BegrotingsToelichting (BBT), opvolgen fact finding missions Europese Commissie en OESO, beleidscyclus van het Europees Semester, coördinatie en monitoring van het Vlaams relanceplan *Vlaamse Veerkracht*, Voorzitterscollege, ...
10. Aanbieden van **managementondersteunende diensten (MOD)** - inzake **Human Resources, Facility, IT en Boekhouding** - aan vier entiteiten, voor ongeveer **duizend personeelsleden** samen: eigen Departement EWI, VLAIO, Departement WSE en het Agentschap Plantentuin Meise.

Onderstaand worden deze 10 kernopdrachten schematisch weergegeven, met daar waar relevant, de bijhorende Vlaamse overheidsbudgetten.

Kernopdrachten van het Departement EWI: verder detail en budgetten 2024

	(in mio euro)
1. Het ondersteunen en financieren in Vlaanderen van het fundamenteel, strategisch basis- en toegepast wetenschappelijk onderzoek en de daaruit voortvloeiende transfert en valorisatie van kennis, via vier financieringskanalen:	843,6
1.1. Financieringskanaal voor het fundamenteel en strategisch basisonderzoek via het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)	482,3
1.1.1. Algemeen fundamenteel onderzoek (onderzoeksmandaten en -projecten)	287,7
1.1.2. Domeinspecifiek fundamenteel onderzoek (toegepast biomedisch onderzoek en fundamenteel klinische mandaten)	20,4
1.1.3. Strategisch basisonderzoek met economische en/of maatschappelijke finaliteit (mandaten en projecten)	94,5
1.1.4. Onderzoeksinfrastructuur (middelzware en zware / internationale / Vlaamse Super Computer)	61,6
1.1.5. Personeels- en werkingsmiddelen FWO	18,1
1.2. Financieringskanaal voor het fundamenteel en strategisch basisonderzoek via de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) bij de vijf Vlaamse universiteiten	269,3
1.2.1. Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF)	230,6
1.2.2. Methusalem financiering (LT-financiering toponderzoekers)	21,7
1.2.3. Tenure track stelsel	10,9
1.2.4. Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO)	6,1
1.3. Financieringskanaal voor het toegepast onderzoek en valorisatie via de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF; 58) en de Interfacediensten (4,9) bij de vijf Vlaamse associaties van universiteiten en hogescholen	68,9
1.4. financieren van het onderzoeksgedeelte van de Vlaamse beleidsplannen Artificial Intelligence (14,1) en Cybersecurity (9)	23,1
2. Het financieren van 13 domeinspecifieke kennisinstellingen voor fundamenteel en toegepast onderzoek	49,3
2.1. Plantentuin Meise	20,2
2.2. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) in Oostende	11,6
2.3. Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) in Antwerpen	5,6
2.4. UNESCO-Trust Fund Wetenschappen (wetenschappelijke activiteiten van UNESCO in wetenschapsdomeinen waterbeheer en oceanen)	1,3
2.5. Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) te Brussel	1,166
2.6. Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen (KMDA)	1,175
2.7. Alamire Foundation (archiefontoerzoek muziekleven Lage Landen) te Leuven	0,931
2.8. United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) te Brugge	1,039
2.9. Vlerick Business School	0,843

2.10. Orpheus Instituut te Gent (artistiek onderzoek naar 'processen van muziek maken')	0,774
2.11. Antwerp Management School (AMS)	0,433
2.12 Kenniscentrum Data en Maatschappij	0,750
2.13 EnergyVille	3,5
3. Het financieren van de brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek via de vier strategische onderzoekscentra	379,3
3.1. imec in het domein van nano- en digitale technologie	149,7
3.2. VIB in het domein van de werking van het menselijk lichaam, planten en micro-organismen	88,3
3.3. VITO in het domein van cleantech en duurzame ontwikkeling	87,4
3.4. Flanders Make in het domein van de maakindustrie	53,9
4. Ondersteunen van het beleid inzake wetenschapscommunicatie en -popularisering	11,323
4.1. Vormgeven van het beleid en ondersteunen structurele partners, o.a.	
4.1.1. Technopolis NV te Mechelen	5,056
4.1.2. Roger Van Overstraten Stichting (RVO-society) te Leuven	0,839
4.1.3. Expertiscellen Wetenschapscommunicatie bij de associaties van universiteiten en hogescholen	2,296
4.2. Ondersteunen Burgerwetenschap ('Citizen Science'), o.a. via RVO-society	
5. Het proactief opvolgen en mee vorm geven van het internationale en Europese economisch-, wetenschaps- en innovatiebeleid (geen specifieke Vlaamse budgetten aan gekoppeld, maar belangrijk om Europese budgetten naar Vlaamse actoren te laten vloeien -> jaarlijks meer dan 300 mio € Europese middelen vloeien zo naar Vlaamse O&O-actoren !)	
5.1. Europees economisch-, wetenschaps- en innovatiebeleid	
5.1.1. Pro-actief opvolgen binnen de Europese Unie van de werkzaamheden in de schoot van de Raad Concurrentievermogen (drieluik: Onderzoek - Industrie - Interne Markt)	
5.1.2. Pro-actief opvolgen van de Europese ondersteuningsprogramma's voor economie, wetenschap en innovatie: voornamelijk het aflopende Horizon 2020 en huidige Horizon Europe programma 2021-2027, het Invest EU fund, het Digital Europe Programma, het European Space Programme, het European Defense Fund, de Connecting Europe Facility, RRF, REPowerEU, ...	
5.1.3. Vertegenwoordigen van Vlaanderen in diverse (expert)groepen, opgezet door de Europese Commissie en/of de Europese Raad (zie bijlage voor details)	
5.1.4. Intra-Belgische beleidsafstemming standpuntnamen op Europese fora (via CIS-CFS, IEC en DGE's) evenals voorafgaand Vlaams stakeholderoverleg in Europese dossiers	
5.2. Vormgeven van Interregionale samenwerkingsverbanden	
5.2.1. Vlaams-Nederlandse samenwerking in acht high tech domeinen	
5.2.2. Samenwerking Vlaanderen - Noordrijn-Westfalen	
5.2.3. Trilaterale samenwerking Vlaanderen-Nederland-Noordrijn-Westfalen inzake chemie	
5.2.4. Vanguard Initiative (netwerk van inmiddels 39 EU-regio's; Vlaanderen mede-oprichter)	

5.3. Internationaal economisch, wetenschaps-, en innovatiebeleid in OESO-verband (o.a. Staal, Committee for Scientific and Technological Policy, Global Science Forum, Working Party on Biotechnology,-Nanotechnology and-Converging Technologies, ...)	
6. Beleidsvorming in 13 thematische economie-, wetenschaps-, technologie- en innovatiedomeinen	
6.1. Het industrieel beleid in Vlaanderen (o.a. via Industrieforum) en Europa	
6.2. De digitale (data) economie	
6.2.1. Artificiële Intelligentie	
6.2.2. Cybersecurity	
6.2.3. Uitrol 5-G in Vlaanderen	
6.2.4. Open Data en Open Science beleid via o.a. European Open Science Cloud (EOSC) en de Europese Supercomputer (EURO-HPC)	
6.2.5. Industrie 4.0	
6.2.6. Geconnecteerd en autonoom rijden: smart mobility (o.a. Mobili-data project)	
6.2.7. Digitaliseringsontwikkelingen in het onderwijs: smart education (o.a. I-learn project)	
6.2.8. Het Europese wetgevend kader m.b.t. de 'Digital Single Market (DSM)' en het Europese ondersteuningsprogramma 'Digital Europe Programme (DEP)'	
6.3. Klimaatbeleid (o.a. het Vlaams Klimaat- en Energieplan 2021-2030; de 'Klimaat sprong')	
6.4. Energietransitie (inclusief waterstof)	
6.5. Circulaire economie (o.a. via Vlaanderen Circulair)	
6.6. Bio-economie (o.a. via het Actieplan bio-economie)	
6.7. Onderzoek en innovatie op gebied van gezondheid (o.a. Regmed XB; 3,2 mio €) en gezondheidszorg (Flanders Care 4.0)	
6.8. Onderzoek en Innovatie in de blauwe economie	
6.9. Onderzoek en Innovatie in de luchtvaart- en defensie industrie	
6.10. Onderzoek en Innovatie in de ruimtevaart economie	
6.11. Onderzoek en Innovatie in de voedingsindustrie	
6.12. Financieringsbeleid t.a.v. ondernemingen (o.a. via PMV en LRM)	
7. Het monitoren, analyseren, evalueren en ontsluiten van het economisch, wetenschaps- en innovatiebeleid	
7.1. Monitoren: economie en O&O-statistieken en indicatoren via interne Kenniscel	
7.2. Analyseren: o.a. beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek via het interuniversitaire Expertisecentrum Onderzoeks- en Ontwikkelingsmonitoring (ECOOM; 4 mio €) en het Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer (0,188 mio €)	
7.3. Evalueren: evaluaties beleidsinstrumenten en instellingen binnen en buiten het Departement EWI via de Evaluatiecel van het Departement	
7.4. Ontsluiten: uitbouw onderzoeksportaal Flanders Research Information Space (FRIS) en Open Science beleid via de Flanders Open Science Board (FOSB)	

8. Ondersteunen van de Vlaamse Adviesraad Innoveren en Ondernemen (VARIO) o.a. via personeel (7,6 VTE) en werkingsmiddelen	
9. Voeren van beleidscoördinerende en -rapporterende taken binnen het eigen Departement, binnen het beleidsdomein EWI en binnen de Vlaamse overheid als geheel	
<i>9.1 Beleidscoördinerende taken binnen het eigen Departement: staf, interne en externe communicatie, organisatiebeheersing, ...</i>	
<i>9.2 Beleidscoördinerende taken binnen het beleidsdomein EWI: beleidsnota en beleids- en begrotingstoelichtingen (BBT), begroting, parlementaire vragen en vragen om uitleg, Beleidsraad, juridisch advies, relanceplan Vlaamse Veerkracht, ...</i>	
<i>9.3 Beleidscoördinerende taken binnen de Vlaamse overheid als geheel: Voorzitterscollege, Stuurorgaan ICT, ...</i>	
<i>9.4. Beleidsrapporterende taken intra-Vlaanderen en extra-Vlaanderen richting vooral Europese Unie (o.a. Europees Semester, fact finding missions, ...) en OESO (o.a. landenrapporten, fact finding missions, ...)</i>	
10. Aanbieden van managementondersteunende diensten (MOD): inzake Human Resources, Facility, IT en Boekhouding aan vier entiteiten (ongeveer duizend personeelsleden) -> Departement EWI, VLAIO, Departement WSE, en het Agentschap Plantentuin Meise	
10.1 Human resources	
10.2 IT	
10.3 Boekhouding	
10.4 Facility	
Totaal budget Departement EWI	> 1,3 miljard euro

Bovenop hogervermelde **structurele middelen ten belope van meer dan 1,3 mia €** werd het Departement EWI mede verantwoordelijk voor de besteding van de Vlaamse relancemiddelen in het kader van het **Vlaams relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'**.

Het hele relanceplan slaat op **4,3 miljard € eenmalige middelen** vast te leggen in de periode 2021-2022, waarvan via het Beleidsdomein EWI meer dan een **half miljard € (561 mio. €)**.

De besteding van de middelen dient gebeurd te zijn medio 2026.

Projectnummer	Cluster/project/actie	Relance budget (in mio)
	Versterking O&O	
VV020	Bio-economie	20
VV020/01	Onderzoeksagenda (FWO)	6
VV020/02	Clusterprojecten (VLAIO)	7
VV020/03	Projecten kmo's - Toegang tot infrastructuur (VLAIO)	7
VV021	Onderzoeksinfrastructuur (bij Strategische Onderzoekscentra [SOC's], speerpuntclusters, Vlaamse onderzoeksinstellingen en hoger onderwijs)	101
	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	39
VV021/01	Bio Base NextGen Fermentation Platform: acht drukfermentoren met geavanceerde sensoren	1
VV021/02	Bio Base Demo: demonstratiefermentor op 50 m ³	11
VV021/03	Microbiële fermentatiestromen als eiwitbron in voedings- en voedertoepassingen van Vlaamse bedrijven	3
VV021/04	BioCon pilot plant: biomassa-conversieplatform	8
VV021/05	Samen bouwen aan een klimaatneutraal Vlaanderen: onderzoeks- en demonstratie-infrastructuur	8
VV021/06	Biotope incubator	7
VV021/07	Green Hydrogen Lab	2
	<i>Pijler Digitaal</i>	36
VV021/08	Acceleratorprogramma met 6 end-to-end digitale pilootproductielijnen voor digitale transformatie van High-Mix-Low-Volume (HMLV) productie	11
VV021/09	Uitbreiding Fotonica pilootlijn infrastructuur	5
VV021/10	Miniaturisatie in geavanceerde halfgeleider technologieën: opzet van een Hoge Numerieke Apertuur (NA) Extreme Ultra Violet (EUV)-golflengte Lab	20
	<i>Pijler Gezondheid</i>	26
VV021/11	CESPE Innovatie Accelerator voor (bio)farmaceutische productie	9
VV021/12	Ecosysteem voor pandemiebestrijding: Vaccinopolis (4 mio €) + Flipped TTO (1,3 mio €)	5
VV021/13	Europese translationele motor voor AAV-gentherapie	9
VV021/14	Remote Clinical Monitoring Center (RCMC)	2
VV022	Versterking O&O bedrijven	100
VV022/01	<i>O&O-bedrijfssteun</i>	80
	waarvan 8mio voor cluster gezondheidszorg	8
	waarvan reeds 30mio naar O&O bedrijfsprojecten	30
VV022/02	<i>IPCEI Micro-elektronica</i>	20
VV023	Versterking onderzoeksveld en versnelling O&O	59
VV023/01	Oproepen infrastructuur hogescholen	6
VV023/02	Bedrijfsprojecten ETS-innovatiefonds & CCS-CCU	10
VV023/03	Projecten via VLIR (IOF)	18
	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	7
VV023/031	Innovatief ecosysteem voor circulair gebruik en opwaardering van CO ₂ , stikstof en andere componenten in de lucht ter verbetering van de kwaliteit van onze leefomgeving	2
VV023/032	Valorisatie van agro-industriële biomassa & biomassa residuen in een duurzame circulaire bio-economie	2
VV023/033	Imec-VITO: membranen	3
	<i>Pijler Digitaal</i>	1
VV023/034	Een schaalbare en flexibele infrastructuur voor de transformatie naar digitaal-fysieke werkomgevingen	1
	<i>Pijler Gezondheid</i>	11
VV023/035	MabMine: een geïntegreerd platform voor de identificatie, isolatie en karakterisatie van humane monoklonale antilichamen	2
VV023/036	PRISMO: Precisiegeneeskunde door geïntegreerde Spatiale Multi-Omics	2
VV023/037	HighTru Lab: geautomatiseerd, geïntegreerd en modulair High Throughput platform voor reactieoptimalisatie en continue flow productie van geneesmiddelen in Vlaanderen	4
VV023/038	MICROLAB: centre of excellence voor microfabricage van microfluidics in glas	1
VV023/039	Supporting ITM's Scientific Infrastructure to Innovate for the Global Good	1
	IMEC TEF	20
	Solid	5
	Blue deal	
VV025	Blue Deal - Onderzoek	6
VV027	Blue Deal - Economie	10
	Waterstofonderzoek	
VV047	Waterstofonderzoek	125
	Iedereen lokaal digitaal	
VV055	Smart Cities	20
	Verbetering en verduurzaming ruimtelijke ordening	
VV101	Inhaalbeweging vernieuwing bedrijventerreinen	10
VV102	Investeren in kernversterking via projectoproepen	25
	Brexit	
VV109	VLAIO Brexit actieplan	50
	Uitbouwen circulaire economie	
VV123	Circulair bouwen	10
VV124	Circulaire maakindustrie	15
	Digitalisering Vlaamse media- en cultuursector	
VV134	Digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector	10
	Totaal	561

Een **inventie** is een (wetenschappelijke en/of praktijkgerichte) uitvinding, een ontdekking zeg maar. Die is vaak, maar zeker niet altijd, het gevolg van (fundamenteel en/of toegepast en/of praktijkgericht) onderzoek, gedreven door nieuwsgierigheid.

Innovatie is de toepassing van de vinding in een product, een dienst, een proces(technologie) of een organisatievorm. In het innovatieproces speelt ondernemerschap een sleutelrol. In het ondernemerschapproces worden nieuwe ideeën, producten en of diensten, waarvoor een economische en/of maatschappelijke vraag is geïdentificeerd, ontwikkeld en benut.

Diffusie tenslotte is de verspreiding van de innovatie in de economie en/of de samenleving.

Voor een toelichting van deze begrippen wordt verwezen naar de EWI-publicatie Speurgids.

Budgettair betreffen de **vastleggingskredieten** van zowel het Departement EWI als van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen, waarmee het Departement EWI nauw samenwerkt. Samen totaliseren deze middelen tot meer dan 2,3 miljard euro.

Links in de tabel worden de overheidsmiddelen weergegeven die onder de verantwoordelijkheid van het **Departement EWI** vallen.

Rechts vindt men de middelen onder verantwoordelijkheid van de collega's van **VLAIO**.

Ter informatie worden rechts onder in de tabel ook de voor O&O relevante overheidsmiddelen van de **andere beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid** weergegeven (inzonderheid de 1ste geldstroom – de zgn. werkingsmiddelen - voor de universiteiten en hogescholen, die eveneens meer dan 2,2 miljard euro bedragen).

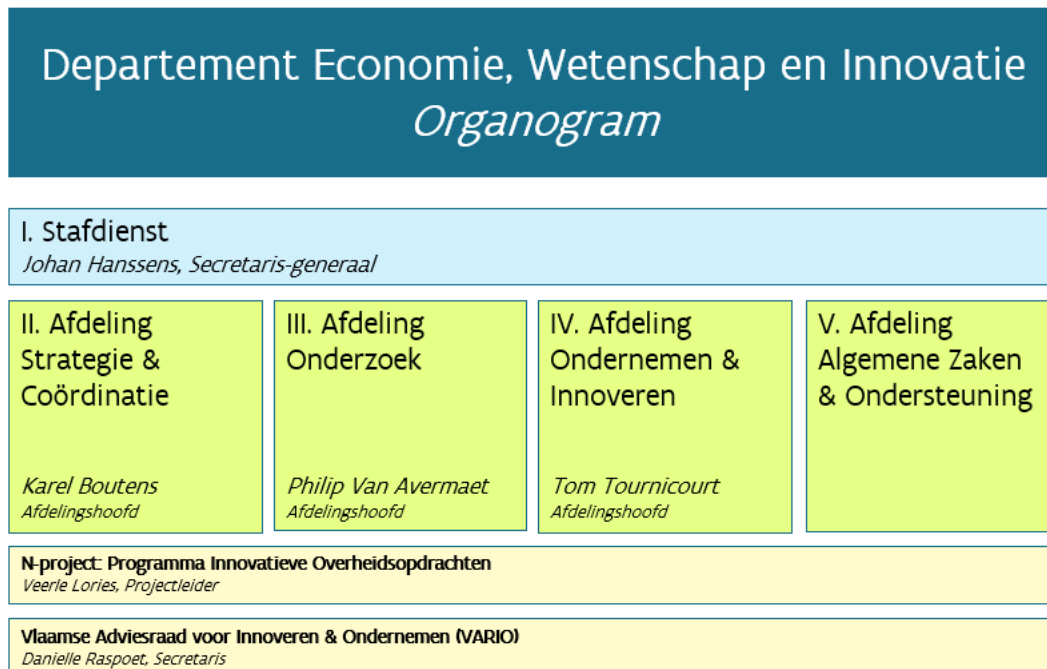
Rechts onderaan wordt eveneens de **fiscale O&O-ondersteuning**, die een federale bevoegdheid is, weergegeven en die overschrijdt eveneens de kaap van 2 miljard.

Van inventie naar innovatie:
Vlaamse begrotingsmiddelen 2024 voor het wetenschaps- (fundamenteel, strategisch basis- en toegepast onderzoek en valorisatie)
en het innovatie- en economisch beleid* : 2,6 miljard euro

I. VIA HET DEPARTEMENT EWI		II. VIA HET VLAIO					
mio €		mio €					
A. open financieringskanalen op initiatief van de ONDERZOEKER (voornamelijk bij een universiteit) voor fundamenteel, strategisch basis- en toegepast onderzoek evenals voor valorisatie	1. FWO (voornamelijk de 5 universiteiten)	482,4	II.1. Innovatie				
	algemeen fundamenteel onderzoek	287,8					
	toegepast biomedisch en klinisch	20,4					
	strategisch basisonderzoek	94,5					
	onderzoeksinfrastructuur	61,6					
	werking FWO	18,1					
	2. Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) (bij de vijf universiteiten)	269,5					
	BOF-middelen	230,6					
	Methusalem financiering	21,8					
	Tenure Track steelsel	11					
3. Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) (bij de vijf associaties)	68,9	idem, maar dan binnen de domeinen van de zeven Speerpuntclusters					
Industriële Onderzoeksfondsen	62						
Interfaciediensten	6,9						
subtotaal A	820,8						
specifiek voor de vijf universiteiten zijn bovenstaande kanalen BOF en IOF aangevuld met een deel van de jaarlijkse algemene werkmiddelen van de universiteiten, aangewezen voor onderzoek; per hypothese is dat 25% van die middelen	4. onderzoeksdeel werkmiddelen universiteiten (middelen komen via het Departement Onderwijs, beleid via Departement EWI; werksuikeringen 2024 = 1,220 mia € -> 25% = 305 mio €)		305	idem, maar dan binnen specifieke domeinen			
	subtotaal (A + 4)		1125,8				
B. de financiering van de vier strategische onderzoekscentra (SOC's), die een brugfunctie vervullen tussen fundamenteel en toegepast onderzoek	5. imec (nano- en digitale technologie)		150	interactie kennisinstelling - bedrijf			
	6. vib (biotechnologie: werking menselijk lichaam, planten en micro-organismen)		88,4				
	7. vito (duurzame ontwikkeling)		87,4				
	8. Flanders Make (maakindustrie)		54				
	subtotaal B	379,8					
C. financiering van drie domeinspecifieke onderzoeksprogramma's	9. Onderzoeksruik Artificiële Intelligentie	14,2	kennisdiffusie				
	10. Onderzoeksruik Cybersecurity	9					
	11. Regeneratieve Geneeskunde (RegMed XB)	3,3	transversaal				
	subtotaal C	26,5					
D. financiering van domeinspecifieke kennisinstellingen	12. Agentschap Plantentuin Meise	20,2	II.2. Economisch beleid				
	13. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)	11,6					
	14. Instituut Tropische Geneeskunde (ITG)	5,6					
	15. UNESCO-Trust Fund	1,3					
	16. Koninklijke Maatschappij Dierkunde Antwerpen (KMDA)	1,175					
	17. Alamire Foundation (archieffonderzoek muzieklevens Lage Landen)	0,931					
	18. United Nations University on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS)	1					
	19. Orpheus Instituut (artistiek onderzoek processen muziek maken)	0,774					
	20. Energyville	3,6					
	subtotaal D	46,18					
E. financiering van instellingen voor post-initieel onderwijs	20. Vlerick Business School	0,843	ondernemerschapsstimuleren				
	21. Antwerp Management School (AMS)	0,433					
	subtotaal E	1,276					
F. financiering van adviesorganen	22. Vlaamse Adviesraad Innoveren en Ondernemen (VARIO)	1	groei-ondersteuning				
	23. Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB)	1,166					
	subtotaal F	2,166					
G. financiering van steunpunten beleidsrelevant onderzoek	24. Expertisecentrum Onderzoeks- en Ontwikkelingsmonitoring (ECONOM) + Steunpunt Ondernemen en Economie	4,485	Beleidsdomein Onderwijs & Vorming				
	26. Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer (Summa)	0,2					
	subtotaal G	4,685					
H. financiering uitrol Open Science in Vlaanderen	27. Flanders Open Science Board (bij FWO)	5	Beleidsdomein L&V				
	28. Flanders Research Information Space (FRIS) bij Departement	1,5					
	subtotaal H	6,5					
I. financiering van wetenschapscommunicatie - en popularisering	29. Technopolis NV	5	Beleidsdomein Omgeving				
	30. Expertisecellen bij Associaties	2,3					
	31. RVO-Society	0,839					
	32. andere partners	3,1					
subtotaal I	11,239	Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media					
J. financieringsagenschappen van de Vlaamse overheid (leningen, kapitaal, waarborgen, infrastructuur, ...)	33. PMV (Vlaams breed)		-				
	34. Flanders Future Tech Fund (via PMV)		0,819				
	34. LRM (Limburg)		-				
	subtotaal J	-					
Totaal aan middelen via Departement EWI (exclusief de 25% werkmiddelen universiteiten)	1.300,0	Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken	Beleidsdomein Omgeving				
Totaal aan middelen (inclusief de 25% werkmiddelen universiteiten)	1.605,0						
				III. VIA ANDERE BELEIDSDOMEINEN	mio €		
						algemene werkmiddelen universiteiten (1,22 mia €) én hogescholen (1,014 mia €) (cfr supra I.A: 25% werkmiddelen van de universiteiten = onderzoeksmiddelen bij hypothese)	2 235
		middelen Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek (PWO) voor de hogescholen	31,4				
				Instituut voor Natuur en Bos (INBO)	-		
						Agentschap Onroerend Erfgoed	-
		Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)	-				
				IV. FEDERAAL, o.a.	-		
						Studiecentrum Kernenergie Mol	-
		Federale Wetenschappelijke Instellingen	-				
				Collectieve centra (WTCSB, ...)	-		
						Sciensano (volksgezondheid)	-
		Fiscale en parafiscale O&O-stimuli I (2020 België) (o.a. vrijstelling doorstorting bedrijfsvoorheffing 1,2 mia € / octrooien 0,580 mia € / belastingkrediet O&O 0,4 mia	2 304				
				wooral Horizon Europe: middelen competitief naar Vlaamse actoren	300		
						EFRO + INTERREG	-
			-				

*In de parlementaire stukken "Beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024" en "Beleids- en Begrotingstoelichting voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie - Begrotingsjaar 2024" van minister Crevits vindt de lezer duiding bij hoger vermelde cijfers.

Naast middelen zet het departement natuurlijk ook **mensen** in, werkzaam binnen de staf, de vier afdelingen, het N-project 'Innovatieve overheidsopdrachten' (in het voorjaar 2024 als N-project uitgedoofd en qua activiteiten getransfereerd naar VLAIO) en de VARIO. Onderstaand wordt het organogram weergegeven.

Inzake personeelsinzet wordt nog gewezen op een specificiteit.

De afdeling **Algemene Zaken en Ondersteuning** binnen het Departement EWI is niet alleen **dienstverlener** inzake personeel, HR, Facility, Boekhouding en IT aan het eigen departement, maar ook:

- *binnen* het eigen beleidsdomein EWI aan het **Agentschap Innoveren en Ondernemen** en de **Plantentuin Meise**;
- *buiten* het eigen beleidsdomein aan het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE) en dit ten aanzien van het **Departement WSE**.

Op deze manier verleent de afdeling diensten aan ongeveer duizend personeelsleden.

De **kernopdrachten van Departement EWI** bestaan per afdeling uit:

- **Kernopdrachten Staf:**
 - coördinatie van transversale en horizontale beleidsinitiatieven;
 - organisatiebeheersing (o.a. risico- en opportuniteitenmanagement);
 - informatie- en kennisbeheer;
 - interne en externe communicatie;
 - secretariaatsfunctie/Postbus/Persoverzicht/...;
 - bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM) / Welzijn.

- **Kernopdrachten afdeling Strategie en Coördinatie:**
 - coördinatie beleidscyclus: beleidsnota, begrotingsopmaak en -controle, parlementaire vragen en vragen om uitleg, kabinetsoverleg, managementcomité;
 - coördinatie beleidsrapporteringen voor hele beleidsdomein: Vlaams, Belgisch, Europees, OESO;
 - beleidsevaluaties;
 - strategisch onderzoekscentrum Flanders Make;
 - internationale samenwerking;
 - High Performance Computing (HPC);
 - juridische dienstverlening;
 - prospectief beleid,
 - kennis- en economisch veiligheidsbeleid.

- **Kernopdrachten afdeling Onderzoek:**
 - fundamenteel onderzoek (FWO, BOF);
 - toegepast onderzoek & valorisatie (IOF, interface);
 - (internationale) onderzoeksinfrastructuur;
 - strategische onderzoekscentrum VIB;
 - specifieke kennisinstellingen (VLIZ, KVAB, KMDA-CRC, Plantentuin Meise, Orpheus, AMS, Vlerick, ITG,...);
 - (internationaal) onderzoeksbeleid in diverse wetenschapsgebieden;
 - thematische beleidsontwikkeling (voor domeinen zie infra bij afdeling Ondernemen en Innoveren);
 - 'Flanders Research Information Space' (FRIS) en 'Open Science';
 - wetenschapscommunicatie en 'Science in Society'.

- **Kernopdrachten afdeling Ondernemen en Innoveren:**
 - 'Kenniscentrum' Ondernemen en Innoveren;
 - beleidsvoorbereiding en -monitoring 'ondernemerschap';
 - beleidsvoorbereiding en -monitoring 'financiering ondernemingen';
 - strategische onderzoekscentra IMEC en VITO;
 - thematische beleidsontwikkeling: digitalisering (industrie 4.0, artificiële intelligentie, cybersecurity, 5G, ...), klimaat, energie, bio- en circulaire economie, industrieel beleid, financiële economie, gezondheidszorg, voeding, blauwe economie, luchtvaart- en defensie industrie, ruimtevaart economie, ...;
 - regionaal specialisatiebeleid (o.a. Vanguard,...).

- **Kernopdrachten afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning:**
 - HR;
 - dienstverlening personeel;
 - dienstverlening boekhouding;
 - facilitaire dienstverlening;
 - IT dienstverlening;
 - archiefbeheer.

In dit ondernemingsplan wordt er per fiche melding gemaakt van VTE's, met uitzondering van die VTE's die hoofdzakelijk een ondersteunende functie hebben en/of recurrente taken voor de afdeling AZO uitoefenen.

Een gedetailleerde stand van zaken inzake **personeelsinzet** wordt weergegeven in bijlage 2. Daar zal de lezer kunnen terugvinden dat het Departement EWI **op 31 december 2023** in totaal **102 personeelsleden** telde waarvan er:

- **63** werken binnen de Staf en de drie 'beleids'-afdelingen 'Strategie en Coördinatie', 'Ondernemen en Innoveren' en 'Onderzoek';
- **7** voor de VARIO;
- **8** voor de cel kabinetsondersteuning op het kabinet van voogdijminister Jo Brouns;
- **24** personeelsleden binnen de bovenvermelde dienstverlenende afdeling 'Algemene Zaken en Ondersteuning'.

Allemaal samen zullen zij ook in 2024, in uitvoering van dit ondernemingsplan, het beste van zichzelf geven zodat het Departement EWI haar steen(tje) bijdraagt in het laten evolueren van Vlaanderen tot een van de meest vooruitstrevende, wendbare en welvarende regio's in de wereld.

In het vervolg van dit document wordt de structuur van de kernopdrachten niet verder aangehouden, maar worden deze opdrachten vertaald naar de structuur van de Beleidsnota 2019-2024.

A: JAARONDERNEMINGSPLAN 2024

Ten geleide

Voorliggend Jaarondernemingsplan is zo goed als mogelijk opgesteld conform de instructies vervat in de mededeling 'Instructies ondernemingsplannen 2020-2024', door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 7 februari 2020 (VR 2020 0702 MED.0051/1BIS).

De mededeling schrijft voor de structuur van de ondernemingsplannen af te stemmen op de structuur van de Beleidsnota en de Beleids- en Begrotingstoelichting. Op die manier zijn de beleidsnota's en de beleids- en begrotingstoelichtingen enerzijds en de ondernemingsplannen anderzijds complementair en vormen ze één logisch geheel.

Deze opdracht is evenwel niet zo eenvoudig omdat de 'Beleidsnota Economie, Wetenschap en Innovatie 2019-2024' en de Beleids- en Begrotingstoelichting voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie – Begrotingsjaar 2020, een duidelijk verschillende structuur hebben.

Zo is de Beleids- en Begrotingstoelichting gestructureerd op basis van vier beleidsvelden van het Beleidsdomein EWI, met daarbinnen de gedefinieerde inhoudelijke structuurelementen:

BELEIDSVELD I: ECONOMIE

- Inhoudelijk structuurelement 1 :Financiering ondernemingen
- Inhoudelijk structuurelement 2 : Ondernemerschap
- Inhoudelijk structuurelement 3 :Groei-ondersteuning KMO's en groeibedrijven
- Inhoudelijk structuurelement 4 : Vergroening/klimaat
- Inhoudelijk structuurelement 5 :Ruimtelijke Economie

BELEIDSVELD II: WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

- Inhoudelijk Structuurelement 1: Algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 2 : Domeinspecifiek fundamenteel onderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 3 : Strategisch basisonderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 4 : Onderzoeksinfrastructuur
- Inhoudelijk structuurelement 5 :Post-initieel onderwijs

BELEIDSVELD III: INNOVATIE

- Inhoudelijk structuurelement 1 : Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek
- Inhoudelijk structuurelement 2 :Valorisatie onderzoeksresultaten
- Inhoudelijk structuurelement 3 :Innovatiekracht ondernemingen

BELEIDSVELD IV: WETENSCHAPSCOMMUNICATIE

- Inhoudelijk structuurelement: Wetenschapscommunicatie

APPARAATSKREDIETEN ENBEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

De Beleidsnota is evenwel gestructureerd op basis van de beleidsklemtonen van de minister:

TRANSVERSALE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

- Lokaal ondernemerschap laten bloeien
- Een integraal industriebeleid voor de toekomst
- Regionale specialisatie in streken en provincies
- Succesvol ondernemen in de digitale samenleving
- Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie
- Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie

BELEIDSVELD ECONOMIE

- Meer en sterkere ondernemers
- Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal
- Veerkrachtige bedrijven en sectoren
- Duurzame en innovatieve ruimte om te ondernemen

BELEIDSVELD WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

- Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing
- Sterk basisonderzoek met zicht op economische en maatschappelijke doorbraken
- Excellente en internationaal verbonden onderzoekinfrastructuur
- Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen
- Onderzoek voor toonaangevende businessschools in Vlaanderen

BELEIDSVELD INNOVATIE

- Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing
- Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact
- Impactvol innoveren in bedrijven en clusters en optimale kennisverspreiding

BELEIDSVELD WETENSCHAPSCOMMUNICATIE: HET STIMULEREN VAN DE INNOVATIE- EN ONDERNEMERSCULTUUR

- Passie voor wetenschap en techniek aanwakkeren
- Werken aan bewustmaking en beeldvorming rond ondernemerschap

OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

- Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers
- Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid
- Een beleid gedreven door feiten en cijfers

Er moet dus een keuze worden gemaakt.

Wij opteerden er voor het Jaarondernemingsplan 2021 van het Departement EWI **te structureren op basis van de structuur van de Beleidsnota 2019-2024.**

Dit deden we ook in 2020. We houden dit aan in het Jaarondernemingsplan 2024. Continuïteit is dus verzekerd.

Op deze wijze zal via het ondernemingsplan opnieuw duidelijk worden op welke wijze het Departement EWI bijdraagt aan de beleidsdoelstellingen zoals opgenomen in de Beleidsnota van de minister.

De **beleidsacties** die het Departement EWI in 2024 onderneemt, worden dus **'ingevoegd' in de structuur van de Beleidsnota 2019-2024.**

INHOUD

Woord vooraf	2
SITUERING VAN HET DEPARTEMENT ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE BINNEN DE VLAAMSE OVERHEID	3
Missie en visie van het Departement EWI.....	4
Situering van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie binnen de Vlaamse overheid	5
Het organogram van het Beleidsdomein EWI ziet er in 2024 in de feiten nog als volgt uit (actualisatie zal plaatsvinden in 2025):	7
De 10 kernopdrachten van het Departement EWI samengevat	8
Kernopdrachten van het Departement EWI: verder detail en budgetten 2024.....	10
A: JAARONDERNEMINGSPLAN 2024	20
Ten geleide	21
INHOUD	23
I. Transversale strategische doelstellingen.....	28
Een integraal industriebeleid voor de toekomst	28
0. Vlaams relanceplan Vlaamse Veerkracht – coördinatie en opvolging uitvoering VV-projecten	28
1. Analytische onderbouwing van het Vlaams industriebeleid en proactief opvolgen van de Europese ontwikkelingen, waaronder de European Chips Act en het Green Deal Industrial Plan met de Net Zero Industry Act	31
2. Europese interregionale samenwerking tussen innovatieve regio's: Vanguard Initiative	39
3. Vrijwaren positie Vlaamse staalsector op de Europese en wereldmarkt.....	42
Regionale specialisatie in streken en provincies.....	44
4. Regionale specialisatie in Limburg via de Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM)	44
Succesvol ondernemen in de digitale samenleving	45
5. Vlaams Actieplan Artificiële Intelligentie (AI) – luik onderzoek.....	45
6. Vlaams Actieplan Cybersecurity (CS) – luik onderzoek en flankerend beleid.....	47
7. Coördineren van het Digital Europe Programme (DEP) voor Vlaanderen.....	49
8. A Europe fit for the digital age	54
9. Smart Cities en Internet of Things via het convenant met imec.....	57
10. Digitalisering: Kenniscentrum Data en Maatschappij en Responsible Research and Innovation (RRI)	60
Innovatie voor klimaatneutrale oplossingen in de industrie.....	63
11. Uitvoering Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 en Vlaamse Klimaatstrategie 2050	63
12. Energietransitie: energietechnologie en waterstof, EnergyVille en energiebeleidsvereenkomsten.....	67

13. Toekomstgerichte chemiestrategie: bi- en trilaterale beleidscoördinatie met Nederland en Noordrijn-Westfalen.....	73
Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie	75
14. Circulaire economie: beleidsontwikkeling	75
15. Bio-economie: transitie van een fossiel-gebaseerde naar een bio-gebaseerde economie	79
II. Beleidsveld ‘Economie’	82
ISE ‘Ondernemerschap’	82
Meer en sterkere ondernemers.....	82
16. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot ondernemerschap	82
ISE ‘Financiering ondernemingen’	83
Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal	83
17. Vlaamse kmo-innovatie in Europese context	83
18. Flanders Future Tech Fund	85
19. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot financiering ondernemingen.....	86
III. Beleidsveld ‘Wetenschappelijk Onderzoek’	88
ISE ‘Algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek’	88
Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing.....	88
20. Financieren en ondersteunen van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO).....	88
21. Financieren en stimuleren van fundamenteel onderzoek onder andere via de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) bij de universiteiten.....	90
22. Menselijk kapitaal: loopbaan kenniswerkers en onderzoekers.....	91
Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen	93
23. Agentschap Plantentuin Meise.....	93
24. Kennisinstellingen VLIZ, KVAB, KMDA-CRC, Alamire, UNU-CRIS	95
ISE ‘Strategisch basisonderzoek’	99
Sterk basisonderzoek met zicht op maatschappelijke en economische doorbraken	99
25. Strategisch basisonderzoek binnen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen.....	99
ISE ‘Onderzoeksinfrastructuur’	101
Excellente en internationaal verbonden onderzoeksinfrastructuren	101
26. Het Vlaamse en Europese beleid inzake grote (internationale) onderzoeksinfrastructuren en voorbereiding Einstein telescoop.....	101
27. Vlaams Onderzoeksnetwerk (VON) - BELNET: verdere uitbouw en upgrade	108
SE ‘Post-initieel onderwijs’	110
Instellingen post-initieel onderwijs	110

28. Hogere Instituten voor Schone Kunsten en Instelling voor post-initieel onderwijs: Orpheus en ITG	110
Onderzoek door toonaangevende business schools in Vlaanderen.....	112
29. Business Schools: AMS en Vlerick	112
IV. Beleidsveld 'Innovatie'	113
ISE 'Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek'	113
Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing	113
30. Strategische onderzoekscentra (SOC's): imec, VIB, VITO, Flanders Make.....	113
31. Imec EU plot line NV	118
32. Regeneratieve geneeskunde: RegMed XB.....	120
33. Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's)	122
ISE 'Valorisatie onderzoeksresultaten'	123
Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact	123
34. Techtransfer en kennisvalorisatie van onderzoek via Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) en interfacediensten.....	123
35. Hogescholen in Vlaanderen.....	125
36. Technologie en innovatie infrastructuur	127
ISE 'Innovatiekracht ondernemingen'	128
Impactvol innoveren in bedrijven en clusters en optimale kennisverspreiding	128
37. Marien onderzoek en Blue Growth.....	128
38. Onderzoek en Innovatie in het Agro-voeding systeem en de Vlaamse voedselstrategie.....	130
39. Het Vlaams ruimtevaartbeleid, luchtvaart, en defensie industrie en het Europees Defensiefonds veiligheid en defensie	133
40. Life sciences – Biotech - Health-	137
41. Zorginnovatie: Flanders' Care en Impulsprogramma innovatie in Gezondheid en Zorg.....	140
42. Gepersonaliseerde geneeskunde: RIS3 en prioriteiten in Vlaanderen	142
43. Smart Mobility: voertuigen en mobiliteit van de toekomst	144
44. Vlaams Trustfonds ter ondersteuning van wetenschappelijke activiteiten van de Science Divisie van UNESCO (FUST)	146
45. Onderzoek en innovatie rond geavanceerde materialen	148
V. Beleidsveld 'Wetenschapscommunicatie'	149
46. Uitvoering beleidsplan Wetenschapscommunicatie	149
47. Actieplan Artificiële Intelligentie en Cybersecurity: luik flankerende maatregelen	151
VI. Overkoepelende doelstellingen	154
Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers	154
48. Open Data beleid: hergebruik van overheidsinformatie	154

49. Open Science-beleid: Open Access, Open Data en de European Open Science Cloud	158
50. Flanders Research Information Space (FRIS): architectuur	160
51. FRIS: juridisch kader.....	163
52. FRIS: beleidsrapporteringen	165
53. FRIS: verbreden, verdiepen en vermarkten	166
54. Juridische dienstverlening en reguleringsmanagement.....	168
55. Kennis- en economisch veiligheidsbeleid.....	169
Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid	171
Europees beleid	171
56. Voorbereiding en opvolging van de werkzaamheden van de Raad van Ministers (Raad Concurrentievermogen en Raad Telecom) van de Europese Unie en beïnvloeding van het Europese beleid	171
57. Strategie internationalisering binnen beleidsdomein EWI.....	174
58. Stakeholdersoverleg via EU-platform.....	183
59. Vlaamse bijdrage aan het Belgisch EU Voorzitterschap eerste helft 2024	184
Vlaanderen-NL.....	187
60. Samenwerking Vlaanderen-Nederland	187
Vlaanderen-NRWF	189
61. Samenwerking met NoordRijn-Westfalen en Saksen.....	189
Een beleid gedreven door feiten en cijfers	191
Beleidsrapporteringen	191
62. Beleidsrapporteringen voor het hele beleidsdomein EWI i.k.v. Europees Semester en ten aanzien van Europese en internationale instanties.....	191
Beleids- en begrotingscoördinatie	192
63. Begrotingscoördinatie binnen het hele beleidsdomein EWI	192
64. Beantwoorden van parlementaire vragen en vragen om uitleg (VOU): coördinatie binnen het beleidsdomein EWI	193
65. Kenniscentrum over O&O, economie, wetenschap, innovatie in Vlaanderen.....	194
Beleidsvaluaties.....	196
66. Evaluaties binnen het EWI-beleidsdomein die in 2023 worden afgewerkt, voorbereid en/of uitgevoerd.....	196
Beleidsadvisering.....	198
67. Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO)	198
68. Opvolging Expertisecentrum O&O-monitoring (ECOOM)	201
69. Blijven inzetten op het versterken van onderbouwd beleid en prospectief beleid.....	205
VII. interne werking van het departement en apparaatskredieten	207

70. FUSIE DEPARTEMENT EWI EN DEPARTEMENT WSE	207
Personeel	208
71. Selectief vervangingsbeleid	208
72. Introductie functiefamilies bij Departement EWI	209
73. Aansluiting bij Personeelspunt (diverse modules in Vlimpers)	210
74. Uitvoering van het departementale vormingsbeleid in 2024	211
75. Welzijn op het Werk	212
76. Hertekening van Afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning	213
77. Business Continuïteitsmanagement (BCM)	214
78. Hybride werken als het nieuwe normaal	215
IT	217
79. IT- en informatiebeleid van het Departement EWI	217
80. Ondersteunende IT-processen en digitalisering	218
Facility	219
81. Duurzaamheid op vlak van aankoopbeleid en wagenpark	219
82. Kantoor 2023	220
Financiële dienstverlening	221
83. Tijdig betalen van (e-)facturen	221
Communicatie	222
84. Uitvoering EWI-communicatieplan 2024	222
Organisatiebeheersing	224
85. Uitbouwen van een departementaal integriteitsbeleid	224
86. Opvolging van het departementale gelijke kansen- en diversiteitsbeleid	225
87. Armoedebestrijding, Gelijke kansen en Integratiebeleid	226
88. Risico- en opportuniteitenmanagement	227
89. Kennisbeheer	228
90. Klachtenmanagement in het beleidsdomein EWI en binnen het Departement EWI	229
91. Structureel overleg tussen de minister en het Departement EWI	230
B: BIJLAGEN	231
Bijlage 1. Lijst van afkortingen	232
Bijlage 2: Personeelsoverzicht Departement EWI	240
Bijlage 3: Uitgavenbegroting Departement EWI bij begrotingsopmaak 2024	248
Bijlage 4: Lijst van vertegenwoordigingen in supranationale, federale en Vlaamse gremia ter voorbereiding van Europese en internationale dossiers	256
Bijlage 5: Beleidsgericht rapport	269

I. TRANSVERSALE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Een integraal industriebeleid voor de toekomst

0. Vlaams relanceplan Vlaamse Veerkracht – coördinatie en opvolging uitvoering VV-projecten

Projectverantwoordelijke	Dewallef Erwin
Betrokken personeelsleden	D'Hondt Kathleen/ Olivier De Bolster De Vos Liselotte Vermander Els Maes Dries Houwen Mieke Dewael Annelies
Contactpersoon kabinet	Roeland Van Roosbroek
Begroting (artikel: basisallocatie)	
Budget	561 miljoen EUR (eenmalige relanceprovisie, vastgelegd 2021-2022)
VTE	

Omschrijving actie

In september 2020 ontvouwde de Vlaamse Regering '**Vlaamse Veerkracht**', een groot relanceplan om de Vlaamse economie terug op de rails te zetten na de ongeziene economische crisis ten gevolge van de COVID-19 uitbraak. In totaal investeerde de Vlaamse Regering in de periode 2021-2022 maar liefst 4,3 miljard € in het kader van Vlaamse Veerkracht.

Binnen het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' vonden ruim een half miljard investeringen plaats binnen het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie, met focus op onder meer ondersteunen van O&O bij bedrijven, investeringen in wetenschappelijke infrastructuur, versterken van het onderzoeksveld en versnelling van O&O, bio-en circulaire economie, Blue Deal, waterstof, handelskernversterking, digitalisering, ruimtelijke economie, smart cities enz.

Onderstaande tabel geeft de details.

Het Departement EWI verzorgt in 2024 verder mee de coördinatie van de acties binnen het beleidsdomein EWI, met het oog de implementatie van de projecten en de monitoring van de projecten op Vlaams niveau via de periodieke voortgangsrapportages.

Daarnaast is het Departement EWI specifiek verantwoordelijk voor de opvolging van de **27 O&I-onderzoeksinfrastructuur-projecten** die vallen onder de VV-enveloppes VV021 en VV023. Het Departement EWI staat in 2024 verder in voor het beheer en de (inhoudelijke, administratieve en financiële) opvolging van deze projecten.

Projectnummer	Cluster/project/actie	Relancebudget (in mio €)
	Versterking O&O	
VV020	Bio-economie	20
VV020/01	Onderzoeksagenda (FWO)	6

VV020/02	Clusterprojecten (VLAIO)	7
VV020/03	Projecten kmo's - Toegang tot infrastructuur (VLAIO)	7
VV021	Onderzoeksinfrastructuur (bij Strategische Onderzoekscentra [SOC's], speerpuntclusters, Vlaamse onderzoeksinstituten en hoger onderwijs)	101
	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	39
VV021/01	Bio Base NextGen Fermentation Platform: acht drukfermentoren met geavanceerde sensoren	1
VV021/02	Bio Base Demo: demonstratiefermentor op 50 m ³	11
VV021/03	Microbiële fermentatiestromen als eiwitbron in voedings- en voedertoepassingen van Vlaamse bedrijven	3
VV021/04	BioCon pilot plant: biomassa-conversieplatform	8
VV021/05	Samen bouwen aan een klimaatneutraal Vlaanderen: onderzoeks- en demonstratie-infrastructuur	8
VV021/06	Biotope incubator	7
VV021/07	Green Hydrogen Lab	2
	<i>Pijler Digitaal</i>	36
VV021/08	Acceleratorprogramma met 6 end-to-end digitale pilootproductielijnen voor digitale transformatie van High-Mix-Low-Volume (HMLV) productie	11
VV021/09	Uitbreiding Fotonica pilootlijn infrastructuur	5
VV021/10	Miniaturisatie in geavanceerde halfgeleidertechnologieën: opzet van een Hoge Numerieke Apertuur (NA) Extreme Ultra Violet (EUV)-golflengte Lab	20
	<i>Pijler Gezondheid</i>	26
VV021/11	CESPE Innovatie Accelerator voor (bio)farmaceutische productie	9
VV021/12	Ecosysteem voor pandemiebestrijding: Vaccinopolis (4 mio €) + Flipped TTO (1,3 mio €)	5
VV021/13	Europese translationele motor voor AAV-gentherapie	9
VV021/14	Remote Clinical Monitoring Center (RCMC)	2
VV022	Versterking O&O bedrijven	100
VV022/01	<i>O&O-bedrijfssteun</i>	80
	waarvan 8mio voor cluster gezondheidszorg	8
	waarvan reeds 30mio naar O&O bedrijfsprojecten	30
VV022/02	<i>IPCEI Micro-elektronica</i>	20
VV023	Versterking onderzoeksveld en versnelling O&O	59
I – VV023	Oproepen infrastructuur hogescholen	6
II – VV023	Bedrijfsprojecten ETS-innovatiefonds & CCS-CCU	10
III – VV023	Projecten via VLIR (IOF)	18
	<i>Pijler Duurzaamheid</i>	7
VV023/01	Innovatief ecosysteem voor circulair gebruik en opwaardering van CO ₂ , stikstof en andere componenten in de lucht ter verbetering van de kwaliteit van onze leefomgeving	2
VV023/02	Valorisatie van agro-industriële biomassa & biomassa residuen in een duurzame circulaire bio-economie	2
VV023/03	Imec-VITO: membranen	3
	<i>Pijler Digitaal</i>	1

VV023/04	Een schaalbare en flexibele infrastructuur voor de transformatie naar digitaal-fysieke werkomgevingen	1
	<i>Pijler Gezondheid</i>	11
VV023/05	MabMine: een geïntegreerd platform voor de identificatie, isolatie en karakterisatie van humane monoklonale antilichamen	2
VV023/06	PRISMO: PRecisiegeneeskunde door geïntegreerde Spatiale Multi-Omics	2
VV023/07	HighTru Lab: geautomatiseerd, geïntegreerd en modulair High Throughput platform voor reactieoptimalisatie en continue flow productie van geneesmiddelen in Vlaanderen	4
VV023/08	MICROLAB: centre of excellence voor microfabricage van microfluidics in glas	1
VV023/09	Supporting ITM's Scientific Infrastructure to Innovate for the Global Good	1
VV023/10	Opstart SolidLab Vlaanderen	5
VV023/11	Opstart Testing & Experimentation Facility (TEF) Hardware for Edge AI (TEFW4AI) Vlaanderen	20
VV023/12	Opstart We Are open ecosysteem voor burger beheerde persoonlijke gezondheidsdata	1
	Blue deal	
VV025	Blue Deal – Onderzoek	6
VV027	Blue Deal – Economie	10
	Waterstofonderzoek	
VV047	Waterstofonderzoek	125
	Iedereen lokaal digitaal	
VV055	Smart Cities	20
	Verbetering en verduurzaming ruimtelijke ordening	
VV101	Inhaalbeweging vernieuwing bedrijventerreinen	10
VV102	Investeren in kernversterking via projectoproepen	25
	Brexit	
VV109	VLAIO Brexit actieplan	50
	Uitbouwen circulaire economie	
VV123	Circulair bouwen	10
VV124	Circulaire maakindustrie	15
	Digitalisering Vlaamse media- en cultuursector	
VV134	Digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector	10
	Totaal	561

1. Analytische onderbouwing van het Vlaams industriebeleid en proactief opvolgen van de Europese ontwikkelingen, waaronder de European Chips Act en het Green Deal Industrial Plan met de Net Zero Industry Act

Projectverantwoordelijke	Cattoor Barbara (0,8 VTE)
Betrokken personeelsleden	Schruers Liesbet (0,2 VTE) Tournicourt Tom
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul Emma Vermunicht Roeland Van Roosbroeck
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

Zowel in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024, de EWI-Beleidsnota 2019-2024 als in de beleidsverklaring van de Commissie Von der Leyen 2019-2024 wordt het belang van een sterke industriële basis voor de economie benadrukt.

A. In het Vlaams Regeerakkoord werd de oprichting van een Vlaams **Industrieforum** voorzien waarin halfjaarlijks wordt overlegd over het industrieel beleid met de belangrijkste industriële sectoren en ondernemingsorganisaties.

Het Departement EWI staat mee in voor de beleidsvoorbereiding.

B. In maart 2019 riep de Europese Raad op tot een alomvattende en langetermijnstrategie voor het industriebeleid van de EU, samen met een geïntegreerde aanpak voor een diepere en sterkere eengemaakte markt.

Met de communicatie '**European Industrial Strategy Package**' van 10 maart 2020 en de daarbij horende mededeling '**A new industrial strategy for Europe**' beantwoordt de Commissie die vraag en presenteert ze een nieuwe strategie om de Europese industrie te helpen het voortouw te nemen bij de dubbele transitie naar klimaatneutraliteit en digitaal leiderschap.

De strategie is erop gericht het concurrentievermogen en de strategische autonomie van Europa te stimuleren in een periode van geopolitieke verschuivingen en toenemende wereldwijde concurrentie.

In het pakket initiatieven wordt een nieuwe benadering van het Europese industriebeleid geschetst, die stevig verankerd is in de Europese waarden en tradities binnen de sociale markteconomie.

Het pakket bevat een reeks maatregelen voor de ondersteuning van alle actoren van de Europese industrie, met inbegrip van grote en kleine ondernemingen, innovatieve startende ondernemingen, onderzoekscentra, dienstverleners, leveranciers en sociale partners.

Het pakket bevat ook **drie andere mededelingen** die samenhangen met het industrieel beleid:

- mededeling '**An SME strategy for a sustainable and digital Europe**' De specifieke strategie voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) heeft tot doel de administratieve lasten te verminderen en de vele kleine en middelgrote ondernemingen in Europa te

helpen zaken te doen in de gehele eengemaakte markt en daarbuiten, toegang tot financiering te verkrijgen en het voortouw te nemen bij de digitale en groene transitie.

De twee andere mededelingen zijn:

- mededeling '**Identifying and addressing barriers to the Single Market**'
- mededeling '**Long term action plan for better implementation and enforcement of single market rules**'

In deze twee laatste mededelingen zijn concrete maatregelen voor het wegnemen van belemmeringen voor een goed functionerende eengemaakte markt - de grootste troef van Europa - om al onze bedrijven in staat te stellen te groeien en te concurreren in Europa en daarbuiten.

In bovenvermelde vier beleidsdocumenten kondigt de Europese Commissie **tientallen concrete beleidsacties aan die in 2024 nog doorlopen.**

Het Departement EWI zal die in 2024 verder actief opvolgen.

Daarenboven heeft de Europese Commissie **begin mei 2021 een actualisering van de Europese Industriestrategie** gepubliceerd die concrete maatregelen bevat die gericht zijn op het herstel van de COVID-19 crisis.

Dit is een gerichte actualisering: de nadruk ligt op wat er nog moet worden gedaan en welke lessen er moeten worden getrokken uit de COVID-19 crisis. De geactualiseerde industriestrategie pakt die uitdagingen aan door middel van nieuwe maatregelen op basis van de lessen die uit de crisis zijn getrokken.

De drie zwaartepunten zijn:

(1) Versterking van de veerkracht van de eengemaakte markt

De eengemaakte markt is de belangrijkste troef van de EU en biedt Europese bedrijven zekerheid, schaal en een mondiale springplank. De COVID-19-pandemie heeft echter gevolgen gehad voor de kansen die de eengemaakte markt biedt. Bedrijven en burgers hadden te lijden onder gesloten grenzen, leveringen werden verstoord en de voorspelbaarheid ontbrak vaak.

Om deze problemen aan te pakken, heeft de Commissie het volgende voorgesteld:

Noodinstrument voor de eengemaakte markt: een structurele oplossing bieden om de beschikbaarheid en het vrije verkeer van personen, goederen en diensten bij eventuele toekomstige crises te waarborgen

Verdiepen van de eengemaakte markt de harmonisatie van normen voor belangrijke zakelijke diensten onderzoeken; de digitalisering van het markttoezicht versterken en andere gerichte maatregelen voor het mkb.

Monitoren van de eengemaakte markt: een jaarlijkse analyse van de toestand van de eengemaakte markt, waaronder van 14 industriële ecosystemen

De 14 industriële ecosystemen zijn: lucht- en ruimtevaart en defensie, agrovoeding, bouw, culturele en creatieve sectoren, digitale sector, elektronica, energie-intensieve industrieën, hernieuwbare energiebronnen, gezondheid, mobiliteit/vervoer/automobielsector, nabijheid, sociale economie en civiele veiligheid, detailhandel, textiel en toerisme.

(2) Versterken van de strategische autonomie van de Europese Unie

Voor de EU als vooraanstaande importeur en exporteur is openheid op het vlak van handel en investeringen een troef en een bron van groei en veerkracht. Maar COVID-19 heeft de mondiale toeleveringsketen verstoord en geleid tot een tekort aan bepaalde kritieke producten in Europa. Daarom moeten we de open strategische autonomie op een aantal belangrijke punten verbeteren. Dat kwam ook al aan bod in de industriële strategie van de EU van 2020.

De Commissie stelt het volgende voor:

Diversificatie van internationale partnerschappen: ervoor zorgen dat handel en investeringen een sleutelrol blijven spelen bij het opbouwen van onze economische veerkracht.

Industriële allianties kunnen ook een geschikt instrument zijn wanneer daarmee activiteiten worden versneld die anders niet zouden worden ontwikkeld. Er worden particuliere investeerders aangetrokken en nieuwe zakelijke partnerschappen en modellen besproken op een open en transparante manier die volledig in overeenstemming is met de mededingingsregels. Dat biedt mogelijkheden om hoogwaardige banen te creëren. Allianties bieden een breed platform dat in beginsel open is. Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan inclusiviteit voor start-ups en het mkb. De Commissie werkt aan de oprichting van de Alliantie voor processors en halfgeleider technologieën en de Alliantie voor industriële data, edge en cloud, en overweegt een Alliantie voor ruimtelanceersystemen en een Alliantie voor emissieloze luchtvaart.

Monitoren van strategische afhankelijkheid: publicatie van het [eerste verslag over de strategische afhankelijkheid van de EU](#). In het verslag komen 137 producten in kwetsbare ecosystemen aan bod waarvoor de EU zeer afhankelijk is van buitenlandse bronnen.

Uit die analyse van strategische afhankelijkheid kwam het volgende naar voor:

- 137 producten in kwetsbare ecosystemen waarvoor de EU zeer afhankelijk is van buitenlandse leveranciers, van in totaal 5200 onderzochte producten
- Deze producten vertegenwoordigen 6% van de waarde van alle ingevoerde producten in Europa.
- Voor meer dan de helft daarvan is de EU afhankelijk van China, gevolgd door Vietnam en Brazilië.
- 34 producten zijn kwetsbaarder, met een gering diversificatie- en substitutiepotentieel wat betreft productie in de EU. Daartoe behoren diverse grondstoffen en chemische stoffen die worden gebruikt in energie-intensieve industrieën en de gezondheidszorg.
- Deze producten vertegenwoordigen 0,6% van de waarde van alle ingevoerde producten in Europa.

Het document bevat ook een grondige analyse van **zes strategische gebieden** waarop de EU afhankelijk is.

1. grondstoffen
2. batterijen
3. actieve farmaceutische ingrediënten
4. waterstof
5. halfgeleiders
6. cloud- en edge technologieën

(3) Versnellen van de dubbele transitie

De industriële strategie van 2020 bevatte een lijst van maatregelen ter ondersteuning van de groene en digitale transitie van de industrie in de EU. Een groot aantal daarvan is al goedgekeurd of van start gegaan. Door de pandemie verloopt deze transformatie echter veel langzamer en op kleinere schaal. Bedrijven die streven naar duurzaamheid en digitalisering zullen eerder tot de leiders van morgen behoren.

Om de dubbele transitie te versnellen, heeft de Commissie het volgende voorgesteld:

Transitietrajecten

Samen met het bedrijfsleven en andere belanghebbenden worden transitietrajecten uitgestippeld die maatregelen omvatten die nodig zijn voor de dubbele transitie, waarbij inzicht wordt gegeven in de schaal, de voordelen en de voorwaarden die moeten worden vervuld.

Meerlandenprojecten

Met het oog op hulp bij het herstel en de ontwikkeling van digitale en groene capaciteit steunt de Commissie de lidstaten bij gezamenlijke projecten die zorgen voor maximale investeringen in het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht.

Analyse van de staalsector

Om voor een schone en concurrerende staalindustrie te zorgen, onderzoekt de Commissie welke uitdagingen er zijn en hoe die kunnen worden aangepakt.

Partnerschappen in het kader van Horizon Europa

Bijeenbrengen van particuliere en publieke financiering voor onderzoek en innovatie op het gebied van koolstofarme technologie en processen.

Ruim beschikbare, toegankelijke en betaalbare koolstofvrije energie

De Commissie zal samen met de EU-landen werken aan snellere investeringen in hernieuwbare energie en netten, en ervoor zorgen dat belemmeringen worden weggewerkt.

Het Departement EWI zal in 2024 deze beleidsontwikkelingen en -acties verder opvolgen en de vertaalslag maken naar het Vlaamse industriebeleid.

Op 3 februari 2023 nam de Vlaamse regering de **visienota 'Naar een versterkte concurrentiekracht van de Europese industrie aan'** (VR 2023 0302 DOC.0097/1TER).

Het Departement EWI heeft vervolgens een verdieping van deze nota uitgewerkt wat resulteerde in de conceptnota: **'Naar een ambitieus Europees industriebeleid'**, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 15 december 2023 (VR 2023 1512 MED.0461/2BIS). Deze visienota dient in 2024 als basis om de Belgische activiteiten in het kader van het Voorzitterschap te voeden (Informeel Raad, Raadsconclusies,...).

Op 29 maart 2024 nam de Vlaamse regering de mededeling **'Toekomstpact voor de Vlaamse industrie'** aan (VR 2024 2903 MED.0126/2). Dit pact werd ondertekend door de leden van de Vlaamse regering en de vier industriefederaties Agoria (technologie), essencia (chemie en life sciences), Fedustria (textiel, hout en meubel) en Fevia (voeding) op de eerste Vlaamse industrietop op 2 april 2024 ter gelegenheid van het technologiefestival Flanders Technology & Innovation.

C. De Europese Commissie heeft op 1 februari 2023 het **Green Deal Industrial Plan** (Green Deal Industrial Plan for the Net-Zero Age) gelanceerd, om het concurrentievermogen van de Europese industrie te versterken en de snelle overgang naar netto nul emissies en klimaatneutraliteit te ondersteunen.

Het Industrieel Plan is daarvoor gebaseerd op **vier pijlers**:

1. Een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader
2. Snellere toegang tot financiering
3. Verbetering van vaardigheden
4. Open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens

In het kader van de **eerste pijler** een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader focust de Commissie in haar Plan op drie zaken: de introductie van een **Net-Zero Industry Act**, de publicatie van een **Critical Raw Materials Act** en energie. Inzake het verminderen van de energie-afhankelijkheid heeft Europa belangrijke stappen gezet met het REPowerEU-plan. Daarop verder bouwend zal de Commissie in maart een herziening van de interne elektriciteitsmarkt voorzien. Binnen deze drie hogervermelde actiegebieden zal de Commissie acties ondernemen in het voorjaar 2023.

De **tweede pijler** van het plan zal investeringen en financiering voor de productie van schone technologie in Europa versnellen. De financiering van industriële waardeketens met een netto nulwaarde kan in omvang en snelheid worden opgevoerd door middel van gerichte staatssteun.

In 2023 heeft de Europese Commissie het **STEP** (Strategic Technologies for Europe Platform) gelanceerd, dat begin 2024 werd goedgekeurd door de Raad en het Europees Parlement. STEP moet dienen als een eerste stap richting een volwaardig European Sovereignty Fund.

Het **InvestEU-programma** is goed geplaatst om net-zero investeringen in de EU te stimuleren. InvestEU is het instrument van de Unie voor het katalyseren van particuliere investeringen in prioritaire gebieden van de EU.

Het **Europees Innovatiefonds** (Innovation Fund) ondersteunt de ontwikkeling en eerste toepassing van technologieën en oplossingen die energie-intensieve industrieën koolstofvrij maken, hernieuwbare energie en energieopslag (met inbegrip van batterijen en waterstof) en de leveringsketens voor nettonultechnologie versterken door steun te verlenen aan de productie van

kritieke onderdelen voor batterijen, wind- en zonne-energie, elektrolyzers, brandstofcellen en warmtepompen.

De herziene ETS-richtlijn stelt het Innovatiefonds in staat om, door middel van concurrerende inschrijving (competitive bidding) 100% van het financieringstekort voor het opschalen van de ontwikkeling en productie van schone technologie te subsidiëren. De Commissie zal in principe in het najaar van 2023 de eerste 'competitive bidding' uitbrengen voor de ondersteuning van de productie van hernieuwbare waterstof.

De **derde pijler** slaat op het gegeven dat de groene transitie moet gericht zijn op mensen en niemand mag uitsluiten om billijke en rechtvaardige resultaten te garanderen, kwaliteitsbanen te scheppen en niemand achter te laten. De groene transitie zal de vraag naar nieuwe vaardigheden op alle niveaus doen toenemen, wat grootschalige bijscholing en omscholing van de beroepsbevolking en arbeidskrachten vereist.

De **vierde pijler** zal gaan over wereldwijde samenwerking en handel ten dienste stellen van de groene overgang, volgens de beginselen van eerlijke concurrentie en open handel, voortbouwend op de afspraken met de partners van de EU en de werkzaamheden van de Wereldhandelsorganisatie.

De EU zal een netwerk van vrijhandelsovereenkomsten en andere vormen van samenwerking met partners blijven ontwikkelen om de groene overgang te ondersteunen. Zij zal ook de oprichting onderzoeken van een Club van Kritieke Grondstoffen en van industriële partnerschappen rond Clean Tech/Net-Zero.

Het Departement EWI zal deze ontwikkelingen in 2024 proactief opvolgen.

D. Tijdens de 'Staat van de Unie' van 2021 kondigde Commissievoorzitter Von der Leyen de creatie van een **Europese Chipswet** aan. Dit initiatief moet Europa op de kaart zetten wat betreft de wereldwijde R&D en productie van halfgeleiders. In september 2023 trad de European Chips Act in werking. Voor het Vlaamse onderzoekscentrum imec, als spilfiguur in de halfgeleiders-onderzoekswereld, creëert dit wetgevend initiatief enorme opportuniteiten die het Departement EWI helpt te benutten.

Het Departement blijft de implementatie van de EU Chips Act in 2024 verder opvolgen, via de 'European Semiconductor Board'.

E. In de communicatie van de Europese Commissie van juni 2017 over **slimme specialisatie** 'Strengthening Innovation in Europe's Region: Strategies for resilient, inclusive and sustainable growth' SWD(2017) wordt de link gelegd tussen de heropleving van de industrie en de slimme specialisatie strategieën van de Europese regio's.

In deze context zijn de 'European Strategic Cluster Partnerships for Smart Specialisation Investments', ontwikkeld door DG GROW en DG REGIO (en in samenwerking met verschillende andere DG's zoals CNCT en EMPL), een essentieel aspect.

Deze partnerschappen hebben als doelstelling nieuwe samenwerkingen en innovatieve activiteiten tussen clusterbedrijven, voornamelijk kmo's, te faciliteren om zo investeringen te stimuleren binnen de regionale slimme specialisatie domeinen. Slimme specialisatie en clusters als instrumenten voor de herindustrialisering van Europa worden expliciet aan elkaar gekoppeld. Ter financiering van de activiteiten van deze partnerschappen werd een nieuw Europees instrument gelanceerd, namelijk het I3 (Interregional Innovation Investments) met een eerste oproep die eind 2021 werd gelanceerd. Het Departement EWI volgt deze partnerschappen en de verdere

ontwikkeling met betrekking tot dit nieuw financieringsinstrument op en biedt de nodige ondersteuning aan Vlaamse belanghebbenden.

F. Tevens biedt het Departement EWI ondersteuning bij de **'transitie Industrie 4.0'** in het kader van de Visie2050. Het Departement EWI staat immers in voor de koppeling tussen het Vlaamse Industrie 4.0-verhaal en de lopende activiteiten in het Vanguard Initiative en de 'European Strategic Cluster Partnerships for Smart Specialisation Investments' van de Europese Commissie.

Ook in deze context zijn ook nog de conclusies van de Raad van de Europese Unie over Europees industriebeleid (12/03/2018) belangrijk. Hierin wordt het belang aangeduid van de creatie, opschaling en interconnecteren van innovatie hubs in Europa om zo innovatieve ecosystemen te versterken. Deze boodschap werd nog eens versterkt in de conclusies van 29 mei 2018 waarin de Raad de Europese Commissie uitnodigt om nieuwe oplossingen te ontwikkelen voor de uitwerking van een Europees netwerk van demonstratie- en pilootfaciliteiten dat voornamelijk kmo's ondersteunt bij de uitrol van nieuwe technologieën.

G. Het **'Strategisch Forum IPCEI'** (Important Projects of Common European Interest), dat werd opgericht in 2018 en waar het Departement EWI via haar secretaris-generaal en via een beleidsmedewerker destijds België vertegenwoordigde, heeft zes Europese strategische waardeketens geïdentificeerd die in aanmerking komen voor de toepassing van een flexibelere staatssteunreglementering (onder de vorm van een IPCEI).

Deze zes strategische waardeketens zijn:

- Hydrogen technologies and systems for climate action;
- Connected, clean and autonomous vehicles;
- Smart health;
- Industrial Internet of Things;
- Low-CO2 emission industry;
- Cybersecurity.

Daarnaast zijn er twee IPCEI's rond micro-electronica, twee IPCEI's rond batterijen, een IPCEI rond waterstof en het EUROHPC-initiatief rond high performance computing.

H. Het Departement EWI zal binnen Vlaanderen, in samenspraak met VLAIO, de link leggen met de Vlaamse kennisactoren en bedrijven die onderdeel uitmaken van de geïdentificeerde strategische waardeketens. Tevens wordt ondersteuning geboden bij de opstart van eventuele nieuwe IPCEI's.

In 2021 is het **'Europees Industrieforum'**, de opvolger van het Strategisch Forum IPCEI, gestart. Dit Forum geeft de mogelijkheid aan vertegenwoordigers van de industrie en de lidstaten om in dialoog te treden met vertegenwoordigers van de EU instituties over het industrieel beleid. Het Departement EWI – via haar secretaris-generaal en een beleidsmedewerker – vertegenwoordigt België in het Europees Industrieforum en in diverse werkgroepen, dat fungeert als klankbord om de noden van de Europese industrie te capteren en op die manier de Europese Commissie bij te staan in de ontwikkeling en implementatie van een performant en doeltreffend Europees industriebeleid.

I. België is voorzitter van de **HLG Working Group of Competitiveness and Growth** vanaf 1 juli 2023 tot eind 2024.

Deze HLG COMPGROW van leidende ambtenaren van de EU-lidstaten is een "subgroep op hoog niveau".

Deze subgroep:

- geeft sturing en advies over horizontale kwesties in verband met concurrentievermogen en groei
- volgt de stand van de interne markt, formuleert beleidsopties en bespreekt beleidsprioriteiten, onder meer in het kader van het Europees Semester
- bevordert de uitwisseling van informatie en beste praktijken.

Dit zal een nauwe samenwerking inhouden tussen enerzijds de federale FOD Economie en anderzijds het Departement EWI. De secretaris-generaal van het Departement EWI is lid van deze HLG COMPGROW.

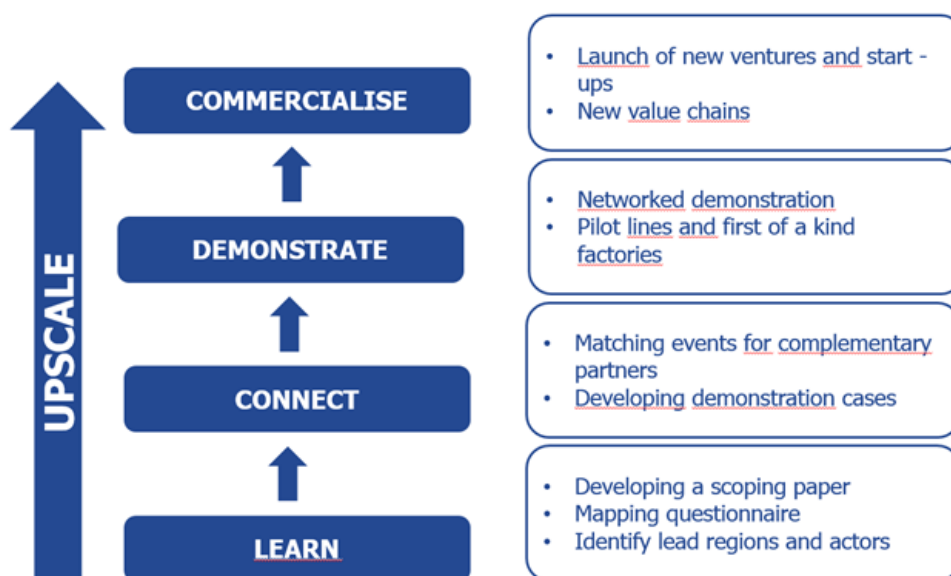
2. Europese interregionale samenwerking tussen innovatieve regio's: Vanguard Initiative

Projectverantwoordelijke	Schruers Liesbet
Betrokken personeelsleden	Cattoor Barbara Jolien Roovers
Contactpersoon kabinet	Vermunicht Emma
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

A. Vlaanderen startte in 2014 - op initiatief van de toenmalige minister-president Kris Peeters - met 10 andere Europese topregio's, het **Vanguard Initiative**. Dit initiatief heeft als doelstelling het potentieel van innovatie beter te benutten door middel van interregionale samenwerking tussen innovatie-actoren op basis van het 'slimme specialisatie'-principe. Ondertussen is het netwerk uitgegroeid tot 39 Europese regio's en een referentieorganisatie geworden voor de Europese Commissie m.b.t. regionaal economisch- en innovatiebeleid. Het initiatief waar Vlaanderen in 2014 mee pionierde, kan gezien worden als een geslaagde vorm van beleidsinnovatie. Vandaag wordt een '**place-based innovation approach**' overal in de innovatieliteratuur aangeprezen.

Binnen Vanguard wordt de **methodologie van learn – connect – demonstrate – commercialise** gevolgd:

Via de vernieuwende aanpak van **learn – connect – demonstrate – commercialise**, wordt er getracht de ontwikkeling van een interregionaal netwerk van geconnecteerde demonstratiefaciliteiten te stimuleren om zo opkomende technologieën in specifieke toepassingsdomeinen te valoriseren en vanuit dit testproces de kenmerken te extraheren die belangrijk zijn voor een thematisch slim specialisatieplatform.

De **eerste fase learn** focust zich op het mappen van de verschillende regionale capaciteiten en bestaande infrastructuren binnen de deelnemende regio's en dit in een specifiek technologie- en toepassingsdomein.

Vervolgens wordt er onderzocht tijdens de **connect fase** binnen welke waardeketens de verschillende actoren samenwerkingsprojecten kunnen opzetten en dit over de grenzen van de regio's heen. Voor het samenbrengen van actoren (zowel bedrijven, clusterorganisaties als onderzoeksinstellingen) kan het EEN (European Enterprise Network) een belangrijke partner zijn.

De **demonstratie fase** is gericht op het ontwikkelen van een interregionaal netwerk van demonstratoren en dit met een engagement van zowel publieke als private actoren om te investeren om vervolgens te resulteren in de **commercialiseringsfase**.

In elk van deze fase zijn er hindernissen en barrières die moeten aangepakt worden. Een belangrijk element in dit verhaal is het financiële plaatje. Voor elk (vaak prijzig) demonstratieproject moet een optimale financieringsmix (publiek-privaat, maar ook regionale, nationale en Europese middelen) uitgetekend worden. Daarnaast worden ook topics zoals IPR en certificering aangekaart.

B. Tijdens de jaarlijkse **politieke vergadering** die laatst plaatsvond op 30 **november 2022**, met actieve deelname van de SG van het Departement EWI, hebben de Vanguard regio's hun engagement uitgesproken om ook in 2023 het belang van regio's, slimme specialisatie en interregionale innovatieve samenwerkingen te verdedigen. Deze concepten zijn immers kernelementen van een succesvol Europees industriebeleid. **Vlaanderen is in 2023 lid van het Bestuur van het Vanguard Initiative, naast de regio's Malopolska, Aragon, Schotland, Oost- en Noord-Finland, Noord-Oost-Roemenië, Slovenië en Wales.** Ook in 2023 zullen de Vanguard regio's actief inzetten op het 'I3 instrument' (Interregional Innovation Investments), een subsidie ter ondersteuning van de oprichting van interregionale publiek-private innovatiepartnerschappen waarvoor het Vanguard Initiative al sinds 2016 pleitte. Het Vanguard Initiative zal in 2023 deelnemen aan de pilootfase van het Partnership for Regional Innovation (PRI).

C. Om de beleidspositie van het Vanguard Initiative te bepalen en te versterken, wordt er verder gebouwd op de jarenlange ervaring binnen de interregionale samenwerkingen in de **zeven lopende pilootprojecten**:

- Bio-economie (betrokkenheid VITO);
- 3D-printing (betrokkenheid SIM en Sirris);
- Efficiënte en duurzame productie (betrokkenheid Agoria en KU Leuven);
- Nano-technologie (betrokkenheid imec)
- Geavanceerde productie in de energiesector (betrokkenheid OWI-Lab en Sirris)
- Slimme geneeskunde ('Smart Health'; Vlaanderen als trekker en betrokkenheid imec, VITO, VIB, flanders.bio, MEDVIA)
- Artificiële intelligentie (betrokkenheid Imec en Flanders Make)

In 2024 zal ook observerend worden deelgenomen aan het nieuw pilootproject rond Waterstof.

Ook het werk dat wordt geleverd door de werkgroep 'Financiële instrumenten' is van belang voor de toekomstige beleidsontwikkeling.

D. In **2024** zullen de inhoudelijke activiteiten van het Vanguard Initiative zich voornamelijk richten op de verdere ontwikkeling en evaluatie van de pilootprojecten en op de werkzaamheden binnen de werkgroepen 'Financiële Instrumenten', 'Beleidsbeïnvloeding' en IPR. Verschillende concrete samenwerkingsprojecten bevinden zich immers in de demonstratiefase waarin het uitrollen van gezamenlijke demonstratieprojecten centraal staat en dit via een mix van publieke en private financiële middelen.

Het is dit laatste aspect dat wordt bestudeerd door financieel experts van de werkgroep 'Financiële Instrumenten'. Het exploreren van de optimale financieringsmix (regionale, nationale en Europese publieke en private financieringsinstrumenten) voor interregionale co-investeringsprojecten is een beslissende factor voor het succes en commercialiseren van een project.

Het VI heeft in samenwerking met IdeaConsult een **VI Interregional Funding Mechanism** uitgewerkt. Ook deze ontwikkeling zal in 2024 inhoudelijk opgevolgd worden en deelname aan een eerste oproep zal overwogen worden. Er zal tevens op worden toegezien dat ook in 2024 het I3 instrument optimaal gebruikt wordt door de demonstratiecases.

3. Vrijwaren positie Vlaamse staalsector op de Europese en wereldmarkt

Projectverantwoordelijke	Top Lieven
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Verrelst Wim Emma Vermunicht
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

A. Op de **Europese staalmarkt** is de laatste jaren een erg drastische daling van de productie en de prijs vast te stellen, te wijten aan grootschalige overproductie in vooral China. Dat heeft grote gevolgen voor de gehele sector, qua rentabiliteit en zelfs voortbestaan van bedrijven. Specifiek de Europese staalbedrijven werden extra getroffen door het ontbreken van een aangepast, gemoderniseerd kader van handelsdefensie-instrumenten.

De modernisering van de Europese handelsdefensie-instrumenten is na enkele jaren blokkering uiteindelijk afgewerkt binnen de Europese besluitvorming. Binnen de Vlaamse overheid wordt de besluitvorming voorbereid binnen de Werkgroep Handel (WEHIB).

B. Binnen de Raad, is het de **Working Party Trade Questions**, waar de staalsector door de lidstaten wordt opgevolgd op handelsvlak en de Europese beslissingen worden voorbereid. In 2024 wordt een eindoplossing voorzien voor het Global Arrangement for sustainable Steel and Aluminium tussen EU en VS, nadat in 2023 geen akkoord kon worden bereikt. Departement EWI is regelmatig spreker wat betreft de OESO-activiteiten.

C. Binnen het **OESO-Staalcomité** is het Departement EWI lid, en ondervoorzitter van het bureau. Onder de hoede van dit comité worden door de OESO analyses verricht i.v.m. diverse facetten van de staalindustrie, waaronder overcapaciteit, rendabiliteit, sluitingen, ...

D. EWI participeert via de Belgische delegatie samen met een 30-tal landen ook binnen het **Global Forum on Steel Overcapacity**.
Regelmatig zal EWI verder overleggen met DG Trade, om diverse initiatieven op elkaar af te stemmen.

E. In de **High Level Group for Energy Intensive Industries**, worden diverse belangrijke aspecten van de staalsector behandeld in diverse werkgroepen, zoals Energie(kosten) of Overcapaciteit(smonitoring).

F. In het kader van de post-Brexit, dienen stelselmatig de nodige elementen te worden aangedragen voor het opvolgen van een level playing field, en mate van convergentie van wetgeving, ...

Binnen het beleidsdomein EWI, is er ook de coördinatie van het 'EWI-Brexit Team'.

G. In het kader van de uitvoering van de **ETS-herziening**, een systeem waarbinnen de staalsector de grootste sector is, volgt EWI met nadruk ook de mogelijke impact proactief op.

H. Qua innovatie, is de nieuwe technologie 'CCU' een potentieel belangrijke optie in de staalsector. EWI volgt proactief binnen diverse ontwerpwetgevingen (voorbereiding ETS-herziening, ...) op, of en hoe mogelijke hindernissen kunnen vermeden of weggewerkt kunnen worden.

J. Het Departement EWI volgt nauwgezet het **DRI-project (Direct Reduction of Iron) van Arcelor Mittal Gent** op om de decarbonisatie van de staalindustrie in Vlaanderen mogelijk te maken.

De Europese Commissie gaf zijn goedkeuring om tot 280 miljoen euro staatssteun toe te kennen aan Arcelor Mittal Belgium voor de uitvoering van het DRI-project.

Deze toestemming omvat directe subsidies, maar ook de mogelijkheid om een 'soft loan' toe te kennen via een participatie in Finocas nv.

Daartoe besliste de Vlaamse Regering in juni 2022 tot een kapitaalverhoging van Finocas nv t.b.v. 350 mio € (zie ook aparte fiche).

Gezien de huidige economische context en de inzichten verkregen uit de preFEEDstudie, blijken de geraamde kosten van het decarbonisatieproject van de site van ArcelorMittal Gent sterk gestegen te zijn.

Teneinde tegemoet te komen aan deze gewijzigde financieringsnoden van ArcelorMittal, ondertekende de Vlaamse Regering op 5 juni 2023 een nieuwe Letter of Intent (LOI).

Met deze intentieverklaring actualiseert de Vlaamse Regering het aangegane engagement, met een nieuwe kapitaalverhoging van Finocas nv, voor een bedrag van 250 miljoen euro vanuit het Vlaamse Gewest.

Regionale specialisatie in streken en provincies

4. Regionale specialisatie in Limburg via de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM)

Projectverantwoordelijke	Callewaert Sophie
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

LRM – opgericht in 1994 naar aanleiding van de sluiting van de Limburgse mijnen – richt zich op het ondersteunen en faciliteren van economische bedrijvigheid in de provincie Limburg. LRM investeert in bedrijven die zorgen voor economische groei en duurzame jobs in Limburg. LRM verschaft risicokapitaal, aan zowel startups als groeiende kmo's tot grote ondernemingen.

A. LRM heeft in april 2019 met de Vlaamse Regering een **samenwerkingsovereenkomst** 2019-2024 gesloten, die door het Departement EWI wordt opgevolgd. In 2023 werd LRM geëvalueerd. Op basis van het evaluatierapport zal in 2024 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2024-2029 afgesloten worden. Tevens wordt het protocol aangaande LSM vernieuwd.

B. De Vlaamse Regering heeft op 17 december 2021 het project '**doorbraaklening**' van LRM en de Universiteit Hasselt (UHasselt) goedgekeurd. De doorbraaklening is een vorm van gemengde financiering, 'blended finance', omdat het instrumentarium van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) strategisch wordt ingezet in combinatie met een achtergestelde lening vanuit de Limburgse Reconversiemaatschappij (LRM). De focus van de doorbraaklening ligt op mature, gezonde en ambitieuze B2B-bedrijven die over een ambitieus en onderbouwd transformatietraject met betrekking tot digitalisering, duurzaamheid en internationalisering beschikken. Tegelijkertijd wordt een evidence-based onderzoekstraject uitgerold door UHasselt. Dit laatste moet het mogelijk maken het effectieve karakter van deze vorm van gemengde financiering te monitoren en te evalueren.

Om de Limburgse ondernemingen voor te bereiden op de klimaatuitdaging en duurzame energietransitie, heeft de Vlaamse Regering op 18 november 2022 een kapitaalverhoging van LRM van 30 miljoen euro goedgekeurd. Met deze extra middelen kan LRM via '**doorbraakkapitaal**' Limburgse ondernemingen ondersteunen in hun duurzame energietransitie. Met '**doorbraakkapitaal**' wil LRM kapitaal ter beschikking stellen aan Limburgse kmo's die willen investeren in het verduurzamen van hun productieproces, infrastructuur en/of bedrijfsvoering. De kapitaalinjectie vanuit LRM situeert zich tussen 500.000 en 1 miljoen euro per dossier. Er wordt gemikt op mid-sized bedrijven, bij voorkeur productie- of maakbedrijven met een aanzienlijke tewerkstellingscomponent.

Het Departement EWI volgt de verdere ontwikkelingen binnen LRM op.

Succesvol ondernemen in de digitale samenleving

5. Vlaams Actieplan Artificiële Intelligentie (AI) – luik onderzoek

Projectverantwoordelijke	Spyns Peter (0,1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Verschaeren Simon
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT en EBO-1EEB2JY-IS
Budget	14,185 miljoen euro
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

In 2019 keurde de Vlaamse Regering het **impulsprogramma artificiële intelligentie** goed (VR 2019 2203 DOC.0318/1QUATER). Het impulsprogramma's omvat drie luiken:

1. strategisch basisonderzoek;
2. implementatie naar het bedrijfsleven;
3. sensibilisering, outreach en opleidingen.

Op 22 maart 2024 keurde de Vlaamse Regering na evaluatie een tweede cyclus goed: Vlaams Beleidsplan Artificiële Intelligentie 2024-2028 (VR 2024 2203 DOC.0387-1), waarbij het onderzoeksluik de activiteiten concentreert rond twee grote onderzoeksuitdagingen, het implementatieluik een tweesporenbeleid volgt waarbij het koplopers en vroege volgers in AI wil stimuleren enerzijds en anderzijds de late volgers en achterblijvers wil aansporen tot de digitalisering van hun processen. Binnen het flankerend luik werd AMAI! als derde onderdeel verankerd.

Voor het onderzoeksluik AI (strategisch basisonderzoek) zal jaarlijks een budget van 14,185 miljoen euro worden toegekend voor onderzoeksprojecten.

Het Vlaams AI-onderzoeksprogramma (VAIOP) heeft een specifieke en gerichte ambitie. Het investeert in bestaande sterktes in Vlaanderen en zal internationaal worden onderkend voor zijn resultaten en demonstratoren.

Van groot belang is het realiseren van een competitief voordeel in geselecteerde AI-disciplines, wat zal leiden tot een duurzaam leiderschap in de 4de industriële revolutie.

De top-onderzoeksactiviteiten:

- (1) hebben een focus op het leveren van een internationaal erkende bijdrage tot de 'state-of-the-art' in AI-onderzoek, vertrekkend van erkende sterkte in technische expertise en academisch leiderschap;
- (2) maken 'first-of-a-kind'-demonstratoren en introducties van technologische oplossingen mogelijk, gebaseerd op de resultaten van het onderzoeksprogramma, door het opzetten van samenwerkingsprojecten met de Vlaamse industriële en andere actoren die kunnen worden opgepakt met steun van de instrumenten in het implementatieluik van het AI-programma;
- (3) verzekeren Vlaanderens internationaal leiderschap en aantrekkingskracht voor toekomstige investering in geselecteerde AI en daaraan verbonden digitale technologiedisciplines en hun toepassingen;
- (4) bezorgen de Vlaamse industriepartners een duurzaam voordeel in deze domeinen.

De **twee uitdagingen (of onderzoeksassen)** die in het AI-onderzoek worden uitgevoerd zijn de volgende:

1. "AI driven data science";
2. situated AI.

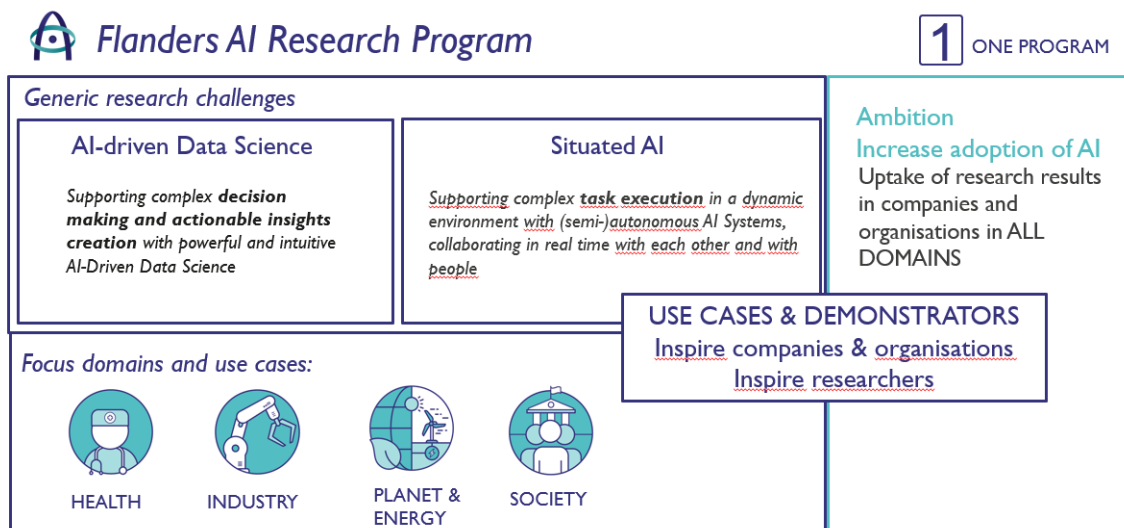
De toepassingsdomeinen ('**domeinen van strategisch belang**') betreffen gezondheid, industrie, planeet en energie, en maatschappij. De vijf belangrijke onderzoeksthema's zijn: responsible AI, resilient and performant AI, sustainable AI, human-centered AI en productive AI.

De hoogniveauctuur van het vernieuwde onderzoekswerkprogramma gaat als volgt:

- 1) CHALLENGE 1 – AI-driven data science
 - WP1: AI driven data engineering
 - WP2: symbolic and subsymbolic learning and reasoning
 - WP3: AI assisted data exploration
 - WP4: automation in machine learning
 - WP5: understanding images and audio
 - WP6: responsible AI and decision support systems
- 2) CHALLENGE 2 - Situated AI
 - WP1: compute and communication
 - WP2: intelligent perceptive systems
 - WP3: interaction and cognitive systems
 - WP4: socio-technical systems
 - WP5: responsible AI

ILVO treedt als nieuwe partner toe tot het VAIOP-consortium en er komt dus meer aandacht voor AI in de agrifoodsector.

Schematisch geeft dit volgend beeld:

Het Departement EWI maakt deel uit van de **werkgroep van het AI-onderzoekprogramma** en zetelt in de overkoepelende **Stuurgroep AI** waarin ook de stakeholders vertegenwoordigd zijn. Tevens is er zeer regelmatig overleg tussen het departement en de coördinator (imec) over allerlei operationele kwesties (o.a. de deelname aan de jaarlijkse Belgische AI-week, de jaarlijkse doorlichting en opvolging), en ook met de VLAIO-collega's. Daarenboven neemt het departement deel aan intra-Belgische en Europese overlegcomités over AI om de aansluiting tussen de Vlaamse plannen met Europees AI-beleid te verzekeren.

6. Vlaams Actieplan Cybersecurity (CS) – luik onderzoek en flankerend beleid

Projectverantwoordelijke	Van Paesschen Paris
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	9 miljoen euro
VTE	

Omschrijving actie

De digitale technologieën ontwikkelen zich aan een snel tempo. Dat is het zeker het geval voor de technologiedomeinen artificiële intelligentie en cybersecurity. Vlaanderen heeft de ambitie om tot de digitale koplopers te behoren, ook in de deze technologiedomeinen. In 2018 werden door het Departement EWI impulsprogramma's AI en cybersecurity voorbereid via een consultancy-opdracht en intens stakeholderoverleg.

Op **22 maart 2019** keurde de Vlaamse Regering het **Vlaams beleidsplan voor Cybersecurity (CS)** goed (VR2019 2203 DOC.0317/1QUATER). In 2024 zal een tweede cyclus ter goedkeuring voorgelegd worden.

Het Vlaamse beleidsplan Cybersecurity bestaat uit drie luiken.

-(1) Uitvoeren van **top strategisch basisonderzoek** voor het gericht ontwikkelen van nieuwe kennis, wetenschappelijke doorbraken en talent op wereldniveau daar waar Vlaanderen reeds excellent presteert én waar synergie kan bekomen worden met de vraag-gedreven implementatie-agenda van het Vlaamse bedrijfsleven.

-(2) Een centrale focus op de **implementatie van CS-toepassingen in het bedrijfsleven**. Een vraag-gedreven agenda vanuit het bedrijfsleven moet via open, goed georganiseerde kanalen en netwerken gebracht worden tot bestaande overheidsinstrumenten van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en relevante instellingen.

-(3) Een **sterk flankerend beleid** waarin wordt gewerkt aan de significante opleidingsnoden gericht op de arbeidsmarkt. Verder ligt er een focus op een correcte doch ambitieuze "outreach" zodat vernieuwende cybersecurity-kennis, inzichten en technologieën worden gedeeld, waardoor zo veel mogelijk Vlaamse actoren actief kunnen participeren.

In uitvoering van dit beleidsplan duidde de Vlaamse regering op 7 juni 2019 **de stuurgroep** van het beleidsplan CS aan (VR 2019 0706 DOC.0866/1BIS).

Op 4 en 5 juli 2019 heeft de internationale wetenschappelijke adviesraad het voorgestelde programma positief beoordeeld en in december volgde de beslissing van de Vlaamse Regering voor het eerste jaar van het onderzoeksprogramma Cybersecurity Vlaanderen (VR 2019 1312 DOC.1235/1-10).

Het onderzoeksprogramma "Cybersecurity Vlaanderen" wordt uitgevoerd door de universiteiten KU Leuven, UGent en VUB, samen met het strategisch onderzoekscentrum imec.

Het onderzoeksprogramma omvat **vier onderzoeklijnen of 'Research Tracks'** waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezige sterktes in Vlaanderen en het toepassingsgericht onderzoek.

Vervolgens werden deze 'Research Tracks' opgesplitst in **onderzoeksthema's** die nauw aansluiten bij dezelfde sterktes en die aanknopingspunten bieden voor vraag-gedreven implementatietrajecten met de industrie.

De onderzoeklijnen zoals omschreven in het document "Cybersecurity Initiative Flanders" zijn:

Research Track 1: Application and Software Security -Secure SDLC

- Secure Software Development Life Cycle
- Program Verification and Security Testing
- Secure Programming Languages and Secure Compilation
- Connections with Other Research Tracks

Research Track 2: Strategic Security Services

- Identity Management and Authentication – Authorization and Audit
- Advanced Encryption Techniques and Data Access Middleware
- Policy and Regulation Research

Track 3: System and Infrastructure Security

- System Security
- Network Security
- Security Monitoring and Management

Research Track 4: Technology Building Blocks: Secure Hardware, Cryptography and Secure Implementations

- Secure Hardware: Roots of Trust Anchored into Technology Foundations
- Cryptographic Algorithms
- Cryptographic Protocols
- Secure and Efficient Cryptographic Implementations

De Vlaamse regering keurde op 22 maart 2024 het Vlaams Beleidsplan Cybersecurity 2024-2028 goed (VR 2024 2203 DOC.0388-1). Het Departement EWI volgt het hele actieplan op en specifiek het **onderzoeksluik strategisch basisonderzoek**. Voor het onderzoeksluik cybersecurity zal jaarlijks een budget van 9 miljoen euro toegekend worden voor onderzoeksprojecten.

Ook het derde luik wordt door het Departement EWI opgevolgd. Zo is er 605K euro voorzien ter versterking van de opleidingsmodules ingericht door de hogescholen en universiteiten met een bijzondere aandacht voor permanente vorming.

Het Departement EWI maakt deel uit van de **Stuurgroep Cybersecurity** waarin ook de stakeholders vertegenwoordigd zijn.

Beleidsacties 2024

- De aandachtspunten van de evaluatie vertalen;
 - Verdere vertegenwoordiging en opvolging binnen de verschillende werkgroepen en overleggroepen die zijn opgericht in het kader van het Vlaams Beleidsplan CS;
- Opvolging van de trends, verschuivingen en beleidsinitiatieven op Belgisch, Europees en Internationaal niveau.

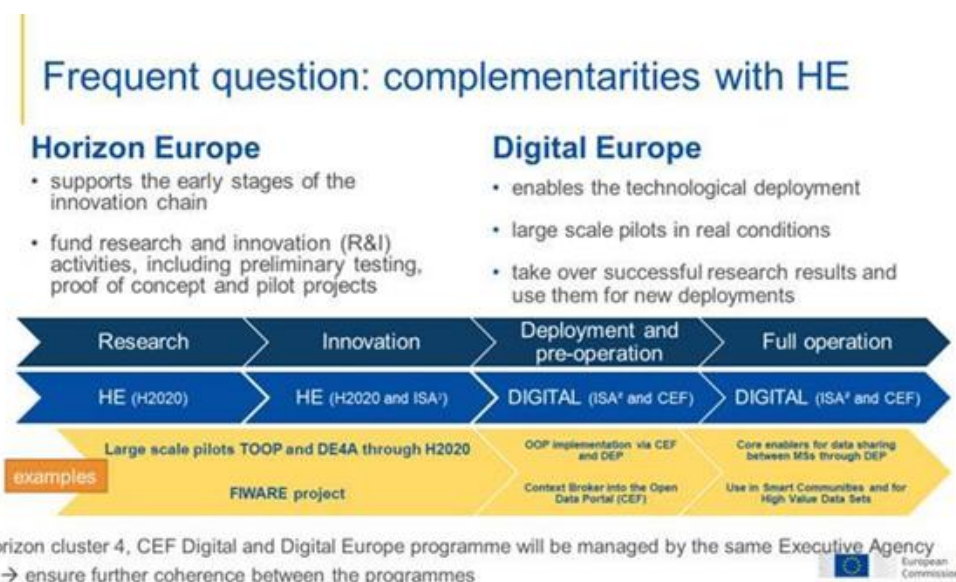
7. Coördineren van het Digital Europe Programme (DEP) voor Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon (0,2 VTE)
Betrokken personeelsleden	Cattoor Barbara Flama Wouter Spyns Peter Van Grootel Geert
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	Aan te trekken vanuit Europa
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

A. Binnen het Meerjarige Financiële Kader 2021-2027 (MFK) is het Digital Europe Programme (2021-2027) gericht op het financieel ondersteunen van enkele strategisch belangrijke pijlers binnen de Europese digitale economie. De Commissie lanceerde het voorstel in juni 2018 en eind 2020 werd in het kader van de MFF-onderhandelingen een akkoord bereikt over een **budget van 7,5 miljard euro**.

Het programma zal **complementair zijn aan de activiteiten onder Horizon Europe**. Waar Horizon Europe onderzoek en innovatie financiert, zal het DEP zich richten op het inzetten en benutten van bestaande en ontwikkelde innovatieve digitale oplossingen, het bouwen van infrastructuren, het stimuleren van de opname van digitale technologieën door kmo's maar ook het uitvoeren van digitaal beleid op Europees niveau en het ondersteunen van nieuwe Europese digitale regelgeving.

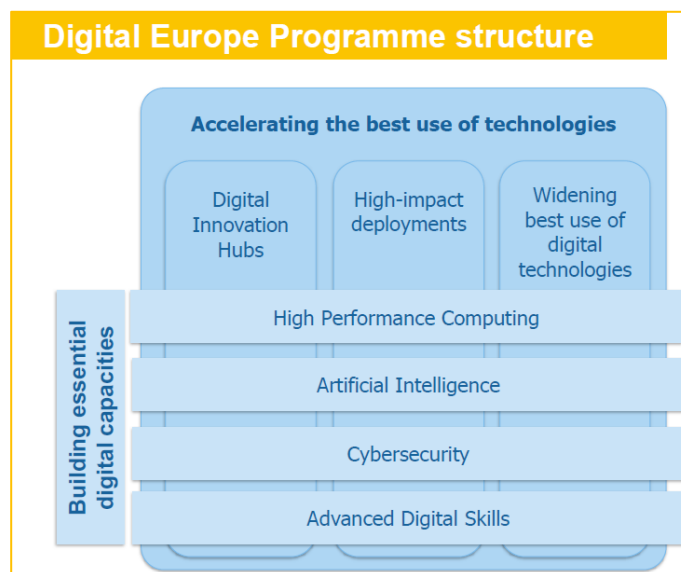

Het programma richt zich op **vijf Strategische Objectieven**:

- Kunstmatige intelligentie, Data & Cloud (2,1 mia €)
- Digitale vaardigheden (580 mio €)
- Supercomputers (2,2 mia €)
- Cybersecurity (1,7 mia €)
- Gebruik van digitale technologieën en interoperabiliteit (1,1 mia €)

Daar komt na de lancering van de EU Chips Act een 6e Strategisch Objectief met focus op Semiconductoren.

De diverse onderdelen verbonden aan het DEP worden onderstaand weergegeven. Het Departement EWI volgt het Digital Europe Programme actief op door de deelname aan het Programma-Comité dat de activiteiten van dit programma opvolgt en de intra-Belgische voorbereiding die aan zo een Programma-Comité voorafgaat.

Dit programma ondersteunt ook het bekomen van digitale skills door werknemers en de opname van nieuwe technologieën door bedrijven.

Zo zal het **netwerk van de Digital Innovation Hubs** worden versterkt en uitgebreid en zal de Europese Commissie een AI- en CS-plan opzetten en uitvoeren.

B. Er lopen reeds veel initiatieven binnen de **Vlaamse overheid** m.b.t. digitalisering. Binnen het beleidsdomein EWI is er de transitie Industrie 4.0 en zijn er o.a. de beleidsplannen AI en CS. Ook binnen de andere beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid zet men steeds meer in op digitalisering. Het Departement EWI garandeert afstemming tussen deze initiatieven.

Ook binnen de Belgische federale staatsstructuur gebeurt er meer en meer rond digitalisering, wat de noodzaak aan intra-Belgische beleidscoördinatie stelt. Hiervoor is de **Digitale Taskforce** opgericht door FOD Buitenlandse Zaken, die technische afstemming tussen het federale niveau en de regio's richting het buitenland moet bewerkstelligen. Deze werkgroepen worden, waar relevant, opgevolgd door beleidsmedewerkers van het Departement EWI.

C. Het Departement EWI heeft in 2020 structuren opgezet die het in staat stelt om de ontwikkelingen onder het Digital Europe Programme te kunnen coördineren.

Zo is er een nieuwe '**Werkgroep 5 – Digitalisering**' gecreëerd onder het Vlaams EU-Platform die stakeholders samenbrengt. In 2022 zal deze werkgroep actief vergaderen; telkens wanneer een nieuwe oproep van het Digital Europe Programme wordt gelanceerd en 1 à 2 thematische vergaderingen afhankelijk van de noodzaak, bijvoorbeeld wanneer een nieuw Europees

wetgevend initiatief inzake digitalisering wordt gelanceerd. De opzet van zo'n thematische informatievergaderingen gebeurt met een sterke samenwerking met NCP Flanders.

Daarnaast is er intern binnen het beleidsdomein ook een **Themateam Digitalisering** opgericht dat beleidsmedewerkers van EWI en VLAIO samenbrengt. Zo wordt bijvoorbeeld pijler 1 (High-Performance Computing) van het programma opgevolgd en wordt er via deze weg teruggekoppeld, dit geldt ook voor de pijlers rond AI en CS.

D. Tot slot is een beleidsmedewerker van EWI aangesteld als de Belgische vertegenwoordiging in het officieel aangestelde **Programma-Comité van het Digital Europe Programme** dat volgens de comitologie regelgevingsadvies verleent aan de Europese Commissie inzake de thema's 'AI, Data & Cloud', Cybersecurity (Quantum Communication Infrastructure), Geavanceerde Digitale Vaardigheden en 'Gebruik van digitale technologieën en interoperabiliteit' (waaronder het netwerk van EDIH's). Het Departement EWI heeft zo de mogelijkheid om de nieuwe programma's direct af te toetsen en te communiceren met de stakeholders binnen Werkgroep 5.

E. Het **Digital Europe Programme** werd in 2021 van zeer nabij opgevolgd gezien het belang ervan voor de Vlaamse O&O&I-stakeholders.

Het Departement EWI heeft daarbij de nood vastgesteld voor een Nationaal Contact Punt bij NCP Flanders om dit programma mee uit te voeren. Na overleg met FWO en VLAIO is er beslist om jaarlijks 175.000 euro van het EWI-budget over te dragen naar FWO voor de aanwerving van 2 NCP's, één gericht op het Horizon Europe Programma en één met specifieke focus op het Digital Europe Programme. Deze **NCP-DIGITAL** (Marie Timmermann, marie.timmermann@fwo.be) is aangeworven eind augustus 2021. Er is een kick-offmeeting gegeven eind november en er wordt gewerkt aan een procedure om beslissingen te nemen over cofinanciering (waar vaak de nadruk op wordt gelegd in het Digital Europe Programme).

Beleidsmatig is het programma met enige vertraging eindelijk van start gegaan in november 2021. Om tot dit punt te komen moet er telkens een Programma-Comité (voorheen Expert Group) worden samengeroepen, waar de EU-lidstaten hun opmerkingen kunnen doorgeven. Dit gebeurt in Vlaanderen aan de hand van input van Werkgroep 5 van het Vlaams EU-platform. Daarbij moet ook op Belgisch niveau de Digital Task Force worden samengeroepen om de Belgische opmerkingen op het programma af te stemmen. Dit vraagt telkens enig studie- en coördinatiewerk.

In september 2021 heeft Vlaanderen een eigen preselectie gehouden om Vlaamse kandidaat-EDIH's te bepalen. Deze Vlaamse kandidaat-EDIH's konden vervolgens in 2022 deelnemen aan de definitieve Europese selectieronde om gekozen te worden als officiële EDIH.

In mei 2022 heeft de Europese Commissie finaal de geselecteerde EDIH's bekendgemaakt **en 3 Vlaamse EDIH's officieel goedgekeurd:**

- 'European Digital Innovation Hub on Manufacturing', gecoördineerd door Flanders Make;
- 'Energy in the Built Environment', gecoördineerd door Energyville;
- 'Flanders Artificial Intelligence European Digital Innovation Hub', gecoördineerd door imec.

De Vlaamse EDIH's zijn begin 2023 van start gegaan met hun werkzaamheden. Ze zullen een internationale component toevoegen aan het Vlaams netwerk van kenniscentra inzake

digitalisering. Voor 2024 zal de Vlaamse overheid (VLAIO en Departement EWI) initiatieven nemen om de Vlaamse EDIH's beter te matchen met EDIH's uit nabijgelegen regio's, evenals de Vlaamse EDIH's sterker te laten connecteren met het Vlaamse doelpubliek van een EDIH en de Vlaamse innovatie-sector. Op die manier kan er intensiever gewerkt worden aan een innovatief netwerk van EDIH's.

Het Departement EWI blijft in 2024 de werkzaamheden van dit programma nauw opvolgen via het **programmacomité** van het Digital Europe Programme. Het stemt zo de inhoud van het werkprogramma af met andere beleidsdomeinen en stakeholders.

Wanneer zich cofinancieringsopportunities voordoen wordt overleg met NCP Flanders gekeken of het past binnen het digitaliseringsbeleid van de Vlaamse overheid en er gefinancierd kan worden. Op deze manier zijn al tal van dossiers geselecteerd om te worden gefinancierd:

- De Testing & Experimentation Facility inzake Edge-AI, ondersteund door een RRF-project van 20 miljoen euro aan imec onder de noemer TEFHW4AI
- De Testing & Experimentation Facilities inzake Smart Cities & Communities en die in Agrifood, respectievelijk is daarvoor een subsidie toekeken aan imec en aan ILVO

Daarnaast werden er ook Letters of Intent onderschreven met de belofte dat, als het voorstel met een Vlaamse betrokkene het haalt, de Vlaamse overheid hun deelname zal cofinancieren. Ook deze dossiers worden inhoudelijk voorbereid door het Departement EWI.

Doorheen 2024 en in aanloop naar een volgende legislatuur toe zal gekeken worden of bovenstaande werkwijze niet kan verankerd worden in zowel procedures als begroting; waar dat dit vandaag nog op ad-hoc basis plaatsvindt.

Ten slotte heeft het Departement EWI op zich genomen om een conferentie te organiseren over het versterken van de synergie tussen digitaal onderzoek dat wordt opgezet in het kaderprogramma Horizon Europe en activiteiten opgezet binnen het Digital Europe Programme; in samenwerking met SPW Economie, Innoviris en DG CNECT van de Europese Commissie. Hiervoor moest doorheen 2023 werk gemaakt worden van een projectvoorstel om een Europese subsidie te verwerven van 500.000 euro. In het najaar volgde dan een intensief voorbereidingsproces dat leidde tot de organisatie van het "Research to Reality – Digital Solutions to European Challenges" op 5 en 6 februari 2024 waar 650 mensen fysiek aan deelnamen en 600 online. België en haar regio's werden hierdoor in de kijker gezet als smaakmaker van het Europese digitaliseringsbeleid. In 2024 wordt er ook werk gemaakt van een "event document" waarin de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen inzake dit topic van dit event zullen worden opgenomen.

F. Een nieuw gegeven binnen dit programma is de mogelijkheid om **European Digital Infrastructure Consortia (EDIC)** te vormen in het kader van Europe's Digital Decade. Dit zijn samenwerkingen tussen overheden die inzetten op een bepaald Multi-Country Projects, projecten die meerdere landen ten goede komen. Deze EDICs worden verwacht ook in te tekenen op oproepen uit het Digital Europe Programme en kunnen dus ook daarop een impact hebben. Het Departement EWI volgt deze mogelijkheden van zeer nabij op en neemt daarin een coördinerende rol samen met Digitaal Vlaanderen. We doen daarbij geen voorbarige beloften over eventuele financiële bijdragen maar sturen aan op concrete voorstellen.

Het departement EWI neemt deel als waarnemer aan de ALT-EDIC, de Alliance for Language Technology EDIC.

8. A Europe fit for the digital age

Projectverantwoordelijke	Scheere David (0,5) Verschaeren Simon (0,1VTE)
Betrokken personeelsleden	Cattoor Barbara Schruers Liesbet
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

A. 'Europe fit for the digital age' is één van de zes thematische prioriteiten van de Europese Commissie voor de legislatuur 2019 – 2024. Het is de brede noemer waaronder de Europese digitale strategie zich in al haar facetten ontvouwt, en de digitale economie en digitale eengemaakte markt verder uitbouwt. Het Departement EWI volgt die ontwikkelingen op en coördineert Vlaamse standpunten en prioriteiten naar Europa toe.

De Europese digitale strategie bestaat uit heel wat verschillende initiatieven, gaande van investeringsprogramma's tot nieuwe digitale wetgeving, of brede beleidsprogramma's.

Eén van de mijlpalen in die digitale strategie is de lancering van het **Europese Digitaal Decennium** ('Digital Decade'). Dit is een beleidsprogramma dat Europa concrete streefcijfers en doelstellingen oplegt tegen 2030, die moeten dienen als leidraad voor de digitale transformatie van Europa. De doelstellingen ontwikkelen zich langs vier hoofdassen: digitale vaardigheden, digitale infrastructuur, digitale overheden en digitale ondernemingen.

De algemene coördinatie van dit initiatief op Vlaams niveau ligt bij Digitaal Vlaanderen, meer specifiek het team dat ook instaat voor de Vlaamse Digitale Strategie. Maar gegeven de sterke betrokkenheid en de ervaring van het Departement EWI in respectievelijk digitale technologieën en het opvolgen van Europese (investerings-)programma's worden wij erg betrokken. Zo levert het Departement EWI informatie aan over onderzoeks-, innovatie- en digitale implementatieprojecten en volgen wij de vorming van **European Digital Infrastructure Consortia** (hét instrument dat de COM naar voor schuift om grensoverschrijdende digitale deployment projecten op te zetten in het kader van Europe's Digital Decade). Voor dat laatste wordt periodiek een rondvraag opgezet bij betrokken beleidsmedewerkers en leveren wij ook tal van medewerkers aan die deze zaken opvolgen.

Het Departement EWI volgt de ontwikkelingen rond de digitale economie en de digitale interne markt op en coördineert Vlaamse standpunten en prioriteiten naar Europa toe.

Naast het implementeren van het beleidsprogramma Digital Decade, heeft de Europese Commissie ook heel wat wetgeving aangenomen om haar digitale strategie waar te maken. Via die wetgeving wil de Europese Commissie de digitale interne markt verder harmoniseren en versterken, een gelijk speelveld creëren voor bedrijven, een vlotte interne markt voor de uitwisseling van data uitbouwen, en de voorwaarden scheppen die een dynamische, innovatieve en veilige digitale economie en samenleving mogelijk maken.

A. Wetgeving voor de digitale interne markt

- 1) **Digital Services Act:** deze verordening is erop gericht om de e-commercerichtlijn te moderniseren en regels vast te leggen voor het delen van content online. De verordening verplicht online dienstenproviders om schadelijke en illegale content te verwijderen. Ook versterkt de wet de rechten van gebruikers online en legt hij transparantieverplichtingen op aan bepaalde online dienstenproviders.
- 2) **Digital Markets Act:** deze verordening sluit aan bij de DSA en richt zich meer op mededinging. De DMA duidt bepaalde online platformen aan als 'poortwachters', en legt hen regels op om te voorkomen dat ze hun dominante positie misbruiken. Dit moet een gelijk speelveld scheppen voor kleine bedrijven en een boost geven aan innovatie door gebruikers meer keuze en controle te geven.

Zowel de DSA als de DMA zijn sinds begin 2024 van toepassing. In België is hun implementatie volop aan de gang.

B. Wetgeving voor de Europese Datastrategie

- 3) **Data Governance Act:** deze Verordening schept een regelgevend kader voor het veilig en gecontroleerd delen van waardevolle overheidsgegevens met bedrijven onderzoekers voor wetenschappelijke doeleinden, de verbetering van publieke diensten, of de ontwikkeling van innovatieve producten. Ze legt ook regels op voor 'data intermediaries', een nieuwe soort ondernemingen die data providers verbinden met mogelijke afnemers. De Data Governance Act is van toepassing sinds september 2023 en is heel belangrijk voor Digitaal Vlaanderen.
- 4) **Data Act:** deze Verordening wil de Europese datamarkt openbreken, door gebruikers toegang te geven tot de gegevens van hun verbonden producten en door hen het recht te geven om deze gegevens te delen met andere bedrijven. De Data Act trad in werking in januari 2024. Gelet op het belang van dit dossier voor de digitale economie, heeft het Departement EWI heel wat input gegeven op de intra-Belgische en Europese besluitvorming rond dit dossier.

C. Wetgeving voor Europese Artificiële Intelligentie

- 5) **Artificial Intelligence Act:** met deze wetgeving wil Europa de eerste jurisdictie ter wereld zijn die een breed regelgevend kader aanneemt voor het gebruik van artificiële intelligentie. De wet deelt AI-systemen onder in een aantal risicocategorieën, en legt naargelang hun onderverdeling geen dan wel veel regels op. Ook bevat de wet heel wat bepalingen rond onderzoek en innovatie. De AI Act zal in mei 2024 in werking treden en hoofdzakelijk begin 2026 van toepassing zijn. Gelet op het AI-beleidsplan en alle andere initiatieven dat het Departement EWI ontwikkelt op vlak van AI, was EWI sterk betrokken bij de Europese onderhandelingen rond dit dossier. Ook zal er voor het Departement werk zijn op vlak van de implementatie van de AI Act, bijvoorbeeld wanneer het aankomt op de oprichting van AI Regulatory Sandboxes.

D. Wetgeving voor Europese digitale infrastructuur

- 6) **Gigabit Infrastructure Act:** deze Verordening wil de uitrol van hogesnelheidsconnectiviteitsinfrastructuur in Europa een boost geven. Dat doet het door

vergunningprocedures te vereenvoudigen en het delen van infrastructuur tussen bedrijven aan te moedigen.

Naast deze wetgeving, heeft de Europese Commissie nog heel wat niet-wetgevend digitaal beleid gevoerd. Een greep uit de belangrijkste initiatieven:

- 7) **De lancering van de 'AI Innovation Package'**: dit initiatief werd gelanceerd in januari 2024 en is erop gericht om KMO's en start-ups te steunen met de ontwikkeling van AI. Ze krijgen gemakkelijker toegang tot supercomputers, en er komen meer financiële middelen vrij voor de ontwikkeling van generatieve AI in Europa.
- 8) **De strategie voor virtuele werelden en 'web 4.0'**: deze strategie is gelanceerd in juli 2023 en heeft als doelstelling om Europa te positioneren als leider op vlak van 'web 4.0' en virtuele werelden ('Metaverse'). De strategie berust op tien punten, zoals het verder ontwikkelen van talent, het verkrijgen van input van burgers via panels, het bouwen van een ecosysteem voor bedrijven, en het oprichten van een EU expertengroep. Gelet op de relevantie voor digitaal onderzoek en innovatie, volgt EWI dit dossier op, in samenwerking met het departement CJM.
- 9) **Digitale Diplomatie**: de Commissie lanceert, in samenwerking met de lidstaten, heel wat bilaterale en multilaterale activiteiten rond digitaal beleid. Zo houdt de COM regelmatig 'Trade and Technology Councils' met India en de VS, zijn er 'digitale partnerschappen' afgesloten met Japan, Zuid-Korea, Singapore en Canada, is er een 'Digitale Alliantie' met Latijns Amerika, mengt de Commissie zich in digitale dossiers op VN-niveau, enz. Deze partnerschappen houden dikwijls samenwerking in op vlak van allerlei thema's, o.a. op vlak van halfgeleiders, data-economie, vaardigheden, onderzoek en meer.

In de legislatuur 2019 – 2024 heeft de Europese Commissie een heel groot aantal wetgevende en niet-wetgevende initiatieven in het digitale domein. Gelet op de Europese verkiezingen en de wisselende legislatuur, zal het tempo in 2024 lager liggen en zal de focus zich verleggen op de implementatie en de invulling van de lange reeks aan bestaande nieuwe initiatieven.

Gegeven het groeiende belang van digitale technologieën voor de economische, strategische en duurzaamheidsbelangen van de Europese Unie, is het echter te verwachten dat de digitale agenda ook in de komende jaren goed gevuld zal blijven. Het komt er voor Departement EWI op aan om van dichtbij deze evoluties te blijven volgen, en zoveel mogelijk in te spelen op de Europese beleidsvorming in de vele digitale dossiers die relevant zijn voor het Departement en voor Vlaanderen.

9. Smart Cities en Internet of Things via het convenant met imec

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	De Hondt Paul
Begroting (artikel: basisallocatie)	EBO-1EFB2LA-WT
Budget	4 mio € geormerkt in convenant met imec
VTE	imec-opvolging

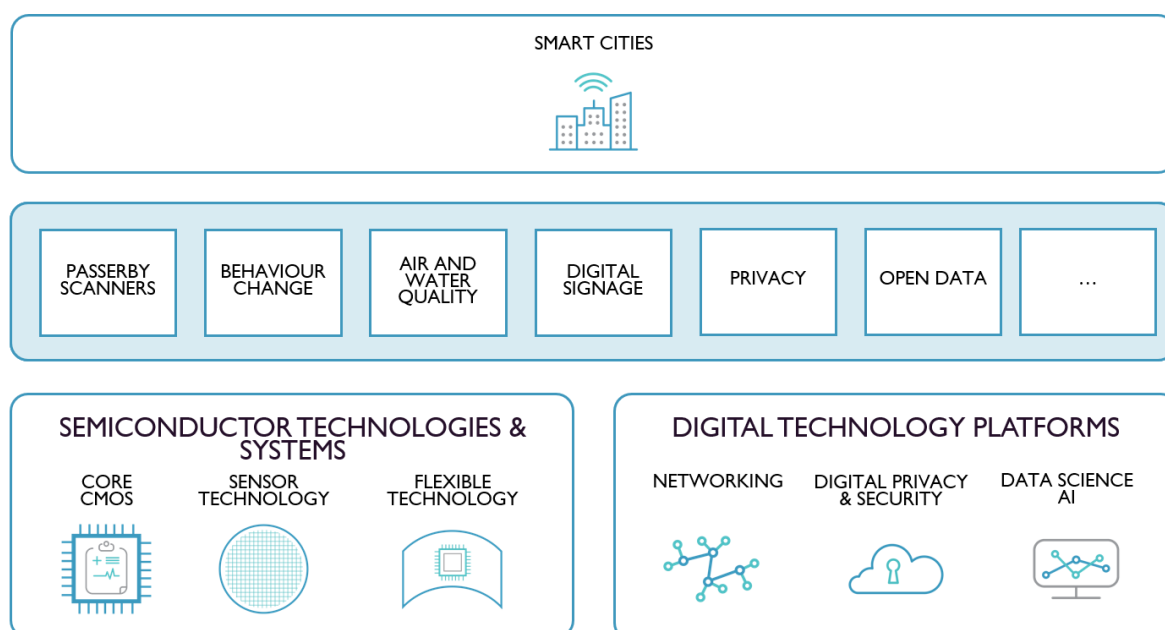
Omschrijving actie

Vlaanderen heeft de ambitie om de mogelijkheden van 'Smart Cities' en 'Internet of Things' (IoT) optimaal te benutten.

Vandaar dat er in het **convenant van imec (2017-2021)** voorzien is dat imec, i.s.m. de stad Antwerpen, een grote 'City-of-Things'-proeftuin zal opzetten.

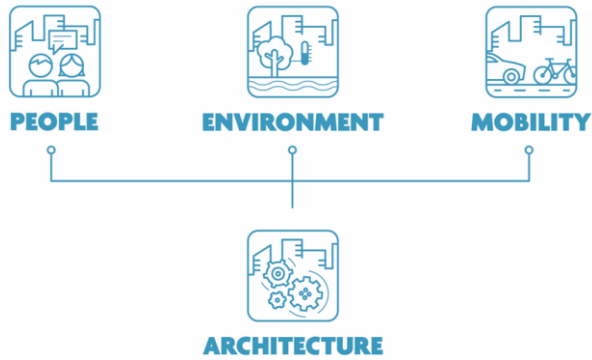
Hiertoe zal imec een platform ontwikkelen waarop, in real-time, 'Internet-of-Things'-toepassingen en technologieën in een stedelijke omgeving kunnen gecreëerd, getest en gevalideerd worden. Voor het 'City-of-Things'-initiatief (CoT) is een budget van vier miljoen euro per jaar voorzien in het convenant.

Onderstaand wordt schematisch weergegeven op welke onderdelen wordt ingezet.

Concreet wordt in de nieuwe strategie voor City of Things gewerkt rond **4 pijlers**:

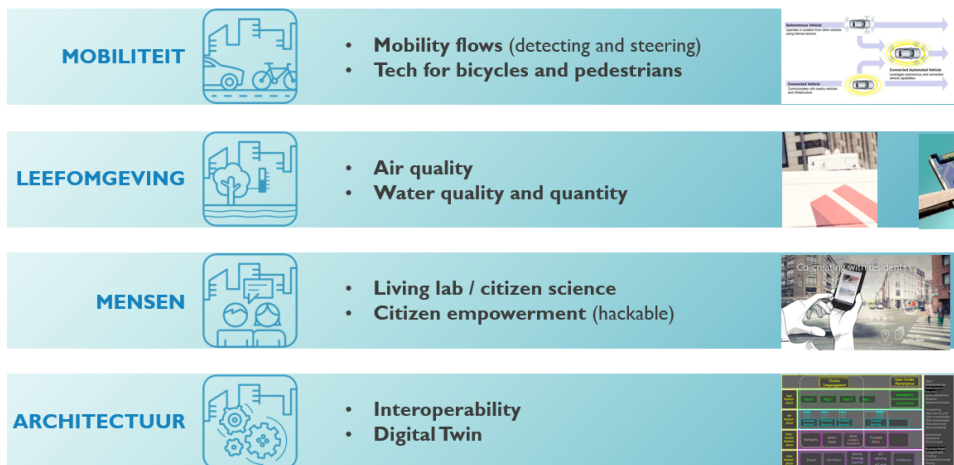
- mobiliteit,
- leefomgeving (lucht en water),
- mensen (living lab aanpak)
- en interoperabele architectuur ('Vlaamse open-city-architectuur').

Binnen deze vier sporen worden dan de concrete acties ontlooid:

CITY OF THINGS

VIER STRATEGISCHE SPOREN

Verder is er het project **Smart Flanders**, dat geïnitieerd werd binnen het Stedenbeleid van de Vlaamse overheid. In het kader van dit project wordt vertrokken vanuit een stedelijke invalshoek en wordt onderzocht hoe data en technologie oplossingen kunnen bieden voor stedelijke uitdagingen (bv. mobiliteit, milieu, ...). Vanuit Stedenbeleid wordt een budget van 300 K euro per jaar voorzien voor de voorbereiding en het opzetten van het netwerk van de 13 centrumsteden in Vlaanderen.

Voor de opvolging van deze projecten werd een **CoT-stuurgroep** opgericht tussen de minister of zijn afgevaardigde, Departement EWI en imec. In de stuurgroep wordt gerapporteerd over de vordering van beide projecten en worden de mijlpalen en doelstellingen gedefinieerd voor het CoT-initiatief.

Om het toepassen van deze nieuwe technologieën in een stedelijke omgeving beleidsmatig te onderbouwen, zal EWI mee instaan voor de beleidsvoorbereiding en de opvolging van de CoT-stuurgroep.

In het kader van het **nieuwe convenant met imec 2022-2026** werd de werking van smart cities geïntegreerd in het de afdeling **Enabling Digital Transformation (EDiT)** binnen imec, waarvoor 5,2 mio € geormerkte middelen werden voorzien. De focus ligt hierbij in een eerste fase op innovatieve digitale transformatie in de domeinen “duurzame leefomgevingen”, “mobiliteit en logistiek” en “publieke gezondheidszorg”.

Ook op Europees niveau zijn er tal van initiatieven. Horizon 2020 (en haar opvolger Horizon Europe) is daarbij het belangrijkste Europese instrument voor initiatieven m.b.t. duurzame stadsontwikkeling (o.a. CIVITAS).
Het Departement EWI volgt deze ontwikkelingen proactief op.

10. Digitalisering: Kenniscentrum Data en Maatschappij en Responsible Research and Innovation (RRI)

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon (0,2 VTE)
Betrokken personeelsleden	David Scheere, Bart Dumolyn (RRI)
Contactperso(o)n(en) kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2JB-IS
Budget	0,750 mio €
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

A. Responsible Research and Innovation (RRI) streeft naar het verantwoord uitvoeren van onderzoek en innovatie door maatschappelijke partners (burgers, onderzoekers, bedrijven, beleid) bij elkaar te brengen en samen te laten werken tijdens onderzoeks- en innovatieprocessen om te kunnen inspelen op grote maatschappelijke uitdagingen.

Zo worden mogelijke **ethische en maatschappelijke gevolgen** al in een vroeg stadium van de wetenschappelijke ontwikkelingen en innovatie betrokken. Het ultieme doel is om op deze manier met de hele samenleving te komen tot gedragen en duurzame innovatieve en technologische oplossingen voor de toekomst.

De belangrijkste thema's binnen RRI – ethiek, gendergelijkheid, open toegang, betrokkenheid van het publiek (burgerwetenschap) en het wetenschapsonderwijs – zijn sectoroverschrijdende kwesties in het kaderprogramma Horizon Europe van de Europese Commissie.

In deze context ligt de nadruk op het **thema 'ethiek'**.

In 2019 startte het Departement EWI twee initiatieven op die verband houden met de ethische aspecten van digitalisering:

- met de KVAB werd meegewerkt aan het Denkersprogramma
- in het kader van de Vlaamse beleidsplannen AI en CS werd mee vorm gegeven aan het Kenniscentrum Data en Maatschappij.

B. In het **convenant KVAB 2018-2023**, dat eind 2017 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, wordt expliciet melding gemaakt van het concept RRI. De KVAB (Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten) heeft een reflectiegroep met dit thema in het leven geroepen die op regelmatige basis bij elkaar komt en standpunten produceert met betrekking tot het thema RRI.

Met het Denkersprogramma beoogt de Academie het maatschappelijke debat in Vlaanderen te versterken en een langetermijnvisie te ontwikkelen omtrent beleidsmatige uitdagingen. Het programma is een uniek multidisciplinair en toekomstgericht initiatief met maatschappelijke weerslag op hoog niveau. Centraal staat een vooraanstaand internationaal expert of een panel van internationale experts. Samen met de leden van de Academie en talrijke partners en stakeholders wordt gewerkt rond een actuele problematiek waarop Vlaanderen een belangrijke impact kan hebben. Het doel is een significante bijdrage te leveren aan de verdere strategische ontwikkeling van Vlaanderen door een langetermijnvisie te ontwikkelen en op die wijze bij te dragen tot de beleidsvorming.

Op dit moment zijn de plannen voor het "RRI"-element binnen de activiteiten van de KVAB voor 2024 volop in bespreking.

Het Departement EWI volgt ook in 2024 de werkzaamheden van het Kenniscentrum Data & Maatschappij en stuurt waar nodig in samenspraak met de coördinator de werkzaamheden bij. Zo wordt er 3 keer per jaar gezamenlijk een stuurgroep voorbereid om de gedane werkzaamheden toe te lichten en het jaarplan van het komende jaar voor te bereiden. Waar mogelijk worden linken gemaakt met andere initiatieven van het Vlaamse Beleidsplan AI.

C. In het kader van de **Vlaamse beleidsplannen AI** staan de ethische aspecten van digitalisering eveneens hoog op de agenda.

In overleg met de stakeholders werd ervoor geopteerd de werkzaamheden rond de ethische aspecten verbonden aan digitalisering en de data-economie in het algemeen en aan artificiële intelligentie in het bijzonder **te institutionaliseren** via de oprichting van een **interuniversitair Kenniscentrum Data en Maatschappij**. Met het Kenniscentrum Data en Maatschappij (KDM) werd in 2021 een convenant uitgewerkt en dit werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering in juni 2021.

Het Kenniscentrum is een samenwerking tussen 3 Vlaamse onderzoeksgroepen bij de **Universiteit Gent, VUB en KU Leuven**. Zij richten zich zowel op de maatschappelijk en ethische gevolgen van AI als op de wettelijke implicaties ervan.

Op 19 februari 2020 lanceerde de Europese Commissie een regelgevend initiatief voor het inzetten van Artificiële Intelligentie, naar analogie met het gekende GDPR-kader en gebaseerd op de 'Ethics guidelines for trustworthy AI', die in 2019 zijn opgezet.

Daarnaast lanceerde de Commissie een strategie om van Europa een koploper te maken in data-economie. Ook voor deze acties zal het Kenniscentrum een belangrijke rol spelen in het aanleveren van de nodige kennis om vanuit Vlaanderen te kunnen wegen op deze debatten.

Het Kenniscentrum ontwikkelt activiteiten in de **volgende domeinen**:

1. Een breed gedragen co-design-approach voor het uittekenen van AI-beleid;
2. Stimuleren van maatschappelijk debat rond acceptatie van de technologie;
3. Het aanleveren van "thought leadership" over zowel maatschappelijk als economisch aanvaardbare ontwikkelingstrajecten voor AI;
4. De identificatie en validatie van belangrijke menselijke factoren in de ontwikkeling van AI;
5. De ontwikkeling van juridische kaders en richtsnoeren voor beleidsmakers en bedrijven;

De thema's waarrond deze activiteiten zich zullen ontwikkelen raken aan democratische, ethische en juridische kwesties, en omvatten o.m. algoritmische rechtvaardigheid, algoritmisch bestuur in een publieke sfeer, transparantie en verantwoording van AI, robo-ethiek, AI en tewerkstelling, alsook AI in de domeinen van Smart Government, Smart Health & Lifestyle, Cyberveiligheid, slimme mobiliteit, energie, food & agro, Smart Education, Smart Cities, Smart Media enzovoort.

De activiteiten van het centrum rond deze thema's moeten **bijdragen tot**:

- De vertaling van algemene ethische principes naar concrete richtlijnen, aanbevelingen en regels;
- Het wegnemen van risico's bij AI-ontwikkeling door bedrijven en innovatoren, in het bijzonder bij het ontvangen van Vlaamse financiering;
- Het sturen van bestaande en toekomstige regelgevings- en beleidshervormingen met een impact op AI (bijvoorbeeld de Richtlijn Productaansprakelijkheid, de Richtlijn betreffende Machines, de ePrivacy-richtlijn etc.);

- Het verschaffen van duidelijkheid over de implicaties van bestaande en nieuwe juridische instrumenten (zoals de GDPR, Verordening Medische Hulpmiddelen, Verordening Vrij verkeer van niet-persoonsgebonden gegevens enzovoort);
- Het creëren van ruimte voor experiment rond bijvoorbeeld “ethische validatie” en “regulatory sandboxing”;
- Het verhogen van het maatschappelijk bewustzijn, om het draagvlak te vergroten.

Het Departement EWI volgt de werkzaamheden van het Kenniscentrum actief op door deelname aan de stuurgroep en het actief wegen op de jaarplannen en bereidt de financiering procedureel voor zoals het opmaken van de nodige toelagedocumenten

In 2024 wordt gestart met de voorbereiding van de evaluatie in 2025 van het convenant 2021-2025 tussen het Vlaamse Gewest en de instellingen verbonden aan het Kenniscentrum Data & Maatschappij, inclusief het programma voor burgerwetenschap amai! waarbij een sterke betrokkenheid is van het Kenniscentrum.

11. Uitvoering Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 en Vlaamse Klimaatstrategie 2050

Projectverantwoordelijke	Top Lieven / in aanwerving
Betrokken personeelsleden	Bollen Lut Maes Dries (0,1 VTE)
Contactpersoon kabinet	Verrelst Wim
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie
<p>A. Het Europees kader</p> <p>Op 17 september 2020 presenteerde de Europese Commissie haar plan om de uitstoot van broeikasgassen in de EU tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990. Door dit ambitieniveau voor het komende decennium kan de EU via een evenwichtig traject tegen 2050 klimaatneutraliteit bereiken aldus de Commissie.</p> <p>In juli 2021 lanceerde de Europese Commissie een ganse reeks wetgevende voorstellen ‘fit for 55’, die aan bovenstaande antwoord gaven en waarover de onderhandelingen in 2022 zullen verder gezet en/of gefinaliseerd worden.</p> <p>“Het pakket omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een herziening van de EU-regeling voor de emissiehandel (EU-ETS), waarbij deze wordt uitgebreid tot de scheepvaart, een herziening van de regels voor luchtvaartemissies, en de instelling van een afzonderlijk emissiehandelssysteem voor wegvervoer en gebouwen • een herziening van de verordening inzake de verdeling van de inspanningen tussen de lidstaten wat betreft de reductiedoelstellingen in sectoren die niet onder de EU-ETS vallen • een herziening van de verordening inzake de opname van broeikasgasemissies en -verwijderingen door landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF) • een wijziging van de verordening tot vaststelling van CO₂-emissienormen voor auto's en bestelwagens • een herziening van de richtlijn hernieuwbare energie • een herschikking van de richtlijn energie-efficiëntie • een herziening van de richtlijn energiebelasting • een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens • een herziening van de richtlijn betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen • ReFuelEU Luchtvaart – voor duurzame vliegtuigbrandstoffen • FuelEU Zeevaart – voor een groene Europese maritieme ruimte • een sociaal klimaatfonds • een herziening van de richtlijn energieprestatie van gebouwen • een vermindering van de methaanemissies in de energiesector • een herziening van het derde energiepakket voor gas”

Binnen dit Europees beleid, wordt een belangrijk **onderscheid gemaakt tussen de ETS en de niet-ETS sectoren** om de doelstellingen te realiseren. Op vandaag gelden de volgende doelstellingen:

De energie-intensieve industrie en de elektriciteitssector beogen via het Emission Trading System (ETS) een reductie van 43% tegen 2030 t.o.v. 2005. Het FF55-pakket stelt een ambitieverhoging tot -61%. Voor de overige sectoren, met name transport, gebouwen, landbouw, niet-ETS industrie en afval, is een gezamenlijke reductie van 30% voorzien tegen 2030 t.o.v. 2005. In het FF55-voorstel is dit -40%.

Op basis van dit kader, hebben alle lidstaten een specifieke niet-ETS-doelstelling toegewezen gekregen. Voor België bedraagt deze bindende doelstelling -35% tegen 2030 t.o.v. 2005, en -47% volgens voorstel FF55.

De Europese doelstelling inzake de inzet van **hernieuwbare energiebronnen** bedraagt een aandeel van 32% tegen 2030. Het voorstel FF55 trekt dit op naar -40%.

In het kader van artikel 4 van de Governance Verordening moet elke lidstaat haar indicatieve bijdrage bepalen tot het bereiken van het bindende **energie-efficiëntiestreefcijfer** van de Europese Unie van minstens 32,5%. Volgens FF55 wordt dit -36% als finaal energieverbruik en -39% als primair energieverbruik.

Bovendien zal elke lidstaat in het kader van de herziene energie-efficiëntierichtlijn over de periode van 1 januari 2021 tot 31 december 2030 een cumulatieve energiebesparing moeten verwezenlijken die equivalent is aan jaarlijkse nieuwe besparingen van minimaal 0,8% ten opzichte van het finaal energiegebruik (Artikel 7 van de energie-efficiëntierichtlijn). Het FF55-voorstel trekt dit op naar 1,5% per jaar voor de periode 2024-2030.

De realisatie van deze doelstellingen is ook één van de pijlers van de Europese Energie-Unie, die een duurzaam, betaalbaar, competitief en betrouwbaar energiesysteem nastreeft.

B. Het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030

In december 2019 keurde de Vlaamse Regering het **Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030** (VR 2019 0912 DOC 1208/1BIS en 1208/3BIS) en de **Vlaamse klimaatstrategie 2050** (VR 2019 2012 DOC. 1356/1 en 1356/2) goed. Dit werd geïntegreerd in het Belgisch plan. Voor de inhoud wordt verwezen naar hogervermelde documenten.

Op 5 november 2021 besliste de Vlaamse regering tot '**Bijkomende maatregelen klimaat**' (VR 2021 0511 DOC 1237/1) waarbij de reductie-ambitie voor niet-ETS-sectoren in 2030 t.o.v. 2005 steeg, door een extra pakket maatregelen. Het reductiedoel voor de sector van niet-ETS-bedrijven werd met 10% verscherpt. Tevens werd de visienota over het 'Fit for 55'-voorstel aangenomen (VR 2021 0511 DOC 1222/1 Quarter).

Op 17 december 2021 werd een '**Afsprakenkader inzake het VEKP**' (VR 2021 1712 DOC 1602/1BIS) aangenomen, met o.a. aanduiding verantwoordelijke entiteiten voor bijkomende acties.

Op 12 mei 2023 heeft de Vlaamse Regering een nieuw Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) goedgekeurd. Het gaat om een update van het initiële VEKP uit 2019. De ambitie in het nieuwe VEKP 2021-2030 wat betreft de reductie van broeikasgasemissies in de ESR-sectoren werd opgeschroefd tot -40% tegen 2030 (t.o.v. 2005). Dit plan werd geïntegreerd in het Belgische plan, en overgemaakt aan de Europese Commissie. Zij heeft vervolgens reviews opgesteld over de totale

resultaten van de plannen van alle lidstaten, en een review per lidstaat. Op basis hiervan dienen de lidstaten een definitief plan in te dienen tegen 30 juni 2024.

Dit geïntegreerd plan moet de vijf dimensies van de Energie-unie behandelen.

De vijf thema's zijn bevoorradingszekerheid, interne markt, energie-efficiëntie, decarbonisatie en onderzoek en innovatie en concurrentievermogen. Hierbij moeten steeds doelstellingen, maatregelen en onderbouwde prognoses naar voor geschoven worden.

In dit Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) wordt voor klimaat (onderdeel dimensie decarbonisatie) gefocust op de sectoren die niet gevat worden door het Europees Stelsel van Verhandelbare Emissierechten (EU ETS). Het is immers enkel voor deze niet-ETS sectoren - **de gebouwen, transport, landbouw, afval en een klein deel van de industrie** - dat de lidstaten zelf CO₂-reductiedoelstellingen moeten naleven. Voor de overige dimensies (inclusief het luik hernieuwbare energie in de dimensie decarbonisatie) dienen doelstellingen en maatregelen uitgewerkt voor zowel ETS als non-ETS sectoren.

Het departement EWI zal een bijdrage leveren aan de uitvoering van nieuwe maatregelen voor de non-ETS industrie.

C. De Vlaamse klimaatstrategie 2050

In 2018 publiceerde de Commissie een geactualiseerd voorstel van langetermijnstrategie onder de naam '**A Clean Planet for All**' (COM (2018) 773). In dit voorstel – en vooral in de diepgaande analyse hierbij – wordt verkend via welke pistes de EU kan komen tot een netto-nuluitstoot tegen 2050.

Op de Europese Raad van **12 december 2019** bekrachtigde de Europese Raad de doelstelling van een klimaatneutrale EU in 2050, conform de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs. Daarnaast werd een bijdrage geleverd voor de dimensie onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.

Het engagement uit het Akkoord van Parijs om tegen 2020 een langetermijnstrategie te ontwikkelen, is voor EU lidstaten ook juridisch verankerd: artikel 15 van Verordening (EU) 2018/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie, vereist dat elke lidstaat uiterlijk op 1 januari 2020, en daarna om de tien jaar, **een langetermijnstrategie** indient bij de Commissie met een perspectief van minstens dertig jaar. Artikel 15 en Annex IV van die verordening legt ook de minimuminhoud vast waaraan de strategieën moeten voldoen.

Vlaanderen streeft in haar langetermijnstrategie van december 2019 ernaar om de broeikasgasemissies van de sectoren die niet gedekt zijn door het EU ETS (zogenaamde niet-ETS sectoren) **te reduceren met 85% tegen 2050** (ten opzichte van 2005), met de ambitie om te evolueren naar volledige klimaatneutraliteit.

Voor de ETS sectoren schrijven we ons in binnen de context die Europa bepaalt voor deze sectoren met een steeds krappere emissieruimte onder het EU ETS en zetten we in op de ondersteuning van de bedrijven naar een verregaande omschakeling naar klimaatvriendelijke productiesystemen.

Toekomstbeelden zijn beschreven voor **6 sectoren**:

1. productie van elektriciteit en warmte
2. industrie (inclusief indicatieve bijdrage voor wat betreft de niet-ETS industrie)
3. transport
4. gebouwen
5. landbouw en agrovoedingsketen

6. bodems, bossen en biomassa

D. Klimaatsprong

Door onze hoge bevolkingsdichtheid, hoge export, hoog energieverbruik, het gebrek aan ruimte en een industrie die sterk afhankelijk is van fossiele brandstoffen is de groene transitie en het verhogen van de energie-efficiëntie in Vlaanderen geen evidentie. Ons doel moet zijn om de toegevoegde waarde per ton koolstof te vergroten (bv. via toegenomen circulariteit, waardoor eenzelfde koolstofaam meerdere keren waarde genereert). Het blijkt op dit moment echter dat de tot hiertoe genomen, incrementele stappen onvoldoende zullen zijn om de emissies en het energieverbruik in overeenstemming te brengen met de gestelde doelen. Om die reden is er een noodzaak aan een industriële transitie in de komende decennia (met oog voor onze concurrentiepositie) – hiertoe nam de Vlaamse regering reeds het initiatief van de moonshots sinds begin 2019.

Om een **industriële transitie op bredere schaal** te bewerkstelligen werd er, in navolging van een contextanalyse en roadmapstudie voor de moonshot, een **beleidskader en overlegstructuur** opgezet onder de naam 'Klimaatsprong'. Dit werd in 2022 decretaal verankerd. Hierin zal gewerkt worden aan:

- Het versnellen van de klimaatinnovatie in en voor de Vlaamse basisindustrie (chemie, petroleum, ijzer, staal)
- Het nemen van stappen om de noodzakelijke basisinfrastructuur van de toekomst te verzekeren
- De economie beginnen opbouwen rond alternatieve grondstoffen, waterstof en circulariteit
- Het garanderen van competitieve en voldoende energie

Binnenin dit kader zal er een grote focus zijn op de grootste uitstoters, die tevens de ruggengraat vormen van onze moderne samenleving en waarvan verwacht wordt dat ze ook na 2050 een rol zullen blijven spelen en die we dus blijvend in onze regio willen verankeren.

De roadmapstudie bracht technologieën in kaart die de benodigde CO₂-reductie kunnen bewerkstelligen en die in een uitrol er van simuleert vanaf 2035. Hieruit blijkt dat enkel gecombineerde scenario's waarin ingezet wordt op biomassa, circulariteit, electrificatie en waterstof en carbon capture and storage/utilisation er in kunnen slagen om de ambitieuze doelen te behalen.

Er werd een **permanent overlegorgaan** opgericht en een programmanota geschreven. **Vier thematische werkgroepen** zijn in 2023 van start gaan en werken rond (1) een **transitie-instrument** (2) **infrastructuur** (3) **innovatie** en (4) **energie**. EWI neemt deel aan het permanent overlegorgaan en twee thematische werkgroepen: transitie-instrument en innovatie.

E. Specifieke rol EWI

Het Departement EWI werkte actief mee aan de totstandkoming van alle bovenvermelde plannen en zal dit ook doen voor de uitvoering ervan in 2024. Dit steeds doorheen de bril kijkend, van de **implicaties van deze plannen voor de Vlaamse economie**.

12. Energietransitie: energietechnologie en waterstof, EnergyVille en energiebeleidsovereenkomsten

Projectverantwoordelijke	Bollen Lut (0,8 VTE)
Betrokken personeelsleden	De wael Annelies (Batt4EU, EBO)
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl Verrelst Wim
Begroting	BAWM
Budget	o.a. 125 mio € voor IPCEI waterstof uit Vlaamse Veerkracht
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

1. Vlaams en Europees energie-technologiebeleid

De Europese Green Deal met als overkoepelende doelstelling Europa klimaatneutraal tegen 2050 is de groeistrategie van Europa. Europa dient hierbij omgevormd tot een welvarende, grondstoffenefficiënte en concurrerende economie. Met een pakket aan beleidsmaatregelen wil Europa de groene transitie in alle relevante beleidsdomeinen versnellen. De energietransitie ligt aan de basis van de transitie naar een duurzame en klimaatbestendige samenleving. Daarnaast is energie ook een strategisch domein waar Europa naar meer onafhankelijkheid moet streven (strategische autonomie). Europa dient hierbij in te zetten op de opbouw en versterking van strategische energietechnologiewaardeketens. Onderzoek en innovatie zijn cruciaal bij de opbouw van competitieve waardeketens en eigen Europese productiecapaciteit voor schone of nettonultechnologieën (Net Zero Industry Act).

Voor Vlaanderen liggen de prioriteiten in het verlengde van dit Europese beleid. Daarom dient opgevolgd te worden hoe het innovatiepotentieel in energietechnologie en waterstoftechnologie in Vlaanderen verder versterkt kan worden en beter geïntegreerd in de Europese en internationale context. En dit opdat de Vlaamse industrie een groeiend aandeel kan verwerven in de internationale groeimarkt voor hernieuwbare energietechnologie, inclusief waterstoftechnologie. De Vlaamse bedrijven actief in de waardeketens van de verschillende hernieuwbare energie- en waterstoftechnologieën vormen een beloftevolle en strategische cluster waar Vlaanderen dient op in te zetten in de toekomst.

Opvolging van het Europese en internationale energietechnologiebeleid en relevant beleid (energiebeleid, industrieel beleid,..), inclusief het relevante Belgische federale beleid, is dus in het licht van bovenstaande in de eerste plaats nodig om zo de vertaling hiervan te kunnen maken naar de Vlaamse stakeholders (onderzoekspartners en industrie) en mogelijke samenwerkingsopportunities voor Vlaanderen te kunnen identificeren :

A. Opvolging van het Europese beleid

European Strategic Energy Technology Plan (SET-Plan) : Het Europese referentiekader voor energietechnologie dat in 2007 gelanceerd werd. In 2015 werd het SET Plan onderdeel van de 'Research, Innovation and Competitiveness' pijler van de Europese 'Energy Union' (COM(2015)080).

In oktober 2023 werd het SET Plan-geactualiseerd met als doel de oorspronkelijke SET Plan doelstellingen in lijn te brengen met de Europese Green Deal, het REPowerEU Plan en het Green Deal Industrial Plan (voorstel van Net-Zero Industry Act).

Het gereviseerde SET Plan zal bijkomende prioriteiten opnemen zoals de integratie van cross-cutting thema's zoals duurzaamheid by design, de ontwikkeling van vaardigheden, digitalisering, sociale noden en toegankelijkheid tot de markt.

Het SET Plan geeft ook invulling aan de ERA-agenda, met name ERA-actie 11.

Het jaarlijkse voortgangsrapport van het SET Plan geeft voorts invulling aan het jaarlijkse rapport van de 'State of the Energy Union' als ook het jaarlijkse voortgangsrapport 'the European competitiveness of Clean Energy Technologies'.

Horizon Europe Cluster 5 Climate, Energy and Mobility : Onderdeel van het Europese onderzoeks- en innovatieprogramma Horizon Europe (2021-2027). Het SET-Plan bepaalt mee de krijtlijnen van HE Cluster 5.

In het kader van de **Europese Energy Union** moeten alle lidstaten een **nationaal energie-en klimaatplan** opmaken bestaande uit vijf dimensies, waaronder 'Research, Innovation and Competitiveness' als vijfde dimensie, waar onder meer het engagement van overheden in het SET Plan dient gerapporteerd. In 2019 werd het eerste Vlaams Energie- en Klimaatplan opgemaakt (VEKP) , vervolgens werd het eerste Belgische geïntegreerde Energie- en Klimaatplan (NEKP) ingediend bij de Europese Commissie eind 2019. Het Departement EWI was hier verantwoordelijk voor de Belgische coördinatie van de vijfde dimensie. De voortgangsrapportering over het VEKP/NEKP (EC deadline 15 maart 2023) en de actualisatie van het VEKP/NEKP (EC deadline ontwerp NEKP 30 juni 2023 en finaal NEKP 30 juni 2024) zal voor Vlaanderen gecoördineerd worden door het VEKA (alle dimensies) en door de FOD economie (specifiek voor de dimensie onderzoek, innovatie en concurrentievermogen) Het departement EWI volgt de besprekingen in het Europese "Energy Union Committee" voor wat betreft de 5de dimensie van het NEKP.

Het **Internationale Energieagentschap (IEA)** is het internationale kader voor samenwerking en informatie-uitwisseling over de internationale energie(technologie)ontwikkelingen. EWI verzamelt jaarlijks de data betreffende publieke R&D-uitgaven voor energietechnologie in Vlaanderen (IEA RD&D questionnaire) en neemt deel aan het vijfjaarlijkse in-depth review van het IEA. In 2021 werd het IEA In Depth Review voor België uitgevoerd, met bijdrage van EWI voor het luik onderzoek en innovatie.

Deelname van Vlaanderen aan de samenwerkingsakkoorden (Implementing Agreements of Technology Collaboration Programmes) van het IEA in strategische energietechnologiedomeinen is belangrijk voor de internationale positionering van de Vlaamse energietechnologiesector.

Vlaanderen neemt deel aan de Technology Collaboration Programmes : Hydrogen, Heat Pump Technologies, District Heating & Cooling, PVPS.

B. Vlaamse positionering in het Europese energietechnologiebeleid:

Voor een kleine open regio als Vlaanderen is het Europese kader bij uitstek het referentiekader om de eigen technologiesterken verder te versterken en te positioneren. In Europese samenwerkingsprojecten kan Vlaanderen niet alleen externe expertise aantrekken waar nodig, maar tevens mee profiteren van aanzienlijke Europese (co)financieringsbudgetten.

Het onderzoeken van de Vlaamse opportuniteiten in de Europese en internationale context gebeurt in nauwe samenwerking met de Vlaamse stakeholders (onderzoekers, kenniscentra, bedrijven) via onder meer de universiteiten, de strategische onderzoekscentra, de speerpuntcluster Flux50, 'De Blauwe Cluster', andere speerpuntclusters, de Waterstof Industrie cluster, EnergyVille (VITO, KU Leuven, imec, UHasselt) als expertisecentrum voor duurzame energie en intelligente energiesystemen en WaterstofNet als Vlaams kennis- en expertisecentrum in het domein van waterstof en coördinator van de Waterstof Industrie Cluster. Ook de ontwikkelingen in de **Vlaamse Waterstof Industrie Cluster (WIC)** worden van nabij opgevolgd (zie ook onderdeel Waterstof).

Het Departement EWI is **de link tussen de Europese en internationale energietechnologiestrategie en de Vlaamse stakeholders in energietechnologie**.

De rol van het Departement EWI is de continue en nauwe opvolging van het Europese en internationale energietechnologiebeleid en de vertaling hiervan naar de Vlaamse stakeholders (onderzoekspartners en industrie) met het oog op het identificeren van strategische samenwerkingsopportuniteiten. Omgekeerd dient het Departement EWI ook de Vlaamse prioriteiten te bepleiten op het Europese en internationale niveau. Dit vraagt een goed en regelmatig contact met deze Vlaamse stakeholders.

Het departement EWI vervult bovenstaande opdracht onder meer via de volgende vertegenwoordigingen :

- Het departement EWI is de Belgische vertegenwoordiger in het **Europees Horizon Europe Cluster 5 programmacomité**.
- Het departement EWI is de Belgische vertegenwoordiger in **de Europese Steering Group van het SET Plan**.
- Departement EWI is Vlaamse coördinator ERA-initiatieven "Energietechnologie" en "Green Hydrogen"
- Het departement EWI is de Belgische vertegenwoordiger in de **States Representatives Group van het Europees Clean Hydrogen Partnership**.
- - Vlaamse contactpersoon Vlaams Energie- en Klimaatplan, onderdeel Research, Innovation & Competitiveness
- - Vlaams contactpersoon IEA : Technology Collaboration Programmes, IEA In Depth Review
- Het departement EWI vertegenwoordigt Vlaanderen in de **National and Regional Coordination Group van het Batt4EU partnerschap**.
- Op Vlaams niveau is het departement EWI vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur van de **speerpuntcluster Flux50 en WaterstofNet**.

2. Waterstof

Het departement EWI maakte in 2020 een **Vlaamse Waterstofvisie en -strategie**, in samenwerking met kabinet, VLAIO en de Vlaamse stakeholders. Op 13 november 2020 nam de Vlaamse regering de mededeling aan : Vlaamse waterstofvisie "Europese koploper via duurzame innovatie". Het departement EWI, in samenwerking met VLAIO, is verantwoordelijk voor de implementatie hiervan, in nauwe samenwerking met WaterstofNet.

In dit kader volgt EWI ook de evoluties rond waterstof op in Vlaanderen en op het Belgische, Europese en internationale niveau.

De Europese en internationale context

De rol die waterstof als energiedrager kan opnemen in een schone energietransitie en ambitieus klimaatbeleid wordt Europees en internationaal erkend. In de Europese communicaties “A Clean planet for all” en de “European Green Deal” heeft waterstof een prominente plaats.

Op 8 juli 2020 presenteerde Europa haar Waterstofstrategie, A hydrogen strategy for a climate-neutral Europe, COM(2020) 301 final, tezamen en complementair aan de Europese strategie voor systeemintegratie (COM(2020) 299 final). Tegelijkertijd werd de Europese alliantie voor schone waterstof gelanceerd (<https://www.ech2a.eu/>). Europa wil met de European Green Deal de energie- en klimaattransitie ook aanwenden als een economische opportuniteit.

De Green Deal is de nieuwe Europese groeistrategie. De sector van waterstof en waterstoftechnologieën wordt beschouwd als een veelbelovende technologische sector met groeipotentieel waar Europa wereldwijd technologisch leiderschap kan opnemen. Europa investeert daarom in de ontwikkeling van een Europese waardeketen “Hydrogen technologies and Systems” via de IPCEI (Important Project of Common European Interest), waaraan Vlaamse bedrijven (via het VLAIO) deelnemen.

Vlaanderen heeft hiervoor meer dan 125 miljoen euro subsidies voor uitgetrokken in het kader van de Europese faciliteit voor Herstel en Veerkracht.

Op 1 december 2021 werd het Europese partnerschap Clean Hydrogen gelanceerd. Het departement EWI is de Belgische vertegenwoordiger in de States Representatives Group van het Europese Clean Hydrogen Partnership. Dep EWI volgt ook het ERA R&I initiatief Green Hydrogen op, met als doel de opmaak van een Europese onderzoeksagenda voor waterstof.

Op het internationale niveau zijn het organisaties zoals het Internationale Energieagentschap (IEA), de International Hydrogen Council (gelanceerd WEF 2017, thans meer dan 80 leden), het International Renewable Energy Agency (IRENA) die de veelbelovende rol van waterstof in de wereldwijde energietransitie onderstrepen.

Vlaamse waterstofvisie en strategie

Ook voor Vlaanderen kan waterstof een belangrijke rol opnemen in onze energie- en klimaattransitie en tegelijkertijd nieuwe economische kansen creëren in de wereldwijde groeimarkt van waterstoftechnologie en waterstoftoepassingen. Het Vlaamse regeerakkoord 2019-2024 en de Beleidsnota Economie, Wetenschapsbeleid en Innovatie 2019-2024 onderstrepen dit alvast. VARIO publiceerde in juli 2020 een advies "Strategische verkenning Important Projects of Common European Interest (IPCEI) - Waterstof".

Dit leidde tot de Mededeling op de Vlaamse Regering van 13 november 2020 : **Vlaamse waterstofvisie "Europese koploper via duurzame innovatie"**. Complementair hieraan presenteerde begin december 2020 de Waterstof Industrie Cluster (onder coördinatie van WaterstofNet) haar industriële waterstofstrategie aan de minister.

In het kader van de implementatie van de Vlaamse waterstofvisie werd begin juli 2021 de **Vlaamse Taskforce Waterstof** opgericht, die jaarlijks bij elkaar komt onder coördinatie van EWI. WaterstofNet kreeg een actieve rol toebedeeld in de implementatie van de Vlaamse Waterstofvisie. In 2021 kreeg WaterstofNet hiervoor een projectsubsidie. In 2022 werd een meerjarensubsidie 2022-2024 aan WaterstofNet goedgekeurd op de Vlaamse Regering.

In 2023 zijn North Sea Port, Haven van Antwerpen-Zeebrugge en de Haven van Oostende erkend als **European Hydrogen Valley**, een status die door Europa wordt toegekend aan een geografisch gebied met een volledige waterstofwaardeketen van productie tot distributie, opslag en lokaal eindgebruik in verschillende sectoren.

In 2023 werd ook de Belgian Hydrogen Council opgericht, een initiatief van de industriële stakeholders in waterstof in Vlaanderen, gecoördineerd door WaterstofNet en Cluster Tweed. De Belgian Hydrogen Council promoot de Belgische waterstofindustrie in binnen- en buitenland en adviseert beleidsmakers voor de uitrol van hun regionale en federale waterstofstrategieën. Het is een nationale raad die door de waterstofindustrie wordt aangestuurd.

Het waterstofdossier biedt vele mogelijkheden tot grensoverschrijdende samenwerking. Zo werd in 2020 de VL-NL High Tech samenwerkingsagenda uitgebreid met het thema waterstof. Waterstof is sindsdien een vast agendapunt op het High Tech Stakeholdersoverleg VL-NL. De samenwerking Vlaanderen – Nordrhein Westfalen vindt onder meer plaats via structureel overleg tussen de administraties. Met de Duitse deelstaat Saksen werd een expertgroep Waterstof opgestart in 2023, die voorgezeten zal worden door WaterstofNet.

3. EnergyVille

EnergyVille is de onderzoekssamenwerking tussen de onderzoekspartners KU Leuven, VITO, Imec en UHasselt in het domein van duurzame energie en intelligente energiesystemen.

In het kader van de versterking van het Vlaams energieonderzoek werd in 2022 een een meerjarig convenant 2022-2026 afgesloten met de stichting EnergyVille.

In 2023 werden twee bijkomende opdrachten aan EnergyVille toegekend via een addendum aan het EnergyVille convenant :

- Addendum 1 “Projectvoorstel innovatieve oplossingen voor hoogspanningsleidingen en –netten
- Addendum 2 : Investeringsdossier Open Thor Living Lab

Het Departement EWI is vertegenwoordigd in de Policy Advisory Board van EnergyVille.

Daarnaast is dep EWI vertegenwoordigd in de Governance Board van Regelluwe Zone Thor Park.

4. De Vlaamse energiebeleidsovereenkomsten

De energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) voor Vlaamse energie-intensieve ondernemingen werden goedgekeurd op 10 november 2022, zijn gestart op 1 januari 2023 en zullen eindigen op 31 december 2026. Deze nieuwe generatie EBO's zijn de opvolger van de EBO's die liepen van 2015 tot en met 2022. Deze EBO's zijn erop gericht dat zoveel mogelijk energie-intensieve ondernemingen vooraanstaand worden en blijven op gebied van energie-efficiëntie. De toegetroten ondernemingen dragen daarmee bij aan de realisatie van de Vlaamse CO₂- en energie-efficiëntiedoelstellingen.

Er zijn in feite twee EBO's: voor VER-bedrijven en voor niet VER-bedrijven, die respectievelijk wel/niet onder het Europese emissierechtenhandelsysteem vallen. Nieuw ten opzichte van de vorige generatie is de uitgebreide doelgroep (meer sectoren) en een klimaatcomponent. Naast het opstellen van een energieplan worden de niet VER-bedrijven nu ook gevraagd om een klimaataudit met (vrijwillig uit te voeren) CO₂ besparende maatregelen op te stellen. De VER-bedrijven wordt gevraagd om een klimaatroadmap op te stellen. Daarnaast werken de bedrijven mee aan het in kaart brengen van de warmtevraag en het restwarmtepotentieel.

De EBO-Commissie is het bestuursorgaan voor de energiebeleidsovereenkomsten. Ze is samengesteld uit een voorzitter, een vertegenwoordiger van de minister bevoegd voor economie, een vertegenwoordiger van de minister bevoegd voor energie, een vertegenwoordiger van elke toetreden sectororganisatie, een vertegenwoordiger aangeduid door de ondernemingen voor wie geen sectororganisatie is toetreden en het hoofd van het Verificatiebureau als waarnemer. Het Verificatiebureau is een onafhankelijke en neutrale organisatie die de correcte uitvoering van de energiebeleidsovereenkomsten moet bewaken.

De toetreden ondernemingen engageren zich ertoe om op energetisch vlak een audit te laten uitvoeren. Op basis van de audit wordt een energieplan voor de onderneming opgemaakt dat de onderneming gefaseerd dient uit te voeren over de looptijd van de overeenkomst. Dit energieplan bestaat uit financieel voldoende rendabele maatregelen, waarbij bij deze nieuwe generatie EBO's voorwaarden voor het uitvoeren van een rendabele maatregel verstrengd werden t.o.v. de EBO's van 2015-2022. Elke onderneming dient jaarlijks te rapporteren aan het Verificatiebureau over de in het voorafgaande kalenderjaar uitgevoerde maatregelen, studies en herrekeningen van potentieel rendabele maatregelen.

Het Departement EWI volgt de energiebeleidsovereenkomsten op.

5. Dossiers in het kader van Vlaamse Veerkracht

In 2023 werden twee lopende dossiers VV verder opgevolgd:

- VV021/07 Hydrogen Lab
- VV023/03 Groene waterstofelektrolyse

In 2024 zullen deze dossiers verder opgevolgd worden. De communicatie-events van deze projecten zijn voorzien voor maart 2024 en werden in samenspraak met Departement EWI ingepland.

13. Toekomstgerichte chemiestrategie: bi- en trilaterale beleidscoördinatie met Nederland en Noordrijn-Westfalen

Projectverantwoordelijke	Top Lieven / in aanwerving
Betrokken personeelsleden	Vermeulen Hilde
Contactpersonen kabinet	Verrelst Wim Vermunicht Emma
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De chemische industrie vormt een essentiële pijler van de Vlaamse economie. Antwerpen vormt samen met de chemische clusters in Rotterdam en Noordrijn-Westfalen **wereldwijd de tweede belangrijkste chemische kennisregio**.

Om die redenen drong zich een krachtenbundeling op. Op 15 december 2017 werd door de Vlaamse Regering een toekomstgerichte chemie en de trilaterale Chemiestrategie Vlaanderen-Nederland-Noordrijn-Westfalen goedgekeurd, met actieve betrokkenheid van de respectievelijke chemiefederaties (Essenscia voor Vlaanderen).

In het kader van deze strategie werden **3 werkgroepen** opgericht:

- Werkgroep Energie (Vlaanderen trekker, in casu Departement EWI);
- Werkgroep Innovatie (Nederland trekker);
- Werkgroep Infrastructuur (Noordrijn-Westfalen trekker).

De toekomstgerichte chemiestrategie tussen het Vlaamse Gewest (VG), Nederland (NL) en Noordrijn-Westfalen (NRWF) kent volgende governance:

- Met ministeries economie van NL en NRWF wordt regelmatig overlegd over de voortgang en knelpunten;
- Minstens twee keer per jaar is er de overkoepelende stuurgroep met overheid, federaties en werkgroepvoorzitters;
- Opvolging van de 3 werkgroepen: Infrastructuur, Innovatie en Energie. Het VG is met de federatie verantwoordelijk voor de werkgroep Energie.

Een conferentie zal in 2024 georganiseerd worden voor de Europese, Vlaamse en Nederlandse belanghebbenden.

Concrete projecten zijn o.a. het organiseren van trilaterale matchmaking evenementen voor bedrijven, de afstemming van visies over pijpleiding corridors, en samenwerking met een trilateraal kennisplatform over ontwikkeling van energieverbruik.

Invullen belang sector chemie in het Vlaamse/Belgische beleid:

- Binnen de Vlaamse overheid zijn diverse onderwerpen en instrumenten die direct impact hebben op de sector chemie: o.a. de Vlaamse klimaatstrategie 2050 inclusief luik mitigatie en luik adaptatie, het Vlaamse onderdeel van het Belgisch Energie- en Klimaatplan 2030, het vergunningenbeleid, circulaire economie, etc;
- Op federaal niveau: het fiscale landschap en de potentiële ontwikkelingen.

Benutting van internationale (chemie) coalities:

- In het 'Europees netwerk voor Chemie Regio's' (ECRN), wordt de mogelijkheid gecreëerd om projectpartners te vinden om samen grensoverschrijdende initiatieven op te starten. Ook neemt EWI diverse initiatieven voor ontwikkeling van visie en verspreiding op EU-niveau.
- Binnen de 'High Level Group Energie Intensieve Bedrijven', als sjerpa de belangen van het Vlaams Gewest/België op het vlak van en energie-intensieve industrie verdedigen, en thema's aanbrengen.
- Actief participeren in het *Transition Pathway for the chemical industry*, een actieplan gelanceerd in 2023 door de Europese Commissie, ontwikkeld door de Europese Commissie, de lidstaten, de sector en middenveld organisaties. De meer dan 150 acties, in 26 thema's, worden uitgevoerd en opgevolgd via diverse werkgroepen.

Impact EU-niveau: een aantal dossiers met significante impact op de Vlaamse chemiesector worden opgevolgd of aangestuurd, zijnde o.a.:

- Uitvoering herziening Europees systeem emissierechten;
- Carbon Capture & Storage (CCS);
- Carbon Capture & Utilisation (CCU).
- IPCEI sustainably sourced carbon, chemistry
- NZIA
- CRMA

Duurzaam groeien dankzij een kennisgedreven circulaire economie

14. Circulaire economie: beleidsontwikkeling

Projectverantwoordelijke	Houwen Mieke
Betrokken personeelsleden	Maes Dries Top Lieven Bollen Lut De wael Annelies
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	
Budget	200 Keuro steunpunt + 1 mio werkmiddelen Vlaanderen Circulair
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

A. In 2015 presenteerde de Europese Commissie het actieplan '**Maak de cirkel rond**'. Dit plan bevat **54 concrete maatregelen** die toepassing hebben op productie, consumptie, afvalverwerking en secundaire grondstoffen. De Commissie wilde met dit pakket een signaal afgeven dat het alle mogelijke middelen gebruikt om de Europese economie te transformeren, nieuwe kansen voor het bedrijfsleven te creëren en het concurrentievermogen te versterken. De maatregelen richten zich niet alleen op het einde van de productlevenscyclus, maar op een verandering van de volledige levenscyclus.

In 2019 stelde de Europese Commissie de belangrijkste resultaten van de uitvoering van het actieplan voor. Alle 54 maatregelen zijn inmiddels in uitvoering of afgerond.

B. Op 11 maart 2020 heeft de Europese Commissie een **nieuw actieplan voor de circulaire economie -het 'Circular Economy Action Plan'** - voorgesteld, een van de belangrijkste bouwstenen van de Europese Green Deal, de nieuwe Europese agenda voor duurzame groei.

Het nieuwe actieplan omvat maatregelen gericht op de **gehele levenscyclus van producten**, en heeft tot doel onze economie voor te bereiden op een groene toekomst, ons concurrentievermogen te versterken en tegelijkertijd het milieu te beschermen en consumenten nieuwe rechten te geven.

Het nieuwe plan bouwt voort op het werk dat sinds 2015 is verricht, en is **toegespitst op ontwerp en productie** met het oog op een circulaire economie, met als doel ervoor te zorgen dat de gebruikte hulpbronnen zo lang mogelijk in de EU-economie worden gehouden. Het bedrijfsleven en de belanghebbenden zullen nauw betrokken worden bij de ontwikkeling van dit plan en de daarin vervatte initiatieven.

In het actieplan voor de circulaire economie worden maatregelen voorgesteld om:

- **van duurzame producten de norm te maken in de EU.** De Commissie zal wetgeving inzake duurzaam productbeleid voorstellen om ervoor te zorgen dat producten die in de EU in de handel worden gebracht, ontworpen zijn om langer mee te gaan, gemakkelijker te

hergebruiken, te repareren en te recyclen zijn, en in plaats van primaire grondstoffen zoveel mogelijk gerecycleerd materiaal bevatten. Producten voor eenmalig gebruik worden beperkt, vroegtijdige veroudering wordt aangepakt en de vernietiging van onverkochte duurzame goederen wordt verboden.

- **de positie van de consumenten te versterken.** Consumenten krijgen toegang tot betrouwbare informatie over onder meer de repareerbaarheid en de duurzaamheid van producten, die hen kan helpen om duurzame keuzes te maken op milieugebied. De consumenten zullen een “recht op reparatie” genieten.
- **de nadruk te leggen op de sectoren die de meeste hulpbronnen verbruiken** en waar het potentieel voor circulariteit hoog is. De Commissie zal concrete maatregelen ondernemen op het gebied van:
 - **elektronica en ICT:** een initiatief voor herbruikbare elektronica om een langere levensduur van producten te bevorderen en de inzameling en verwerking van afval te verbeteren
 - **batterijen en voertuigen:** een nieuw regelgevingskader voor batterijen om de duurzaamheid te verbeteren en het circulaire potentieel van batterijen te stimuleren
 - **verpakking:** nieuwe verplichte eisen over wat is toegestaan op de EU-markt, met het oog op de vermindering van (over)verpakking
 - **kunststoffen:** nieuwe verplichte eisen inzake het gehalte gerecycleerd materiaal, met bijzondere aandacht voor microplastics en biogebaseerde en biologisch afbreekbare kunststoffen
 - **textiel:** een nieuwe EU-strategie voor textiel om het concurrentievermogen en innovatie in de sector te versterken en de EU-markt voor textielhergebruik een impuls te geven
 - **constructie en gebouwen:** een uitgebreide strategie voor een duurzame gebouwde omgeving, waarin de beginselen van circulariteit worden bevorderd
 - **levensmiddelen:** nieuw wetgevingsinitiatief inzake hergebruik met het oog op de vervanging van wegwerpverpakkingen, tafelgerei en bestek door herbruikbare producten in de voedselvoorziening
- **te zorgen voor minder afval.** De nadruk zal liggen op het voorkomen van afval en de omzetting ervan in kwalitatief hoogwaardige secundaire hulpbronnen die voordeel halen uit een goed functionerende markt voor secundaire grondstoffen. De Commissie zal onderzoeken of een EU-breed, geharmoniseerd model voor de gescheiden inzameling van afval en etikettering kan worden opgezet. Het actieplan bevat ook een aantal maatregelen om de uitvoer van afval uit de EU tot een minimum te beperken en illegale overbrenging tegen te gaan.

In het actieplan worden voor de volgende jaren **35 beleidsinitiatieven** aangekondigd.

Het Departement EWI volgt deze initiatieven proactief op, doorheen de bril van hun impact op de Vlaamse economie.

C. Op **10 juli 2020** nam de Vlaamse regering de mededeling '**Een transversale werking voor de circulaire economie van Vlaanderen**' evenals de conceptnota '**Circulaire economie beleidsdomein EWI**' aan.

In uitvoering van deze beleidsdocumenten wordt binnen de Vlaamse overheid '**Vlaanderen Circulair**' het knooppunt en de inspirator voor de circulaire economie in Vlaanderen. Het is een partnerschap van overheden, bedrijven, middenveld en kenniswereld die samen actie ondernemen.

Binnen het beleidsdomein EWI zijn het Departement EWI en VLAIO actief betrokken binnen Vlaanderen Circulair.

Binnen Vlaanderen Circulair worden samen met de partners een aantal **thematische Werkagenda's** uitgewerkt. Deze zitten in lijn met de thema's die ook aangegeven worden als relevant voor de circulaire economie vanuit de Europese Commissie. De mate waarin en de wijze waarop er op elk thema wordt ingespeeld hangt af van de noden van en de opportuniteiten die zich voordoen in Vlaanderen.

Elke werkagenda wordt uitgewerkt met de **relevante publieke en private partners** in een publiek-privaat partnerschap waarin de relevante trekkers worden aangeduid vanuit zowel overheid als privé. Ze maken samen een werkagenda op. Deze omvat een afsprakenkader rond de wijze waarop ze zullen samenwerken, welke ambities ze samen delen voor het desbetreffende thema (gekaderd in de algemene ambities) en welke concrete doelstellingen ze willen realiseren.

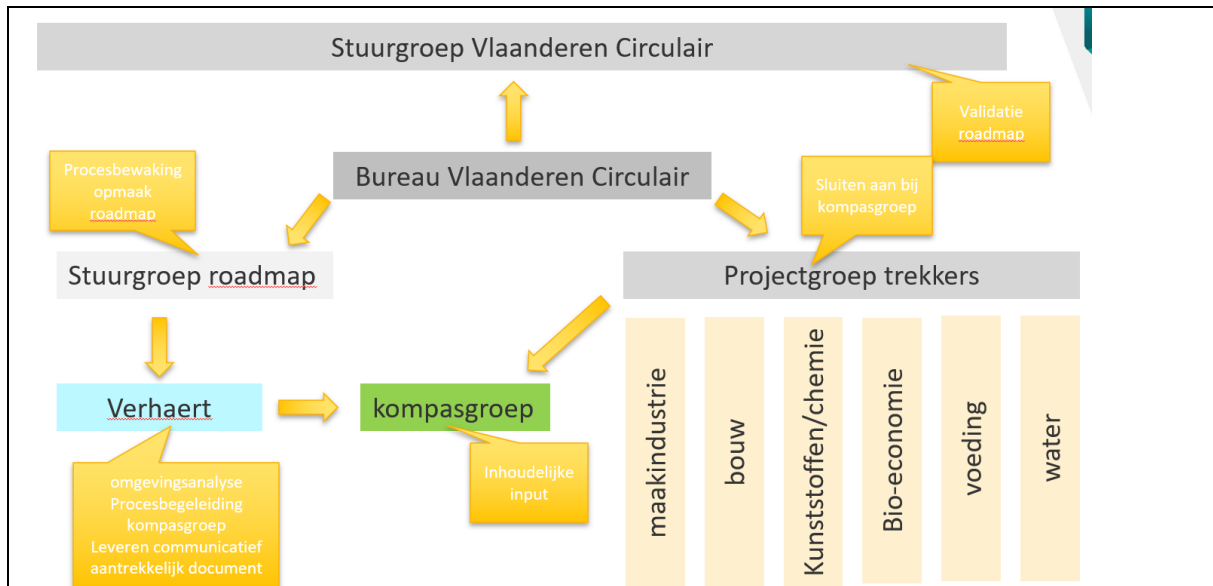
In de werkagenda beschrijven ze de diverse werkpaden en de acties voor de eerste jaren. Ze maken concreet hoe ze zich zullen engageren. Dit partnerschap wordt gevormd door het **samenbrengen van actoren uit de maatschappelijke vijfhoek**.

Het is de ambitie dat voor elk van deze strategische thema's concrete voorstellen/projecten vorm krijgen die een duidelijke meerwaarde bieden voor de Vlaamse maatschappij via tastbare vooruitgang richting circulaire en duurzame economische activiteiten.

Onderstaande thema's worden geïnitieerd als **Werkagenda's**:

- 1) Agenda Circulair Bouwen
- 2) Agenda Chemie/Kunststoffen
- 3) Agenda andere productieketens zoals textiel en elektronica/technologiesector
- 4) Agenda waterkringloop
- 5) Agenda Bio-economie
- 6) Agenda Voedselketen

De governance wordt onderstaand schematisch weergegeven. Voor details wordt verwezen naar <https://vlaanderen-circulair.be/nl>.

Het Departement EWI neemt inzake het circulaire beleid aldus o.a. **volgende taken** op:

- Proactief opvolgen van het **Europese pakket circulaire economie**. Overleg in het Belgische overleg CCIM, subgroep circulaire economie en voor Vlaamse implementatie met OVAM;
- Opvolgen en uitvoeren van de **transitie 'Vlaanderen Circulair'** uit Visie 2050, via deelname aan stuurgroep en projectgroep;
- Opvolgen van de verschillende 'destinations' binnen de **clusters van het Horizon Europe** programma die relevant zijn voor het thema;
- **Programmavertegenwoordiging binnen Horizon Europe**, informatie-uitwisseling met het NCP zodat Vlaamse partners meer kansen krijgen om deel te nemen aan Europese projecten;
- Ondersteuning van de Vlaamse inspanningen voor het **'European Innovation Partnership Raw Materials'** en de **'KIC Raw Materials'**;
- Afstemming rond circulaire economie binnen het eigen beleidsdomein via **netwerk 'circulaire economie'**, getrokken door VLAIO.
- Realiseren van de **werkagenda 'circulaire maakindustrie'**, getrokken door VLAIO

Organisatie **EU-voorzitterschapsevenement 2024** circulaire economie op 17/4, aansluitend op het World Circular Economy Forum

- Organisatie State of the Circular Union op 21/3 in Hasselt in kader van FTI.
- Opvolging **impulsprogramma voor de circulaire economie** met oproepen via FWO voor basisonderzoek en VLAIO voor proeftuinen

15. Bio-economie: transitie van een fossiel-gebaseerde naar een bio-gebaseerde economie

Projectverantwoordelijke	Maes Dries (0,8 VTE)
Betrokken personeelsleden	De Vos Liselotte Houwen Mieke D'Hondt Kathleen
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	o.a. 20 mio € uit Vlaamse Veerkracht
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

A. Op **29 november 2019** gaven de EU-ministers in de Raad COMPET hun goedkeuring aan de mededeling van de Commissie "**Een duurzame bio-economie voor Europa: versterking van de verbinding tussen economie, samenleving en milieu**" van 11 oktober 2018.

Deze strategie heeft tot doel de **uitrol van een duurzame Europese bio-economie te bespoedigen** teneinde de bijdrage van deze economie aan de beleidsdoelstellingen van de EU en haar internationale verplichtingen, zoals de uitvoering van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de daarin voorgestelde duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties (SDG's), alsmede de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering, te maximaliseren.

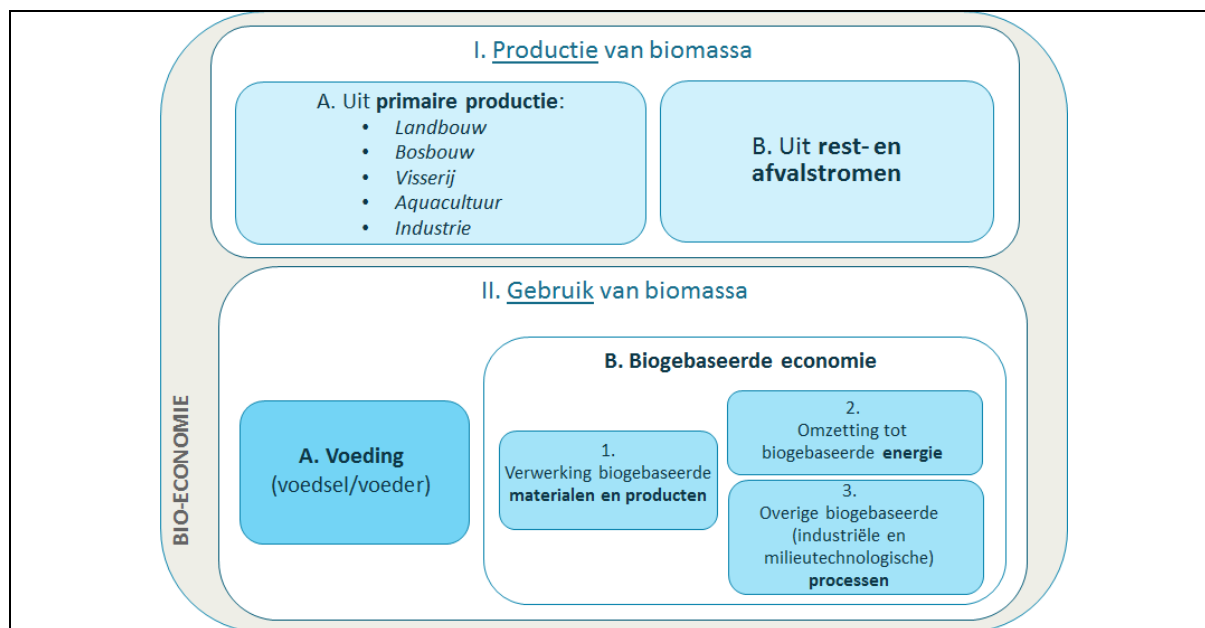
In de mededeling van de Commissie wordt bio-economie als volgt gedefinieerd:

*'De bio-economie bestrijkt **alle sectoren en systemen die gebruikmaken van biologische hulpbronnen** (dieren, planten, micro-organismen en afgeleide biomassa, waaronder organisch afval), hun functies en hun principes.*

*De bio-economie omvat en verbindt: **land- en mariene ecosystemen** en de diensten die zij verlenen; **alle primaire productiesectoren die biologische hulpbronnen gebruiken en produceren** (landbouw, bosbouw, visserij en aquacultuur); en **alle economische en industriële sectoren die biologische hulpbronnen en processen gebruiken** voor de productie van levensmiddelen, diervoeder, biogebaseerde producten, energie en diensten.*

*Om de Europese bio-economie tot een succes te maken, moet die uitgaan van **duurzaamheid** en **circulariteit**. Op die manier zullen de vernieuwing van onze industrie, de modernisering van onze primaire productiesystemen en de bescherming van het milieu worden gestimuleerd en zal de biodiversiteit worden versterkt.'*

Een gezamenlijk advies van de Minaraad en de SALV definieerde het kader van de bio-economie langsheen onderstaande lijnen. Bio-economie slaat zowel op de economische activiteiten verbonden aan de productie van biomassa als op de activiteiten verbonden aan het gebruik van biomassa.

Om de coherentie van het Vlaams beleid voor de bio-economie te verzekeren zijn **drie brede initiatieven** voorzien die uitgewerkt worden vanuit EWI (i) het beleidsplan bio-economie, (ii) de werkgenda bio-economie onder Vlaanderen Circulair, en (iii) het secretariaat van de IWG bio-economie.

Op **18 december 2020** werd het **Vlaams beleidsplan bio-economie** goedgekeurd.

Dit beleidsplan omvat verschillende acties :

- Pijler 1: Onder het beheer van het departement EWI : Wetenschappelijk onderzoek
- Pijler 2: Onder het beheer van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) Ontwikkeling en innovatie bio-economie in samenwerking met bedrijven : 7 miljoen euro
- Pijler 3: Stimuleren innovatie samenwerking industrie-landbouw : Onder het beheer van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO): Begeleidingsopdracht van Team Bedrijfstrajecten vzw met 2 VTE, en onder het beheer van het departement LV : Uitwerking van taken voor het Instituut voor Landbouw en Visserij-Onderzoek (ILVO)
- Pijler 4: Flankerend beleid : Onder het beheer van het departement EWI: Uitwerking van flankerend beleid, monitoring, en interregionale samenwerking en internationale communicatie

Voor dit beleidsplan moeten de acties worden uitgewerkt, opgevolgd en gerapporteerd..

Daarnaast wordt ook een stuurgroep opgericht voor dit beleidsplan, waarvan EWI het secretariaat verzorgt.

Ten tweede is dep EWI ook **de publieke trekker voor de werkgenda bio-economie** binnen de transversale werking van Vlaanderen Circulair. Deze werking omvat de opzet van een kerngroep voor de werkgenda, en het uitwerken van een volledig plan, dat alle acties omvat vanuit de Vlaamse overheid.

Deze opbouw van de werkgenda moet coherent gebeuren met de andere werkgenda's, en vereist vooral veel overleg met interne en externe betrokkenen.

Sinds enkele jaren voert **de interdepartementale werkgroep (iWG) bio-economie** een geïntegreerd beleid rond dit thema. De IWG waakt over de gezamenlijk opgestelde Vlaamse strategie rond de bio-economie en de uitvoering van het bijhorend actieplan. Heel wat van de geplande acties vallen onder de verantwoordelijkheid van het Departement EWI. Daarnaast verzorgt het departement de organisatie en het secretariaat van de interdepartementale werkgroep Bio-economie (IWG).

Concreet worden aan de acties waar EWI momenteel voor verantwoordelijk is onder meer invulling gegeven door:

- Actieve deelname aan de piloot 'bio-economie' binnen het Vanguard Initiative met verschillende Vlaamse partners die binnen het domein actief zijn;
- Opvolging van het Europese beleid rond de bio-economie en vertaling naar het Vlaamse beleidskader. In 2016-2017 werd de 'Europese Bioeconomie Strategie' positief geëvalueerd. Eind 2018 werd een geactualiseerde strategie uitgebracht, in de huidige beleidscontext (CE, Energy Union, SDG's, Paris Agreement, Waste management, klimaat mitigatie...) onder de titel 'A sustainable Bioeconomy for Europe: strengthening the connection between economy, society and the environment';
- Deelname aan Europese organen: naast de vertegenwoordiging in de Programma Comités van Horizon Europe die aan de bio-economie gerelateerd zijn, wordt door EWI ook het Circular Biobased Europe Joint Undertaking (CBE JU) (De opvolger van het Biobased Industries Joint Undertaking) opgevolgd; als Belgisch vertegenwoordiger in de SRG - States Representatives Group van CBE JU.

Aandacht voor meer biogebaseerd aanbesteden: circulair aanbesteden binnen VC, innovatief aanbesteden binnen PIO.

Daarnaast wordt er in 2024 verder actie ondernomen voor de uitvoering van alle onderdelen van het **bio-economie beleidsplan**, en de uitwerking van **de werkagenda bio-economie** onder Vlaanderen Circulair.

- Uitwerken studie over beschikbaarheid van biograndstoffen in Vlaanderen en vertaling van de resultaten voor het beleid;
- Opvolging van de relevante investeringsprojecten in het herstelplan Vlaamse Veerkracht;
- Inhoudelijke ondersteuning voor VLAIO bij de uitwerking van de clusterprojecten, pilootacties en bijkomende initiatieven voor ondersteuning van bedrijven;
- Opvolging van de werking van B2BE
- Organisatie en begeleiding van de stuurgroep van het beleidsplan bio-economie;
- Uitwerking en coördinatie van alle acties onder de werkagenda bio-economie voor Vlaanderen Circulair;
- Secretariaat en organisatie van de Interdepartementale Werkgroep Bio-economie.
- Vertegenwoordiging van België op internationale stuurgroepen van het IBISBA consortium, en overleg binnen EWI en met VITO over de Belgische deelname en de verschillende versies van de statuten.

II. BELEIDSVELD 'ECONOMIE'

ISE 'Ondernemerschap'

Meer en sterkere ondernemers

16. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot ondernemerschap

Projectverantwoordelijke	Boeykens Ilse
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,7 VTE

Omschrijving actie

In het kader van afspraken binnen het beleidsdomein EWI is het Vlaamse beleid rond het stimuleren van ondernemerschap in hoofdzaak een verantwoordelijkheid van het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen.

Inzake **beleidsvoorbereiding- en monitoring** van ondernemerschap, onderneemt het Departement EWI in afstemming met VLAIO evenwel **volgende acties**:

- Opvolgen en verspreiden van de **studies van pijler B "Ondernemen"** van het expertisecentrum O&O-monitoring en indien noodzakelijk beleidsadviezen opstellen;
- Opvolgen en verspreiden van **studies van andere bronnen** m.b.t. de diverse aspecten van ondernemerschap en indien noodzakelijk beleidsadviezen opstellen;
- **Monitoren van de instrumenten** die ingezet worden om het ondernemerschap in Vlaanderen te stimuleren. Afstemmen met de Statistiek Vlaanderen rond data m.b.t. ondernemerschap;
- Afstemming op het vlak van **kmo-/ondernemerschapsbeleid** zowel op Europees niveau als binnen de OESO:
 1. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (**OESO**): voorbereiding en deelname aan voorbereidende vergaderingen OESO-comité kmo's en ondernemerschap en dissemineren resultaten OESO-rapporten .
 2. **Europa**: bijdrage voor '**SME performance review country sheet**'. Deelname werkgroep Europese Commissie over 'SME performance review'.
 3. Daarnaast worden diverse ad-hoc-vragen voor beide niveaus (EU en OESO) beantwoord voor wat ondernemerschap/kmo-beleid betreft.

Een vlotte toegang tot financiering en risicokapitaal

17. Vlaamse kmo-innovatie in Europese context

Projectverantwoordelijke	Vermeulen Hilde
	Feldmann Theresia Maes Dries Peter Spyns Lieven Top Lories Veerle Schruers Liesbet
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

In de geactualiseerde Vlaamse slimme specialisatiestrategie werden **tien prioriteitsdomeinen** afgebakend, geconcentreerd rond de bestaande strategische onderzoekscentra en de speerpuntclusters:

- duurzame chemie (SPC Catalisti),
- duurzame materialen (SPCVITO MateriNex, opvolger Strategisch Initiatief Materialen),
- slimme maakindustrie (soc Flanders' Make),
- Health and life sciences (soc Vlaams Instituut Biotechnologie; SPC MEDVIA),
- gespecialiseerde logistiek (SPC Vlaams Instituut voor Logistiek),
- Agro-Food (SPC Flanders' FOOD; ILVO),
- electronic systems, Internet of Things and photonic systems (soc IMEC),
- energie (SPC Flux 50; EnergyVille),
- milieu en cleantech (soc Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek),
- Blue economy (SPC De Blauwe Cluster; VLIZ)

Om de concurrentiepositie en veerkracht van Vlaamse kmo's te versterken, moet het Vlaams innovatie ecosysteem de transities voor veerkracht, digitalisering en duurzaamheid maatschappelijk vertalen in groei en jobcreatie voor Vlaamse kmo's, deeptech start-ups en scale-ups.

Vertrekkende van de slimme specialisaties, geeft EWI in overleg met VLAIO en belanghebbenden invulling aan de ontwikkeling van **innovatie ecosystemen (of de zogenaamde regional innovation valleys)**, in synergie met andere O&O steunprogramma's op (sub)-, regionaal en EU niveau en in hefboomwerking met financiële instrumenten (EIC Fund, STEP, Innovation fund, etc).

Naast de Horizon EU programmavertegenwoordiging voor de **Europese Innovatieraad** en **Europese Innovatie ecosystemen (EIC-EIE)** neemt het departement ook de Belgische vertegenwoordiging op in het plenair EIC Forum.

Deze denktank ontwikkelt het beleid voor deep tech innovaties en implementeert de EU en Belgisch/Vlaamse acties voor nieuwe EU innovatie agenda bestaande uit 5 vlaggenscheppen: 1) financiering voor deep tech scale ups (cfr PMV instrumenten) (2) het stimuleren van innovatie in regelluwe zones, experimenten 'regulatory sandboxes', overheidsopdrachten (bv. PIO), proeftuinen etc (3) versnellen van innovaties in Europese ecosystemen (regional innovation Valleys) (4) ontwikkelen, aantrekken en behouden van deep tech talenten in EU en (5) het verbeteren van tools voor beleidsmonitoring (datacollectie, definities, zoals bij Flanders Start up).

Dit gebeurt in overleg met Vlaamse beleidsactoren en experts actief in de EIC forumwerkgroepen (m.n. innovatieve overheidsopdrachten (PIO), innovatiebeleid (EWI) en aandelenopties voor werknemers in start ups.

Als resultaat werd de Belgische voorzitterschapsconferentie 'innovation procurement' meegenomen in het EIC werkprogramma 2024.

Specifiek voor het S3 domein **duurzame chemie** neemt het departement EWI samen met Catalisti en Essenscia deel aan de innovatie werkgroep van de trilaterale duurzame chemiestrategie (Vlaanderen-NoordRijn Westfalen-Nederland).

Twee matchmaking evenementen voor ondernemingen worden gepland voor het najaar 2024.

18. Flanders Future Tech Fund

Projectverantwoordelijke	Callewaert Sophie
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul, Roeland Van Roosbroeck
Begroting	EBO-1ECB2BY-IS
Budget	819.000 euro
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Op 29 maart 2019 keurde de Vlaamse Regering de oprichting van het Flanders Future Tech Fund goed (VR 2019 2903 DOC.0420/1BIS) en op 10 mei 2019 de ontwerpstatuten van het Flanders Future Tech Fund (VR 2019 1005 DOC.0675/1BIS).

De Vlaamse Regering wil het Flanders Future Tech Fund (FFTF) met zorgvuldigheid uitbouwen. Het fonds wordt samengesteld via een ESR8-investering van 75 miljoen euro. Men streeft er naar een waarborging via het EIF tot stand te brengen.

Het fonds werd in fiduciair beheer gegeven aan PMV. Op 27 juni 2019 werd er een overeenkomst betreffende de oprichting en het operationeel beheer van FFTF getekend tussen PMV en het Vlaamse Gewest.

PMV rapporteerde een aantal aandachtspunten met betrekking tot de krijtlijnen waarin moet worden gewerkt binnen FFTF. Eén ervan was de moeilijkheid om private investeerders met closed-end-funds te overtuigen samen met FFTF te investeren in een SPV-structuur over een heel lange termijn. Een ander aandachtspunt was dat, met de huidige investeringscriteria, de FFTF-investeringen niet als ERS-neutraal worden geklasseerd. De ESR-neutraliteit is een strikte voorwaarde voor alle investeringen vanuit FFTF.

Om te zorgen dat de toekomstige investeringen van FFTF ERS-neutraal zijn, werd FFTF **geherpositioneerd** en werden de investeringscriteria aangepast om ze af te stemmen op de eisen rond de ESR-neutraliteit van de investeringen.

Eind 2021 nam de Vlaamse Regering daartoe de nodige beslissingen (VR 2021 1211 DOC.1240). Op 14 oktober 2022 werd een nieuwe samenwerkingsovereenkomst getekend, aangepast aan de vernieuwde taakstelling.

Via de opvolging van PMV, volgt het Departement EWI ook de ontwikkelingen binnen het FFTF op. Na twee jaar investeren zal een evaluatie voorzien worden over de werking van het fonds.

19. Beleidsvoorbereiding en monitoring met betrekking tot financiering ondernemingen

Projectverantwoordelijke	Callewaert Sophie
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	ECO-1ECB5DY-IS EBO-1ECB2BA-WT EBO-1ECB4BA-WT
Budget	865.560.000 EURO
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

Binnen het beleidsdomein EWI is het financieren van beloftevolle ondernemingen, van bij de prille start tot en met de groei en internationalisering, de hoofdverantwoordelijkheid van **PMV**. In Limburg ligt deze verantwoordelijkheid bij de **LRM**.

In deze huidige turbulente economische situatie komen heel wat Vlaamse kmo's in financiële ademnood.

Minister Crevits kondigde in juni 2020 het Vlaams herstelplan "**vierluik voor het herstel van onze economie**" aan, dat gezonde bedrijven door de crisis moet helpen met de volgende maatregelen:

1. Waarborgen
2. Achtergestelde leningen
3. Winwinlening en vriendenaandeel
4. Welvaartsfonds

Vanuit het Vlaams beleid voor Economie, Wetenschap en Innovatie wordt de crisis verder aangepakt via vier actiedomeinen:

1. Steun voor ondernemingen met hoge energiekosten
2. Versnellen van de energietransitie
3. Werk maken van meer strategische onafhankelijkheid
4. Ondersteunen van de competitiviteit door meer productiviteit en innovatie

Vlaanderen trok **250 miljoen euro uit om de energiekosten van kmo's en grote ondernemingen te helpen drukken (energiesteun)**, maar ook één miljard euro voor bijkomende leningen en waarborgen (o.m. de overbruggingslening). Hiermee zorgde men voor financiële buffers om een deel van de impact van de crisis op te vangen.

Om de energiekosten van ondernemingen op termijn te drukken en de onafhankelijkheid van dure fossiele brandstoffen te verhogen, is het noodzakelijk **dat Vlaanderen de energietransitie versnelt**. Dit kan door ondernemingen te stimuleren op korte termijn te investeren in nieuwe technologieën die de energie-efficiëntie en het aandeel hernieuwbare energie verhogen. Deze aanpak moet niet enkel de kostenpositie van de Vlaamse ondernemingen ondersteunen, maar draagt ook bij aan belangrijke klimaatambities.

Het Departement EWI vervult **volgende taken**:

- Voorbereiden, opvolgen en evalueren van de **samenwerkingsovereenkomsten van PMV en LRM** met de Vlaamse overheid. In 2023 werd LRM geëvalueerd. Op basis van het evaluatierapport zal in 2024 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2024- 2029 worden afgesloten;
- Voorbereiden, opvolgen, evalueren en **bijsturen van bestaande financieringsinstrumenten** voor bedrijven en **ontwikkeling van nieuwe instrumenten**, in samenwerking met bevoegde instellingen PMV en LRM;
- **Juridische ondersteuning** bij de opmaak van hun regelgeving en begeleiding bij de verschillende stappen in het regelgevingsproces en de verschillende vereiste procedures voor de goedkeuring van regelgeving.

III. BELEIDSVELD 'WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK'

ISE 'Algemeen fundamenteel wetenschappelijk onderzoek'

Uitmuntend fundamenteel onderzoek voor radicale vernieuwing

20. Financiering en ondersteuning van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO)

Projectverantwoordelijke	Vermander Els
Betrokken personeelsleden	Hauchecorne Rita Haesaert Els
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl
Begroting	Beleid = EB0-1EEB5GT-IS / werking = EB0-1EEB2GT-IS
Budget	482,5 miljoen euro VAK en 458,0 miljoen euro VEK
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De Beleidsnota stelt dat de groei en bloei van grensverleggend wetenschappelijk onderzoek de succesfactor vormt voor innovatie en ontwikkeling zowel op maatschappelijk als op economisch vlak. Het '**door nieuwsgierigheid gedreven**' onderzoek legt de basis voor allerlei vormen van innovatie en is mede grondlegger van de opleiding van de kenniswerkers. Dit onderzoek zorgt voor de kennisverruiming die noodzakelijk zal zijn voor het aanpakken van de grote maatschappelijke uitdagingen en voor technologische doorbraken.

Excellent **fundamenteel en strategisch basisonderzoek** vormen het fundament van waarop toegepaste kennis kan gebouwd worden.

Dit gebeurt evenwel niet in een sequentieel pad, maar in een **organische wisselwerking** tussen de diverse onderzoeksfasen.

Vanuit het beleid wordt dan ook sterk ingezet op het **verbinden van alle schakels** doorheen de hele wetenschaps- en innovatieketen.

In het Vlaams beleidsarsenaal zijn er **twee kanalen** voor financiering van fundamenteel en strategisch basisonderzoek op competitieve basis.

Enerzijds is er het kanaal van het **Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)** waarbij de middelen worden verdeeld onder de Vlaamse onderzoekers op basis van een **interuniversitaire** competitie.

Anderzijds is er het kanaal van de **Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF)** waarbij de middelen eerst verdeeld worden onder de vijf Vlaamse universiteiten via de zogenaamde 'BOF-sleutel' en vervolgens via een **intra**-universitaire competitie worden verdeeld onder de onderzoekers van de respectievelijke universiteit.

In voorliggende fiche wordt duiding gegeven bij het FWO, in de volgende bij die van de BOF.

De voornaamste opdracht van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen bestaat in de *ondersteuning van het fundamenteel, strategisch basis- en toegepast biomedisch onderzoek* en de *financiering van onderzoeksinfrastructuur* op alle domeinen van de wetenschap.

Die steun verleent het aan onderzoekers aan de Vlaamse universiteiten en onderzoeksinstituten.

Ook samenwerking over de regionale en nationale grenzen heen moedigt het FWO aan en zet daarvoor specifieke middelen in.

Het FWO voorziet in **aangepaste programma's voor elk van de stappen in een wetenschappelijke loopbaan**, waarvan de voornaamste zijn:

- beurzen voor predoctorale onderzoekers (mandaten aspirant fundamenteel of aspirant strategisch basisonderzoek);
- junior en senior postdoctoraal onderzoekers;
- junior en senior projecten fundamenteel onderzoek;
- projecten strategisch basisonderzoek (SBO);
- projecten toegepast biomedisch onderzoek met een primair maatschappelijke finaliteit (kortweg toegepast biomedisch onderzoek of TBM);
- projecten in het kader van Europese samenwerking (ERA-NET en JPI);
- internationale samenwerkings- en uitwisselingsprojecten;
- mobiliteitsmiddelen.

Voor de verwezenlijking van deze opdrachten ontvangt het FWO op jaarlijkse basis via het Departement EWI een **toelage**.

Dit jaar zal -in navolging van de evaluatie die vorig jaar heeft plaatsgevonden- de nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2024-2028 afgesloten worden tussen het FWO en de Vlaamse Gemeenschap. Deze werd reeds grotendeels voorbereid in 2023 en zal in 2024 formeel ondertekend worden en van start gaan.

Het Departement EWI volgt daarna de uitvoering van deze samenwerkingsovereenkomst actief op. Naast de jaarlijkse reguliere taken die hierbij komen, heeft 2024 nog een aantal belangrijke bijkomende taken.

Zo zal er in 2024 de regelgeving van een aantal FWO -oproepen moeten aangepast worden o.a. Odysseus en IRI.

21. Financier en stimuleren van fundamenteel onderzoek onder andere via de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) bij de universiteiten

Projectverantwoordelijke	Vermander Els
Betrokken personeelsleden	Maes Dries Van Langenhove Monica Viaene Peter Haesaert Els
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2GS-IS
Budget	263,4 miljoen euro
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

A. Zoals hoger gesteld kent Vlaanderen voor de stimulering van het fundamenteel en strategisch basisonderzoek 2 kanalen:

- de financiering van het FWO;
- de financiering via de Bijzondere Onderzoeksfondsen.

De Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) zijn middelen voor de uitvoering van fundamenteel onderzoek die aan de **universiteiten** worden uitgekeerd op basis van een jaarlijkse verdeelsleutel, de zgn. 'BOF-sleutel'.

Voor andere acties die onder dit beleidsthema vallen, kan verwezen worden naar de desbetreffende fiches: het Programma ter Omkadering Jonge Onderzoekers (OJO), het Menselijk kapitaal: loopbaan onderzoekers en kenniswerkers en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) .

Het Departement EWI volgt in 2024 de uitvoering van BOF actief op, en berekent de parameters P4 en C4 in verband met de Europese kaderprogramma's in overleg met de betrokken instellingen. Naast de jaarlijkse reguliere taken die hierbij komen, heeft 2024 nog een aantal belangrijke bijkomende taken.

Eens de wijzigingen van het BOF-besluit zijn doorgevoerd, dienen een aantal zaken in 2024 uitgevoerd te worden. Zo is er in het aangepaste besluit geschreven dat er in 2024 een traject zal gestart worden om in kaart te brengen of men op een meerjarige financiering zou kunnen overstappen en welke faciliterende maatregelen daartoe nodig zijn. Daarnaast is er ook bepaald dat er een rapportering voor interdisciplinair onderzoek moet opgezet worden in 2024. Ook zal er in navolging van één van de bevindingen van de BOF-evaluatie gestart worden met een jaarlijks opvolgingsgesprek met iedere universiteit.

22. Menselijk kapitaal: loopbaan kenniswerkers en onderzoekers

Projectverantwoordelijke	Haesaert Els
	Vermander Els Viaene Peter (OJO-sleutel) De Bal IIs (ERA Talent Platform) Schruers Liesbet (Gender & Diversiteit)
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EE101-4150
Budget	6,2 miljoen euro
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

A. Excellent onderzoek kan enkel bestaan indien de onderzoeksinstituten kunnen beschikken over excellente onderzoekers, dus menselijk kapitaal. Dit kapitaal kan zowel uit eigen onderzoeksinstituten afkomstig zijn, dan wel aangetrokken worden via internationale mobiliteit. **Het beleid is erop gericht om dit kapitaal te ondersteunen en te optimaliseren.** We ontwikkelen daartoe een strategie voor onderzoekers en andere kenniswerkers, met aandacht voor loopbaanaspecten, flexibele arbeid, het aantrekken van buitenlandse talenten, mobiliteit van en naar de industrie, doorstroom en multidisciplinaire training.

Prioritaire aandacht blijft gaan naar jonge onderzoekers en de doorstroom van doctorandi naar de arbeidsmarkt, zowel academisch als niet-academisch. Maar ook de problematiek van onderzoekers die ten gevolge van opeenvolgende projectfinancieringen een precaire arbeidssituatie hebben (zelfs als ze vele jaren dienst hebben), volgen we op. Halfjaarlijks is hierover ook overleg met het Departement Onderwijs en Vorming (OV) en wordt waar nodig ook overlegd met het Departement Werk en Sociale Economie (WSE).

B. Euraxess is een Europees netwerk, gecoördineerd door de Europese Commissie, bestaande uit nationale portals (websites) en lokale service centra die ondersteuning aanbieden aan mobiele onderzoekers. Wat Vlaanderen betreft fungeert het Departement EWI als **Bridgehead Organisation (BHO)**. In die hoedanigheid heeft EWI deelgenomen aan de call die in mei 2022 gelanceerd werd binnen *Horizon Europe Work Programme 2021-2022: WP 11. Widening participation and strengthening the European Research Area* en het projectvoorstel is eveneens goedgekeurd. In 2024 zal (afhankelijk van de personeelscapaciteit) gekeken worden hoe dit project nu verder kan worden uitgevoerd. Op die manier is EWI actief betrokken in het opmaken van het ERA TALENT PLATFORM.

De EURAXESS Portal is een one-stop-shop voor onderzoekers die hun carrière en persoonlijke ontwikkeling wensen te bevorderen door (tijdelijk) te gaan werken in een ander land. De portaalsite is voor hen dé elektronische toegangspoort met een schat aan praktische informatie over wonen, opleiding, werken en ontspannen in de betrokken Europese landen en daarbuiten.

De Euraxess.be website wordt ook in 2024 verder geüpdatet. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het federale niveau en de gefedereerde entiteiten. Binnen het Vlaamse luik werd ook een link gelegd met de Flanders.be website.

Om ook tegemoet te komen aan de huidige noden en nog sneller in te spelen op gerelateerde nieuwsitems/vacatures/calls/..., worden onderzoekers, geïnteresseerde instellingen en bedrijven via een EURAXESS BELGIUM facebook- en linkedin-pagina op de hoogte gehouden.

Om Euraxess.be grotere bekendheid te geven wordt ook in 2024 volop ingezet op promotie van de services die worden aangeboden en dit door website, Facebookpagina en LinkedInpagina bij jonge onderzoekers beter bekend te maken.

In 2024 zal EWI opnieuw deelnemen aan de EURAXESS Bridgehead- en Portal Administrators meetings.

D. Het programma ter Omkadering van Jonge Onderzoekers (OJO) werd decretaal verankerd in 2013. Het programma telt vier doelstellingen:

1. training van jonge onderzoekers;
2. loopbaanontwikkeling en bevordering van loopbaanperspectieven van jonge onderzoekers;
3. versterken van de internationale oriëntatie in de loopbaan van jonge onderzoekers;
4. samenwerking binnen Vlaanderen met betrekking tot voorgaande objectieven.

In 2023 werd het OJO-programma eerst geëvalueerd en daarna werden een aantal aanpassingen in de regelgeving doorgevoerd. In 2024 zal naast de reguliere opvolging ook aandacht besteed worden aan deze specifieke aanpassingen. Daarnaast worden de vijfjaarlijkse strategische plannen ook in 2024 opgeleverd door de instellingen, beoordeeld door de administratie en finaal goedgekeurd door de minister.

Ook in 2023 zal het **thema gender en diversiteit** door Departement EWI verder opgevolgd worden door deelname op Vlaams niveau aan de VLIR-werkgroep Gender en Diversiteit en op Europees niveau aan de Horizon 2020 GenderAction. Cijfers tonen aan dat diversiteit innovatie stimuleert.

Om het volledige onderzoeks- en innovatiepotentieel dat aanwezig is in de Europese Onderzoeksruimte (ERA - European Research Area) te benutten, is een **GEP Gender Equality Plan** een nieuwe vereiste voor alle belanghebbenden van het Horizon Europe Kaderprogramma. Het Departement EWI volgt deze ontwikkelingen nauw op.

Top fundamenteel onderzoek in specifieke domeinen

23. Agentschap Plantentuin Meise

Projectverantwoordelijke	De Vos Liselotte
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2HU-IS EBO-1EEB5HU-IS
Budget	15,209 miljoen euro (Dotatie) + 5 miljoen euro (Masterplan)
VTE	

Omschrijving actie

A. De overdracht van de Nationale Plantentuin van België naar de Vlaamse Gemeenschap met uitzondering van het wetenschappelijk patrimonium (voornamelijk bestaande uit een herbarium, een bibliotheek en levend plantenmateriaal) gebeurde op **1 januari 2014**. Het wetenschappelijk patrimonium blijft eigendom van de federale staat die het in bruikleen geeft voor de duur van het samenwerkingsakkoord. De Vlaamse Gemeenschap trad op de dag van de overdracht in de rechten en plichten van de Nationale Plantentuin van België. Voor haar jaarlijkse werking ontvangt het Agentschap Plantentuin Meise (APM) een jaarlijkse toelage.

B. De **gebouwen en de infrastructuur** van de Plantentuin worden gerenoveerd, teneinde de waardevolle collecties op aangepaste wijze te kunnen beheren en bewaren en het negatieve imago van de Plantentuin (vervallen infrastructuur) om te buigen. De renovatie werd gestart in 2016 en wordt uitgevoerd aan de hand van een gefaseerd masterplan.

Uitvoering masterplan

Fase 2 van het masterplan is in volle uitvoering. Ook fase 3 van het masterplan wordt al voorbereid. De werken van fase 3 van het masterplan zijn gepland vanaf 2025, onder voorbehoud van toekenning van de middelen voor deze fase door de Vlaamse regering.

In 2023 zal vooral gefocust worden op de verdere realisatie van het masterplan en het uitvoeren van projecten om het energieverbruik verder te laten dalen (in 2022 werd al 15% minder energie verbruikt). Belangrijke mijlpalen in 2023 zijn de opening van kassen H en I van het Plantenpaleis (eind maart) en de oplevering van de Groene Ark (einde van het jaar).

Voorziene acties 2024:

Er gaan een aantal nieuwe onderzoeksprojecten van start in 2024.

De verdere uitvoering van het energetisch masterplan is eveneens een prioriteit in 2024. Plantentuin Meise wil zo snel mogelijk de klimaatdoelstellingen van 2030 behalen en de nodige stappen zetten om klimaatneutraal te zijn tegen 2045.

De energetische isolatie van de tropische serres door het plaatsen van isolerende dubbele beglazing in de daken en het installeren van een warmtepomp voor de historische kroonserra (Balatkas) zijn de belangrijkste projecten voor 2024.

Ook de uitvoering van het masterplan zal de nodige aandacht krijgen. De Groene Ark en de parking fase 1 zullen worden opgeleverd. De renovatie van het Pachthof loopt verder. Een architect zal aangesteld worden voor het ontwerpen van de collectie- en onderzoekscampus.

In het kader van het project Water+Land+Schap 2.0 zal de studie uitgevoerd worden om de Lieveherebeek terug bovengronds te brengen waarbij de vijvers als buffer kunnen dienen om overtollig water van Meise dorp op te vangen.

Ondernemingsplan 2025-2029: In overleg met de belanghebbenden zal ook het ondernemingsplan 2025-2029 worden voorbereid.

24. Kennisinstellingen VLIZ, KVAB, KMDA-CRC, Alamire, UNU-CRIS

Projectverantwoordelijke	De Bolster Olivier
Betrokken personeelsleden	Dumolyn Bart (0,1 VTE) Verreet Gert (0,2 VTE) Schruers Liesbet (0,1 VTE) Van Avermaet Philip De Vos Liselotte (0.1 VTE)
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl Vermunicht Emma (UNU-CRIS) Reynaert Lies (Alamire)
Begroting	VLIZ EBO-1EEB2HQ-IS: 11,6 mio € KVAB EBO-1EEB2GR-IS: 1,166 mio € KMDA EBO-1EEB2HA-WT: 1,175 mio € Alamire EBO-1EEB2HA-WT: 0,931 mio € UNU-CRIS EBO-1EBB2AB-WT: 1,039 mio €
Budget	15,911 miljoen euro
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

Naast de Strategische Onderzoekscentra en de wetenschappelijke instellingen, zijn ook KMDA-CRC, VLIZ, KVAB, UNU-CRIS en Alamire van belang voor het onderzoeks- en innovatiepotentieel van Vlaanderen.

Bovendien hebben ze een functie m.b.t. het communiceren van wetenschappelijke resultaten, het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor onderzoek en de uitstraling van de wetenschap.

A. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) (ca. 11,6 mio €)

Rol van Departement EWI:

- Uitvoering van nieuwe taken onder convenant 2022-2026 waar nodig bijstaan: onder andere de valorisatie wetenschappelijke kennis t.b.v. 'Blauwe Economie', de verdere uitbouw van de onderzoeksinfrastructuren, de versterking van samenwerking met andere actoren en de focus van een eigen onderzoeksagenda;
- Jaarlijkse beleidscyclus: als waarnemer deelname aan het beleidsorgaan en Algemene Vergadering van VLIZ vzw, waar de VLIZ begroting wordt behandeld, de werking wordt aangestuurd en de belangrijke beslissingen worden voorgelegd;
- Jaarlijkse financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnanceringen en betaalkalender);
- Met adviserende rol bijdragen aan de werking van de wetenschappelijke commissie (als waarnemer) waar rond lopende relevante ontwikkelingen toelichting wordt gegeven en voor sommige aspecten van de werking een beslissing van het beleidsorgaan worden voorbereid;
- Voor een aantal werkingsgebieden permanent in contact staan, zoals vb. een aantal internationale engagements waarvoor ook Departement EWI beleidsverantwoordelijkheid heeft (EU en UNESCO kaders);

- Onderzoeksschip Simon Stevin: inzet opvolgen. Dit schip is in de vaart sinds 2012, en wordt nautisch beheerd door MOW DAB Vloot. EWI monitort mee de kostenstructuur en inzet (in het bijzonder hoe vraag naar scheepstijd evolueert i.v.m. externe factoren, en inzet voor internationale campagnes).
- InnovOcean Campus – Opvolging nieuwe huisvesting in Oostende - VLIZ, ILVO en Departement EWI werken nauw samen om het gebruik van deze nieuwe huisvesting verder op te volgen.

B. Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen (KMDA) (1,175 mio €)

Rol van Departement EWI:

- Jaarlijkse beleids- en financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnancerings, betaalkalender);
- Opvolgen van de (nieuwe) taken onder het vernieuwde convenant 2022-2026 waaronder (nieuw) het ontwikkelen van een datamanagementplan, initiatieven inzake Open Science en de nieuwe onderzoekslijn rond De Zegge;
- Opvolgen van ontwikkelingen en samenwerking op vlak van Europese Infrastructuur (DisscSSCo) (Michele Oleo);
- Opvolgen hosting Pandemics conferentie (ikv EU VZP) in KMDA en ZOO.

C. Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB) (1,166 mio €)

Rol van Departement EWI:

- Jaarlijkse financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnancerings, betaalkalender);

- Administratief opvolgen van eventuele benoemingen;

- Onderhandeling nieuw convenant 2025-2029 tussen de KVAB en de Vlaamse Gemeenschap
De evaluatie van de KVAB werd in 2023 onder toezicht van de Cel Evaluatie uitgevoerd. Op basis van de bevindingen van de evaluatie blijkt het echter onmogelijk om in te gaan op de aanbevelingen uit de evaluatie zonder dit te laten voorafgaan op een diepgaande discussie over de basisopdracht van de Academie tussen de bevoegde voogdijoverheid en de KVAB. Er dient immers gereflecteerd te worden over (1) de vernieuwing van de organisatiestructuur, (2) de samenwerking tussen de diverse interne geleding en (3) de cultuur inzake degelijk bestuur. Omwille hiervan werd er besloten om het lopend convenant met een jaar te verlengen d.m.v. een addendum bij het convenant.

Het is de bedoeling om tot een nieuw convenant te komen met de KVAB in de 2e helft van 2024 waarin er de nodige aandacht besteed zal worden aan de opstelling van de strategische & operationele doeleinden (alsook de KPI's) en welke beantwoordt aan de voorgestelde aanbevelingen uit de evaluatie van 2024.

Een functie als ethische reflectiegroep werd geconcretiseerd, waarbij expliciet wordt verwezen naar het in Europese en internationale context aan belang groeiende concept van RRI (Responsible Research and Innovation).

Deze RRI reflectiegroep is lopende.

D. Alamire vzw (0,931 mio €):

In 2018 werd een convenant afgesloten met Alamire vzw voor de periode 2018-2023.

De Alamire Foundation vzw werd in 1991 opgericht als een joint venture tussen KU Leuven (Onderzoeksgroep Musicologie) en Musica (Impulscentrum voor Muziek).

Als internationaal studiecentrum stelt de Alamire Foundation zich tot doel academisch en praktijkonderzoek te stimuleren, te coördineren en uit te voeren.

Daarbij concentreert zij zich specifiek op de muziek en het muzikleven in de Nederlanden van de middeleeuwen tot 1800.

Bijzondere aandacht gaat uit naar het in kaart brengen en ter beschikking stellen van onbekend of onontgonnen materiaal. Met inzet van state of the art-methodes, onder meer op het vlak van digitalisering en doorgedreven auralisatietechnologie, wordt dit muzikaal erfgoed geconserveerd, bestudeerd en gevaloriseerd.

Taken EWI in 2024:

- Jaarlijkse beleids- en financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnanceringen, betaalkalender);
- Onderhandelingen nieuw convenant tussen Alamire & Vlaamse Gemeenschap 2024 – 2028 .

E. UNU-CRIS (1,039 mio €)

De United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) is een onderzoeksinstituut van de Verenigde Naties (VN), dat financiering ontvangt van de Vlaamse overheid via een Memorandum of Understanding (MoU). Er werd in 2014 een evaluatie afgerond van het instituut.

In 2016 werd UNU-CRIS ingekanteld via een samenwerking tussen VUB en UGent waarbij een deel van de financiering van UNU-CRIS opgenomen wordt door de universiteiten.

In 2016 werd ook een eerste MoU onderhandeld tussen de betrokken partijen (UNU, VUB/UGent en Vlaamse overheid) waarbij de nieuwe samenwerking en modaliteiten hieromtrent (inclusief financiering) bepaald werden.

In 2020 startte een nieuwe directeur voor de laatste 2 jaren van de MoU (2020-2022). Het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken werd meer betrokken doordat een afgevaardigde van dit departement in de wetenschappelijke adviesraad van UNU-CRIS werd opgenomen. De middelen werden in 2020 verhoogd tot 1.000k euro.

In 2021 werd UNU-CRIS geëvalueerd en werd een nieuw MoU (2022-2026) met dezelfde partners goedgekeurd. Vanaf 2022, onder de nieuwe modaliteiten van het MoU, wordt er 1 mio euro voorzien voor de werking van UNU-CRIS. UNU-CRIS richt zich op nieuwe patronen van regionale samenwerking en het beleid op alle niveaus en wereldwijd, waarbij de implicaties van deze veranderende patronen voor het overheidsbeleid centraal staan. Via haar activiteiten op het gebied van onderzoek en capaciteitsopbouw verbindt zij wetenschappelijke kennis met beleid en draagt zij rechtstreeks bij aan de VN Agenda voor Duurzame Ontwikkeling 2030.

UNU-CRIS wordt gedreven door het doel om de veranderende behoeften van de VN en haar belanghebbenden op het gebied van regionale samenwerking en beleid te beoordelen. Voor de periode 2022-2026 heeft UNU-CRIS een aantal van de meest urgente en complexe beleidsgebieden geïdentificeerd waar onderzoek kan aansluiten bij de kracht van zijn expertise en netwerk, waarbij onderzoeksprogramma's en clusters worden gevormd als knooppunten van kennis en betrokkenheid. Deze clusters streven ernaar rigoureuus beleidsrelevant onderzoek te produceren dat beleidsmakers op alle niveaus kan informeren bij hun inspanningen om enkele van de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen van onze tijd aan te pakken.

De clusters zijn: Kennissysteem Regionale Integratie (RIKS), Migratie en sociaal beleid, Economische interacties, Natuur, klimaat en gezondheid en Digitale overheid.

Taken departement EWI:

- Jaarlijkse beleids- en financiële cyclus: toezicht op de besteding van de middelen van voorafgaand jaar en verificatie van het behalen van KPI's, voorbereiden van de MB's en zorgen voor de financiële stappen (vastleggingen, ordonnancerings, betaalkalender);
- Opvolgen van de taken onder het MoU-2022-2026.

ISE 'Strategisch basisonderzoek'

Sterk basisonderzoek met zicht op maatschappelijke en economische doorbraken

25. Strategisch basisonderzoek binnen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Vermander Els
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB5GT-IS
Budget	94,5 miljoen euro VAK en 84,9 miljoen euro VEK binnen de FWO-dotatie
VTE	

Omschrijving actie

Het strategisch basisonderzoek vormt **een onderdeel van het continuüm van onderzoekstypen** gaande van fundamenteel onderzoek tot valorisatie. Specifiek beoogt het de omzetting van fundamentele inzichten naar toepassingsgerichte kennis en/of technologie.

Het financieringsprogramma voor strategisch basisonderzoek situeert zich binnen het FWO en beoogt de ondersteuning van vernieuwend wetenschappelijk onderzoek dat tot concrete nieuwe toepassingen moet leiden.

Het is opgedeeld in **twee finaliteitsdelen**: een **economisch programmadeel** voor projecten die bedrijfseconomische toepassingen onder de vorm van nieuwe producten of dienstverlening nastreven en een **maatschappelijk programmadeel** voor projecten die een antwoord willen geven op huidige maatschappelijke noden of toekomstige maatschappelijke uitdagingen.

SBO staat **open voor alle wetenschappelijke disciplines en toepassingsgebieden** en wordt uitgevoerd door één onderzoekscentrum of een samenwerkingsverband van onderzoekcentra in nauw partnerschap met maatschappelijke en/of industriële belanghebbenden.

Deze **permanente dialoog** tussen de gesubsidieerde onderzoekcentra en de bedrijfseconomische en maatschappelijke actoren waarborgen dat de opgedane kennis wordt verspreid en bruikbaar is om via verdere ontwikkelings- en implementatietrajecten vertaald te worden naar de praktijk.

In uitvoering van de beleidsnota bekijken we methodieken om de **wisselwerking** tussen onze kennisinstellingen en Vlaamse industrie omtrent de industriële onderzoeksagenda's te versterken.

De uitdaging daarbij is de 'kennismismatch' tussen wat Vlaamse universiteiten opbouwen aan kennis en wat de Vlaamse industrie vraagt aan kennis, te voorkomen en nog meer in te spelen op aanwezige expertise én behoeften.

De opvolging van het strategisch basisonderzoek binnen FWO valt onder de reguliere opvolging van FWO en zal ook in 2024 de nodige aandacht krijgen.

Ook hier zijn er naast de reguliere taken ook een aantal extra elementen die aandacht zullen krijgen in 2024.

Zo worden de regelgeving m.b.t. de aspiranten strategisch basisonderzoek bekeken, net als de regelgeving m.b.t. de regelgeving m.b.t. de projecten strategisch basisonderzoek.

Excellente en internationaal verbonden onderzoeksinfrastructuren

26. Het Vlaamse en Europese beleid inzake grote (internationale) onderzoeksinfrastructuren en voorbereiding Einstein telescoop

Projectverantwoordelijke	meerdere
Betrokken personeelsleden	Michele Oleo (0,8 VTE) Dumolyn Bart (0,1 VTE) Hauchecorne Rita (0,1 VTE) Vandenbogaerde Tom Verreet Gert (0,2 VTE) De Vos Liselotte (0.2 VTE) Mauro Callens (0,5 VTE) Philip Van Avermaet (0,1 VTE) Geert Van Grootel Maes Dries Spyns Peter Scheere David
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	5,46 miljoen Euro via FWO
VTE (aantal / kostprijs in Keuro)	1,9 VTE

<i>Omschrijving actie</i>
<p><u>1. Europees beleid via vertegenwoordiging in het ESFRI</u></p> <p>Om de deelname van Vlaamse onderzoekers aan een aantal internationale infrastructuren te ondersteunen, dient Vlaanderen zich te positioneren in de internationale fora die hierop betrekking hebben.</p> <p>Deze internationale fora zijn onder meer: het ESFRI-Forum, het ERIC-Comité, het infrastructuurprogramma van Horizon 2020 en de verschillende beleidsorganen van de infrastructuren zelf (General Assembly, Assembly of Members, Governance Board, voorbereidende werkgroepen,...).</p> <p>Het Departement EWI heeft een vertegenwoordiger in het ESFRI-Forum, in het ERIC-comité en in het infrastructuurprogramma van H2020 .</p> <p>Ook in 4 van de 6 de Strategische werkgroepen en in de Implementation Group van het ESFRI-Forum is Vlaanderen (voor België) vertegenwoordigd en bekleedt het in een aantal van deze werkgroepen sleutelposities zoals het voorzitterschap of het ondervoorzitterschap. Vlaanderen blijft op deze manier erg goed op de hoogte, levert een bijdrage tot het internationaal beleid en verdedigt via deze fora, de belangen van Vlaanderen/België en van de Vlaamse/Belgische onderzoekers en andere stakeholders.</p> <p>Het ESFRI-Forum publiceert de 'Europese Roadmap voor internationale onderzoeksinfrastructuren' en selecteert daartoe de ESFRI-voorstellen. Het evalueert de voortgang van de opbouw van de ESFRI-projecten en de werkzaamheden binnen de ESFRI-Landmarks (meestal een ERIC). Het tekent een strategisch beleid uit rond verschillende issues waarmee elke infrastructuur geconfronteerd wordt (levenscyclus, hernieuwing, datamanagement, deelname van bedrijven, KPI en Impact.....).</p>

Het stemt af met de Europese Commissie (infrastructuur programma H2020) inzake toekomstscenario's en noden van subsidiëring en met de EOOSC voor wat open data betreft. Op de agenda van het huidig voorzitterschap van het ESFRI-Forum (2022-2023) staan een aantal werven van eerder strategische aard zoals verdere en diepere uitwerking van de landschapsanalyse en monitoring van de Landmarks, twee strategisch delicate onderwerpen. Gezien ook de federale overheid, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschap betrokken partijen zijn, is **permanent overleg** met de Belgische actoren vereist. Het is namelijk binnen dat Belgisch overleg dat beslist wordt aan welke onderzoeksinfrastructuren België (en dus Vlaamse onderzoekers) deelneemt.

Het finale doel is de belangen van de betrokken Vlaamse onderzoekers te verdedigen.

De aanpak van het beleid inzake ESFRI kan samengevat worden als volgt:

- opvolgen van het ESFRI-Forum en het ERIC-comité en er de Vlaamse/Belgische belangen verdedigen;
- deelnemen aan de ESFRI Strategische werkgroepen (5 waarvan 1 voorzitter en 1 ondervoorzitter); governance en beleid van elke Europese (ESFRI) of internationale onderzoeksinfrastructuur (29) waaraan Vlaanderen deelneemt; lidmaatschap Rol opnemen als host country voor EMPHASIS;
- onderzoek om na te gaan of Vlaanderen co-host wordt van Einstein Telescoop;
- coördineren met de federale en gefedereerde entiteiten m.b.t. het Belgisch standpunt;
- opvolgen van het H2020 Infrastructuurprogramma, stakeholders informeren en belangen van die stakeholders verdedigen;
- veelvuldig overleggen met de Vlaamse deelnemende consortia om de vinger aan de pols te houden en hun positie binnen de internationale infrastructuur te versterken;
- nog niet deelnemende Vlaamse onderzoekers informeren over de werkwijze internationaal en begeleiden en ondersteunen in dossiers die internationaal vorm krijgen is belangrijk om hen toe te laten te anticiperen op opportuniteiten.
- de werkgroep onderzoeksinfrastructuur van het Europaplatform blijvend organiseren met het oog op informatiedoorstroming.

Onderstaande tabel geeft overzicht van de onderzoeksinfrastructuren en de internationale fora waaraan Vlaanderen deelneemt en de Vlaamse betrokken delegate evenals de (legale) status van elk van hen.

acronym	status	VL delegate	info
ANAEE	ERIC	Tom vandenbogaerde	observer in ERIC
CERN	Legal status	economie fed	
CLARIN	ERIC	Peter Spyns	In Vlaanderen samengegaan met Dariah;
CWS	Prep Phase NVT	nog niet nodig	
Dariah	ERIC	Bart Dumolyn	In Vlaanderen samengegaan met Clarin
DISSCO	Prep Phase	Michele Oleo	
DUBBEL	Legal status	Belspo	Caroline Volckaert mee op

EINSTEIN	Prep Phase 2021	Philip Van Avermaet	Hans Plets volgt mee op
EIRENE	Prep Phase 2021	Gert Verreet	
ELIXIR	Legal status	Michele Oleo	
EMBRC	ERIC	Gert Verreet	
EMPHASIS	Prep Phase 2016	Liselotte De Vos	host, LDV voorzitter legale werkgroep
ESS	ERIC	Bart Dumolyn	
EU GENOMICS	design phase	nog niet nodig	Future Roadmap
EUFAR		NN	
EUROBIO IMAGING	ERIC	Michele Oleo	
IBISBA	Prep Fase 2018	Dries Maes	Statuten in finale versie, aanvraag voor STEP 1 voor 2024 wordt voorbereid.
ICECUBE	internationaal samenwerkingsverband	niet nodig	
ICOS	ERIC	Michele Oleo	
INSTRUCT	ERIC	Michele Oleo	
ISOLDE	Legal status	economie fed	
LIFEWATCH	ERIC	Gert Verreet	
MARINERGI	prep phase 2021	Gert Verreet	
MERCATOR	Legal status	BUZA	
METIS	ESO	Belspo	
Prace	AISBL	Stefane Becuwe	Geert Van Grootel volgt op
SHARE	ERIC	Bart Dumolyn	
SLICES	Prep phase 2021	David Scheere	
SPIRAL2	Legal status	economie fed	
BECRAID	Design phase	nog niet nodig	
ESFRI-FORUM	Forum	Michele Oleo	
SWG PSE ESFRI-Forum	Forum	Kristiaan Temst	KULeuven, Chair
SWG Environment ESFRI-Forum	Forum	Gert Verreet	Vice Chair
SWG SCI ESFRI-Forum	Forum	Sally Chambers	UGent
SWG Digit ESFRI-Forum	Forum	Frederik Coppens	VIB

Implementation Group	Forum	Caroline Volckaert	FWO
ERIC Committee		Michele Oleo	

Via het **IRI-Programma** (International Research Infrastructure Programme) van het FWO wordt de beslissing genomen of Vlaanderen de infrastructuur wil ondersteunen die op de Europese ESFRI-Roadmap zal komen.

2. Het Vlaams beleid

A. Tijdens het Belgisch Voorzitterschap zal een Infrastructuur conferentie georganiseerd worden op 4 en 5 juni 2024. Vlaanderen zetelt in het steering committee. Eén van de site visits wordt door Vlaanderen georganiseerd. Back to back met de conferentie vindt ook het ESFRI-Forum in België plaats.

B. Om de **deelname van Vlaamse onderzoekers** aan internationale infrastructuren te bewerkstelligen, is eveneens een Vlaams beleid nodig dat de nodige ondersteuning biedt aan de betrokken onderzoekers. Ondersteuning dient te gebeuren op verschillende niveaus zodat het Vlaams onderzoek maximaal van de voordelen kan genieten die dergelijk internationaal kader biedt.

In 2017 werd in samenwerking met het FWO een Vlaams kader uitgetekend voor de financiering van de deelname van Vlaamse onderzoekers aan internationale infrastructuren. De bestaande Vlaamse programma's die onderzoeksinfrastructuren of deelname aan internationale infrastructuren financierden, werden gestroomlijnd en op elkaar afgestemd.

Het IRI programma werd in 2018 gelanceerd. Inmiddels werden **drie IRI-Calls** afgerond (IRI-1-2018; IRI-2-2020; IRI-3-2022). De IRI-Calls gebeuren in nauwe samenwerking tussen FWO (science component) en EWI (beleidscomponent).

Het IRI-programma werd voor call 2 en call 3 wat aangepast i.f.v de ervaring die werd opgedaan. Deze aanpassingen dienden telkens te passen binnen het uitgetekend legaal kader.

De internationale evolutie, de opgedane ervaringen en de suggesties van de evaluatiecommissies geven voldoende stof voor verbetering. Een aantal bevestigingen van stakeholders m.b.t. hun visie werden reeds door FWO georganiseerd. De optimalisatie mag niet los gezien worden van eventuele optimalisatie van de programma's zware en middelzware onderzoeksinfrastructuur.

In 2023 werd daartoe het IRI-programma hertekent en een nieuw ontwerpbesluit werd opgemaakt. Dit ontwerp zal in 2024 worden gefinaliseerd en de volledige beslissingscyclus doorlopen om geïmplementeerd te worden in IRI-5(2026).

In 2024 vindt IRI-4 plaats. Uitzonderlijk wordt dit een gesloten oproep teneinde de brug te kunnen slaan naar IRI-5 onder het nieuw legaal kader. De oproep werd gelanceerd en de selectieprocedure zal afgerond zijn ten laatste in december 2024. EWI doet samen met FWO de voorbereiding van het proces, begeleidt beide commissies en zit de commissie strategie voor.

De IRI-Roadmap call (nieuw binnen het hertekend legaal kader), zal in 2024 worden voorbereid.

In 2026 zal het ESFRI-Forum een nieuwe Europese roadmap voor onderzoeksinfrastructuren publiceren. Ten einde aan de Europese collega's kenbaar te maken aan welke toekomstige en bestaande ESFRI's Vlaanderen wil deelnemen, zal in 2024 de opmaak van de 2 e Vlaamse Roadmap opgestart worden.

C. Op het FRIS-portaal **kun je nu al heel wat verschillende ‘onderzoeksinfrastructuren’** van de instellingen raadplegen. Instellingen werken momenteel nog verder om de infrastructuren in kaart te brengen en die informatie naar FRIS te sturen.

In 2024 zal de focus gelegd worden om de link tussen project en infrastructuur te optimaliseren.

EC. Vele internationale infrastructuren zijn producenten van (big) data en/of implementeren scenario's voor het gemeenschappelijk gebruik van bestaande databanken.

Het is een tendens die plaatsgrijpt in alle onderzoeksdomeinen en ook van belang is voor hen die niet deelnemen aan internationale infrastructuren. Via FOSB en de Vlaamse supercomputer wordt hiertoe mede het Vlaamse kader vorm gegeven.

DF. Via de HEC-raad binnen het FWO wordt het beleid m.b.t. **Vlaamse supercomputer**

uitgetekend. In 2024 zal het proces opgestart worden voor een aangepaste lange termijnvisie.

Wendbaarheid is hier nodig wegens de snel veranderende context gedreven door de ontwikkelingen rondom Ai, zowel politiek als technisch en het potentieel erg disruptieve effect van Quantum computing en ander quantum technologieën. Beide hebben een verschillende tijdshorizont maar dienen gevat te worden in de nieuwe strategie.

De Tier 1 infrastructuur gaat door de volgende aankoop en installatie cyclus, dit is een eerst implementatie van het concept van recurrente financiering voor de Tier-1 supercomputer infrastructuur.

De hosting en acquisitie van de nieuwe TIER-1d supercomputer werd in 2023 opgestart. Dit project loopt tot 2025, wanneer de oplevering van de supercomputer wordt verwacht. In 2024 wordt het aankoop dossier afwerkt en de site klaar gemaakt om de nieuwe infrastructuur te huisvesten.

D. Het bovenstaande kan niet los gezien worden van de **FOSB** (Flemish Open Science Board), waarvan de oprichting eind 2019 werd beslist en gebeurde in samenhang met de 'European Open Science Cloud' en de EUROHPC en het LUMI-consortium.

3. Specifieke infrastructuurdossiers

A. **Einsteintelecoop**

De Einsteintelecoop is een internationale onderzoeksinfrastructuur die door het ESFRI-Forum voor de ESFRI-Roadmap 2021 werd geselecteerd als prioritair project. Het is een single sited infrastructuur van heel grote omvang en dito kostprijs.

Deze infrastructuur zal tot dusver een wereldprimeur zijn en zal meer inzicht geven in het ontstaan van het heelal. De locatie is nog niet gekend, maar het drielandenpunt Vlaanderen/Nederland/Duitsland is een grote kanshebber.

Daarom werd in april 2022 een **projectmanager** aangeworven (bij het FWO als standplaats), die dit dossier specifiek zal opvolgen. De taak van deze persoon is te onderbouwen wat de voor- en nadelen (kosten versus baten) zijn van deelname aan of co-hosting van ET.

In december 2022 werd **het actieplan** (voor 3 jaar) Einsteintelecoop goedgekeurd op de Vlaamse regering. Dit actieplan zal een zo goed mogelijk antwoord bieden op de hierboven gestelde vragen. Via dit actieplan werd in 2023 het Vlaams projectteam Einsteintelecoop verder uitgebouwd.

In 2024 werkt dit projectteam verder op de volgende 4 niveaus:

- Strategische positionering Vlaanderen
- Vlaamse valorisatiestrategie ET
- Vlaamse duurzaamheidsstrategie ET
- Internationale strategie t.a.v. niet-gastlanden

Daarnaast werd ook onder impuls van Minister Brouns beslist tot de oprichting van de **Vlaamse stuurgroep Einstein Telescoop**. Deze stuurgroep bestaat uit high-level leden uit de kennisinstellingen, captains of industry, bedrijfsorganisaties, betrokken Vlaamse, provinciale en lagere overheden, Vlaamse agentschappen en beleidsactoren, en komt sinds 13 februari 2023 regelmatig samen. Deze stuurgroep stuurt het actieplan aan en ondersteunt zo de Vlaamse inbreng in het bidbook van de locatie Euregio Maas Rijn.

Naast de activiteiten op Vlaams niveau, werd in 2023 ook de samenwerking tussen de landen en regio's die meewerken aan de zogenaamde EMR-kandidatuur (duidend op het geografische gebied Euregio Maas-Rijn) geformaliseerd via een Declaration of Intent. Deze structuur omvat een zogenaamde ET Ministerial Meeting als hoogste politieke orgaan, en de ET-EMR Taskforce als hoogste ambtelijke orgaan. Het ET-EMR Project Office werd erkend als coördinator van de haalbaarheidsstudies voor de EMR-kandidatuur.

Het FWO stapte van bij de oprichting mee in het ET-EMR Project Office, als eerste niet-Nederlandse partner. Begin 2024 werd deze samenwerking geformaliseerd in een overeenkomst tussen het FWO en Nikhef, de Nederlandse kennisinstelling die het ET-EMR Project Office inricht. Vlaanderen wordt geacht om in de periode 2024-2026 ook een financiële bijdrage te leveren aan de werking van dit ET-EMR Project Office, met name met oog op de haalbaarheidsstudies die de EMR-kandidatuur moeten onderbouwen. In 2024 zal daarnaast verder moeten verkend worden wat een mogelijke Vlaamse bijdrage aan de bouwfase voor het project kan zijn. Beide elementen werden opgenomen in een nota aan de Vlaamse Regering, die eind maart 2024 werd goedgekeurd en die naast een financiële bijdrage aan het ET-EMR Project Office en de opstart van de verkenning voor de financiering van de bouwfase, ook een financiële bijdrage aan de ET Organisation en de verlenging van de financiering van het Vlaamse projectteam vooropstelt.

B. Emphasis

Voor deze belangrijke onderzoeksinfrastructuur heeft Vlaanderen zich in 2023 kandidaat gesteld om als gastregio op te treden en de Vlaamse kandidatuur werd weerhouden. Vlaanderen zal nu voor het eerste in de Belgische geschiedenis als gastregio/land optreden. Dit is een primeur. Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB) wordt de gastinstelling. Minister Brouns heeft middelen vrijgemaakt om de voorbereidingen mogelijk te maken.

In 2024 moet er werk gemaakt worden van de beslissing door de federale overheid om de ERIC regulation te kunnen implementeren in België (België gastland). In 2024 zal het dossier dat voorbereid werd met alle Europese partners voor de eerste stap zijn afgerond en zal de STEP 1 worden ingediend bij de Europese Commissie. Later (2025) volgt dan de STEP 2 en vervolgens de formele oprichting.

C. Een aantal extra gefinancierde Vlaamse infrastructuren

Bovenop het reguliere kader (de oproepen van het FWO inzake zware en internationale infrastructuren) besliste de Vlaamse Regering in 2016 op advies van de RVB van het FWO, in het kader van de éénmalige investeringsmiddelen O&O, tot **steunverlening aan 5 projecten**.

De onderstaande 5 projecten 'investeringen in zware onderzoeksinfrastructuur' worden administratief opgevolgd door Departement EWI en betaald via het Fonds Innoveren en Ondernemen VLAIO (BVR 15 juli 2016).

De status op 1 januari 2024 is, nog één project van de 5 lopende:

1. **Silicon Tracker Endcap for the upgraded CMS experiment at the High-Luminosity LHC at CERN**. Dit project loopt zeer veel vertraging op door de Corona-maatregelen en het feit dat het een internationaal project is waarbij er een zeer grote afhankelijkheid is van de andere deelnemende partners en de toeleveranciers voor de zeer gespecialiseerde unieke technische componenten. In 2022 heeft DEWI, op schriftelijke vraag van de VUB promotor, een projectverlenging van 3 jaar toegekend mits te voldoen aan de voorwaarde (Art. 5. 2°) de wijziging brengt geen budgettaire meerkost teweeg; hierdoor is de einddatum verplaatst van dec 2022 tot minimaal dec 2025. Op vraag is het initiële tijdschema voor de betaling van de subsidieschijven behouden en rest enkel nog de rapportering, plaatsbezoek en uitbetaling van de saldo schijf.

Vier infrastructuren zijn gerealiseerd en de dossiers werden succesvol afgesloten:

2. **800 MHz solid state nuclear magnetic resonance (NMR) spectrometer for materials and food science** in 2021;
3. **Next Generation Screening in Quantitative Biology & Drug Discovery (NextGenQBio)** in 2022;
4. Cofinanciering van twee onderzoeksinfrastructuren voor **protontherapie in UZ Leuven** in 2023;
5. **Hybrid Laser-based additive & subtractive research platform (HyLaForm)** in KUL en VUB in 2023.

27. Vlaams Onderzoeksnetwork (VON) - BELNET: verdere uitbouw en upgrade

Projectverantwoordelijke	Olivier De Bolster
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	13 mio € periode 2019-2026
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

A. **BELNET** is een Belgisch nationaal onderzoeksnetwork dat internettoegang levert aan zeer hoge bandbreedte en internetdiensten aan Belgische universiteiten, (hoge)scholen, onderzoekscentra en overheidsdiensten.

Het Vlaams Onderzoeksnetwork (**VON**) is een deel van het Vlaams glasvezelnetwork dat onze kennisinstellingen toegang geeft tot BELNET, en hiermee tevens tot elkaar en tot de internationale onderzoeksruimte.

B. Tot en met eind 2022 liep een raamovereenkomst 'BELNET - Vlaamse overheid' wordt op heden de verdere vermazing van het Gigabit-project nog steeds gecontinueerd.

Ondertussen is de **nieuwe raamovereenkomst** (vanaf 2023 voor 15 jaar) ondertekend.

De mogelijkheden tot het ter beschikking stellen van nieuwe "dark fibre" trajecten aan BELNET werden in 2022 onderzocht, en deze zijn in rekening gebracht voor het "kortingsmodel aan de Vlaamse kennisinstellingen", in lijn met de vorige overeenkomst. In dit verband is er reeds intensief overleg geweest tussen EWI, Belnet en het Agentschap Wegen & Verkeer.

C. De nieuwe uitdaging van de upgrade naar de **volgende generatie 10 Gigabit connecties**, die niet enkel upgrades van actieve componenten in de sites vergt, maar ook aanpassingen aan de 'ringen' en de infrastructuur van het Vlaams Onderzoeksnetwork is volop bezig.

De afdeling Onderzoek van het Departement EWI had in samenwerking met de afdeling Telematica van het Agentschap Wegen & Verkeer in 2018 **een plan opgesteld voor verdere upgrading**, teneinde met het Vlaams Onderzoeksnetwork blijvend een state-of-the-art hoog-performant network voor de Vlaamse kennisinstellingen te voorzien.

Dit plan, dat een voorziene **uitrol heeft tussen 2018 en 2026**, moet het volledige network '100 gigabit ready' (en een gedeelte ervan '400 gigabit ready') maken, maximaal 66% van de aangesloten kennisinstellingen een 10 gigabit connectie verschaffen, en ad-hoc 100 gigabit aansluitingen mogelijk maken. Dit plan verloopt volgens schema.

In 2019 werd dit plan '100 gigabit ready' op de Vlaamse Regering goedgekeurd. Het zal verder worden gefinancierd via de éénmalige investeringsenveloppe.

De totale budgettaire investeringskost voor het nieuwe network, inclusief de kosten ten gevolge van het prijsmodel tot en met 2026 werd geraamd op 12.437.815 euro incl. BTW.

Binnen de bestaande raamcontracten kon indertijd 5.242.138 worden aangerekend op het Hermesfonds.

Voor de voltooiing van dit project zal nog maximaal 7.719.677 euro incl. BTW dienen te worden vastgelegd op toekomstige raamcontracten waarvoor (voor een deel van deze middelen) een nieuwe nota VR werd opgemaakt in 2021, in samenwerking met het Agentschap Wegen en Verkeer.

Ondertussen werd eind 2022 het dossier “Vervolg 100 Gigabit plan” op de VR goedgekeurd, wat aanleiding gaf tot 2 bijkomende vastleggingen op FIO, ten bedrage van een totaal van 5,5 miljoen euro inclusief btw.

M.b.t. de aansluiting van VUB Green Energy Park aan het Vlaamse Glasvezelnetwerk zijn de onderhandelingen tussen Eurofiber en VUB/Belnet nog lopende. De kwestie omtrent recurrente huurkosten dient nog uitgeklaard te worden. Zodra de betrokken partijen tot een overeenkomst zijn gekomen, zullen de werken van start gaan onder coördinatie van AWW.

Specifieke acties in 2024:

1. Opvolging van de nieuwe overeenkomst 2023-2038;
2. Ter beschikking stellen van de nieuwe “dark fibre” trajecten aan BELNET, die een deel van deze nieuwe overeenkomst uitmaken;
3. Continuering van het upgrade project naar volgende generatie 10 gigabit-connecties;
4. Verdere opvolging van de aansluiting VUB Green Energy Park;
5. Opvolging werken verplaatsen hub van Ellips naar Conscience.

SE 'Post-initieel onderwijs'

Instellingen post-initieel onderwijs

28. Hogere Instituten voor Schone Kunsten en Instelling voor post-initieel onderwijs: Orpheus en ITG

Projectverantwoordelijke	Vermander Els D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	Roovers Jolien
Contactpersoon kabinet	Reynaert Lies Lauwers Karl
Begroting	Orpheus: EBO-1EEB2HC-WT 0,774 mio € ITG: EBO-1EEB2GU-IS 5,630 mio €
Budget	6,404 mio €
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

A. Orpheus Instituut (774 K euro)

Het Orpheus Instituut is een onderzoeks-en opleidingscentrum inzake muziek in Gent. Het werd opgericht in 1996 als 'Hoger instituut voor Muziek'. In 2007 opende het Orpheus Instituut zijn eigen onderzoekscentrum in muziek: het Orpheus Research Centre (afgekort ORC). Dit onderzoekscentrum (ORC) van het Orpheus Instituut is gespecialiseerd in artistiek onderzoek. Het Departement EWI volgt de samenwerkingsovereenkomst met het ORC op.

In 2024 is er een werkingssubsidie voorzien van 774.000 euro (eventueel nog aan te passen aan bijkomende indexeringen) in het kader van het convenant tussen het Orpheus Instituut en de Vlaamse overheid.

B. Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) (5.630 K euro)

Het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG) is een stichting van openbaar nut en een onderzoeksinstelling in Antwerpen die zich specialiseert in het onderzoek, onderwijs en dienstverlening in de tropische geneeskunde en de organisatie van gezondheidszorg in ontwikkelingslanden met als kerntaken fundamenteel, translationeel en toegepast wetenschappelijk onderzoek, gevorderde opleidingen en training, medische, wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening.

Het ITG is wereldwijd vermaard om zijn onderzoek naar het **hiv, malaria, tuberculose en 'verwaarloosde tropische ziekten'**. Naast het wetenschappelijk onderzoek geeft het ITG ook reisadvies, verzorgt het vaccinaties voor reizigers en behandelt het mensen die in België aan een tropische ziekte (inclusief aids) lijden.

De post-initiële instellingen krijgen een niet-gereguleerde subsidie voor **wetenschappelijk onderzoek** naast een subsidie voor hun **onderwijs**. De overeenkomsten (convenanten, beheersovereenkomsten) met deze instellingen met enerzijds het Departement OV (AHOVOKS) en anderzijds het Departement EWI werden op elkaar afgestemd in het kader van de administratieve vereenvoudiging en betere financiële opvolging.

Beleidsacties 2024:

A. Orpheus Instituut

Het actief opvolgen van het Orpheus Instituut als onderzoeksinstelling, naast de reguliere opvolging van de jaarlijkse subsidie en de bijkomende investeringssubsidie m.b.t. de Ton Koopmancollectie van 2023.

B. ITG

De COVID-19 pandemie heeft de ITG-onderzoeksambities in een stroomversnelling gebracht. De Vlaamse en Europese beleidsprioriteiten inzake pandemieparaatheid en duurzame, veerkrachtige gezondheidsstrategieën en gezondheidssystemen raken aan de kern van het ITG-onderzoek en vragen om verdere investeringen.

Het ITG bouwt verder de expertise uit op gebied van globale gezondheidsveiligheid in de context van klimaatverandering, verstedelijking, ontwrichting van ecosystemen in combinatie met globalisering, migratie en reizen die leiden tot snel opkomende infectieziekten en onvoorspelbare gezondheidsbedreigingen. Het belang van de versterkte inzet op pandemische paraatheid werd in 2022 geïllustreerd met de rol van ITG bij de uitbraak van de monkey pox. Er zal verder ingezet worden op immunologie en infectieziekten die door insecten worden overgebracht en onderzoek naar nieuw opduikende virussen met zoönotisch potentieel. Inzichten in de ecologie en levenscycli van deze virussen zijn essentieel om nieuwe biomedische strategieën te ontwikkelen om nieuwe pandemieën te voorkomen of sneller te kunnen monitoren en ingrijpen.

De investering in het Vlaamse Veerkracht project VV023/09 **ITG: immunologielaboratorium infrastructuur en Clinical Trial Site** draagt hier ook aan bij. Dit project wordt verder opgevolgd i.k.v. de Vlaamse Veerkrachtprojecten

ITG initieerde een 'Global Population Data Sciences Hub', een hub waarin gezondheidsdata met focus op kwetsbare groepen en uitdagingen in de gezondheidszorg uit de diverse onderzoeksactiviteiten en Vlaamse en internationale context wordt samengebracht. Deze Global Population Data Science hub zal de basis vormen om nieuwe inzichten te verwerven in bijzondere gezondheidsuitdagingen en voor nieuwe samenwerkingen. Met de Global Data Science hub zal maximaal worden samengewerkt met de universiteiten en VIB in het bijzonder.

ITG zet in op innovatie met de oprichting van een dienst 'Health Innovations for All' (HI4A). Met HI4A zet ITG in op valorisatie op basis van het opgebouwde innovatieportfolio.

In 2024 wordt het nieuwe convenant voor de periode 2025-2029 voorbereid op basis van de evaluatie die loopt.

Onderzoek door toonaangevende business-schools in Vlaanderen

29. Business Schools: AMS en Vlerick

Projectverantwoordelijke	Boeykens Ilse
Betrokken personeelsleden	Tournicourt Tom, Van Avermaet Philip
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	EBO-1EEB2KA-WT
Budget	1.276 K euro
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

A. Vlerick Business School (843 K euro)

De oorsprong van Vlerick Business School gaat terug naar 1953, toen André Vlerick het seminarie voor productiviteitsstudie en -onderzoek oprichtte onder de vleugels van de toenmalige Rijksuniversiteit Gent.

Ze kreeg haar huidige vorm in 1999 door het samengaan van het Instituut Professor Vlerick voor Management van de Universiteit Gent en de MBA-opleiding van de KU Leuven. In Vlaanderen beschikt ze momenteel over 3 campussen: Gent, Leuven en Brussel.

B. Antwerp Management School (433 K euro)

De Antwerp Management School is een managementschool met een rijke geschiedenis die teruggaat tot 1959, toen de school werd opgericht als het Instituut voor Postuniversitair Onderwijs van de Universiteit Antwerpen.

In het jaar 2000 werd UAMS (Universiteit Antwerpen Management School) formeel opgericht waarbij verschillende managementsopleidingen van de Universiteit Antwerpen, de UFSIA en de RUCA werden samengevoegd. Ze heeft één campus in Antwerpen.

Bovenvermelde instellingen krijgen een niet-gereguleerde subsidie voor **wetenschappelijk onderzoek** naast een subsidie voor hun **onderwijs**. De overeenkomsten (convenanten, beheersovereenkomsten) met deze instellingen met enerzijds het Departement OV en anderzijds het Departement EWI werden op elkaar afgestemd in het kader van de administratieve vereenvoudiging en betere financiële opvolging.

Beleidsacties 2024

- Voor beide business-schools het opstellen van de MB's voor de werkingssubsidies 2024.
- Voor beide business-schools de jaarverslagen 2023 (financieel en inhoudelijk) controleren.
- Opvolgen van de beleidsevaluatie voor beide instellingen.
- Voor beide business-schools het voeren van de onderhandelingen voor een nieuw convenant.

IV. BELEIDSVELD 'INNOVATIE'

ISE 'Brugfunctie tussen fundamenteel en toegepast onderzoek'

Topinstituten slaan de brug tussen wetenschap en toepassing

30. Strategische onderzoekscentra (SOC's): imec, VIB, VITO, Flanders Make

Projectverantwoordelijken	Scheere David (0,2 VTE) De wael Annelies (0,2 VTE) De Vos Liselotte (0,2 VTE) Dewallef Erwin (0,2 VTE)
Betrokken personeelsleden	Bollen Lut
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul (imec) Verrelst Wim (FM)
Begroting	VIB EBO-1EFB2LW-IS VITO EBO-1EFB2LX-IS Flanders Make EBO-1EFB2LB-WT Imec EBO-1EFB2LA-WT
Budget	379,3 miljoen euro
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

De SOC's imec, VIB, VITO en Flanders Make zijn belangrijke actoren in het Vlaams innovatielandschap. De doelstellingen (waaronder de valorisatie van onderzoeksresultaten) van de SOC's worden vastgelegd in convenanten. Daarin wordt expliciet voorzien dat de SOC's bijdragen leveren aan het beleid van de Vlaamse Regering.

De voortgang wordt jaarlijks door Departement EWI opgevolgd **op basis van de zogenaamde Key Performance Indicators (KPI's) en de jaarlijkse rapporteringen**. Deze performantiecriteriën hebben betrekking op wetenschappelijke output, technologietransfer, opleiding van onderzoekers, stimulering van economische activiteit en publiekscommunicatie. Een van die indicatoren is bijvoorbeeld het aantal spin-offs, wat een belangrijk aspect is ter versterking van het Vlaams industrieel weefsel.

Voor het innovatiebeleid is een goede samenwerking met alle partners in Vlaanderen belangrijk, maar ook tussen de SOC's onderling. Vandaar dat het 'SOC-Forum' werd opgericht.

Het Neuro-Electronics Research Flanders of NERF is een uniek multidisciplinair onderzoeksinitiatief van imec, VIB en KU Leuven dat in 2009 werd opgestart op de campus van imec en dat internationale topwetenschappers samenbrengt om met behulp van neuro-elektronica de werking van het brein te ontrafelen.

A. VIB (ca. 88,3 mio euro)

Het VIB is het strategische onderzoekscentrum voor **biotech en life sciences**. Na de evaluatie in 2021 werd in het convenant 2022-2026 de dotatie verhoogd met een recurrente opstap van 10 mio euro naar 75 miljoen euro (waarvan 2 mio eenmalige investeringssteun, voor 2022). In 2021 werd formeel beslist dat de NERF-subsidie voor imec naar VIB zal worden overgedragen. NERF wordt vanuit praktische overwegingen, onder het nieuwe convenant aanzien als een bijkomend onderzoekscentrum, zonder afbreuk te doen aan de samenwerking met imec en KU Leuven. Ook de SALK onderzoeksgroep wordt onder het nieuwe convenant opgenomen onder een bestaand onderzoekscentrum.

Eind 2020 werd 500k euro voorzien voor de **aankoop van de terreinen voor de agro-incubator in Nevele**. Deze zal samen met ILVO uitgebaat worden.

Het **Biotope programma** werd in 2021 opgenomen als investeringsdossier onder RRF.

Daarnaast is VIB (via haar participatie in Elixir) ook betrokken bij een projectvoorstel op de call rond een Federated European infrastructure for genomics data (Digital Europe programma) die eind 2021 werd opengesteld (deadline voor indienen 22/2/2022).

Taken Departement EWI:

- Opvolgen beleids- en financiële cyclus: opstellen ministerieel besluit jaarlijkse subsidie, evaluatie jaarrapporten en KPI's;
- Opvolgen van nieuwe voorwaarden en doelstellingen convenant 2022-2026;
- Deelname aan Algemene Vergadering van VIB;
- Opvolgen Biotope programma (en RRF dossier);
- Opvolgen EMPHASIS onderzoeksinfrastructuur, waarin VIB participeert.

Specifieke doelstellingen 2024:

- Verdere ondersteuning hosting Emphasis in VIB, step 1 procedure voor ERIC.
- Opvolging in nauw overleg met VIB van de biotech-biomanufacturing act die in maart 2024 door de EC zal worden voorgesteld.
- Voorbereiding overgangsdossier 2025 Biotope Programma en Agro-incubator en groter dossier vanaf 2026 voor het vervolg van dit programma na RRF.

B. VITO (ca. 87,4 miljoen euro)

VITO is een strategisch onderzoekscentrum met focus op **technologie voor een leefbare omgeving en duurzame ontwikkeling**. VITO staat voor duurzaamheid, voortbouwend op een zeer grondige kennis van de mens en zijn omgeving, van technologie, en van digitale toepassingen.

Tot 2023 waren de onderzoekers bij VITO ingedeeld in de onderzoeksthema's duurzame energie, chemie, materialen, landgebruik en gezondheid. Vanaf 2024 zijn dit "**Materials & Chemistry**", "**Environmental Data Intelligence**", en "**Energy & Water Transition**".

VITO scherpt haar doelstelling in het nieuw afgesloten convenant voor de periode 2024-2028 aan: *VITO heeft als doelstelling om, als preferentiële innovatie-partner van bedrijven en overheden, technologie en kennis aan te bieden die ervoor zorgen dat iedereen ook morgen voldoende grondstoffen, water, energie, en ruimte heeft om gezond te leven en te ondernemen.*

Eind 2022 is het project **Wijkrenovatietool** gestart, waarmee een digital twin als tool zal uitgerold worden om gericht en gezamenlijke renovatie te bevorderen, als 5de addendum aan het convenant 2019-2023. Na het aflopen van dit addendum (midden 2024) zal dit project verderzetting vinden met andere bronnen van financiering. Departement EWI blijft betrokken vanuit de strategische en operationele stuurgroep voor dit project waarbij ook verschillende andere beleidsdomeinen betrokken zijn.

Eventuele andere nieuwe **addenda** aan het convenant 2024-2028 van VITO worden ook door EWI mee opgevolgd.

Vanaf 2024 vaardigt Departement EWI ook een waarnemer af naar de **raad van bestuur** van VITO, en worden op meer frequente basis overlegmomenten met VITO georganiseerd.

In 2024 start ook het nieuwe onderzoeksprogramma VITO's **MateriNex**. Dit programma geeft invulling aan de blijvende nood aan bedrijfsgestuurd collaboratief, pre-competitief materiaalonderzoek, ook na het beëindigen van het Strategisch Initiatief Materialen (SIM) als speerpuntcluster eind 2023.

Bij het afsluiten van een **nieuw convenant voor de periode 2024-2028** wordt aan VITO een opstap toegekend van 8 miljoen euro, in te zetten voor transversaal onderzoek, AI en data, valorisatie, branding en duurzaamheidsbarometer, en verbeterde processen "end-to-end". VITO zal jaarlijks rapporteren over de besteding van deze middelen, en het behalen van de KPI's, alsook een narratieve rapportering aanleveren waarbij onder andere ook meer expliciet wordt gekeken naar open science, wetenschapscommunicatie en beleidsondersteuning, zoals opgenomen in het convenant 2024-2028.

Daarnaast werd aan VITO eenmalig een bijkomende investering toegekend van 10 miljoen euro voor investeringen in hun **nieuw labo gebouw "VITO Earth"**. Hiervoor wordt ook aan Departement EWI gerapporteerd over de vorderingen.

Het beheersreglement 2021-2023 voor de **referentietaken** (gecoördineerd door Departement Omgeving) wordt in 2024 van rechtswege met één jaar verlengd, aangezien de onderhandelingen over een nieuw beheersreglement niet tijdig in 2023 afgerond werden. Departement EWI volgt vanuit de overkoepelende stuurgroep de referentietaken mee op.

C. Flanders Make (ca. 53,9 miljoen euro)

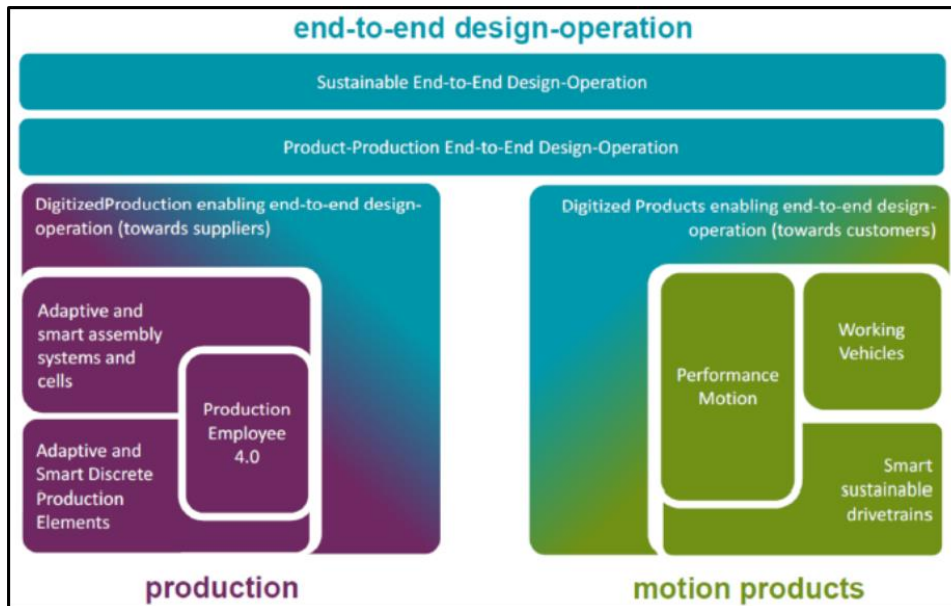
Flanders Make is het strategisch onderzoekscentrum dat de **maakindustrie in Vlaanderen** (zowel grote maakbedrijven als kmo's) ondersteunt met industrie-gedreven, precompetitief en uitmuntend onderzoek in de toepassingsdomeinen 'producten' (voertuigen en machines) en 'productie' (assemblage).

Met zijn onderzoek wil Flanders Make de Vlaamse maakbedrijven helpen bij het realiseren van product- en procesinnovaties zodat zij (verder) richting 'Industrie 4.0' (integratie van intelligente digitale technologieën in producten en productieprocessen) en ook 'Industrie 5.0' (waarbij de *menselijke* en ook *duurzame* kant meer centraal komen te staan) kunnen evolueren en hun internationale concurrentiepositie kunnen verbeteren en versterken.

Hierdoor kan de Vlaamse maakindustrie (verder) in Vlaanderen worden verankerd en kunnen ook buitenlandse maakbedrijven naar Vlaanderen worden gehaald.

Naast de verdere 'digitale' transformatie (die in de werkingsperiode 2018-2022 centraal stond) zet Flanders Make in de werkingsperiode 2023-2027, in lijn met de Twin Transition en de evolutie naar 'Industrie 5.0' in Europa en wereldwijd, ook in op de 'duurzame' transformatie van de Vlaamse maakindustrie waarin de mens centraal staat (werkbaar werk).

Flanders Make werkt rond drie competentiedomeinen waarin modellering en virtualisatie telkens een belangrijke rol spelen: 'end-to-end design-operation', 'production' en 'motion products'. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Conform het **convenant 2023-2027** en ter uitvoering van zijn strategisch plan 2023-2027 bouwt Flanders Make in 2024 zijn drie competentiedomeinen en de hieraan gekoppelde/hiervoor benodigde governance en organisatiestructuur (de drie competentiedomeinen m.i.v. de universitaire Core Labo's), (onderzoeks)infrastructuur, en (onderzoeks)roadmaps en projectportfolio van onderzoeksprojecten (Strategisch Basisonderzoek (SBO), Interdisciplinair Coöperatief Onderzoek (ICON), Accelerator voor Industrieel Onderzoek en Valorisatie (IRVA) en additionele en/of bundeling van projecttypes passend binnen het EWI-beleidskader en conform de voorwaarden en criteria van de bestaande EWI-beleidsinstrumenten) en infrastructuurprojecten, verder uit. Dat doet Flanders Make onder meer vanuit zijn 'co-creatiecentra' (open innovatieomgevingen bestaande uit kantoorruimte en labo- en testruimte waar bedrijven en kennisinstellingen samen product- en productie-innovaties kunnen realiseren) in Lommel (co-creatiecentrum voor voertuigontwikkeling), Leuven (co-creatiecentrum voor machinebouw) en Kortrijk (co-creatiecentrum voor Industrie 4.0-productie). Dat laatste co-creatiecentrum werd eind 2023 officieel geopend en wordt in 2024 verder op kruissnelheid gebracht.

Een belangrijke realisatie in 2024 is de oprichting van de *Flanders Make Academy* die Vlaamse (maak)bedrijven zal ondersteunen in de nodige bij- en omscholing ('upskilling/reskilling') van hun werknemers op het gebied van digitalisering en duurzaamheid. De primaire focus van de Flanders Make Academy zal liggen op opleidingen die, zowel inhoudelijk als vormelijk, niet worden aangeboden door de reguliere opleidingsactoren maar traditioneel als (langdurige) 'on-the-job training' door de bedrijven zelf worden georganiseerd. Dat laatste is in de huidige zeer dynamische en flexibele werkomgeving nauwelijks nog haalbaar, vandaar dat Flanders Make de bedrijven hierin structureel wil ondersteunen.

D. imec (ca. 149,7 miljoen euro)

Imec is het strategische onderzoekscentrum voor **nano- en digitale technologie**. Vermits imec een brede waaier van activiteiten omvat en een heel breed pallet aan stakeholders dient, zullen er ook in 2023 heel wat focuspunten en prioriteiten zijn en dit conform de doelstellingen van de **convenant 2022-2026**.

Vanuit het continuïteitsperspectief is het belangrijk dat imec nieuwe inhoudelijke waarde blijft bieden aan zijn huidige industriële partners en er in slaagt om bijkomende bedrijven te overtuigen van zijn onderzoeks aanbod. Verder is het belangrijk om voldoende groei te realiseren binnen de domeinen van artificiële intelligentie, machine learning, cybersecurity, neuromorphic computing, quantum computing, ... Het zal essentieel zijn om een duidelijke differentiator te identificeren als onderzoekscentrum, om het verschil te kunnen maken zowel op regionaal als op internationaal vlak.

Imec heeft ook een belangrijke doelstelling om, samen met andere actoren binnen het bedrijfsleven en het onderzoekskader, Vlaanderen prominenter op de kaart te zetten op het gebied van artificiële intelligentie en cyberveiligheid binnen Europa. Als één van de belangrijkste leden van het Europees consortium CitCom.ai, is imec in 2023 van start gegaan met de uitbouw van een *Testing and Experimentation Facility for Smart Cities & Communities*, in het kader van het Digital Europe Programme. Hiermee heeft imec de missie om de voorstellersrol van Vlaanderen op het vlak van artificiële intelligentie verder vorm te geven.

Er wordt verder gebouwd aan structurele samenwerking **tussen imec, Fraunhofer-Gesellschaft (De) en Laboratoire d'électronique des technologies de l'information (Fr)**, financieel gesteund door de Europese Commissie in Horizon Europe. De operationalisering door imec van de *Testing & Experimentation Facility Hardware for Edge AI*, in samenwerking met Fraunhofer en CEA-LETI, biedt hier een mogelijkheid toe.

Het is ook de missie van imec om **nieuwe platformtechnologieën** verder te ontwikkelen en tot maturiteit te brengen en dit voornamelijk binnen de domeinen van ICT, gezondheidszorg en energie.

In het kader van het nieuwe convenant zal er ook speciale aandacht gaan naar de inzet van middelen op het vlak van **systemedemonstratoren**.

De ondersteuning door imec bij de aanpak door de Vlaamse overheid van transversale maatschappelijke uitdagingen, wordt gebundeld binnen **de Enabling Digital Transformation (EDiT)**-afdeling. Dit wordt verder opgevolgd door de EdiT-stuurgroep die trimestrieel bijeenkomt en bestaat uit vertegenwoordigers van imec en het Departement EWI.

In 2024 zal vooral ingezet worden op de opstart van de imec EU pilot line in het kader van de EU chips act.

31. Imec EU plot line NV

Projectverantwoordelijke	Aan te werven
Betrokken personeelsleden	Johan Hanssens / Tom Tournicourt
Contactperso(o)n(en) kabinet	De Hondt Paul
Begroting (artikel: basisallocatie)	Financiën en Begroting
Budget	750.000 k euro
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

De voorgestelde R&D pilootlijn in het kader van de EU chips act is een cruciale stap in de verdere groei van imec als het leidende strategische onderzoekscentrum voor chiptechnologie wereldwijd. Op basis van de investeringen is imec in staat om zijn huidige R&D cleanroom uit te breiden naar een volwaardige R&D pilootlijn. In concreto betekent dit een uitgebreidere set van toestellen in een meer geautomatiseerde cleanroom die imec in staat stelt om de cyclustijd verder te verlagen (en op die manier de leercycli in een complexer wordende technologie te verkorten) en de maturiteit van zijn technologie verder te verhogen. Dit is essentieel om de doelstelling te bereiken om chiponderzoek dicht bij de Europese industrie te brengen aangezien de brede Europese industrie nood heeft aan meer mature chipdemonstratoren alvorens zij het potentieel hiervan voor hun nieuwe generatie producten ten volle kunnen implementeren.

Op 9 februari besliste de Vlaamse regering dan ook om in te stappen in de Imec EU pilot line NV in twee fasen. De eerste fase bestond uit de inkoop van aandelen in de Imec EU pilot line NV opgericht door imec binnen de huidige minimumkapitalisatie teneinde een publieke entiteit te creëren met de Vlaamse overheid als meerderheidsaandeelhouder. Dit is een ontvankelijkheidsvereiste voor de indiening van de Europese proposal door imec VZW in het kader van de voorziene cofinancieringsstructuur. Deze proposal werd eind februari door imec ingediend.

Vervolgens wordt op het moment van goedkeuring van het projectvoorstel voor de sub 2nanometer SoC pilot line door de Europese commissie (specifiek door de Chips Joint Undertaking, Goedkeuring van deze proposal wordt verwacht in de periode april-mei) een kapitaalverhoging gedaan ten belope van 750 miljoen euro onder de voorwaarden zoals beschreven in voorliggende aandeelhoudersovereenkomst. De essentie van deze aandeelhoudersovereenkomst betreft de creatie van een preferente aandelenstructuur waarbij de aandelen aangehouden door de Vlaamse overheid een preferent rendement hebben van 5%. Gelijktijdig met de ingang van deze kapitaalverhoging treedt ook de voorliggende lease-overeenkomst in werking waarbij imec VZW de infrastructuur van de imec EU pilot line NV leaset voor de periode en onder de voorwaarden zoals beschreven in de leasing overeenkomst teneinde een inkomstenstroom te verzekeren die het rendement op de Vlaamse aandelen onderbouwt.

De Vlaamse overheid in de persoon van de secretaris-generaal Johan Hanssens wordt vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur van imec EU pilot line NV. De taken die door het Departement EWI zullen moeten uitgevoerd worden in het kader van de imec EU pilot line NV zijn onder andere:

- De ondersteuning in voorbereiding/opvolging en review van de technisch complexe dossierstukken in het kader van de raad van bestuur van de imec EU pilot line NV.
- De documentatie (technische specificaties, onderzoeksrelevantie en commerciële waardepropositie definiëren voor de request for proposal fase, etc) reviewen in het kader van de Europese aanbesteding en in het bijzonder de joint procurement agreement

(gezamenlijke aanbesteding samen met de Europese Commissie in casu de chips joint undertaking) voor de aankoop van ca 30 r&d tools waaronder de nieuwste generatie lithografie toestellen en de design & build van een nieuwe 300mm cleanroom van 4000m² met een gezamenlijke investeringswaarde van 750 miljoen euro). Het geheel van deze aanbesteding vereist een zeer strikt proces met bijhorende documentatie en timings waar vanuit de raad van bestuur op moet worden toegezien vanuit compliance standpunt.

- Reviewen van drafts van de voortgangsrapportering van de imec pilot line proposal vanuit infrastructuurperspectief en toezien op de totstandkoming van de geplande assets volgens het geplande projectschema inclusief suggesties voor bijsturing.
- Opvolgen van de disseminatie van de ontwikkelde technologie naar het Vlaamse en Europese ecosysteem en beleidsmatige briefings voorzien inzake de geopolitieke strategische relevantie van de in Vlaanderen ontwikkelde technologie binnen dit project op EU en globaal niveau.

32. Regeneratieve geneeskunde: RegMed XB

Projectverantwoordelijke	Roovers Jolien
Betrokken personeelsleden	D'Hondt Kathleen
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EFB2LC-WT
Budget	3,328 miljoen euro
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

In RegMed XB (REGenerative MEDicine crossing Borde's) werken Nederlandse en Vlaamse kennisinstellingen, universiteiten, academische ziekenhuizen, gezondheidsfondsen en bedrijven – ondersteund door regionale en nationale overheden – samen aan **nieuwe oplossingen van regeneratieve geneeskunde voor patiënten met diabetes, nierziekten en artrose**. RegMed XB versterkt en bundelt het onderzoek dat aan de deelnemende kennisinstellingen plaatsvindt en ontwikkelt het instrumentarium en het netwerk om dat onderzoek doeltreffend te valoriseren. Daarmee bevordert het de ontwikkeling van nieuwe oplossingen voor patiënten.

De doelstellingen van het RegMed XB-platform zijn vooral de uitbouw in een publiek-private partnerschap in Nederland en Vlaanderen om het nieuwe domein van de regeneratieve geneeskunde te ontwikkelen met een industriële dimensie.

RegMed XB is gebaseerd op **drie types activiteiten**: excellent wetenschappelijk onderzoek, publiek-private samenwerking en business development en acceleratie.

De ambitie is om binnen de 10 jaar een grensoverschrijdend virtueel instituut/platform met meer dan 500 onderzoekers en een budget van 250 miljoen euro te ontwikkelen dat koploper is in regeneratieve geneeskunde in Europa, niet alleen op vlak van wetenschappelijk onderzoek, maar ook op vlak van valorisatie.

RegMed XB wil het centrum worden van een **goed draaiend ecosysteem** dat de creatie van een nieuwe innovatieve, industriële sector katalyseert door de oprichting van start-ups en het bijeenbrengen van bestaande bedrijven met topwetenschappers in dit domein in een vroeg stadium van het onderzoek.

Vlaanderen ondersteunt RegMed XB sinds 20217 en heeft zich bij ondertekening van een MoU ertoe verbonden om **jaarlijks een budget van 3 miljoen euro voor RegMed XB activiteiten vrij te maken**. In de eerste fase werden twee projecten gefinancierd (BioJoint/OA moonshot en KioKidney), later kwam daar het weefselproductieplatform ORBIT bij.

In 2022 werd de **RegMed XB Flanders vzw** opgericht als een juridische entiteit zonder winstoogmerk (vzw). De raad van bestuur van de vzw bestaat uit Bart Geers (voorzitter, beleggingsbeheerder KU Leuven), Rik Audenaert (CFO VIB) en Bernard Mulder (algemeen directeur RegMed XB), met als waarnemers prof. Dr. Ir. Koenraad Debackere (gedelegeerd bestuurder KU Leuven R&D) en prof. Frank Luyten (joint medical & scientific director, RegMed XB) en heeft de primaire verantwoordelijkheid voor de activiteiten in Vlaanderen.

De vzw is niet verantwoordelijk voor de uitvoering van de verschillende moonshots, maar zal volgende rollen op zich nemen:

- Het initiatief positioneren als een wereldwijd toonaangevend innovatie-initiatief op het gebied van regeneratieve geneeskunde.
- Bepalen en financieren van R&D-programma's in samenwerking met bestaande kennisinstellingen (vanaf 2024).
- Stimuleren van een gecoördineerde onderzoeksagenda.
- Versterking van het onderzoek binnen de kennisinstellingen door bundeling van activiteiten en benutting van gemeenschappelijke onderzoeksinfrastructuur om vertaling naar producten ten behoeve van patiënten te stimuleren.
- Kennis openbaar maken door middel van publicaties.
- Dienstverlening op het gebied van project- en programmamanagement en het werven en beheren van nieuwe fondsen.
- Ervoor zorgen dat programma's en activiteiten die in Vlaanderen worden uitgevoerd, translationele doelen en doelstellingen hebben die aansluiten bij en integreren met de strategische routekaart van RegMed XB zoals gedefinieerd door de moonshots en infrastructuurprogramma's.
- Optreden als financieel intermediair tussen de Vlaamse overheid en projectpartners (vanaf 2024).
- Het bieden van een financieel toezicht door het management, voor de Vlaamse overheid en RegMed XB, om de impact van de gemaakte investeringsbeslissingen te evalueren.

In 2022 werd ook de evaluatie van het Vlaamse luik van RegMed XB opgestart, dat financiering vanuit het Departement EWI ontving (RegMed VL). De opdracht omvatte zowel een ex-postevaluatie als een ex-ante-evaluatie van RegMed VL waarbij een evenwaardig evenwicht tussen deze beide evaluatieluiken werd gegarandeerd.

In 2023 werd het werkprogramma en de operationele roadmap voor de komende periode opgesteld en verfijnd, inclusief strategische doelstelling, operationele doelstellingen en kritieke prestatie indicatoren. De bestuursstructuur werd herzien. De nieuwe RegMed XB-bestuursstructuur creëert een volledig geïntegreerde, grensoverschrijdende organisatie en een gestroomlijnd managementteam en ondersteunend personeel bestaande uit leden uit Vlaanderen en Nederland. Daarnaast werd er ook een nieuwe moonshot gedefinieerd: de oog-moonshot.

Beleidsacties 2024:

Opvolgen eerste jaar van het nieuwe meerjaren plan (2024-2028). Vervolg ORBIT en OA moonshot, opstart oog moonshot.

De afstemming van RegMed XB met het slimme specialisatie initiatief Vanguard Initiative (VI) 'Smart Health Pilot' en de speerpuntcluster Medvia wordt verdergezet.

Opzetten en uitbouwen van Vlaamse ATMP hub, als onderdeel van de Vlaamse Cell&Gene hub, ook gelinkt aan biomanufacturing.

33. Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's)

Projectverantwoordelijke	Van Avermaet Philip
Betrokken personeelsleden	De Vos Liselotte Dumolyn Bart Maison Kris Vermander Els
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Het departement EWI speelt volgende rol bij de Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's):

- De VWI's - Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), Agentschap Onroerend Erfgoed, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten – Antwerpen (KMSKA), Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO), ... - komen halfjaarlijks samen om gemeenschappelijke dossiers te bespreken; een vertegenwoordiger van EWI is aanwezig om toelichting te geven waar mogelijk;
- Het waterbouwkundig labo uit Borgerhout neemt sinds 2019 deel aan deze meetings; zij zijn nog niet erkend als VWI;
- Er is samenwerking tussen FWO en Agentschap Plantentuin Meise i.v.m. financiering projecten Agentschap Plantentuin Meise.

Beleidsacties 2024:

- EWI blijft deelnemen aan het halfjaarlijks overleg met de VWI's;
- Mogelijke opportuniteiten inzake toegang tot databanken, toegang tot FWO en het instrument van Dehoussebeurzen word verder opgevolgd, mede via IMCWB;
- EWI neemt deel aan de beheerscommissies van het Eigen Vermogen van INBO en ILVO;
- Afhankelijk van nieuwe regeerakkoord verder oppikken van beleid/overheveling FWI's.

Het gebruik van nieuwe kennis stimuleren voor meer impact

34. Techtransfer en kennisvalorisatie van onderzoek via Industriële Onderzoeksfondsen (IOF) en interfacediensten

Projectverantwoordelijke	Hauchecorne Rita
Betrokken personeelsleden	Els Vermander
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EFB2MS-IS
Budget	62 miljoen euro (IOF) en 6,89 miljoen euro (interfacediensten)
VTE	0,7 VTE

Omschrijving actie
<p>A. Zoals in de fiches m.b.t. de ondersteuning van het fundamenteel en strategisch basisonderzoek gesteld, wordt sterk ingezet op het verbinden van alle schakels doorheen de hele wetenschaps- en innovatieketen.</p> <p>Vanuit beleids oogpunt wordt het wetenschaps-, innovatie en kennisvalorisatieproces bekeken als een continuüm gaande van fundamenteel en strategisch basisonderzoek over toepassingsgericht onderzoek tot proof of concept/proof of market om vervolgens via pre-seed/seed en early stage financiering te resulteren in economische en/of maatschappelijke meerwaarde .</p> <p>Het kennisvalorisatieproces is echter geen lineair proces. De diverse actoren dienen dan vanuit een 'netwerkbenadering' gestimuleerd te worden met elkaar in interactie te gaan zodat kennisvalorisatie vlot doorheen de hele kennisketen kan gerealiseerd worden.</p> <p>Met de beleidsinstrumenten industriële onderzoeksfondsen en de activiteiten van de interfacediensten, stimuleert de Vlaamse overheid de kennisvalorisatieprocessen in de universiteiten en hogescholen.</p> <p>B. Het beleid rond techtransfer en kennisvalorisatie omvat acties die onderzoekers en onderzoeksinstellingen moeten ondersteunen in het valoriseren van de kennis voortvloeiend uit onderzoeksresultaten. Oplossingen bieden voor de maatschappelijke uitdagingen en tegemoet komen aan de (innovatie)noden bij ondernemingen zijn de prioriteiten.</p> <p>Het huidige beleid bevat subsidiëring via het 'Industrieel Onderzoeksfondsen'-programma en ondersteuning van de 'interfaceactiviteiten' in de interfacediensten (ook Kennis & Techtransfer Offices (KTTO) genoemd) bij de universiteiten ten dienste van de volledige associatie, dus ook steun voor de kennisvalorisatie van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan de hogescholen.</p> <p>In 2023 had de vijfjaarlijkse evaluatie van de instrumenten IOF en interfaceactiviteiten plaats. Op basis van de aanbevelingen werd de regelgeving aangepast.</p>

Vervolgens dienen de associaties op 1 februari 2024 hun nieuwe strategische plannen 2024-2028 in. Deze worden door VLAIO en Departement EWI nagekeken op volledigheid t.o.v. de vereisten in het IOF-en-interfaceactiviteitenbesluit, alvorens de minister deze zal goedkeuren.

C. zie fiche: FRIS-beleidsrapportering

D. In een Europees kader wordt het thema 'Kennisvalorisatie' opgevolgd in de '**New ERA actie 7 werkgroep Knowledge Valorisation**', waarbij Departement EWI het standpunt vanuit Vlaanderen en België - in overleg met stakeholders - voorbereidt en actief opvolgt om in het kader van de geïntegreerde ERA roadmap-oefening aanbevelingen voor betere kennisoverdracht te formuleren.

DEWI neemt deel aan de Europese ERA Knowledge Valorisation MLE , voor de ontwikkeling van nieuwe inzichten en instrumenten. Op woensdag 5 juni zullen de Raadsconclusies Kennisvalorisatie die onder het Belgisch EU voorzitterschap zijn voorbereid worden goedgekeurd en de resultaten uit de MLE aangekondigd worden in een plenaire sessie en verder toegelicht worden in een parallelle sessie incl. goede praktijkvoorbeelden.

DEWI draagt bij aan de organisatie van de *EU Knowledge Valorisation Week* van najaar 2024.

E. De Europese Commissie heeft in 2021 een **European Innovation Council Board** opgericht, waarin 20 innovatie-leiders uit de Europese lidstaten, in eigen persoon, zetelen voor een periode van 2 jaar.

Hun rol bestaat erin om advies en richting te geven bij de implementatie van het "EIC" als Europa's vlaggenschip of kerninitiatief innovatieprogramma met een budget van 10 miljard euro, om baanbrekende innovaties te ondersteunen, doorheen de levenscyclus van strategisch basisonderzoek tot het financieren van de toepassing in scale up of start-ups en kmo's. In het bijzonder zal de EIC Board advies geven over de EIC strategie, het werkprogramma en thematische portefeuilles om de impact van de EIC en ze kunnen ook advies verlenen over bredere innovatiebeleidsthema's.

Gezien het vinden en verkrijgen van financiering een cruciale schakel en voorwaarde is om innovaties te kunnen valoriseren, volgt Departement EWI, in de mate van het mogelijke, de activiteiten van het EIC op.

35. Hogescholen in Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Hauchecorne Rita
Betrokken personeelsleden	Dengis Pascale De Bal IIs Cardon Ellen (VLAIO)
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	Fonds Innoveren Ondernemen
Budget	geen middelen via Departement EWI
VTE	

Omschrijving actie

De basisfinanciering van praktijkgericht onderzoek aan de hogescholen zijn de **PWO-middelen**, die door het Departement Onderwijs en Vorming aan de hogescholen worden verdeeld, op basis van de verdeelsleutel studentenaantallen. Het betreft voor 2024 een enveloppe van 35,4 miljoen euro.

Sinds 2019 worden de hogescholen actiever betrokken bij het IOF en interfaceactiviteiten van hun associatie. Voor de periode van 2019-2022 bedraagt het totaal budget van de IOF-projecten (29) en IOF-mandaten (3) aan de hogescholen 3.76 miljoen euro. In 2024 bekijken we samen met de TTO's en de hogescholen hoe dit nog kan versterkt worden.

Op 7/11/2019 hebben de algemeen directeurs van de 13 hogescholen een Memorandum ondertekend over de principes voor het samenwerken met de 13 hogescholen via één '**Digital Open Science Platform**' (**DOSP**) met als doel samen duurzaam te kunnen professionaliseren op het gebied van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en automatische data-aanlevering aan o.a. het FRIS-platform te realiseren. Vanuit de Vlaamse overheid werd er via VLAIO 2 miljoen euro aan cofinanciering voorzien.

In 2022 waren 12 hogescholen via hun DOSP technisch geconnecteerd met FRIS voor de doorstroom van metadata van het (praktijkgericht) onderzoek. In 2023 volgde de geautomatiseerde live datadoorstroming van 11 hogescholen naar de FRIS-productieomgeving. In 2024 zullen hun data nog verder aangevuld worden en tevens deze van de 2 resterende hogescholen Erasmus hogeschool Brussel en Luca School Arts in 2024. Opvolging gebeurt via periodiek overleg.

De hogescholen UCLL en LUCA school of Arts slaagden elk in deelname aan een alliantie van Europese universiteiten, nl. E³UDRES² en FilmEU en kregen vervolgens van de Vlaamse Regering in 2023 een projectsubsidie (1.1 mio euro) om als volwaardige partner te kunnen deelnemen en om kennisdiffusie naar Vlaamse belanghebbenden te stimuleren. Op 30 april 2024 loopt deze financiering af en wordt de eindrapportering verwacht.

De Vlaamse Regering zal in 2024 een subsidie (2,88 mio euro) aan de Vlaamse Hogescholenraad (Vlhora) en de hogescholen toekennen voor de versterking van de capaciteit tot internationalisering van onderzoek en innovatie bij de hogescholen.

De doelstellingen van beide subsidies worden inhoudelijk opgevolgd door het Departement EWI. In 2024 dienen de 13 hogescholen en Vlhora hun eindrapportering 2023 in en eveneens elk hun vernieuwd strategisch plan met begroting 2024 – 2026 in en de meting 2023 voor hun set generiek KPI's internationalisering. VLAIO regelt de uitbetaling van de subsidieschijven.

In 2023 slaagden nog eens 2 hogescholen voor deelname aan een alliantie van Europese universiteiten, nl. Howest deelname aan RUN-EU 2.0 en HoGent deelname aan U!REKA SHIFT. In 2024 volgt voor Howest en HoGent een projectsubsidie welke inhoudelijk wordt opgevolgd door het Departement EWI.

Sinds 2023 worden Blikopener, het relatiemanagement met het VLAIO Netwerk door de Vlaamse Hogescholenraad en het INPUT/OUTPUT Research & Innovation Training Programme gebundeld in één subsidiedossier “Kennisdifusie 2023”, met 5.500.000 euro steun/jaar, waarvan 5.000.000 voor de dienstverlening van de 13 hogescholen en 500.000 euro voor centrale aansturing door Vlhora. Deze financiering is recurrent en wordt herhaald in 2024.

Daarnaast wordt in 2024 de volgende financiering via VLAIO:

- Thematische oproep onderzoeksinfrastructuur;
- TETRA oproepen.

Vanuit het Departement EWI worden de beleidsbehoeften en de concrete gesubsidieerde maatregelen ter ondersteuning van het praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek en valorisatie aan de hogescholen opgevolgd, door deelname aan VLHORA WG Onderzoek en Innovatie, samen te werken met VLAIO en Departement OV en deelname aan andere gerelateerde conferenties en vergaderingen.

36. Technologie en innovatie infrastructuur

Projectverantwoordelijke	De wael Annelies (0.2 VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	
Begroting	
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

Sinds 2022 wordt vanuit Departement EWI de ERA actie 12 rond het versnellen van de groene en digitale transitie van Europa's industriële ecosystemen opgevolgd, samen met VLAIO. Specifiek de subactie rond Technologie Infrastructuren volgt het Departement EWI op.

Technologie infrastructuur worden op Europees niveau onderscheiden van onderzoeksinfrastructuur. Hieronder wordt een brede range aan infrastructuur en bijbehorende dienstverlening verstaan die helpt om de brug te slaan tussen innovatie en de industrie. Het kan gaan om demonstratiefaciliteiten, living labs, pilootlijnen, etc. In tegenstelling tot onderzoeksinfrastructuur, zijn hier niet onderzoeksinstellingen, maar bedrijven, en in het bijzonder ook start-ups en kmo's, de voornaamste gebruikersdoelgroep. Deze infrastructuur kunnen ook digitale platformen omvatten. Gezien ook diensten verstaan worden onder het aanbod, wordt hier in Vlaanderen ook naar verwezen met de term innovatie infrastructuur.

In 2024 werd tijdens het Belgisch voorzitterschap van de EU op de informele raad Industrie en Interne markt het onderwerp geagendeerd tijdens één van de break out sessies. Ook in de onderzoeksfilière zien we in 2024 onder ons voorzitterschap technologie infrastructuur opduiken in de raadsconclusies rond kennisvalorisatie. Op die manier wordt dit onderwerp overheen beleidsdomeinen naar voren geschoven als een belangrijk onderdeel om innovatie succesvol te vermarkten, en zo onze technologische autonomie in Europa te vrijwaren.

In het verlengde van de ERA actie is in 2024 ook een Expert Group opgericht rond Technologie infrastructuur, waarin Vlaanderen, alternerend met Wallonië, één van de leden levert.

37. Marien onderzoek en Blue Growth

Projectverantwoordelijke	Verreet Gert
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2HQ-IS
Budget	10,608 miljoen euro (VLIZ)
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

Het Vlaams Instituut voor de Zee, VLIZ, speelt een onmiskenbare rol om de expertise rond het mariene onderzoek, en dus zo Vlaanderen, op de internationale kaart te zetten. De Vlaamse regering keurde in december 2021 de **convenant 2022-2026** goed.

Met het VLIZ zetten we daarmee verder in op de uitbouw van **De Blauwe Cluster en de blauwe economie**. Hun expertise wordt ook gebruikt om de speerpuntcluster blauwe economie te versterken via duurzame samenwerkingen en toepassingen.

Het VLIZ steunt de vele sterke **mariene onderzoeksgroepen in Vlaanderen** die belangrijke partners zijn in diverse multidisciplinaire samenwerkingsverbanden.

De Vlaamse overheid zal ook meehelpen om met VLIZ en de geïnteresseerde Vlaamse mariene onderzoekers sterker vorm te geven aan een **Vlaamse bijdrage aan de VN Decade Oceaanwetenschappen voor Duurzame Ontwikkeling 2021-2030**.

In de zomer van 2023 werd een **brochure** geactualiseerd die de Vlaamse sterktes in marien en maritiem onderzoek en innovatie illustreert. <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/59012>

VLIZ zal in 2024 ook actief bezig zijn met **infrastructuurprojecten**: met name de afwerking van het uitgebreide van het Marien Station Oostende (MSO) met een VLIZ Ocean Innovation Space ruimte en de afwerking van fase 1 van het MSO Masterplan waarvoor de Vlaamse regering in december 2023 één miljoen euro ter beschikking stelde. VLIZ zal ook verder investeren in haar mariene robotica waarbij in 2024 een nieuw autonoom vaartuig in gebruik zal worden genomen, de USV Gobelijn.

VLIZ huisvest verder binnen haar kantoren in Oostende, in opdracht van de Vlaamse overheid, een aantal **internationale partners** en/of voorziet ze van logistiek. Meer bepaald gaat het over UNESCO IOC (IODE), European Marine Board, EMODnet Secretariaat en JPI Oceans. Deze ondersteuning wordt in 2023 verdergezet en verder opgevolgd.

In 2024 loopt het Europese (Horizon Europe) **partnerschap rond duurzame blauwe economie** verder waarin VLIZ in diverse werkpakketten deelneemt. EWI zorgt voor de coördinatie van de Vlaamse deelname, en zorgt voor actieve betrokkenheid naar de Vlaamse belanghebbenden, alsook rond de ontwikkeling van de Horizon Europe missie 'Restore our Ocean and Waters by 2030'.

Het Departement EWI neemt in 2023 verder deel aan het **OESO-project** inzake innovatie in de '**Ocean Economy**' (fase 5 2023-24), met focus op mariene data-waardenketens en 'ocean economy satellite accounts'. VLIZ, de Blauwe Cluster en EWI wisselen daarvoor de nodige informatie met elkaar uit en spelen in op de geboden opportuniteiten. De resultaten van een survey over het gebruik van Vlaamse publieke mariene data die i.s.m. de OESO in 2022 liep, zullen in 2024 worden gepubliceerd en voorgesteld.

Het Departement EWI zal blijven **samenwerken met VLIZ** om, zoals voorzien in het convenant 2022-2026, haar rol ten volle op te nemen om met de nodige wetenschappelijke kennis de 'blauwe economie' te bevorderen in Vlaanderen.

De Vlaamse mariene wetenschappelijke wereld kan mee ingeschakeld worden, afhankelijk van de sectoren en specifieke waardeketens waarrond zal gewerkt worden.

38. Onderzoek en Innovatie in het Agro-voeding systeem en de Vlaamse voedselstrategie

Projectverantwoordelijke	De Vos Liselotte (0.8 VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	
Budget	
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

1. Voorbereiding Vlaamse Voedselstrategie

Het departement EWI neemt deel aan de implementatie van de Vlaamse voedselstrategie die in 2022 werd gelanceerd: verschillende Vlaamse platforms die de voorbereiding regelen voor een Vlaams voedselbeleid (voedselnetwerk, voedselcoalitie, voedselkerngroep, schrijfgroep voedselstrategie, eiwitstrategie).

Dit beleid wordt getrokken door het Departement Landbouw en Visserij maar heeft een sterke O&I-poot. Om die te bewaken volgt het Departement EWI nauwgezet de ontwikkelingen en implementatie op.

Het resultaat van het Vlaams Policy Lab Fit4Food2030 dat van 2018-2021 werd uitgevoerd door Departement EWI en LV zal waar mogelijk ook verwerkt worden in dit beleid.

EWI trekt de 'deal' Vlaanderen als innovatieve landbouw- en voedselhub. Via slimme innovatietrajecten willen we de transitie naar een duurzaam voedselsysteem versnellen. Hierbij zullen we inzetten op intelligente en gerichte tools. We bekijken met de sectoren, de kennisinstellingen en het middenveld welke structurele maatregelen kunnen genomen worden om Vlaanderen als een innovatieve landbouw- en voedselhub op de kaart te zetten en welke innovatietrajecten nodig zijn.

Er wordt verder samen met het beleidsdomein LV en VLAIO onderzocht waar de middelen (eind 2022 werd 12 mio euro recurrent voorzien vanuit het beleidsdomein EWI (waarvan 5 mio via FWO) voor de uitvoering van deze deal) idealiter aan besteed kunnen worden.

2. Europese vertegenwoordiging en opvolging

Vlaanderen en België wordt door Departement EWI **vertegenwoordigd in:**

- het Horizon Europe Programma Comité Cluster 6 'Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment';
- Subgroup 'Soil health and food' of the 'shadow' Strategic Configuration of the Horizon Europe Programme Committee: opvolging mission Soil Health and Food;
- het Departement EWI heeft ook het voorzitterschap van de CIS-Environment;
- Vice-voorzitter van de management Board van het joint Programming Initiative Agriculture, Food Security, and Climate Change (JPI FACCE);
- de SRG van het Circular Biobased Europe Joint Undertaking;
- de onderzoeksinfrastructuur EMPHASIS.

Departement EWI staat eveneens in voor het **opvolgen van**:

- Vlaamse, Europese en internationale initiatieven en projecten in dit domein (Nieuwe partnerschappen Horizon Europe in domein van Cluster 6, EJP SOIL, Agrolink, Blue Deal..);
- Opvolgen van relevante evoluties en de huidige stand van zaken in beleid op EU (Food 2030, CAP, JPIHDHL (lidgeld wordt door Departement EWI betaald en opgevolgd)..) en federaal niveau (Biodiversa...);
- Tendensen in food systems, landbouw, life sciences via het volgen van seminars, studiedagen, conferenties, literatuur ... zowel op nationaal als internationaal en Europees niveau;
- Opvolging relanceplannen ikv Blue Deal, droogte-resistente teelten;
- Deelname en terugkoppeling Europees onderzoeksbeleid aan het Vlaams Platform voor Landbouw- en voedings- en Visserij onderzoek.

Departement EWI **verdedigt de belangen van de Vlaamse stakeholders** (onderzoekers en industrie), door middel van een gerichte beleidsbijdragen, het terugkoppelen naar de stakeholders en overdracht van kennis, het zoeken van opportuniteiten, Departement EWI vervult in de feiten de liaison tussen het Europees beleid enerzijds en de stakeholders, NCP's, de funding agencies (FWO en VLAIO) en de andere federale entiteiten, anderzijds.

3. ILVO

- Eind 2019 werd een investeringssubsidie goedgekeurd voor de bouw van een **pluimvee-onderzoekstal** bij ILVO (1 mio euro). Eind 2020 werd een projectsubsidie goedgekeurd voor ILVO voor het **project Malnutritie en Reductie Voedselverliezen in de zorg** (180.000 euro).
- En eind 2020 werd ook de **aankoop van een agro-incubator** door VIB (exploitatie ism ILVO) ondersteund voor 500.000 euro. De verder exploitatie van deze incubator en de samenwerking met VIB wordt door het departement opgevolgd, ook ikv de EMPHASIS infrastructuur;
- Eind 2022 werd nog een nieuw investeringsdossier goedgekeurd voor ILVO: het Feed-Pilot project waarbij een subsidie van 3.5 mio euro wordt voorzien voor de vervanging van de bestaande feed pilot infrastructuur.

Specifieke beleidsacties voor 2024:

- Implementatie van de Voedselstrategie en meer bepaald als trekker van Deal 1: Vlaanderen als innovatieve Landbouw- en voedselhub. Opvolgen call 2023 FWO en VLAIO ter bevordering van onderzoek in Landbouw en voedseldomeinen.
- Voorbereiden en organiseren (inhoudelijk en gedeeltelijk ook praktisch) Open Food Conference onder het Europees voorzitterschap (ism Dep LV en DKBUZA en de EC) in Leuven: 11-13 maart 2024. Meewerken aan het verwerken van de conclusies uit de 30 sessies in persbericht, AOB Agrifish raad en rapport met recommendations voor nationale, regionale en Europese nieuwe regeringen.
- Blijven deelnemen en informatie verspreiden en input zoeken via het Platform voor Landbouw- en Voedselonderzoek (gecoördineerd door Dep LV) en het EU-platform;
- Verdere opvolging, sturing en terugkoppeling in en van overlegorganen op Europees en internationaal niveau, in het bijzonder de PC Cluster 6 en de partnerschappen (cluster 6) en missies onder Horizon Europe;
- Deelnemen aan launch events en General Assembly en Governing Board meetings van HE Partnerschappen Agro-ecology en Animal Health and Welfare.

- Promoten en ondersteunen tweede kans HE Partnerschap Agriculture of data.
- Mission Soil: actie ondernemen voor oprichting van Nationale mirror groepen (eventueel als vervolg op EJP Soil). Eventueel deelnemen aan HUMUS project.
- Deelnemen aan overleggroepen op federaal niv invm Voorzitterschap en Raadsconclusies waaronder NGT proposal, Soil Health Monitoring, Biotech/Biomanufacturing act..
- Deelnemen aan het TRAMI-project: voor de opvolging van de missies
- M.b.t. ILVO:
 1. Pluimveestal: bouw is nog niet opgestart omwille van problemen met de aflevering van de omgevingsvergunning (N-arrest). De tweede schijf werd daarom niet volledig uitbetaald. Begin bouw voorzien voor ten vroegste midden 2024?
 2. Agro-incubator: Exploitatie wordt verder opgevolgd. Alsook de verdere ondersteuning na RRF.
 3. Opvolgen van subsidie Feed Pilot.
 4. Het Departement EWI vertegenwoordigt de Minister van Wetenschap en Innovatie in de beheerscommissie van het Eigen Vermogen ILVO.
 5. Naar aanleiding van de input regeerakkoord: opmaak masterplan renovatie gebouwen ILVO opvolgen.
 6. Integratie ILVO in EWI beleidsdomein: opvolgen.

39. Het Vlaams ruimtevaartbeleid, luchtvaart-, en defensie-industrie en het Europees Defensiefonds veiligheid en defensie

Projectverantwoordelijke	Dumolyn Bart Van Paesschen Paris
Betrokken personeelsleden	Olivier De Bolster
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland Lauwers Karl (ruimtevaart)
Begroting	BAWM + WT-lijn
Budget	Aantrekken middelen uit Europa + ca. 1.4 mio voor NAVO
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

1. Het Europese beleidskader

Op **22 februari 2021** presenteerde de Commissie een **actieplan gericht op de synergiën tussen de civiele, de defensie- en de ruimtevaartindustrie**, bedoeld om de technologische voorsprong van Europa verder te versterken en haar industriële basis te ondersteunen.

Het actieplan biedt ruimte om voor het eerst EU-financiering in te zetten om in Europa met betrekking tot het disruptieve potentieel van technologieën op het **snijvlak** van defensie, ruimtevaart en civiele toepassingen (zoals cloudcomputing, processoren, cyber, kwantumcomputing en kunstmatige intelligentie), te versterken.

De **belangrijkste doelstellingen** van het actieplan zijn:

- de complementariteit tussen relevante EU-programma's en -instrumenten op het gebied van onderzoek, ontwikkeling en uitrol te versterken om de efficiëntie van investeringen en de doeltreffendheid van de resultaten te vergroten (de synergiën);
- te bevorderen dat EU-financiering voor onderzoek en ontwikkeling, onder meer op het gebied van defensie en ruimtevaart, economische en technologische voordelen oplevert voor de Europese burger (de spin-offs), en
- ervoor te zorgen dat onderzoeksresultaat uit de civiele industrie en innovaties van onderaf hun weg vinden naar Europese samenwerkingsprojecten op defensiegebied (de "spin-ins").

Met het oog op deze doelstellingen **kondigt de Commissie elf gerichte acties aan** die zich toespitsen op de wisselwerking tussen de civiele, de defensie- en de ruimtevaartindustrie. Hiermee wordt:

- een kader tot stand gebracht dat synergiën en kruisbestuiving tussen alle relevante EU-programma's en -instrumenten bevordert, bijvoorbeeld op het gebied van digitale en cloud-toepassingen en processoren;
- de ontwikkeling van kritieke technologieën op systematische en consistente wijze vormgegeven, waarbij eerst kritieke technologieën en toekomstige capaciteitsbehoeften in kaart worden gebracht, vervolgens technologieroutekaarten worden ontwikkeld; de vlaggenschipprojecten die worden gelanceerd zijn gericht op het verminderen van de afhankelijkheid, het bevorderen van standaardisering en interoperabiliteit, het stimuleren

van grensoverschrijdende samenwerking, het creëren van nieuwe waardeketens en het inspelen op de strategische behoeften van de samenleving en de EU;

- in de hele Unie het innoverend vermogen van startups, kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en organisaties voor onderzoek en technologie (RTO's) ondersteund door hun toegang tot nieuwe kansen te vergroten, onder meer door het opzetten van een netwerk van kweekvijvers voor innovatie;
- de lancering van drie vlaggenschipprojecten voorbereid die stuk voor stuk baanbrekend kunnen worden: op het gebied van dronetechnologieën, waarmee het concurrentievermogen van de EU-industrie op dit kritieke technologiegebied wordt versterkt met een sterke defensiedimensie; veilige connectiviteit vanuit de ruimte, die moet zorgen voor een weerbaar connectiviteitssysteem en snelle connectiviteit voor iedereen in Europa op basis van kwantumcryptie; en ruimteverkeersbeheer, nodig om botsingen als gevolg van de proliferatie van satellieten en ruimteschroot te voorkomen, en tegelijkertijd Europa te verzekeren van autonome toegang tot de ruimte.

Hoewel dit actieplan alleen EU-programma's en -instrumenten betreft, kan het op nationaal niveau soortgelijke synergiën teweegbrengen, aangezien de lidstaten EU-projecten mede financieren.

Het trans-Atlantische partnerschap en de samenwerking met andere gelijkgezinde landen kunnen de inspanningen van de EU op dit gebied verder ten goede komen.

2. Het Vlaamse ruimtevaartbeleid

A. In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 werd de ambitie voor het domein ruimtevaart opgenomen. Deze ambitie werd eveneens overgenomen in de Beleidsnota EWI 2019-2024 onder het beleidsveld “innovatie”.

Om de positie van Vlaanderen in de toekomst te versterken op federaal en Europees niveau is het belangrijk om – binnen de Vlaamse bevoegdheden – een **eigen flankerend beleid** met betrekking tot Ruimtevaart uit te werken.

Dit flankerend beleid voor een Vlaamse ruimtevaarteconomie vertrekt vanuit de eigen sterktes en is gericht op de federale en Europese initiatieven, en speelt in op de groeiende socio-economische impact van de ruimtevaart op de moderne samenleving.

Vertrekkende van het **VARIO-advies “Flanders’ Space”**: een strategie voor de Vlaamse ruimtevaarteconomie van februari 2018 werd een **triple helix taskforce Ruimtevaart** samengesteld uit vertegenwoordigers van de industrie, de koepelorganisaties, de universiteiten en onderzoeksinstituten, en de overheid.

Deze Taskforce heeft op basis van een analyse van de noden speerpuntactiviteiten gedefinieerd, en vervolgens een werkdocument “Vlaamse ruimtevaarteconomie” opgesteld. Het document vormt een evenwichtig en coherent voorstel dat rekening houdt met alle aspecten van de “upstream” en “downstream” segmenten van de waardeketen.

Op basis van het geleverde werk keurde de Vlaamse Regering op initiatief van minister Crevits op 2 april 2021 een **“Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie”** goed (VR 2021 0204 DOC 0336/1BIS) voor bestaande uit vijf luiken:

- Luik 1: Een stevige ondersteunende structuur – Flanders Space
- Luik 2: Focus op talent – toeleiding van onderzoekers naar Ruimtevaart via onderzoeksmandaten, met name aspirant mandaten bij FWO en post doc mandaten bij VLAIO
- Luik 3: Focus op competitiviteit en ondernemerschap
- Luik 4: Focus op internationale programma’s

- Luik 5: Focus op wetenschapscommunicatie

Het Departement EWI ondersteunt dit impulsprogramma.

Beleidsacties 2024:

1. Nu de triple helix structuur “Flanders Space” in werking is getreden zullen de activiteiten binnen de 5 luiken van het Impulsprogramma worden verdergezet. Dit betreft :
 - a. Het verder begeleiden en initiëren van de verschillende actielijnen van het Impulsprogramma door Flanders Space en het verder versterken van de relaties met de federale overheid en de internationale instellingen in het ruimtevaartverhaal door Flanders Space;
 - b. Verderzetten van de “Frank De Winne mandaten” bij FWO en VLAIO;
 - c. VLAIO bereidt organiseert de programma’s Space Labs, ESA BIC, inzet van het programma innovatieve starterssteun;
 - d. PIO onderzoekt opportuniteiten;
 - e. Flanders Space blijft in nauw contact met de relevante actoren in het domein van de Wetenschapscommunicatie.
2. Opvolging tussentijdse evaluatie van het impulsprogramma.
3. Controle rapportering m.b.t. ESA-BIC.

3. De luchtvaart- en defensie-industrie en het Europese Defensiefonds

Op initiatief van minister Crevits werd in 2020 een **Taskforce Luchtvaart en Defensie** opgericht waarin gestructureerd overlegd wordt binnen een triple-helixconstellatie over de uitdagingen van de Vlaamse luchtvaart- en defensiesector. In 2023 werd deze Overleggroep herdoopt naar de Overleggroep Veiligheid en Defensie. Dit gezien het toegenomen belang van veiligheid en defensie, en verschillende nieuwe veiligheids- en defensie-initiatieven op federaal, Europees en internationaal niveau. Militaire en dual-useluchtvaartdossiers kunnen hier zeker nog steeds geagendeerd worden.

Door de toenemende instabiliteit, conflicten in verschillende regio’s, terrorismedreiging, cybercriminaliteit, ... winnen veiligheids- en defensieaspecten aan belang. Daarom werd in 2016 het **Europees Defensiefonds opgericht**. Het fonds zal de investeringen in defensieonderzoek, de ontwikkeling van prototypen en de aanschaf van defensiematerieel en -technologie op Europees niveau coördineren, aanvullen en versterken. Het luik onderzoek en ontwikkeling situeert zich bij **verschillende federale, Europese en internationale initiatieven**.

Binnen het kader van de ‘Muyters’-richtlijn worden nieuwe opportuniteiten verkend. De nieuwe richtlijn wordt door VLAIO steeds toegepast in het kader van financieringsvragen.

Beleidsacties 2024:

- Organiseren en voorbereiden Overleggroep Veiligheid en Defensie;
- Voorbereiden input regeerakkoord;
- Uitwerken conceptnota o.b.v. de eerder goedgekeurde visienota rond rolinvulling Vlaanderen in veiligheid en defensie;
- Verdere afvaardiging en opvolging door Departement EWI van verschillende dossiers met betrekking tot luchtvaart en defensie op (intra-)Belgisch, Europees en internationaal niveau;

- Opvolging en input leveren in het kader van de NAVO-initiatieven Innovatiefonds en DIANA;
- Waken over de verschillende linken tussen de verschillende nationale, Europese en internationale niveaus en initiatieven, zoals in het kader van Horizon Europe, het Europees Defensiefonds en de NAVO.

40. Life sciences – Biotech - Health-

Projectverantwoordelijke	D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	De Vos Liselotte Roovers Jolien de Ghellinck Cynthia
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	0,6 VTE

Omschrijving actie

In de domeinen Life Sciences - Biotech - Health – Food capteren de vertegenwoordigers van het Departement EWI voor de Vlaamse actoren, relevante evoluties en de huidige stand van zaken op EU- en federaal niveau.

Departement EWI verdedigt de belangen van de Vlaamse stakeholders (voornamelijk onderzoekers), door middel van een gerichte beleidsbijdragen, het terugkoppelen naar de stakeholders en overdracht van kennis.

Departement EWI vervult in de feiten de **liaison** tussen het Europees beleid enerzijds en de stakeholders, NCP's, en in sommige gevallen de andere federale entiteiten, anderzijds.

Vlaanderen wordt door Departement EWI vertegenwoordigd in:

- Horizon Europe Programma Comité Cluster 1 Health
- Subgroup voor de opvolging van de Mission Cancer;
- Stuurgroep gezondheidsbevordering, ziektepreventie en beheer van niet-overdraagbare ziekten (SGPP)
- Joint Programming Initiative (JPI) on Neurodegeneratieve Ziektes (JPND), management board;
- JPI on Antimicrobial Resistance (JPIAMR), steering group in the Management Board;
- Joint Undertaking Innovative Health Initiative (IHI);
- Joint Undertaking EU–Africa global health partnership (EDCTP3)
- Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms (BCCM);
- Onderzoeksinfrastructuren gerelateerd aan biotech & life sciences; GDI (Genome Data Infrastructure)
- OESO-Working Party Biotechnology, Nanotechnology and Converging Technologies (BNCT);
- (Vorbereiding) Partnerschappen gerelateerd aan Health, i.e. Personalised Medicine, Pandemic Preparedness, ERA4Health, Transforming HealthCare Systems (THCS), Neurodegenerative diseases, Rare diseases, AMR – OneHealth
- One-Million Genomes Project - 1+MEGA, Signatories Group en Spiegelgroep België.
- Interdepartementaal overleg met LV, OMG over GGO's
- European Health Data Space - EHDS

Departement EWI staat eveneens in voor het:

- Opvolgen van tendensen in biotechnologie en life sciences via het volgen van seminars, studiedagen, conferenties, literatuur, etc. zowel op nationaal als internationaal en Europees gebied. Opvolgen van FOOD 2030;
- Streven om de deelname van Vlaamse onderzoeksgroepen aan JPND en JPI AMR te verbeteren. Dit moet bijdragen tot het aanpakken van de grote maatschappelijke uitdagingen.
- Adviezen over proefdiergebruik, antilichamengebruik, genetisch gemodificeerde organismen (GGO's), eigendomsrechten over genetische sequenties, ...

In 2022 werd de '**coordination and support action**', **CSA BE READY**, opgestart om het Europese partnerschap voor '**pandemische paraatheid**' voor te bereiden. Het Departement EWI participeert als werkpakketleider in de CSA en zal instaan voor de interactie met HERA en het opzetten van een 'Observatorium'. Het Observatorium zal ons in staat stellen om inzicht te krijgen in de O&I-mechanismen en ondersteunende maatregelen die werden geactiveerd of nodig zijn om een gezondheids crisis op regionaal, nationaal en Europees niveau aan te pakken. Het Observatorium wil een bron van informatie zijn voor verdere analyse over wat tijdens de corona pandemie al dan niet heeft gewerkt.

Verder willen we Vlaanderen op de kaart zetten als performante regio voor de ontwikkeling en onderzoek op gebied van **genoom gedreven en gepersonaliseerde geneeskunde**.

Deze ontwikkelingen sluiten aan op de doelstellingen van het **One Million Genomes Project**. Hiervoor wordt beleids- en bevoegdheidsoverschrijdend samengewerkt onder meer met collega's van Welzijn en Gezondheid en federale collega's van Volksgezondheid.

Beleidsacties 2024

- Op regelmatige basis interactie met HERA organiseren om de voortgang van het project te presenteren en op de noden van HERA te kunnen inspelen.
- Onderhouden en aanvullen van het Observatorium: door middel van desktoponderzoek, het linken van bestaande databanken en het bevragen van EU-lidstaten over o.a. hun onderzoek- en innovatiestrategieën en bestaande infrastructuren m.b.t. pandemische paraatheid, budget mobilisatie mechanismen en onderzoek- en innovatie actoren die betrokken worden wanneer zich een gezondheids crisis voordoet.
- Participatie in de coördinatie-actie Be Ready PLUS. Een projectvoorstel wordt voorbereid. Deze coördinatie-actie zal de continuïteit van Be Ready verzekeren en bijdragen aan de voorbereiding van het Europese partnerschap over Pandemische Paraatheid.
- De onderwerpen over pandemische paraatheid en over gepersonaliseerde, genomische geneeskunde vormen de basis voor twee events tijdens het voorzitterschap in 2024. De conferentie 'Europe united against old and new pandemics' zal doorgaan op 14-15 mei in Antwerpen. De conferentie over genomische geneeskunde zal doorgaan op 28-29 mei in Brussel. Om de meetings te focussen, worden respectievelijke 'scoping notes' en vragen voor de verschillende paneldiscussie voorbereid. Na de meetings zullen rapporten worden opgesteld, waarin de belangrijkste conclusies van de meetings worden samengevat. Deze rapporten kunnen de basis vormen voor publicaties.

- Opvolgen Europese partnerschappen in voorbereiding
- Opvolging Europese wetgeving en projecten (EHDS, GDI, NGT). Er wordt verwacht dat de EHDS verordening tijdens het Belgische voorzitterschap goedgekeurd wordt. Om invulling te geven aan de implicaties hiervan in Vlaanderen en België voor secundair gebruik van gezondheidsdata, wordt overleg georganiseerd met de relevante beleidsdomeinen, i.c. dep. Zorg, Dep Digitaal Vlaanderen, FOD, Health Data Agentschap (HDA) en met de relevante stakeholders uit de onderzoeksgemeenschap, de ziekenhuizen en SOCs.
- Invulling geven aan de communicatie van de EU over biotechnologie en biomanufacturing die in maart 2024 verwacht wordt. Er zal een Round Table meeting georganiseerd worden als side-event van de VZP meeting over genomische geneeskunde en als input in het EP PerMed.
- Initiatief nemen om in Vlaanderen invulling te geven aan een 'Cell & Gene hub', inclusief biomanufacturing. Afstemming tussen de verschillende partners in Vlaanderen is cruciaal en kan door EWI gefaciliteerd worden.

41. Zorginnovatie: Flanders' Care en Impulsprogramma innovatie in Gezondheid en Zorg

Projectverantwoordelijke	D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	Roovers Jolien
Contactperso(n)en kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

Flanders' Care heeft de missie *'Op aantoonbare wijze en door innovatie het aanbod van kwaliteitsvolle zorg verbeteren en verantwoord ondernemerschap in de zorg economie te stimuleren'*. Flanders' Care is een programma van de Vlaamse overheid dat streeft naar een verbetering van de zorgkwaliteit door het stimuleren van innovatieverantwoord ondernemerschap in de zorg economie.

Het doel is om de vooruitgang in wetenschap en technologie in te zetten in de zorgsector en tegelijk een economische meerwaarde te creëren voor Vlaamse bedrijven. Een snel evoluerende maatschappelijke, economische, technologische en zorg- en welzijnsomgeving, maakt dat Vlaanderen (en dus ook de Vlaamse overheid) absoluut verder moet inzetten op het realiseren van synergie tussen de ondernemerswereld, de zorg en de kenniscentra.

De politiek-ambachtelijke sturing van Flanders' Care wordt ter harte genomen door de stuurgroep Flanders' Care en de uitvoering door het liaisonoverleg. Zowel in de stuurgroep als het liaisonoverleg is het Departement EWI vertegenwoordigd. Het Departement EWI wil met Flanders' Care de kennisoverdracht i.v.m. (internationaal) wetenschappelijk onderzoek en absorptie van innovatieve ontwikkelingen en de digitale transformatie stimuleren. Dit gebeurt onder meer door wetenschapscommunicatie, en stimuleren van innovatief aankopen.

Conform de beleidsnota werd in 2022 onderzocht hoe de beleidsdomeinen EWI en ZORG kunnen samenwerken om innovatie in de zorg door middel van Flanders' Care kunnen stimuleren. In de **kadernota 'Vlaanderen sterk in onderzoek en innovatie voor gezondheid en zorg'** die met de collega's van het FWO en VLAIO in 2021 de basis vormde voor de nota aan de Vlaamse Regering (VR 2021 1806 VV DOC.0078/2BIS, wordt Flanders' Care actief betrokken bij het **'Impulsprogramma innovatie in gezondheid en zorg'**.

In het verleden werd innovatie in de zorgsector vooral gedreven door farma-, biotech-, en traditionele HealthTech bedrijven. Tegenwoordig is het landschap veel diverser: ook IT en elektronica bedrijven zoeken mee naar HealthTech-oplossingen. Met het 'Impulsprogramma Innovatie in de zorg en gezondheid' en de ondersteuning van de speerpuntcluster Medvia, wordt werk gemaakt van de kruisbestuiving tussen alle HealthTech spelers.

Concreet kent het impulsprogramma **drie pijlers**: onze academische kennis in Vlaanderen over medische technologieën uitbreiden, bedrijven intensief betrekken bij onderzoeks- en innovatieprojecten via de speerpuntcluster en tot slot het implementeren van nieuwe technologieën in de Vlaamse zorgsector.

Gezien het potentieel en belang van Flanders' Care voor ontwikkelingen in de zorgsector en voor de absorptie van innovatie die ontwikkeld worden in de schoot van de speerpuntcluster Medvia, wordt dit verder via de stuurgroep van Flanders' Care opgevolgd en aangestuurd.

Beleidsacties 2024 indien dit wordt opgenomen in het nieuwe regeerakkoord:

- De focus van Flanders' Care wordt geherdefinieerd in lijn met het impulsprogramma innovatie in gezondheid en zorg, de speerpuntcluster doelstellingen en internationale en Europese ontwikkelingen, inclusief de activiteiten van het partnerschap over gepersonaliseerde geneeskunde (EP PerMed).
- De stuurgroep Flanders' Care wordt gereactiveerd
- Het liaisonoverleg wordt gereactiveerd en de jaaractiviteiten in lijn gebracht met de hernieuwde focus van Flanders' Care.
- Er wordt een voorstel uitgewerkt om Flanders' Care onder EWI onder te brengen en een budget te voorzien om de absorptie van innovaties in de maatschappij door gebruikers te stimuleren. Overleg tussen innovators en gebruikers is essentieel. Flanders' Care kan die rol vervullen en op die manier de doelstellingen van Medvia ondersteunen.

42. Gepersonaliseerde geneeskunde: RIS3 en prioriteiten in Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	D'Hondt Kathleen
Betrokken personeelsleden	de Ghellinck Cynthia Roovers Jolien
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,6 en 1 VTE vanuit de EU-gefinancierd

Omschrijving actie

Deze actie draagt bij tot de ontwikkeling van een **Personalised Medicine (PM) Strategy in Europese regio's** en is verbonden aan de doelstellingen van het International Consortium on Personalised Medicine (ICPerMed). De Europese Commissie (DG RTD SC1 Health) heeft de regio's als een essentiële partner geïdentificeerd voor de implementatie van gepersonaliseerde geneeskunde.

Omdat het **ecosysteem** in Vlaanderen actief in gepersonaliseerde geneeskunde uniek is met onder meer VIB, VITO, imec, FlandersBio, DSP Valley, bio-incubatoren, ESFRIs, financieringsinstrumentarium, kmo's en big pharma, naast de universiteiten en universitaire ziekenhuizen, ... werd EWI door stakeholders in het veld gecontacteerd om de H2020 coördinatieactie, SAPHIRE (Securing de Adoption of Personalised Health in Regions - 2018-2022) te trekken. De ultieme doelstelling van SAPHIRE was een roadmap voor gepersonaliseerde geneeskunde voor regio's te ontwikkelen.

Terwijl SAPHIRE hoofdzakelijke een beleidsagenda had, werd terzelfdertijd ook een traject opgestart om een investeringsagenda te realiseren o.b.v. slimme specialisatie. Vanaf 2021 werd dit een **Vanguard Initiative (VI) piloot Smart Health**. Dit project wil een investeringsagenda opstellen om innovatie voor en door PM te stimuleren door interregionale Europese samenwerking.

Uit de activiteiten van VI Smart Health werden twee (gelinkte) projecten met VITO als partner geïnitieerd. In 2020 werd voor het **We Are project** een initiële financiering van 120 000 euro voorzien voor de voorbereiding van een businessmodel om interregionaal te opereren. Dit project werd de basis voor het Vlaamse Veerkrachtproject met een budget van 1 mio € van EWI, 1 mio € van WVG en 1,4 mio € in kind bijdrage van het DataNutsbedrijf voor het We Are project (zie VV023/12). Ook RegMed XB werd opgenomen als demo case binnen VI Smart Health.

Om de ontwikkeling van personalised medicine te faciliteren en opportuniteiten in Europa voor Vlaamse stakeholders identificeren, is EWI sedert 2020 partner bij **ICPerMed** (International Consortium for Personalised Medicine). Om dezelfde reden stuurde EWI aan -met steun van minister Crevits - om in 2020 de verklaring van het **One-million genomes Project (1+MEGA)** te ondertekenen. In dat kader past de ambitie om een Europees referentiegenoom - the Genome of Europe - te bepalen. Dit referentiegenoom zal de Genome Data Infrastructuur (GDI) voeden. Door deze acties kon Vlaanderen met de ELIXIR-hub participeren aan het GDI-project in samenwerking met Sciensano. Deze ambities sluiten aan bij de VIB-intentie om een Data Research Infrastructuur op te zetten.

De coördinatie van SAPHIRE en de participatie in ICPerMed openden de mogelijkheid om bij te dragen aan de voorbereiding van een EU-partnership voor Personalised Medicine (EP PerMed).

Binnen Vlaanderen vallen RegMed XB, microbiome voor gezondheid en Medtech-ontwikkelingen ook onder gepersonaliseerde geneeskunde.

PM en regeneratieve geneeskunde (RegMed) zijn ook onderwerp van de **samenwerking op gebied van life sciences met Nederland**, waarvoor in november 2018 een hernieuwde Memorandum of Understanding ondertekend werd

Beleidsacties 2024

- European Health Data Space (EHDS), regulatie voorbereiden. Er zal hiervoor een impactanalyse uitgevoerd worden om de impact van de EHDS voor gebruik van gezondheidsdata in te schatten en de implementatie bepalingen te ontwerpen. Dit zal gebeuren in overleg met WVG, Digitaal Vlaanderen, en het Data NutsBedrijf in Vlaanderen en afgestemd worden met de FOD Volksgezondheid en Sciensano.
- VIB Research Data initiatief gelinked aan EHDS en GDI ondersteunen
- Haalbaarheidsstudie VIB voor het opzetten van een Kenniscentrum en piloot-infrastructuur voor Biotherapeutica manufacturing – link met ATMP-hub
- Binnen VI Smart Health zullen de lopende projecten (o.a. VV-project We Are, RegMed XB, ...) verder opgevolgd worden en wordt gezocht naar mogelijke nieuwe interregionale projecten waaraan Vlaanderen kan bijdragen. Er zullen plenaire meetings worden georganiseerd om de verschillende regio's samen te brengen en er zal een online matchmaking tool opgezet worden om te onderzoeken of dit partnerzoektocht en consortiumontwikkeling vergemakkelijkt binnen Vanguard initiative (VI) en of er op die manier makkelijker tussen de verschillende pilootprojecten linken gelegd kunnen worden. Daarnaast komt er in 2024 een extra focus te liggen op het betrekken van KMO's binnen VI Smart health.
- Het Departement EWI is werkpakketleider binnen het Europese partnerschap voor gepersonaliseerde geneeskunde (EP PerMed) waarin het instaat voor het faciliteren van innovatie rond gepersonaliseerde geneeskunde.
- De conferentie "***The convergence of technologies enabling R&I for the healthcare of the future***" ihkv Belgisch voorzitterschap van de EU zal doorgaan op 28-29 mei in Brussel en wordt verder voorbereid en nadien gerapporteerd.

43. Smart Mobility: voertuigen en mobiliteit van de toekomst

Projectverantwoordelijke	Vermeulen Hilde
Betrokken personeelsleden	De wael Annelies Tournicourt Tom Verschaeren Simon Scheere David
Contactpersoon kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	Enmalig in 2018 (via VLAIO) 30 miljoen euro voor het Mobili-data ; subsidie 2024 Mobilidata proloog
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

Inzake O&O&I m.b.t. mobiliteit onderneemt het Departement EWI volgende beleidsacties.

1. Het Departement EWI volgt voor Vlaanderen/België onderzoek en innovatie-acties en de interactie met het wetgevend kader op, alsook de implementatie van de EU-strategie voor duurzame en slimme mobiliteit en het wetgevende pakket 'FIT for 55' (o.m. AFIR, etc) .
4. Als onderdeel van Horizon Europe cluster 5 'energie, klimaat en mobiliteit' volgt EWI de EU innovatie agenda op in de States Representative Groups, de mobiliteitspartnerschappen 2ZERO, ZEWT en CCAM op in overleg met de Vlaamse partnerschapsleden, stakeholders en het beleidsdomein MOW. Dit omvat
 - zero-emissievoertuigen, batterijen en laad/tankinfrastructuur op de weg en te water;
 - geconnecteerd autonoom vervoer
 - multimodale aanpak met ook luchtvaart en spoorvervoer in het perspectief van Vlaamse/Belgische initiatieven.
5. EWI volgt acties i.v.m. vaardigheden, infrastructuurinvesteringen, regulering voor de realisatie van de duurzame, digitale en veerkrachtige transitiedoelstellingen in het 'industriële automotieve ecosysteem' op.

Inzake connectiviteit van mobiliteit is datadelen een cruciale schakel: in het kader van een opvolgproject van het Vlaamse Mobilidata-programma wordt de verderzetting gegarandeerd; tevens stroomlijnt het Departement EWI de werking van Mobilidata met andere lopende projecten en Vlaamse technologie actoren in een testbedformule, waarbij in dit proloogproject autonoom rijden gefaciliteerd zal worden.

Het imec-partnerschap, met de medewerking van het Agentschap Wegen en Verkeer en het departement MOW onderzoekt zo verder de uitrol van de ontwikkelde mobilidata usecases (gebaseerd op realtime-datadelen via) om beter te communiceren met de slimme verkeersinfrastructuur in Vlaanderen en aanvullend met teleoperated rijden richting naar autonoom rijden te evolueren.

Het Vlaamse mobiliteitslandschap, zowel voor logistiek als personenvervoer vraagt een hechte samenwerking rond de expertise in verschillende sectoren.

Om die reden werd een taskforce autonoom rijden opgericht: als lid van de stuurgroep van de taskforce en trekker van de werkgroep innovatie als spil van het ecosysteem, wordt de technologie sterkte afgestemd voor demonstratieprojecten en de aanpassingen in de verkeersregelgeving.

Vele mobiliteitsactoren uit de publieke en private sector hebben hun schouders hieronder gezet. Zo wil men niet alleen actieve weggebruikers realtime-informatie aanreiken maar ook toepassingen voor OEMS. Beide initiatieven streven complementair naar slimme mobiliteitsoplossingen door middel van co-creatie met private partners, op basis van een digitale infrastructuur, slimme verkeerslichten en kwalitatieve databronnen.

Daarmee kunnen beleidsmakers, bedrijven, overheden, inwoners en app-bouwers aan de slag om het verkeer vlotter, duurzamer, comfortabeler en veiliger te maken voor elke weggebruiker. EWI volgt in deze samenwerking met MOW, en Vlaamse kennisactoren de mogelijkheden voor **geautomatiseerde en geconnecteerde mobiliteitstrends (CCAM) in Vlaanderen op** via het Vlaams beleidsplan AI, het beleidsplan cybersecurity, 5G, digitalisering en 'common EU mobility data spaces' en via deelname aan het partnerschap Horizon EU CCAM...

Standpunten rond autonome mobiliteit worden gecoördineerd in overlegorganen van de bevoegde gewestelijke en federale instanties ter voorbereiding van het SRG-overleg, EU Mobility Dataspaces (DEP) en high-level-CAD-dialoog.

44. Vlaams Trustfonds ter ondersteuning van wetenschappelijke activiteiten van de Science Divisie van UNESCO (FUST)

Projectverantwoordelijke	Verreet Gert
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EBB2AJ-WT
Budget	Ca. 1,3 miljoen euro
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

A. Het Vlaamse Trustfonds ter ondersteuning van wetenschappelijke activiteiten van de UNESCO (**FUST = Flanders UNESCO Science Trust Fund**, opgericht in 1999) is de concrete invulling op wetenschapsgebied van de algemene samenwerkingsovereenkomst tussen Vlaanderen en de UNESCO.

Het Trustfonds is specifiek bedoeld voor het ondersteunen van UNESCO-activiteiten **binnen het domein van de wetenschappen**. De bedoeling is de uitstraling van Vlaanderen te vergroten door het uitdragen van **Vlaamse expertise** en deze in te kaderen in de activiteiten van multilaterale organisaties. Deze bieden het voordeel van zowel schaalvergroting als persistentie doordat de expertise in een coherent geheel wordt ingeschakeld.

Door een geormerkte financieringsstrategie bekomt men een optimale besteding van de middelen. Binnen elke activiteit is een echt partnerschap voorzien, met een financiële inbreng van Vlaanderen, de UNESCO en de begunstigde partner(s).

Na de evaluatie en vernieuwing in 2023 voor een volgende periode van vijf jaar (2024-2028) wordt in 2024 intern UNESCO een projectoproep georganiseerd. Het is de bedoeling dat de door het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie weerhouden projecten voor het eind van 2024 ook de goedkeuring inzake financiering kunnen bekomen van de Vlaamse Regering.

B. Het Trustfonds richt zich op de prioritaire activiteiten binnen de programma's van het **IOC** (Intergovernmental Oceanographic Commission), het **IHP** (International Hydrology Programme) en het **MAB** (Man and Biosphere). In 2024 zal EWI ook specifiek de Belgische vertegenwoordiging in het IHP-programma behartigen, door een mondiaal leidende rol op te nemen voor de IHP IX-output rond de toepassingen van citizen science in de hydrologie (met ondersteuning van het Vlaamse kenniscentrum Scivil), en in verdere samenwerking met Prof. A Van Griensven (VUB, Unesco Chair on Open Water Science and Education).

C. De Vlaamse Regering besliste op 13 december 2019 tot de selectie (voor financiering) van **zes projectvoorstellen** (vier grote en twee kleine). Op 16 juli 2021 voegde de Vlaamse Regering daar nog **drie** nieuwe projecten aan toe. Een laatste project werd in februari 2023 goedgekeurd.

De projecten zijn in 2020, 2021 en 2023 opgestart. Aan Vlaamse zijde zijn onder andere experts van VLIZ en de universiteiten betrokken. Alle lopende projecten worden van nabij verder opgevolgd door EWI.

D. Er wordt continu aandacht besteed om het **netwerk van wetenschappers** dat bij de FUST-projecten kan betrokken worden open te houden voor nieuwe geïnteresseerde Vlaamse onderzoekers, en om het van adequate ondersteuning te voorzien. Voor de mariene wetenschap (IOC) verloopt dit via het VLIZ. Het FWO heeft zich bereid verklaard om bij te dragen tot de bekendmaking van de nieuwe (2024) projectvoorstellen bij de relevante Vlaamse wetenschappelijke kringen.

45. Onderzoek en innovatie rond geavanceerde materialen

Projectverantwoordelijke	De wael Annelies (0.2 VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	
Begroting	
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

In haar werkprogramma voor 2024 kondigde de Europese Commissie als één van de prioriteiten ten invulling van de Green Deal een “Advanced Materials for Industrial Leadership” initiatief aan. Dit initiatief zal ook invulling geven aan het aangekondigde actieplan rond geavanceerde materialen in de Critical Raw Materials Act (CRMA). Daartoe werd een ad hoc workshop opgericht met vertegenwoordigers en experts van de lidstaten, waarbij Departement EWI Vlaanderen vertegenwoordigt.

Daarnaast wordt ook een nieuw co-programmed partnerschap aangekondigd rond geavanceerde materialen, gelinkt aan cluster 4 van Horizon Europe.

Begin 2024 werd een communicatie van de Europese Commissie gepubliceerd over geavanceerde materialen, met vermelding van 4 thematische prioriteiten (energie, mobiliteit, bouw en elektronica) en enkele cross-cutting thema's zoals circulariteit en digitalisering.

Op Vlaams niveau werkt het in 2024 gestarte MateriNex (opvolger van speerpuntcluster SIM, georganiseerd door VITO) ook aan thematische roadmaps voor materiaalonderzoek.

Departement EWI zal deze thematiek opvolgen, om linken tussen Europees en Vlaams niveau te blijven verzekeren.

V. BELEIDSVELD 'WETENSCHAPSCOMMUNICATIE'

46. Uitvoering beleidsplan Wetenschapscommunicatie

Projectverantwoordelijke	Maison Kris
Betrokken personeelsleden	
Contactpersoon kabinet	Reynaert Lies
Begroting	Verschillende begrotingsartikelen
Budget	11,323 miljoen euro
VTE	VTE

Omschrijving actie

Wetenschapscommunicatie en burgerbetrokkenheid staan hoog op de beleidsagenda van de minister. In de Beleidsnota wordt dat als volgt verwoord:

'Als nieuwe minister van Economie, Wetenschap en Innovatie formuleer ik een krachtig antwoord op deze uitdagingen met een nieuw innovatiemodel voor onze samenleving, de 'quadruple helix'. Daarbij ondersteun ik vanuit het beleid niet alleen ondernemers en wetenschappers en zet hen aan tot samenwerking, maar ik geef ook burgers en middenveld een actieve rol. Excellent fundamenteel onderzoek blijft de basis voor nieuwe toepassingen en bedrijfs-O&O de beste garantie voor de competitiviteit van ondernemingen. Het sensibiliseren van de brede samenleving rond innovatief ondernemen, een transparante en toegankelijke wetenschapscommunicatie en methodieken om met burgers samen te werken krijgen in dit nieuwe innovatiemodel echter een groter gewicht en duidelijke plaats. Door brede groepen in de samenleving meer te betrekken bij innovatieve ondernemingen, bij baanbrekend wetenschappelijk onderzoek of technologische ontwikkelingen, kan men ondernemingsmodellen en onderzoekstrajecten verrijken en bijdragen tot een grotere maatschappelijke en economische impact.

Door technologie dichterbij de burger te brengen, wil ik meteen ook werken aan een beter begrip voor en een groter vertrouwen in het werk van wetenschappers en technologiemanagers. Dergelijk vertrouwen is essentieel voor de snelle verspreiding en de maatschappelijke aanvaarding van nieuwe toepassingen. Het sterkt het geloof in het menselijk kunnen en de hoop en het vertrouwen in de vooruitgang en draagt zo bij tot een hechte samenleving en duurzame wereld.'

Op de Vlaamse Regering van 14 januari 2022 werd het **beleidsplan Wetenschapscommunicatie 2022-2030** medegedeeld.

Het wetenschapscommunicatiebeleid wil op **vier strategische doelstellingen** inzetten:

- 1) Vlaanderen op de kaart zetten als topregio op het vlak van wetenschap, technologie en innovatie;
- 2) het brede publiek duidelijk, eenvoudig en genuanceerd informeren over de voortgang en de doorbraken in deze domeinen;
- 3) iedereen sensibiliseren voor het maatschappelijk, economisch en cultureel belang van wetenschappen en technologie en
- 4) jongeren stimuleren tot studie- en beroepskeuzes in deze STEM-richtingen (Science, Technology, Engineering and Mathematics).

Deze strategische doelstellingen worden op hun beurt vertaald in **vijf concrete beleidsdoelstellingen**:

- 1) het stimuleren van de instroom van jongeren in STEM-studierichtingen en beroepen in complementariteit met de STEM-agenda 2030;
- 2) het versterken van kennis van wetenschap en innovatie om zo extra maatschappelijk draagvlak te creëren;
- 3) het versterken van de uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen;
- 4) burgers actief laten participeren aan wetenschappelijk onderzoek en
- 5) intensievere afstemming tussen EWI - Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) - Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) op vlak van wetenschapscommunicatie.

Wetenschapscommunicatie betekent op een (inter)actieve manier over alle wetenschappelijke domeinen informeren en dialogeren via verschillende strategieën, aangepast aan specifieke doelgroepen. De belangrijkste doelgroepen van het beleidsplan zijn (schoolgaande) kinderen en jongeren, leerkrachten, studenten en het grote publiek.

Conform de Beleidsnota zal de focus gelegd worden op beleidsacties die het **maatschappelijke draagvlak voor wetenschap en innovatie versterken**, zoals de Dag van de Wetenschap, Wetenschapsfestivals, Citizen Science projecten, enz. Initiatieven rond cocreatie, waarbij kennisinstellingen, wetenschapscommunicatoren, bedrijven en burgers betrokken worden, zullen het quadruple helix model versterken.

Verschillende **(structurele) partners** zoals F.T.I vzw, de expertisecellen wetenschapscommunicatie, de Vlaamse Volkssterrenwachten, de Vlaamse Olympiades, EOS Wetenschap vzw, RVO-society vzw, SciMingo vzw, Journalismfund.eu/Fonds Pascal Decroos, Breinwijzer vzw, Natuur en Wetenschap vzw, Jeugd, Cultuur en Wetenschap vzw, Universiteit van Vlaanderen enz. leveren ook een belangrijke bijdrage aan de realisatie van het beleidsplan Wetenschapscommunicatie.

Met de grootste partners - F.T.I vzw (5,506 miljoen euro), de expertisecellen wetenschapscommunicatie (2,296 miljoen euro), de Vlaamse Volkssterrenwachten (1,152K euro), RVO-Society (839 K euro) en Eos Wetenschap vzw (340 K euro voor 2024 en 540 K euro voor 2025-2028) werden meerjarige convenanten afgesloten, waarin hun bijdrage aan beleidsdoelstellingen opgenomen werd. De **'kleinere' partners** worden gesubsidieerd op basis van jaarlijkse ministeriële besluiten.

De beleidsdoelstellingen zullen gerealiseerd worden door optimalisering van de werking van hogergenoemde structurele partners, alsook door verderzetting van recent ontwikkelde impactvolle initiatieven in 2023.

De organisatie van de Dag van de Wetenschap 2024 zal gecoördineerd worden door de Koepel van Attracties en Musea vzw.

Het maatschappelijk draagvlak voor wetenschap en technologische innovatie zal versterkt worden **op verschillende manieren**: door opvolging van de lopende Citizen Science projecten en door de verschillende wetenschaps- en technologiefestivals. Daarnaast zal in 2024 de wetenschapsjournalistiek in Vlaanderen verder gestimuleerd worden.

De impact van het wetenschapscommunicatiebeleid wordt jaarlijks gemeten door de **Wetenschapsbarometer**, het monitoringinstrument waarmee in 2018 een eerste nulmeting uitgevoerd werd.

47. Actieplan Artificiële Intelligentie en Cybersecurity: luik flankerende maatregelen

Projectverantwoordelijke	Verschaeren Simon - AI (0,2 VTE) Van Paesschen Paris - CS
Betrokken personeelsleden	Spyns Peter Dewallef Erwin
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland Reynaert Lies (AMAI)
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	Flankerende maatregelen AI: 2,4 miljoen euro Flankerende maatregelen CS: 605K euro
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De digitale technologieën ontwikkelen zich aan een snel tempo. Dat is zeker het geval met de technologiedomeinen artificiële intelligentie en cybersecurity. Vlaanderen heeft de ambitie om tot de digitale koplopers te behoren, ook in deze technologiedomeinen.

Daartoe heeft de Vlaamse Regering beslist om vanaf 2019 een recurrente budgettaire opstap te voorzien voor een **AI- en CS-impulsprogramma**.

Deze impulsprogramma's werden in 2018 door het Departement EWI voorbereid via een consultancy-opdracht en intens stakeholderoverleg.

De impulsprogramma's omvatten steeds **drie luiken**: (I) onderzoek, (II) implementatie bij het Vlaams bedrijfsleven en (III) flankerende maatregelen (sensibilisering, opleiding en juridische en ethische aspecten)

De flankerende maatregelen (luik 3 van het Vlaams actieplan AI en CS) worden mee vormgegeven vanuit het Departement EWI.

1. Beleidsplan Artificiële intelligentie

In uitvoering van het Vlaams Beleidsplan Artificiële Intelligentie (AI) hechtte de Vlaamse Regering op 19 juni 2020 haar goedkeuring aan het algemene opzet, de taakstellingen en uitrol van een **Vlaamse AI-Academie voor het aanbod van opleidingen AI vanuit het hoger onderwijs**.

Het omvat de oprichting en uitrol van een **Vlaamse overkoepelende Doctoraatschool AI** en een gezamenlijke aanpak tussen de Vlaamse instellingen hoger onderwijs van een **aanbod Permanente Vorming rond AI. De Vlaamse AI-Academie (VAIA) gaat ondertussen in 2024 haar vierde levensjaar in. Eind 2023 is beslist om tijdens 2023 de financiering van VAIA voor 2024 goed te keuren op de Vlaamse begroting van 2024. Hiermee stelde het probleem van overbrugging door begunstigden in de eerste maanden van het jaar niet. Daarbij is ook beslist dat VAIA een opstap zou krijgen van 10% (100.000 euro) om verhoogde kosten inzake personeel te kunnen dragen en de activiteiten lichtjes uit te breiden. Deze werkwijze zal blijvend worden gehanteerd waardoor het inhoudelijke werk rond VAIA in 2024 al in 2024 wordt afgerond.** Het Departement EWI volgt via de Stuurgroep van de Vlaamse AI-Academie de uitrol van het programma verder op.

Het programma voor burgerwetenschap AI dat de naam **AMAI** heeft gekregen is een programma waarin burgers te weten komen wat AI voor hen kan betekenen en waar zij de kans krijgen om vragen in te dienen. Dit leidt elk werkjaar tot de selectie van meerdere projecten in de thema's onderwijs, mobiliteit, werk en klimaat als thema. Het amai!-team heeft daarbij de opdracht

gekregen de projecten die zij selecteert ook inhoudelijk en praktisch op te volgen. In de komende jaren wordt er werk gemaakt van een betere connectie te maken tussen de activiteiten van amai! en het Vlaamse Onderzoeksprogramma AI, een aanbeveling uit de doorlichting van het Vlaams Onderzoeksprogramma AI dat is uitgevoerd in 2023.

- De **juridische en ethische aspecten** worden structureel bestudeerd en overlegd met de relevante stakeholders via het Kenniscentrum Data en Maatschappij (zie aparte fiche).

- Inzake **opleidingen** werden zowel inzake AI als CS structurele beleidsmaatregelen genomen.

In 2022 is er werk gemaakt van de opmaak van een communicatieopdracht om gezamenlijke PR-plannen te maken voor het Vlaamse Beleidsplan AI enerzijds en dat van Cybersecurity anderzijds. De uitvoering van deze opdracht kende een zeer sterke vertraging wat maakte dat er pas in 2024 kan worden afgeleverd (in plaats van Q2 2023). Inhoudelijk experts van respectievelijk AI en Cybersecurity volgen deze opdracht op. Wanneer deze opdracht de deliverables hebben afgeleverd die nodig zijn om over de programma's in een meer algemene manier te communiceren (zoals website, brochure, logo etc.) moet er een opleidingsmoment worden opgezet over het correct gebruik daarvan en zal er een strategische discussie plaatsvinden in de stuurgroepen van beide beleidsplannen over hoe we dit materiaal zullen gebruiken in de toekomst.

Doorheen 2023 wordt bekeken of er mogelijkheden zijn om bijkomende communicatie en/of opleidingsmogelijkheden te ondersteunen die passen binnen het Vlaamse Beleidsplan AI en/of Cybersecurity.

Alles tezamen wordt er zo'n 2.350.000 euro begroot voor het flankerend beleid in het Vlaamse Beleidsplan AI onder beheer van het Departement EWI.

2. Beleidsplan cybersecurity

Op 27 november 2020 hechtte de Vlaamse regering, in uitvoering van het Vlaamse Impulsprogramma rond Cybersecurity (CS), haar goedkeuring aan een programmaonderdeel voor flankerend beleid. In 2024 moet de Vlaamse Regering haar goedkeuring geven voor de tweede cyclus van het Vlaamse Beleidsplan Cybersecurity.

Dit flankerend beleid bevat enerzijds een onderdeel opleiding, en anderzijds een onderdeel outreach en brede communicatie.

- In dit kader van het **onderdeel opleiding** hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de algemene opzet, de taakstellingen en uitrol van de opleidingsdoelstellingen die in het beleidsplan worden gecapteerd..

De belangrijkste initiatieven uit het programma zijn de creatie van nieuw opleidingsmateriaal, de versnelling en verbetering van de distributie van bestaand opleidingsmateriaal, en de creatie van basis cursussen die als referentieopleiding voor een grote, brede doelgroep uit het hoger onderwijs gebruikt kunnen worden. Tot slot wordt er geïnvesteerd in de opleiding van experts.

- In het kader van **onderdeel outreach en brede communicatie** hechtte de Vlaamse Regering ook haar goedkeuring aan de algemene opzet, de taakstellingen en uitrol van **de outreach en communicatiedoelstellingen zoals gecapteerd in het Beleidsplan**. Doel van het programma is het verspreiden van kennis rond cybersecurity op basis van een sterke technisch-wetenschappelijke bagage, met inbegrip van inzicht in relevante innovaties in Vlaanderen en ver daarbuiten en op een laagdrempelige, breed toegankelijke wijze.

Beleidsacties 2024

- Opvolging van de resultaten en initiatieven van beide programma's, in nauwe samenwerking met de coördinatoren (KUL).
- Evaluatie en faciliteren van de uitwerking van de oproepen.
- Opvolging van de trends, verschuivingen en beleidsinitiatieven op Belgisch, Europees en Internationaal niveau.
- Verdere vertegenwoordiging en opvolging binnen de verschillende werkgroepen en overleggroepen die zijn opgericht in het kader van het Vlaams Beleidsplan CS en AI.
- De correcte implementatie van de doelstellingen van de tweede cyclus.

VI. OVERKOEPELENDE DOELSTELLINGEN

Een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers

48. Open Data beleid: hergebruik van overheidsinformatie

Projectverantwoordelijke	Van Grootel Geert
Betrokken personeelsleden	Dumolyn Bart De Bal IIs
Contactperso(o)n(en) kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

Zowel het **Vlaams regeerakkoord** als de **Beleidsnota** als de beleidsverklaring van de **nieuwe Commissie Von der Leyen** beklemtonen het belang van 'open data' in het algemeen als van 'open overheidsdata' in het bijzonder.

A. Het belang van 'open overheidsdata' binnen de EU

In de lidstaten van de EU verzamelt, produceert, vermenigvuldigt en verspreidt de publieke sector een breed scala aan informatie over de **talrijke beleidsgebieden**, zoals sociale, politieke, economische, juridische, geografische en milieu-informatie, meteorologische informatie, informatie over seismische activiteit, toeristische informatie, informatie over bedrijven, octrooi-informatie en onderwijsinformatie.

Documenten die zijn voortgebracht door openbare lichamen van de uitvoerende, wetgevende of rechterlijke macht vormen een **enorme, diverse en waardevolle hoeveelheid bronnen** die de samenleving ten goede kunnen komen.

Door die informatie, waartoe ook dynamische gegevens behoren, in een gangbaar elektronisch formaat aan te bieden, kunnen burgers en rechtspersonen **nieuwe manieren vinden** om de informatie te gebruiken, en nieuwe innovatieve producten en diensten ontwikkelen.

Overheidsinformatie vormt een buitengewone bron van gegevens die kan bijdragen tot het **beteren van de Europese interne markt en het ontwikkelen van nieuwe toepassingen** voor consumenten en rechtspersonen. Intelligent gebruik van gegevens, onder meer door de verwerking ervan via toepassingen voor kunstmatige intelligentie, kan een transformerend effect op alle sectoren van de economie hebben.

A. Omzetting vernieuwde PSI-richtlijn van 20 juni 2019 naar Belgisch recht tegen 17 juli 2021

1. Algemeen

Op 26 juni 2019 is de **Public Sector Information (PSI) -richtlijn (EU) 2019/1024** van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 inzake open data en het hergebruik van overheidsinformatie in het Europese Publicatieblad gepubliceerd.

De herziene PSI-richtlijn is **ondertussen medio 2021** tijdig in Vlaamse regelgeving worden omgezet.

De **belangrijkste inhoudelijke wijzigingen** ten opzichte van de PSI-richtlijn van 2013 zijn de volgende:

- *Uitbreiding toepassingsgebied met overheidsondernemingen (art. 1)*
Betreft bepaalde datasets van overheidsondernemingen in de nuts- en transportsector, zij volgen een aangepast regime.
- *Nieuwe definities (art. 2)*
Bv. overheidsondernemingen, dynamische gegevens, onderzoeksgegevens, hoogwaardige datasets, ...
- *Dynamische gegevens en API's (art. 5)*
Verplichting om dynamische gegevens beschikbaar te maken via API, de richtlijn voorziet weliswaar in een uitzondering.
- *Vergoedingen (art. 6)*
Vergoedingen zijn/ blijven in regel beperkt tot marginale kosten voor vermenigvuldiging, verstrekking en verspreiding; onderzoeksgegevens en hoogwaardige datasets dienen kosteloos ter beschikking te zijn.
- *Uitbreiding van het toepassingsgebied met onderzoeksgegevens (art. 10)*
Ook onderzoeksgegevens, gefinancierd met publieke middelen, worden onder het toepassingsgebied van de richtlijn gebracht.
- *Hoogwaardige datasets (art. 13 en 14)*
Hergebruik van hoogwaardige datasets is kosteloos (ook hier voorziet de richtlijn in een aantal uitzonderingen) en kan via een API. In bijlage 1 bij de richtlijn zijn enkel de thematische categorieën opgenomen ("geospatiale data, aardobservatie en milieu, meteorologische data, statistiek, bedrijven en eigendom van bedrijven, mobiliteit"). Een lijst met concrete hoogwaardige datasets zal door de Europese Commissie worden vastgesteld (voorzien in de loop van 2021).

2. Specifiek voor onderzoek-data

Het volume onderzoeksgegevens groeit exponentieel en biedt ook **potentieel voor hergebruik buiten de wetenschappelijke gemeenschap**.

Om de groeiende maatschappelijke uitdagingen op een efficiënte en holistische manier aan te pakken, is toegang tot data uit verschillende bronnen, sectoren en disciplines voor blending en hergebruik cruciaal en dringend geworden.

Onderzoeksgegevens omvatten statistieken, resultaten van experimenten, metingen, observaties op basis van terreinwerk, enquêteresultaten, opnames van interviews en beelden.

Ook metadata, specificaties en andere digitale objecten horen daarbij. Onderzoeksgegevens verschillen van wetenschappelijke artikelen, waarin verslag wordt uitgebracht en commentaar wordt geleverd over resultaten van wetenschappelijk onderzoek.

Reeds vele jaren geleden werden beleidsinitiatieven genomen met betrekking tot de open beschikbaarheid en herbruikbaarheid van **gegevens van met overheidsmiddelen gefinancierd wetenschappelijk onderzoek**.

Onder "**open access**" wordt de praktijk verstaan van het kosteloos bieden van online toegang tot onderzoeksresultaten voor de eindgebruiker, zonder beperkingen op gebruik en hergebruik buiten de mogelijkheid om erkenning van het auteurschap te verlangen.

Open access-beleid heeft met name tot doel onderzoekers en het grote publiek zo vroeg mogelijk in het verspreidingsproces toegang te verschaffen tot onderzoeksgegevens en het gebruik en hergebruik daarvan te vergemakkelijken.

Open access draagt bij tot een betere kwaliteit, tot het beperken van de behoefte aan duplicatie van onderzoek, tot snellere wetenschappelijke vooruitgang en tot de strijd tegen wetenschappelijk bedrog, en komt in het algemeen de economische groei en innovatie te goede.

Behalve op het gebied van open access worden er lofwaardige inspanningen geleverd om van planning van gegevensbeheer een wetenschappelijke standaardpraktijk te maken en de verspreiding te steunen van onderzoeksgegevens die **vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar zijn (de FAIR-beginselen)**.

In het licht van de hierboven geschetste redenen **stelt de richtlijn dat het passend is de lidstaten te verplichten een open access-beleid te ontwikkelen** voor met overheidsmiddelen gefinancierde onderzoeksgegevens en ervoor te zorgen dat dit wordt toegepast door alle onderzoeksinstituten en organisaties die onderzoek financieren.

Onderzoeksinstituten en organisaties die onderzoek financieren, zouden ook als openbare lichamen of overheidsondernemingen kunnen worden georganiseerd. Deze richtlijn geldt voor die hybride organisaties alleen in hun hoedanigheid van onderzoeksinstituten en voor hun onderzoeksgegevens.

Een open access-beleid voorziet traditioneel in **verschillende uitzonderingen** op de open beschikbaarheid van wetenschappelijke resultaten. In de aanbeveling van de Commissie van 25 april 2018 betreffende de toegang tot en de bewaring van wetenschappelijke informatie worden onder meer de relevante aspecten van een open access-beleid beschreven.

Bovendien moeten de **voorwaarden voor hergebruik** van bepaalde onderzoeksgegevens worden verbeterd. Om die reden moet een aantal verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn worden uitgebreid tot wetenschappelijke onderzoeksgegevens die het resultaat zijn van met overheidsmiddelen gefinancierd onderzoek, al dan niet medegefinancierd door entiteiten uit de particuliere sector.

In het kader van nationaal open access-beleid moeten met overheidsmiddelen gefinancierde onderzoeksgegevens **als standaardoptie openbaar toegankelijk worden gemaakt**.

Volgens het **beginsel "zo open als mogelijk, zo gesloten als nodig" ("as open as possible, as closed as necessary")** moet in dit verband echter terdege rekening worden gehouden met aspecten inzake de persoonlijke levenssfeer, bescherming van persoonsgegevens, vertrouwelijkheid, nationale veiligheid, rechtmatige handelsbelangen, zoals bedrijfsgeheimen, en intellectuele-eigendomsrechten van derden.

Bovendien dient deze richtlijn niet van toepassing te zijn op onderzoeksgegevens die niet toegankelijk zijn op grond van nationale veiligheid, landsverdediging of openbare veiligheid.

Om administratieve lasten te vermijden, mogen verplichtingen uit hoofde van deze richtlijn alleen gelden voor onderzoeksgegevens die reeds door onderzoekers, onderzoeksinstituten of organisaties die onderzoek financieren via een institutionele of thematische databank openbaar werden gemaakt en mogen zij geen extra kosten meebrengen voor het opvragen van de datasets

noch aanvullende gegevensconservering verlangen.

De lidstaten mogen de toepassing van deze richtlijn uitbreiden tot onderzoeksgegevens die openbaar worden gemaakt via andere data-infrastructuren dan databanken, door middel van openaccesspublicaties of als bijlage bij een artikel, datapaper of paper in een datajournal. Andere documenten dan onderzoeksgegevens moeten vrijgesteld blijven van de toepassing van deze richtlijn.

De wijze waarin **binnen Vlaanderen** opvolging gegeven wordt aan deze beleidsopdrachten m.b.t. open onderzoeksdatum, wordt weergegeven in de **JOP-fiches m.b.t. FRIS en Open Science** in die betekenis dat in FRIS metadata gecapteerd wordt van datasets gecreëerd in onderzoeksprojecten die gefinancierd werden door publieke middelen. Deze metadata wordt via een webportaal en API's beschikbaar gemaakt voor hergebruik.

Op deze manier wordt eveneens gewerkt aan de **FAIR-principes**: het vindbaar en toegankelijk maken van datasets voor onderzoek dat in Vlaanderen uitgevoerd wordt aan de Vlaamse onderzoeksinstellingen, wordt maximaal gerealiseerd via FRIS.

Onderzoeksgegevens van onderzoeksinstellingen en onderwijsinrichtingen vallen onder het **actiedomein van de Flemish Open Science Board (FOSB)**. Ook voor deze categorie is er een concrete nood aan correcte informatie rond de gevolgen van de omzetting van de EU-richtlijn 2019/1024.

49. Open Science-beleid: Open Access, Open Data en de European Open Science Cloud

Projectverantwoordelijke	tbc
Betrokken personeelsleden	De Bal IIs Dengis Pascale Olivier De Bolster
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	Ca. 5 miljoen €
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De Beleidsnota stelt m.b.t. **Open Science** het volgende:

*'We spelen in op de evolutie naar Open Science, die ook in Europees verband hoog op de agenda staat. Onze kennisinstellingen krijgen de verantwoordelijkheid om hierrond een beleid te voeren. Om dit Open Science beleid in Vlaanderen vorm te geven zullen we de **FOSB** (Flemish Open Science Board) oprichten. Er zal naar interoperabiliteit gestreefd worden om zodoende een toegangspoort naar de EOSC (Europese Open Science Cloud) te bekomen. De implementatie van het Open Science beleid gebeurt in nauw overleg met alle betrokken actoren en stakeholders, en met voldoende aandacht voor het carrièrematig waarderen en valoriseren van een Open Science mentaliteit, bijvoorbeeld via altmetrics.'*

In uitvoering van deze beleidsintenties keurde de Vlaamse Regering op 21 december 2019 de nota Open Science beleid goed.

Op 21 februari 2020 vond de **startvergadering van de FOSB** plaats. Het Departement EWI zit de FOSB voor en neemt het secretariaat waar. Er werd beslist tot de aanwerving van twee voltijdse equivalenten binnen het FWO, die de Coordination Hub vorm moeten geven. Deze Coördinatie Hub stuurt de andere Hubs aan en coördineert de activiteiten.

Teneinde de FOSB bij te staan in haar mandaat van adviesinstantie aan de Minister, werd op de kick-off vergadering tevens beslist tot de oprichting van een aantal **technische werkgroepen**.

De werkgroep "FOSB-werkgroep RDM en Open Science", de werkgroep "FOSB Werkgroep Architectuur" en de FOSB-werkgroep "Metadata & Standaardisatie" leverden eind 2020 werkstukken af in functie van de "roadmap open science".

In 2021 werd de structuur van de FOSB/het FRDN (Flemish Research Data Network) verder uitgebouwd en geoptimaliseerd, en wordt een planmatig traject voorbereid met duidelijke prioritering en taakstelling, teneinde het Vlaams Open Science Beleid verder uit te bouwen, in nauwe samenwerking met alle betrokken actoren.

Op Europees niveau werd begin 2021 overgegaan tot de oprichting van de **European Open Science Cloud Association**, een vzw naar Belgisch model die in een co-programming overeenkomst met de Europese Commissie de uitbouw van de EOSC-vorm zal geven.

Het Department EWI levert de Belgische delegate voor de EOSC Steering Board, de opvolger van de EOSC Governance Board (organigram tijdens de oprichtingsfase).

Alle Vlaamse universiteiten zijn effectief lid van de EOSC Association, FWO is waarnemend lid.

Als zogenaamde “mandated organisation” (effectief lid van een deelnemend land dat de coördinatie tussen leden van een bepaald land opneemt) is BELNET aangeduid.

De nodige coördinatie voor de Vlaamse deelnemers wordt **via de FOSB en de CIS-CFS groep “Open Science”** georganiseerd.

Met de Europese inzichten zal rekening worden gehouden bij de verdere uitbouw van het Vlaams Open Science-beleid, teneinde maximale compatibiliteit met de EOSC te garanderen.

Eind 2021 werd krachtens een mededeling aan de Vlaamse Regering (VR 2021 1712 MED.0453/1) het Architectuurplan en een update van het KPI-plan gecommuniceerd. Zes miljoen euro werd geïnvesteerd in de broodnodige decentrale infrastructuur.

Begin 2022 hebben de onderzoeksinstituten een zogenaamd “**bestedingsplan**” opgeleverd. Op basis hiervan werden de middelen aan de instellingen toegekend, om hen de mogelijkheid te geven de nodige infrastructuur te kunnen opstarten of verder uit te bouwen. De onderzoeksinstituten dienden hierover in 2023 te rapporteren. Na controle van de rapporteringen worden de openstaande saldi in betaling gesteld.

In 2024 zal het Vlaams Open Science beleid geëvalueerd worden. De voorbereidingen hierrond werden al getroffen in de loop van 2023. De evaluatie zal plaatsvinden in de eerste helft van 2024. Op basis van de aanbevelingen uit de evaluatie zal EWI (samen met de FOSB) ernaar streven om idealiter in 2025 met een nieuw goedgekeurd beleidsplan van start te kunnen gaan.

Tevens werd door de FOSB een nieuw beleidsplan “FOSB” opgeleverd. De werkgroep “Metadata en Standaardisatie”, die haar taak heeft volbracht, werd op non-actief gezet. Nieuwe projectgroepen werden opgestart onder de WG RDM & OS, en de WG Architectuur, onder meer rond match mating voor bestaande architectuur oplossingen en Research Assessment.

Beleidsacties 2024:

1. Meten van de OS KPI's (Q2)n waarbij verdere automatisering via FRIS het doel is
2. Continuering van de middelen voor data stewards en ICT-personeel (recurrent budget 2024);
3. Controle van rapporten en KPI's voor het werkingsjaar 2023 (middelen voor datastewards en ICT-personeel);
4. Verdere afstemming van het Vlaams Open Science beleid op de Europese en internationale ontwikkelingen.
5. Opvolging van de evaluatie van de FOSB en het Vlaams Open Science beleid in 2024.

Vorbereiding nieuw beleidsplan voor 2025-2029

50. Flanders Research Information Space (FRIS): architectuur

Projectverantwoordelijke	De Bal IIs (1,3 VTE)
Betrokken personeelsleden	Akyel Namik (0,0,5VTE) Dengis Pascale (1,3 VTE) Arno Van Velsen (0,1 VTE) Hilde Roden (0,1 VTE)
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EEB2JA-WT
Budget	1,5 miljoen euro
VTE	2,6 VTE

Omschrijving actie

Het FRIS-programma (Flanders Research Information Space) wil **alle informatie over (gedeeltelijk) publiek gefinancierd onderzoek** in een virtuele ruimte samenbrengen en ontsluiten voor eenieder die geïnteresseerd is in onderzoek. Dit gebeurt door informatie rechtstreeks te laten doorstromen uit de systemen van de wetenschappelijke instellingen met de garantie dat de informatie kwaliteitsvol, actueel en up-to-date is.

De afgelopen jaren werden verdere stappen genomen om via FRIS:

1. innovatie te bevorderen door kennis in Vlaanderen te valoriseren, door de visibiliteit van en samenwerking tussen onderzoekers te bevorderen en door toepassingen te (laten) ontwikkelen op onze data;
2. zicht te krijgen op de resultaten van het onderzoek dat de overheid financiert, trends te ontdekken, impactanalyses uit te voeren;
3. verder administratief te vereenvoudigen door het platform in te zetten voor eenvoudige rapportering volgens het principe van de eenmalige bevraging, i.c. van FRIS de centrale rapporteringstool over onderzoek in Vlaanderen te maken, vb. BOF/IOF-rapportering.

Heel concreet werd de aanlevering aan FRIS door de verschillende innovatie-actoren in Vlaanderen verankerd in het W&I-decreet (en laatst gewijzigd en goedgekeurd door het Vlaams Parlement op 23 maart 2022), de BOF- en IOF-en-interfaceactiviteiten besluiten en de hernieuwde convenanten.

De uitrol van het FRIS-programma loopt in fasen en bestrijkt meerdere jaren. In grote lijnen onderscheiden we volgende elementen:

1. De FRIS-architectuur uitbouwen tot dé kruispuntbank voor alle publieke onderzoek in Vlaanderen;
2. Opvolging van de FRIS-bepalingen uit het BOF- en IOF-en-interfaceactiviteitenbesluit en de convenanten;
3. Afsluiten en opvolgen van de strategische partnerschappen met de onderzoeksfinanciers zoals FWO en VLAIO ;
4. Uitbreiding van de inhoud (naar alle publieke kennisinstellingen, en naar alle relevante onderzoeks-informatie-objecten) met behoud van hoge kwaliteitsgarantie (zie fiche: Verbreden, verdiepen, vermarkten);
5. FRIS uitbouwen tot de centrale rapporteringstool over onderzoek in Vlaanderen;
6. FRIS uitbouwen als spil van een Vlaams Open Science beleid dat spoort met EOSC;
7. FRIS vermarkten binnen Vlaanderen en positioneren in een internationale context.

Architectuur: uitbouw van de volgende versie van het FRIS- platform als een ware kruispunt databank

Het FRIS-platform is opgezet als een ware dienstenarchitectuur waarbij informatie rechtstreeks op geautomatiseerde wijze uit de systemen van kennisinstellingen doorstroomt en ook opnieuw aan andere systemen kan worden aangeboden via technische interfaces om snel, direct en gemakkelijk gegevens op te vragen en te integreren in applicaties.

De architectuur van het FRIS-platform werd hiervoor grondig herzien.

De **IT-ontwikkeling van de nieuwe versie van het platform** werd opgestart in 2020, liep door in daaropvolgende jaren, en zal ook in 2024 verder gezet worden. Technologie wijzigt snel en FRIS groeit gestaag in hoeveelheid data. Dit betekent dat we verder moeten werken aan de achterliggende systemen om tot een duurzaam, stabiel en performant systeem te komen dat eveneens flexibel is. De vereiste aanpassingen vragen heel wat tijd en middelen en medewerking van ontwikkelaars, analisten, architecten en aanleverende kennisinstellingen

In 2023 werd eveneens gestart met het ontwikkelen van een nieuwe admin-user interface. Hier zal ook in 2024 verdere focus op gelegd worden opdat de nieuwe invoermodule zo intuïtief en gebruiksvriendelijk mogelijk is. Er zal in eerste fase gewerkt worden met een basisproduct dat nadien verder uitgebreid wordt.

Daarnaast zal er ook verder gewerkt worden aan de webservices die de nodige informatie moeten voorzien voor de data-captatie door FWO. In 2024 zal de onderzoeksrapportering van een FWO-onderzoeker gedeeltelijk automatisch ingevuld worden door data die in FRIS zit. De informatie die FWO bij FRIS komt halen moet ontdubbeld worden en dit vraagt de nodige business beslissingen en IT-ontwikkelingen.

Beheer, onderhoud en ondersteuning architectuur

Een omvangrijk technisch werkpakket rond het beheer/onderhoud van de verschillende FRIS-applicaties moet worden opgenomen: FRIS-platform, FRIS-portaal, datavalidatietooling, Data Governance Center, BI-tooling. Ook moet er ondersteuning worden geboden aan partijen voor de exploitatie van het FRIS-platform.

Informatie capteren, doorgeven en teruggeven

FRIS capteert informatie over (gedeeltelijk) publiek gefinancierd onderzoek van meer dan een 80-tal onderzoeksinstellingen in Vlaanderen. Als bijzonder rijke bron wil FRIS die informatie zoveel mogelijk open aanbieden. Dit kan via webservices of via het FRIS-portaal.

Golden record

In 2023 werd er werk gemaakt van het ontdubbelen van informatie over publicaties wat we een "golden record" noemen. Dit betekent dat informatie die door verschillende dataleveranciers wordt aangeleverd, dezelfde of overlappende informatie bevat, deze als 1 geheel getoond zal worden op het FRIS-portaal op basis van unieke identifiers. In de databank zal de informatie eveneens per dataleverancier blijven bestaan opdat rapportering correct kan blijven verlopen. In 2024 zal verder gewerkt worden aan de golden records van andere objecten zoals projecten, infrastructuur en datasets.

Webservices

Via de FRIS-webservices kunnen andere systemen informatie ophalen. Met die informatie kan dan verder gewerkt worden: in eigen applicaties, in analyses, als basis om de informatie te verrijken en vervolgens terug te sturen naar FRIS. Met het optimaliseren van de FRIS-webservices willen we zo veel mogelijk informatie (open data) open stellen zodat stakeholders eveneens kunnen genieten van de rijkdom aan informatie in FRIS. In navolging van de ontwikkeling van de golden records voor het FRIS-portaal, zal er ook gezorgd worden dat de “golden records” ook via de webservices bevestigd kunnen worden.

Integraties: informatie doorgeven

In het kader van het Open Science initiatief dat in 2019 opgestart werd, is bepaald dat FRIS zal fungeren als hub om informatie over datasets door te sturen naar EOSC (European Open Science Cloud). In 2023 heeft FRIS een integratie gebouwd met OpenAire om ervoor te zorgen dat minstens de informatie over datasets doorstroomt. In 2024 zal verder gekeken worden naar welke informatie nog kan doorgestuurd worden en op welke manier.

Portaal

Het opnemen van bijkomende informatie in het FRIS-platform betekent eveneens aanpassingen aan het huidige FRIS-portaal opdat die extra info gevisualiseerd kan worden. Het is immers de bedoeling om de positie van FRIS als kruispuntbank voor onderzoek in Vlaanderen te versterken en ook informatie over onderzoeksinfrastructuur, octrooien en datasets aan te bieden aan de verschillende doelgroepen.

Met de blik op de toekomst gericht en de continue verbetering van de FRIS-architectuur van het platform, dient ook de architectuur van het portaal mee te volgen in die groeibeweging. Aan de hand van een grondige gebruikersbevraging, waar de look en feel vastgelegd werd op basis van de behoeften die uit de gebruikersbevraging kwamen, zal via een overheidsopdracht in 2024 op zoek gegaan worden naar een (nieuwe) dienstenleverancier voor de ontwikkeling van de volgende versie van het FRIS-portaal.

BI-tooling

De offline-versie van de tool die bij FRIS werd gebruikt voor data-analyse, wordt niet langer door de leverancier ondersteund. In 2022 werd volledig overgeschakeld naar de cloud-versie van deze tool. In 2024 zal de tool verder uitgebreid worden met de nieuwe informatie objecten en de “golden records” om een volledige rapportering te kunnen garanderen.

51. FRIS: juridisch kader

Projectverantwoordelijke	De Bal IIs
Betrokken personeelsleden	Dengis Pascale Maison Kris
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

De overheid wil in FRIS informatie ontsluiten over ál het publiek gefinancierd onderzoek in Vlaanderen. Hiermee wil ze volgende doelen bereiken: bevordering van innovatie door valorisatie van kennis in Vlaanderen, effectievere en efficiënte beleidsvoering door goede beleidsmonitoring, administratieve vereenvoudiging door FRIS in te zetten als dé hub voor onderzoeksinformatie in Vlaanderen en transparantie naar de burger.

Op dit ogenblik zijn er **meer dan 20 innovatieactoren** die recurrent aan FRIS aanleveren. Hiermee is een groot deel van het publiek gefinancierd onderzoek in Vlaanderen afgedekt, doch we streven naar een verdere vervolledigen van het veld van actoren en naar het verdiepen van de soort informatie die via FRIS wordt uitgewisseld. Met het oog daarop is de aanlevering aan FRIS verankerd in het W&I-decreet, het BOF- en IOF-en-interfaceactiviteitenbesluit, de FWO-samenwerkingsovereenkomst, het ECOOM-convenant, en convenanten met verschillende onderzoeksinstellingen. Deze bepalingen slaan op bijkomende vragen naar informatie zoals financiële rapportering, octrooien, infrastructuur, datasets en open access informatie.

Om de voortgang te kunnen monitoren is met deze partners afgesproken dat zij bij aanvang van hun (verdere) integratietraject een plan van aanpak zullen opstellen die de aanpak, mijlpalen, en de activiteiten opsomt. De validatie van dit plan, de opvolging van de uitwerking ervan en het maken van afspraken over alle details van de juridische bepalingen vormen het voorwerp van deze fiche.

A. BOF en IOF rapportering

In de besluiten van BOF en IOF-en-interfaceactiviteiten (goedgekeurd in 2019) werden bepalingen opgenomen voor de aanlevering van bijkomende informatie in FRIS en voor de financiële rapportering van de BOF- en IOF-middelen. Beide kanalen genoten in 2019 van aanzienlijke structurele budgetverhogingen (+ 35 miljoen euro voor BOF en + 20 miljoen euro voor IOF), vandaar de vraag naar verhoogde transparantie in het licht van impactmeting. EWI werkte hiervoor in fases en in nauw overleg met de universiteiten gedetailleerde acceptatiecriteria uit. In 2023 werden alle deadlines gehaald en de vereiste informatieobjecten aangeleverd waardoor een eerste monitoring over de BOF- en IOF-middelen via FRIS kon gebeuren. In 2024 zal deze monitoring via FRIS verder gezet worden, zullen enkele aanpassingen worden doorgevoerd in lijn met de in 2023 vernieuwde BOF- en IOF-besluiten en zal onderzocht worden hoe een verdere automatisering voor nog meer efficiëntie kan zorgen.

De operationalisering van de rapporteringsfiches wordt beschreven in de fiche over beleidsrapportering vanuit FRIS.

B. ECOOM convenant

In het nieuwe ECOOM-convenant (2024-2028) werden bepalingen opgenomen voor de aanlevering van informatie aan FRIS maar ook om een aantal procesmatige taken op te nemen. Ook in het ECOOM-jaarplan zijn zo een aantal zaken opgenomen in partnerschap met FRIS zoals bijvoorbeeld het geautomatiseerd aanleveren van octrooi-informatie. De Vlaamse discipline codes werden in 2022 en 2023 herzien met herstructureringen en aanvullingen van ontbrekende discipline codelijst. In 2024 zal de volledige transfer en concordantie worden uitgevoerd door de stakeholders.

Ook zal er gekeken worden hoe er samengewerkt kan worden in kader van de organisatiedatabank die ECOOM Antwerpen ontwikkeld heeft en verder uitbouwt. Deze organisatiedatabank capteert onderzoeksorganisaties, gebaseerd op de internationale Research Organization Registry (ROR), en vult die aan met (lokale) organisaties en met een uitgebreide set van metadata.

Ook de herziening van het financieringscodemodel wordt verder gezet in 2024.

C. FWO samenwerkingsovereenkomst

Met FWO is een strategisch partnerschap opgezet zodat zij een volwaardige partner zijn in de uitwisseling van onderzoeksinformatie met FRIS. Zij fungeren als authentieke bron van de projecten en mandaten die zij financieren en zorgen op die manier mee voor de garantie van kwaliteit van de FRIS-informatie. Het positioneren van een financieringsagentschap als authentieke bron van informatie vroeg een grondige wijziging van de FRIS-architectuur en het ecosysteem van uitwisseling van informatie in Vlaanderen.

FWO startte in 2021 met het rechtstreeks aanleveren van informatie aan FRIS. In 2023 werd ingezet op het bouwen van de zogenaamde golden records en webservice waarlangs FWO informatie kan ophalen. In 2024 wordt het onderzoeksrapport van de FWO-onderzoeker gedeeltelijk automatisch ingevuld met data vanuit FRIS. In 2024 zullen verdere business afspraken gemaakt worden met de stakeholders om ook andere research output automatisch te laten doorstromen naar de FWO-rapporteringstool.

Het Departement EWI voert hogervermelde beleidsacties steeds uit in nauwe dialoog met de betrokkenen en met de grootste zorg om de administratieve belasting zo gering als mogelijk te houden.

52. FRIS: beleidsrapporteringen

Projectverantwoordelijke	Dengis Pascale
Betrokken personeelsleden	Akyel Namik De Bal IIs
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

Het Departement EWI wil de informatie uit het nieuwe FRIS-platform gebruiken als dé primaire en betrouwbare bron voor het monitoren van het beleid.

Zo moet de informatie in FRIS ons bijvoorbeeld kunnen toelaten om zicht te krijgen op de resultaten van het onderzoek dat de Vlaamse overheid financiert, om trends te ontdekken en impactanalyses uit te kunnen voeren. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de informatie zo kwaliteitsvol mogelijk is (volledig, juist en actueel).

In 2022 en 2023 lag de primaire focus enerzijds op het verder operationaliseren van de financiële rapportering over de Vlaamse beleidsinstrumenten (BOF en IOF in het bijzonder) op basis van FRIS-gegevens. In 2023 werden de eerste officiële en definitieve rapporten op basis van de FRIS-data opgeleverd. In 2024 worden ze waar nodig nog aangepast conform de wijzigingen in de nieuwe BOF- en IOF-besluiten.

Op basis van de technische fiches die eind 2021 werden opgemaakt over hoe de KPI's in FRIS gemeten zullen worden, worden sinds 2022 jaarlijks metingen uitgevoerd in april en in mei o.b.v. de info in FRIS.

Daarnaast zullen de reguliere rapporteringstaken van FRIS worden verder gezet zoals het genereren van cijfergegevens en overzichtsinformatie voor communicatie vanuit EWI naar het brede publiek en het uitvoeren van meer gedetailleerde analyses die van nut zijn voor beleidsvoorbereidend, -opvolgend of -evaluerend werk.

Tegelijk wordt de kwaliteit van de inhoud van FRIS blijvend gemonitord. Zo zal er periodiek een volledigheidanalyse worden uitgevoerd en is er een continu samenwerkingstraject met de dataleveranciers rond verdere kwaliteitsverbetering.

In samenwerking met ECOOM Hasselt wordt verder gewerkt aan gemeenschappelijke definities en classificaties en het uniform gebruiken ervan waardoor er op meer uniforme wijze vanuit FRIS kan worden gerapporteerd. In 2023 werden de Vlaamse onderzoeksdisciplines herzien. De aanpassingen dienen in 2024 geïmplementeerd te worden door de stakeholders. De financieringscodelijst zal in 2024 verder opgeschoond, verduidelijkt en beter ready-to-use gemaakt en geïmplementeerd worden.

53. FRIS: verbreden, verdiepen en vermarkten

Projectverantwoordelijke	De Bal IIs
Betrokken personeelsleden	Akyel Namik Dengis Pascale
Contactpersonen kabinet	Lauwers Karl De Hondt Paul
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

FRIS wil in de toekomst de centrale rapporteringstool en een ware kruispuntbank voor alle publiek gefinancierd onderzoek worden. En deze beweging is ingezet. Meer en meer worden onze data opgevraagd om tendensen te zien, analyses te maken, al dan niet thematische rapporteringen op te leveren. Om die reden willen we FRIS op termijn nog verder uitbouwen zowel in de breedte met meer dataleveranciers, als in de diepte met meer informatie.

A. Verbreding

SOC's

In de convenanten met de Strategische Onderzoekscentra (imec, VITO, VIB, Flanders Make) werd de aanlevering aan FRIS opgenomen in het kader van de open-data doelstelling van de Vlaamse overheid. In dialoog met de SOC's zullen de inspanningen worden verder gezet voor de verdere integratie van de strategische onderzoekscentra in FRIS. VITO, VIB en imec hebben bovendien uitvoerige bepalingen in hun convenant qua rapportering aan FRIS. Met Flanders Make zal eveneens samen gewerkt worden opdat data kunnen aangeleverd worden en ze daarbij eventueel gebruik kunnen maken van de hub-functionaliteit van het FRIS-platform.

VIB rolde in 2023 een integratieplan uit waardoor onderzoeksinformatie nu automatisch doorstroomt. In 2024 zal verder gewerkt worden naar uitbreiding van de objecten en de kwaliteit van de data.

imec startte in 2023 eveneens een integratieproject op dat verder gezet wordt in 2024. Flanders Make start in 2024 met de ontwikkeling van een eigen CRIS-systeem van waaruit aan FRIS zal worden aangeleverd.

In 2023 werd met alle SOC's afgestemd aan welke minimale kwaliteitseisen de aangeleverde data dient te voldoen. In 2024 zullen die minimale kwaliteitseisen technisch geïmplementeerd worden.

Hogescholen

De VLHORA kreeg in 2019 middelen toegewezen vanuit VLAIO voor de uitbouw van een Digitaal Open Science Platform (DOSP). Eén luik van het DOSP-project heeft betrekking op het verzamelen van onderzoeksinformatie en de aanlevering ervan aan FRIS. In 2022 werd het DOSP-platform opgeleverd en werden uitvoerige testen uitgevoerd voor alle hogescholen (m.u.v. Luca School of Arts). In 2023 werd dit verder gezet en in 2024 zullen de laatste hogescholen instappen en data aan FRIS via DOSP aanleveren.

Authentieke bronnen

In 2023 werden de processen en het gebruik van de ORBi-tijdschriftenlijst geoptimaliseerd opdat deze als referentielijst kan gebruikt worden i.k.v. FWO-onderzoeksrapportering.

FRIS zal verder onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om meerdere authentieke bronnen te integreren en zodoende de kwaliteit van de data omhoog te halen én tegelijkertijd een service aan te leveren aan de dataleveranciers. Zo zal geanalyseerd worden welke opportuniteiten er zijn bij een integratie met de projectendatabank van VLAIO, de CORDIS-databank (van de Europese Commissie) en de recent opgerichte organisatiedatabank van ECOOM.

Verder volgen we de bestaande leveranciers en hun afspraken op in de bestaande kanalen en overlegfora (VWI overleg, PUC, FRIS Werkgoep, FRISTO's, Vlhora,...). Bijzondere aandacht daar verdient het monitoren van de data-kwaliteit van de huidige leveranciers, zowel de universiteiten, als de Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen, de Strategische Onderzoekscentra en andere onderzoeksinstellingen die data aanleveren aan FRIS.

B. Verdieping

In alle juridische bepalingen over FRIS werden de krijtlijnen uitgeschreven om ook informatie over wetenschappelijke apparatuur, octrooien en datasets in FRIS te ontsluiten. Informatie ontsluiten over octrooien en apparatuur is een nood die geregeld naar boven komt, vooral vanuit de bedrijfswereld. Van FRIS ook een catalogus van datasets maken is dan weer een belangrijke mijlpaal in het kader van de Europese agenda rond Open Science en de ontwikkeling van de European Open Science Cloud (EOSC).

In 2024 zal FRIS onderzoeken welke dataverrijkingen verder opportuun zijn in kader van rapporteringen. Wat Open Science betreft, wordt in 2024 gekeken naar de minimaal vereiste velden in het metadatamodel van datasets, dit op vraag van de stakeholders en met het oog op maximale aanlevering aan FRIS en doorstroom naar de EOSC.

C. Vermarkten

We zetten verder in om het FRIS-portaal breder bekend te maken en het gebruik van de FRIS Open Data te stimuleren. De afgelopen jaren werd het huidige portaal aangepast met de nieuwe functionaliteiten en nieuwe informatie-objecten. Ook werd een "user experience" bevraging uitgevoerd om een duidelijk beeld te krijgen van wat portaal bezoekers verwachten, en werd de structuur en lay-out van een nieuw portaal uitgewerkt. In 2024 zal via een overheidsopdracht gestart worden met de uitbouw van een nieuw portaal.

Daarnaast zal ook worden ingezet op het ontdubbelen van informatie en het aanbieden van golden records webservices opdat informatie ook via die weg kan opgezocht en maximaal opnieuw gebruikt kan worden. Via deze geautomatiseerde weg, kunnen organisaties informatie ophalen om verder te gebruiken in analyses, als of om te verrijken, te gebruiken in eigen tools...etc.

Intussen is FRIS een vaste waarde in het onderzoeksinformatielandschap zowel nationaal als internationaal en wordt FRIS uitgenodigd op events om een update te brengen over de laatste nieuwe ontwikkelingen.

54. Juridische dienstverlening en reguleringsmanagement

Projectverantwoordelijke	Flama Wouter (1 VTE) Vandenbogaerde Tom (1VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2 VTE

Omschrijving actie

Juridische dienstverlening en reguleringsmanagement omvat o.a.:

- Zowel op vraag als proactief deskundige oplossingen aanbieden voor juridische vraagstukken of problemen, zowel intern aangereikt door de EWI-dossierbeheerders als extern;
- Adviesverlening met betrekking tot de volgende domeinen:
 - Overheidsopdrachten en PIO (Project Innovatieve Overheidsopdrachten)
 - Deugdelijk bestuur
 - Openbaarheid van bestuur
 - Bevoegdheidsverdeling/samenwerkingsakkoorden
 - W&I-decreet
 - Handelshuur
 - Dienstenrichtlijn en richtlijn beroepskwalificaties
 - Economisch overheidsinstrumentarium
 - Privacywetgeving
 - Intellectuele eigendomsrechten
 - Vlaamse codex overheidsfinanciering
 - Wetgevingstechniek en -procedure
 - Vennootschapswetgeving en vzw-wetgeving
- Vertalen van beleidsvisies in juridisch correcte regelgeving met als doel een helder en eenduidig wettelijk kader te leveren voor de implementatie van het beleid;
- Bewaken van de kwaliteit van regelgeving in overleg met de cel Wetskwaliteit.
- Nazicht juridisch documenten (overeenkomsten, subsidiebesluiten, MoU's, enz...)
- Ter beschikking stellen en up to date houden van sjablonen (o.a. subsidiebesluiten)

In 2024 gaat bijzondere aandacht naar:

- Aanpassen subsidiesjablonen en uitwerken juridische hulpmiddelen ten gevolge van onder andere de nieuwe VCO-regelgeving voor de opmaak van subsidiebesluiten;
- Een grondige update van het convenantsjabloon;
- Ter voorbereiding van de nakende fusie EWI-WSE in 2025 wil Departement EWI de nodige juridische werkzaamheden in beeld brengen (incl. te wijzigingen van regelgeving, ...);
- Juridische bijstand leveren bij de opstart en uitrol van nieuwe Europese onderzoeksinfrastructuren zoals Emphasis;
- Regelgevende aanpassing initiëren bij decreet beroepskwalificaties;
- Digitalisering overheidsopdrachten;
- Coördinatie en implementatie van Vlaams breed initiatief administratieve lastenverlaging voor het beleidsdomein EWI (uitvoeren vereenvoudigingsprojecten en aanpassing van de regelgeving).

55. Kennis- en economisch veiligheidsbeleid

Projectverantwoordelijke	Dierickx Visschers Manu Flama Wouter
Betrokken personeelsleden	Spyns Peter
Contactpersoon kabinet	Lauwers Karl Van Roosbroeck Roeland
Begroting	Nog te bepalen
Budget	Nog te bepalen
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

Kennisveiligheid

Kennis en technologie zijn de laatste jaren meer en meer de inzet van geopolitieke conflicten. Het beschermen van kennis wordt dus belangrijker als beleidsthema en vergt beleidsactie. In november 2022 heeft de Vlaamse Regering beslist in een mededeling VR2022 2810 MED. 0399/1 om het beleid rond **kennisveiligheid** te moderniseren en scherp te stellen. Het opzet is om internationale samenwerking voor onderzoek en innovatie te versterken op een verantwoorde en voorzichtige manier.

In 2024 zal Departement EWI uitvoering geven aan de mededeling VR en verdere stappen zetten in het uitbouwen van een kennisveiligheidsbeleid via een werkgroep Kennisveiligheid dat een samenwerking is tussen de bevoegde administraties, kennisinstellingen en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven. Deze stakeholders zullen onder leiding van Departement EWI een overkoepelend kader creëren om kennisveiligheid te garanderen bestaande uit volgende acties:

- het verder in kaart brengen van de mogelijkheden (modaliteiten) en knelpunten (cf. de complexe bevoegdheidsverdeling) van de uitbouw van een-kennisveiligheidsloket;
- samenwerking met andere overheden in België en in Europa;
- de inhoudelijke uitwerking van-handvaten/leidraden voor de diverse doelgroepen op basis van hun vastgestelde noden (de veiligheidsrisico's die zij lopen, bijv. het risico op ongewenste zeggenschap die buitenlandse machten d.m.v. internationale samenwerkingsakkoorden in hun entiteiten kunnen verwerven en waardoor de kennisveiligheid bedreigd wordt).

In 2024 zal de Vlaamse overheid samen met de betrokken actoren zowel op Vlaams als Belgisch niveau het kennisveiligheidsbeleid vormgeven en aansluiting zoeken waar mogelijk bij Europese beleidsinitiatieven.

Economisch veiligheidsbeleid (FDI Screening)

Recente crisissen zoals de COVID-19 crisis, de inval van het Russisch leger in Oekraïne wijzigen ingrijpend het geopolitieke kader en de Belgische economie. Buitenlandse investeringen zijn in toenemende mate ingegeven door strategische of (geo)politieke doelstellingen en hebben een impact op de strategische belangen van een overheid, de nationale veiligheid en/of openbare orde. Al 23 lidstaten van de Europese Unie willen zich beschermen tegen dergelijke mogelijke buitenlandse investeringen en hebben een screeningsmechanisme voor buitenlandse investeringen aangenomen.

Gezien deze geopolitieke evoluties is België tot actie overgegaan en op 1 juni 2022 heeft het Overlegcomité een ontwerp van samenwerkingsakkoord tot het invoeren van een mechanisme voor de screening van buitenlandse investeringen goedgekeurd. Dit screeningsmechanisme richt zich op buitenlandse directe investeringen door niet-EU personen en ondernemingen in België.

Sinds **1 juli 2023** is een interfederaal screeningsmechanisme operationeel die het de deelentiteiten en federale overheid mogelijk maakt om buitenlandse investeringen te screenen. De werklast wordt jaarlijks ingeschat op een 70 tot 80-tal Belgische dossiers waarvan meer dan de helft betrekking heeft op Vlaamse bedrijven.

Op Vlaams niveau is Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken (DKBUZA) aangeduid als trekker en Departement EWI (DEWI) als betrokken entiteit. Departement EWI zal aan het Vlaamse luik van het screeningsmechanisme onder leiding van DKBUZA actief participeren.

Voor 2024 zal ingezet worden op volgende werven om het interfederale screeningsmechanisme te optimaliseren:

- inhoudelijk beleidskader uitbouwen van het screeningsmechanisme zelf;
- eerste gebruik van een digitaal case-managementsysteem voor de screeningsdossiers;
- standpunt uitbouwen over hernieuwing van de Europese Screeningsverordening (2019/452);
- update van het aangifteformulier voor buitenlandse investeerders;
- eerste evaluatie van het interfederale screeningsmechanisme.

Optimaal inspelen op Europees en internationaal beleid

Europees beleid

56. Voorbereiding en opvolging van de werkzaamheden van de Raad van Ministers (Raad Concurrentievermogen en Raad Telecom) van de Europese Unie en beïnvloeding van het Europese beleid

Projectverantwoordelijke	Van den Brande Karoline (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Scheere David (0,2 VTE) De Proft Marleen (0,5 VTE) De Wilde Amber (0,7 VTE, januari tot september 2024) Feldmann Theresia (0,5 VTE, januari tot juni 2024) Jan Emiel Cordeels (0,7 VTE, februari tot juni 2024)
Contactpersonen kabinet	Emma Vermunicht / Roeland Van Roosbroeck
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	Januari tot juni 2024: 3,6 VTE Juli tot september 2024: 2,4 VTE Oktober tot december 2024: 1,7 VTE

Omschrijving actie

Het kader waarbinnen het *Vlaamse* economische, wetenschaps- en innovatiebeleid kan worden uitgetekend, wordt in hoge mate bepaald door de Europese Unie. De **Europese interne markt** – afgerond 450 miljoen consumenten – is een gigantische troef voor de Vlaamse exportgerichte economie.

De **Beleidsnota** stelt dan ook een strategische en proactieve aanpak te hanteren ten aanzien van de Europese Unie via een co-creatief proces: op basis van een **consultatie van de stakeholders** (zoals d.m.v. het Vlaams Europaplatform van het Departement EWI), identificeren we vanuit offensieve belangen de concrete initiatieven die we van Europa verwachten. We beïnvloeden in een zo vroeg mogelijke fase het beleid van de Europese Commissie op het gebied van onderzoek, innovatie, regionale ontwikkeling, industrie en interne markt (incl. digitale interne markt). We wegen op de vormgeving, de omvang en de implementatie van Europese steunprogramma's binnen het Europese budget.

Dit wordt als volgt geoperationaliseerd door het Departement EWI.

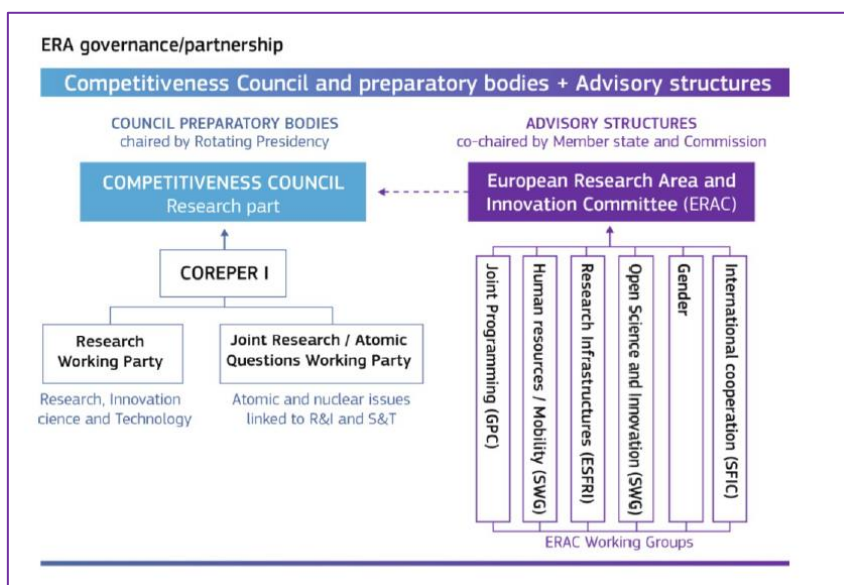
Om deze beleidsdoelstellingen waar te maken heeft het Departement EWI een voltijdse raadgever (aangevuld met een 0,5 VTE ondersteuning) als attaché **afgevaardigd naar de Diplomatieke Vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de EU (DVV EU) binnen de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU (PV)** om er de voorbereidingen rond de **Raad Concurrentievermogen** (bestaande uit de onderdelen: Onderzoek – Industrie – Interne Markt) mee op te volgen. Sinds juni 2022 heeft het Departement EWI ook een beleidsmedewerker als attaché deeltijds gedetacheerd om de werkzaamheden van de **Raad Telecom** (met focus op de aspecten rond digitalisering en de bevoegdheden van EWI) meer van nabij op te volgen.

Naar aanleiding van het **Belgische Voorzitterschap van de Raad van de EU** in 2024 (januari-juni), wordt in 2024 (eerste jaarhelft) de cel Concurrentievermogen binnen de DVV EU versterkt met drie extra beleidsmedewerkers van het Departement EWI. Deze drie beleidsmedewerkers, een voor Onderzoek en twee voor Industrie en Interne Markt, worden deeltijds gedetacheerd als attaché naar de DVV EU tot eind juni 2024.

De DVV EU telt een reeks attachés vanuit de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen (dus ook vanuit EWI) en wordt geleid door een Diplomatiek Vertegenwoordiger van Vlaanderen. De attachés nemen, net zoals de collega's van andere Belgische overheden bij de PV, deel aan de werkgroepen van de Raad waar de Raden van ministers van de EU worden voorbereid en treden daarbij ook soms als woordvoerder voor België op (steeds in nauw overleg met alle betrokken overheden).

De DVV EU vormt de **“front office”** die de Europese dossiers van zeer nabij opvolgt en rapporteert over de jongste Europese ontwikkelingen, met het oog op standpuntbepaling. Hiervoor koppelt ze terug naar de verschillende administraties (de **“back offices”**) en de kabinetten die instaan voor de uiteindelijke inhoudelijke lijnen.

Onderstaande figuur duidt specifiek de Europese governance inzake O&I waarop het Departement EWI proactief inspeelt. Links situeren zich de werkzaamheden van de **Raad Concurrentievermogen (luik Onderzoek)**, rechts de werkzaamheden van de adviesstructuren die verbonden zijn aan het **European Research Area and Innovation Committee (ERAC)**.

De EWI-attachés voor Onderzoek en Industrie/Interne Markt bij de DVV EU vervullen een sleutelrol binnen de raads werkgroepen Onderzoek, Industrie (en Interne Markt) waar alle voorstellen, die finaal in de Raad Concurrentievermogen kunnen landen, **voorafgaandelijk** tussen de lidstaten en de Europese Commissie worden besproken. Aangezien de Raad Telecom volgens het Samenwerkingsakkoord inzake de EU valt binnen categorie 1 (i.e. een federale bevoegdheid) volgt de EWI-attaché voor Digitalisering bij de DVV EU de werkzaamheden van de Raad Telecom steeds in nauwe samenwerking met de federale collega's op. De EWI-afgevaardigden capteren de voor (het beleidsdomein) EWI relevante evoluties op EU-niveau en onderhouden contacten met de Europese Commissie en andere lidstaten om een (pro-)actieve verdediging van de Vlaamse belangen mogelijk te maken in de diverse Raads werkgroepen bestaande uit vertegenwoordigers van de lidstaten.

De EWI-attachés voor Onderzoek en Industrie/Interne Markt zorgen eveneens voor de **ondersteuning van minister Brouns**, wanneer hij het voorzitterschap van de Raad Concurrentievermogen opneemt tijdens het Belgische Voorzitterschap van de Raad van de EU, en wanneer hij België vertegenwoordigt in de Raad Concurrentievermogen of tijdens informele ministeriële vergaderingen, volgens de geldende toerbeurtregeling onder de Gewesten/Gemeenschappen.

Volgende Raden zijn voorzien in 2024, deels onder Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de EU:

- Informele Raad Concurrentievermogen (luik Industrie/Interne Markt) van 8-9 februari 2024 (Genk)
- Informele Raad Concurrentievermogen (luik Onderzoek) van 14-15 februari 2024 (La Hulpe)
- Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/Interne Markt) van 7 maart 2024 (Brussel)
- Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/interne markt & Onderzoek) van 23-24 mei 2024 (Brussel)
- Informele Raad Concurrentievermogen (luik Industrie/Interne Markt) van 8-9 juli 2024 (Boedapest)
- Informele Raad Concurrentievermogen (luik Onderzoek) van 16-17 september 2024
- Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/Interne Markt) van 26 september 2024 (Brussel)

Raad Concurrentievermogen (luiken Industrie/Interne Markt & Onderzoek) van 28-29 november 2024 (Brussel)

De EWI-attachés voor Onderzoek en Industrie/Interne Markt bij de VVEU nemen daarnaast ook doorgaans deel aan de **vergaderingen van de CIS-CFS** (Commissie Internationale Samenwerking – Commissie Federale Samenwerking), de werkgroepen en stuurgroep van het **EU-platform**, relevante bijeenkomsten van de **IEC** (Interministeriële Conferentie Economie) en van de DGE (Directie-generaal Europese Zaken van de FOD Buitenlandse Zaken), vergaderingen bij EWI en ook wel eens aan een vergadering van een concreet EU-initiatief om een goed overzicht te blijven houden en om relevante informatie vanuit de Raad door te spelen.

Naar aanleiding van het Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de EU in de eerste jaarhelft van 2024 zullen de EWI-attachés in 2024 dit Voorzitterschap binnen EWI, en op Vlaams, intra-Belgisch en EU-niveau mee uitvoeren en er maximaal aan bijdragen.

57. Strategie internationalisering binnen beleidsdomein EWI

Projectverantwoordelijke	Spyns Peter (0,9 VTE)
Betrokken personeelsleden	Agten Stephanie (0,8 VTE) Bollen Lut Cattoor Barbara Paris Van Paesschen (0,1 VTE) De Proft Marleen De Vos Liselotte (0,2 VTE) Dewallef Erwin (0,1 VTE) D'Hondt Kathleen Dumolyn Bart (0,2 VTE) Feldmann Theresia Haesaert Els (0,1 VTE) Hauchecorne Rita (0,2 VTE) Houwen Mieke Maes Dries Oleo Michele (0,2 VTE) Scheere David Van den Brande Karoline Van Grootel Geert (0,5 VTE) Van Paesschen Paris (0,1 VTE) Vandewalle Manon Vercruysse Tom Vermander Els (0,2 VTE) Vermeulen Hilde Verreet Gert (0,2 VTE)
Contactpersonen kabinet	Vermunicht Emma
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	3,6 VTE

Omschrijving actie

Het Departement EWI hanteert een strategische en proactieve aanpak ten aanzien van de Europese Unie via een co-creatief proces. Het is dan ook – zowel van de Europese Commissie als van Vlaanderen – de uitdrukkelijke intentie om de stakeholders actief te betrekken bij het O&I-beleid, o.a. op basis van consultaties d.m.v. het Vlaams Europaplatform waarin alle relevante stakeholders vertegenwoordigd zijn.

In 2024 zal het Departement EWI werken aan **volgende voor het Beleidsdomein EWI belangrijke Europese dossiers**:

1. Het Werkprogramma van de Europese Commissie 2024;
2. De Europese ondersteuningsprogramma's Horizon Europe, Digital Europe Plan, Connecting Europe Facility en het Single Market Programme;
3. De vernieuwing van de European Policy Agenda en ERA-acties (via het ERA Forum);
4. Het Horizon Europe partnerschappen (en de Knowledge Hub for Partnerships);
5. De missie-gerichte benadering (en het Horizon Europe TRAMI-project)

1. Het Werkprogramma van de Europese Commissie

Jaarlijks legt de Europese Commissie haar beleidsintenties voor het werkjaar vast in een beleidsdocument. Ook voor 2024 gelden nog steeds volgende zes grote ambities:

- Een Europese Green Deal
- Een Europa dat klaar is voor het Digitale tijdperk
- Een economie die werkt voor de mensen
- Een sterker Europa in de wereld (strategische autonomie)
- Bevordering van onze Europese levenswijze
- Een nieuwe impuls voor de Europese levenswijze/democratie

Binnen de Vlaamse overheid worden al deze beleidsinitiatieven nauwgezet opgevolgd en gecoördineerd via het SOIA-overleg. Bepaalde administraties worden aangeduid als trekkers, anderen als betrokkenen.

2. De Europese ondersteuningsprogramma's Horizon Europe, het Digital Europe Programme, de Connecting Europe Facility en het Single market Programme

Door het relatief grootste belang van Horizon Europe, gaan we enkel op dit programma dieper in. De andere programma's kwamen reeds aan bod in andere fiches.

Horizon Europe borduurt voort op het succes van Horizon 2020, met de focus op excellent onderzoek en innovatie, met missie-georiënteerd O&I-beleid als nieuw accent.

HORIZON EUROPE STRUCTURE

De structuur van Horizon Europe is vergelijkbaar met de pijlerstructuur van Horizon 2020:

- Pijler 1: Excellent science (inclusief de European Research Council (ERC) en Marie Skłodowska-Curie Acties (MSCA) en de onderzoeksinfrastructuren);
- Pijler 2: Global Challenges and European Industrial Competitiveness met de clusters en de JRC;
- Pijler 3: Innovative Europe (inclusief de European innovation Council (EIC) en het European Institute for Innovation and Technology (EIT));

- En dwars overheen: Widening Participation Strengthening the European Research Area.

Het is belangrijk vanuit het Departement EWI de Vlaamse kennis- en innovatieactoren maximaal te ondersteunen opdat hun slaagkansen in de financieringskanalen van Horizon Europe zo groot mogelijk zouden zijn.

In deze spelen de **Programmacomités die de calls voorbereiden**, een belangrijke rol. In die Programmacomités zetelen vertegenwoordigers van het Departement EWI (zie bijlage voor details m.b.t. welke EWI-collega's in welke Programmacomités vertegenwoordigd zijn).

Deze vertegenwoordigers onderhouden nauwe contacten met de belanghebbenden om de informatie snel te laten doorstromen van en naar de Europese Commissie (zowel rechtstreeks op informele wijze als via formele weg in consensus met de andere Belgische entiteiten). Ze nemen ook deel aan de Belgische spiegelcomités, vaak als trekker.

3. De vernieuwde Europese Onderzoeksruimte

Het Departement EWI bouwt mee aan de totstandkoming van de **European Research Area** (ERA – Eengemaakte Onderzoeksruimte). Die kan omschreven worden als de Europese ruimte waarbinnen wetenschappelijke en technologische kennis vrij kan circuleren en die de Europese kennisbasis dient te versterken, niet alleen op vlak van wetenschappelijk onderzoek maar ook van technologische ontwikkeling ten behoeve van de concurrentiepositie van de Europese industrie. De vrije circulatie van kennis wordt ook de "**vijfde Europese vrijheid**" genoemd.

In 2021 werd de ERA grondig "vernieuwd". Op **30 september 2020** lanceerde de Commissie de mededeling 'A new ERA for research and innovation' en op 1 december 2020 nam de Raad conclusies 'on the new ERA' aan. Op **19 november 2021** nam de Raad vervolgens conclusies aan m.b.t. 'The future governance of the ERA' evenals een 'Council recommendation' m.b.t. 'A pact for research and innovation in Europe'.

Een **nieuw 'Pact voor O&I'** in Europa biedt het bredere beleidskader. Daarbij worden bepaalde fundamentele waarden en principes naar voor geschoven waarop O&I in de Europese Unie moet steunen. Tevens wordt een aantal brede thema's (**zogenaamde ERA-prioriteiten**) opgenomen in een ERA-beleidsagenda evenals de intentie uitgesproken voor een betere coördinatie van initiatieven en middelen. Tot slot worden de lidstaten opgeroepen om hun investeringen in de ERA vol te houden en op te drijven. Concreet wenst de Commissie dat de 3% bbp O&I-intensiteit gehaald wordt op Europees niveau. De Commissie nodigt daartoe de lidstaten uit om op vrijwillige basis op nationaal niveau enkele deeldoelstellingen te halen.

Voor Vlaanderen zijn volgende doelen relevant: (i) een globale O&I-intensiteit van 3% bbp bereiken, (ii) 1,25% bbp inspanning op niveau van de EU bereiken in 2030 als publieke O&O-"inspanning" (= subsidies én fiscale voordelen), en (iii) 5% van publieke O&I-investeringen van een lidstaat gaat in 2030 naar transnationale samenwerking.

Om deze algemene doelstellingen concreet in te vullen werd een **ERA-beleidsagenda** goedgekeurd (voor de periode 2022-2024) die een lijst bevat van **18 ERA-acties** (waarvan sommige ook sub-acties hebben). Lidstaten kiezen zelf, opnieuw op vrijwillige basis, welke ERA-acties ze op welke manier ondersteunen en rapporteren jaarlijks over de stand van zaken, wat in een nationaal dashboard (niet publiek) wordt opgenomen. De voortgang op een geaggregeerd Europees niveau wordt gemonitord via een aantal indicatoren door de Commissie en die stand van zaken is publiek beschikbaar. Los daarvan vormt de ERA in alle aspecten ook het voorwerp van wetenschappelijk

onderzoek en andere studies. In 2024 wordt de lijst met ERA-acties herzien, en komen er Raadsconclusies onder het Hongaarse voorzitterschap over de voortgang van de ERA-acties.

Om de implementatie van de vernieuwde ERA in goede banen te leiden, werd het **ERA Forum** opgericht. Daarnaast werd de rol van de ERAC opnieuw gedefinieerd als een adviesverlenend comité van Europese leidende O&I-ambtenaren.

De Commissie wendt daarbij het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek en Ontwikkeling aan, bv. door open toegang te vragen tot publicatie en onderzoeksdata, door allerlei ondersteuning te bieden voor mobiliteit van onderzoekers. Of nog meer, door een Europees pensioenfonds op te richten.

Zowel van de ERAC als van het ERA Forum maakt een vertegenwoordiger van het Departement EWI deel uit van de Belgische delegatie, en neemt deze deel aan de vergaderingen van het betreffende spiegelcomité op Belgisch niveau. Wegens ons voorzitterschap neemt Vlaanderen ook deel aan de stuurgroepen van beide gremia.

Binnen het ERA Forum zijn verscheidene "grote" subwerkgroepen actief die verantwoordelijk zijn voor de uitwerking van een ERA-actie waarbij het departement in vele gevallen de eigenlijke vertegenwoordiger en anders de reservevertegenwoordiger aanlevert. Voor vele ERA-acties worden zogenaamde "mutual learning exercises" (MLE) opgezet die informatie- en ervaringsuitwisseling rond beleid tussen de deelnemende landen ondersteunt. En verder worden ook (vele) ad hocvergaderingen of workshops georganiseerd rond (onderdelen van) ERA-acties. Vlaanderen neemt aan bijna alle ERA-acties en vele MLEs deel met verschillende vertegenwoordigers.

Ook in 2024 worden de belanghebbenden geïnformeerd via het Europaplatform over de ERA-acties waaraan Vlaanderen deelneemt. Naast overheidsinitiatieven hebben immers de Vlaamse O&I-actoren ook een belangrijke rol te spelen in de uitvoering van vele ERA-acties.

4. Het vernieuwde landschap van de Europese partnerschappen

Vanuit de COM beoogt men via het nieuwe Horizon Europe programma **een rationalisering van het Europees partnerlandschap**. Concreet betekent dit dat er nog **drie soorten** partnerschappen zullen georganiseerd worden in het Horizon Europe-programma.

- **Co-programmed European Partnerships:** Partnerschap tussen de COM en private en/of publieke partners (EU-lidstaten/geassocieerde landen), gebaseerd op Memoranda of Understanding en/of contractuele afspraken met partners (cf. huidige contractual Public Private Partnership-model) om complementaire onderzoeksactiviteiten door de partners te beschrijven (terwijl de Commissie haar activiteiten in de werkplannen van het kaderprogramma opneemt);
- **Co-funded European Partnerships:** Europese partnerschap dat medegefinancierd is, en een min of meer gecentraliseerde combinatie van EU- en nationale publieke en/of andere O&I- financieringsbronnen (cf. huidige ERA-Net, European Joint Programme) betreft voor een reeks van activiteiten beschreven in een voorstel dat geselecteerd werd via open oproepen in het kaderprogramma ;
- **Institutionalised European Partnerships:** Dit zijn partnerschappen waarbij de COM deelneemt aan financieringsprogramma's voor onderzoek en innovatie die worden uitgevoerd door een aantal EU- landen. Ze zijn gebaseerd op **artikel 185** van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), op basis waarvan de EU aan dergelijke programma's kan deelnemen. Dit kunnen ook publiek-private partnerschappen

zijn die zijn opgericht op grond van **artikel 187** VWEU, zoals gemeenschappelijke ondernemingen of EIT-kennis- en innovatiegemeenschappen. Deze partnerschappen worden alleen geïmplementeerd wanneer andere onderdelen van het Horizon Europe-programma de gewenste of verwachte effecten niet zouden bereiken.

Deze partnerschappen situeren zich hoofdzakelijk binnen 'pijler twee' van Horizon Europe met als titel 'Global Challenges & Industrial Competitiveness'.

Vlaanderen is actief in volgende partnerschappen:

1. European Open Science Cloud (EOSC) Partnership
2. European Partnership for Chemicals Risk Assessment
3. European Partnership - ERA for Health
4. European Partnership on Transforming Health and Care Systems
5. European Partnership – Driving urban transitions to a sustainable future
6. European Partnership for Clean Energy Transition
7. European Partnership Rescuing Biodiversity to Safeguard Life on Earth (Biodiversa +)
8. European Partnership for Sustainable Blue Economy
9. European Partnership Water Security for the Planet
10. European Partnership for Innovative SMEs
11. European Partnership on Metrology
12. EU-Africa Global Health Partnership
13. European Partnership for High Performance ComputingEuropean Partnership for Key Digital Technologies
14. European Partnership on Personalised Medicine
15. Joint Undertaking Innovative Health Initiative IHI
16. Joint Undertaking Europe and Developing Countries network for Clinical Trials EDCTP3
17. European Partnership on Agroecology
18. European Partnership on Animal Health and Welfare
19. European Partnership on Safe and Sustainable Food Systems (lancerend juni 2024)
20. Joint Undertaking Circular Biobased Europe

Een derde "golf" van partnerschappen zal in 2024 van start gaan. Binnen Vlaanderen neemt het Departement EWI de coördinatie op zich om dit proces tot een goed einde te brengen in de Belgische context, en mede met de Belgische collega's ervoor te zorgen dat alle officiële toezeggingen tijdig overgemaakt werden aan de Europese Commissie.

Nieuwe co-funded partnerschappen zijn:

1. Brain Health
2. Forests and Forestry for a Sustainable Future
3. Raw Materials for the Green and Digital Transition
4. Resilient Cultural Heritage
5. Social Transformations and Resilience
6. Rare Diseases

Nieuwe co-programmed partnerschappen zijn:

1. Innovative Materials for EU
2. Solar Photovoltaics
3. Textiles of the Future
4. Virtual Worlds

De Vlaamse deelname zal in de loop van 2024 concreet gemaakt worden.

Het departement EWI vertegenwoordigt ook België in de States Representative Group van verschillende gecoprogrammeerde partnerschappen en Joint Undertakings.

Eeopn bijzondere vorm van partnerschap betreft het **European Institute of Innovation & Technology (EIT)**.

Het EIT heeft als belangrijkste ambitie het optimaal op elkaar afstemmen van de drie elementen van de kennisdriehoek (onderwijs, onderzoek en innovatie) om te komen tot één en dezelfde doelstelling, namelijk het opvoeren van de Europese economische groei en concurrentiepositie door het verstevigen van de innovatiecapaciteit van de EU en haar lidstaten.

Om die ambitie waar te maken, hanteert het EIT het concept van de **Knowledge and Innovation Communities (KIC's)**. Dat zijn grensoverschrijdende publiek-private partnerschappen bestaande uit individuen en/of teams die worden gerekruteerd door hoger onderwijsinstellingen (vooral universiteiten), onderzoeksinstituten en bedrijven in de EU. Vlaanderen is lid van de Member States Representatives Group (MSRG) die advies verleent omtrent de aansturing van het EIT. De EWI-medewerker is tevens co-chair van de MSRG.

Er bestaan ook diverse programma's die bijdragen tot de ERA waarvoor geen (of in beperkte mate) communautaire financiering is voorzien, en lidstaten en regio's dus aangewezen zijn op eigen middelen indien men kiest om deel te nemen (er bestaat een vrije keuze).

Het algemene principe is dat de lidstaten door samen te werken en hun budgetten te bundelen meer kunnen bereiken (door hefboomeffecten en schaalvoordelen en het wegwerken van overlappingen) en dit vaak met een kleiner budget dan wanneer elke lidstaat in verspreide slagorde opereert (= de zogenaamde fragmentatie).

Dit geldt in het bijzonder voor **maatschappelijke uitdagingen die de landsgrenzen overstijgen** en betreft hoofdzakelijk de Gezamenlijke Programmeringsinitiatieven (**Joint Programming Initiative – JPI**) die middelen bundelen om O&O-investeringen te optimaliseren in het kader van grote maatschappelijke uitdagingen zoals klimaat, resistentie tegen antibiotica, neurodegeneratieve ziektes enz.

Bestuursmatig worden de partners (lidstaten) vertegenwoordigd in een governance/management board en wordt het strategisch proces opgevolgd binnen de Knowledge Hub on European R&I Partnerships die bestaat uit vertegenwoordigers van de lidstaten en de Commissie.

Het departement vertegenwoordigt België in de Knowledge Hub on European R&I Partnerships, evenals in verschillende bestuursraden van partnerschappen, en de EIT Member States Configuration. EWI-vertegenwoordigers zijn zeer actief in de JPI Oceans en JPI FACCE en volgen ook enkele andere JPI's op (zie de bijlage).

Een soortgelijke constructie bestaat voor de **grote onderzoeksinfrastructuren** (de European Research Infrastructure Consortia – ERIC) waarvoor de strategie bepaald wordt binnen het

European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI). Ook hier is het departement vertegenwoordigd in de beheerstructuur.

EUREKA, tenslotte, is een intergouvernamenteel initiatief tussen 41 landen uit Europa maar ook met landen buiten Europa zoals Canada of Zuid-Korea bv. voor de bevordering van de internationale samenwerking in projecten voor toegepast en marktgericht industrieel O&O.

5. De Europese missiegerichte aanpak

Binnen Horizon Europe wordt het concept van een “missie” uitgewerkt. Dit is een nieuwe manier om aan onderzoek en innovatie te doen om zo de impact ervan op de samenleving te vergroten. Het is ook een manier om te communiceren naar het brede publiek, waarbij de Europese Commissie hoopt om met O&I tot de verbeelding te spreken.

Missies hebben de ambitie om niet enkel oplossingen voor problemen te ontwikkelen, maar om maatschappelijke uitdagingen zo aan te pakken opdat een samenleving verandert.

Een missie behelst meer dan enkel O&I-projecten, maar kunnen o.a. prijzen, wetgevende initiatieven enz. als instrument mee ingezet worden.

Een kenmerk van missie-gedreven O&I-beleid is de **doelgerichtheid van het onderzoek**, ondersteund door een **sterke burgerbetrokkenheid**. Het doel van co-creatie is zowel de beleidsmakers als alle relevante stakeholders en meer specifiek het brede publiek te betrekken in het besluitvormingsproces.

Het opzet is draagvlak/mede-eigenaarschap creëren bij de burgers om zo de impact van O&I te vergroten, maar ook om de burger maatschappelijk te betrekken en te activeren. Hoewel deze missies zich situeren binnen het Horizon Europaprogramma is het de verwachting dat ook lidstaten zich aansluiten bij de Europese activiteiten en deze ook lokaal ondersteunen, waarbij de hogervermelde partnerschappen een rol kunnen spelen.

Het missie-gedreven onderzoeks- en innovatiebeleid krijgt een centrale plaats binnen Horizon Europe. Professor Mariana Mazzucato werd in 2017 door toenmalig Europees commissaris voor Onderzoek, Wetenschap en Innovatie Carlos Moedas aangesteld om dit verder uit te werken.

Dit heeft geleid tot **vijf criteria** waaraan missies moeten voldoen, met name:

1. een missie moet in staat zijn een breed publiek te betrekken en aan te sluiten bij wat er speelt in het hedendaags maatschappelijk debat;
2. een missie heeft een duidelijke termijn en een tastbaar, duidelijk omschreven en meetbaar doel;
3. een missie moet ambitieus zijn, maar wel haalbaar, en moet daarbij de gehele innovatieketen betrekken;
4. missies moeten multidisciplinair en cross-sectoraal zijn en private actoren uitnodigen te investeren;
5. een missie is duidelijk over de verwachte uitkomst, maar meerdere bottom-up oplossingen zijn denkbaar. Ook werden een aantal aanbevelingen geformuleerd om deze missies te doen slagen die – samen met nog een aantal andere criteria – opgenomen zijn in de Verordening.

Typerend voor het missie-gedreven onderzoek is de rol die de burger en het maatschappelijke middenveld zullen innemen. De burgers zullen van meet af aan betrokken worden bij de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van de missies. De Europese Commissie gaat de dialoog

aan met de burger, de belanghebbenden en de overheid, en verwacht van lidstaten dat ook zij dergelijke processen en structuren opzetten op nationaal/regionaal niveau.

In de Horizon Europe teksten zijn reeds **gebieden voor mogelijke missies (mission areas) opgelijst:**

- Missiegebied 1: Adaptation to Climate Change, including Societal Transformation
- Missiegebied 2: Cancer
- Missiegebied 3: Healthy Oceans, Seas, Coastal and Inland Waters
- Missiegebied 4: Climate-Neutral and Smart Cities
- Missiegebied 5: Soil Health and Food

Rond deze mission areas is een governance gebouwd.

Mission boards (MB)

Voor ieder missiegebied werd er een mission board geïnstalleerd. Een mission board bestaat uit maximum 15 onafhankelijke experts met brede expertise – zij zijn zowel voor hun kennis, alsook voor hun kunde om de media te bespelen geselecteerd –, incl. Social Sciences and Humanities experts en relevante vertegenwoordigers van eindgebruikers.

Sub-groups per missiegebied

Het betreft hier telkens een **werkgroep van nationale/regionale experts per missiegebied**.

Dit comité hangt formeel onder het Strategisch Comité (zie hoger, i.e. Strategic Configuration of the Horizon Europe Programme Committee) en verleent eveneens advies aan de MB.

Deze nationale experts vormen een directe link tussen het Europese beleid (in dit geval de Mission Board) en de burgers en nationale/regionale belanghebbenden. **In vier van de vijf expert-subgroepen is de Belgische vertegenwoordiger een medewerker van het Departement EWI.**

Eén van de taken is het aanmoedigen van het **burger-engagement**. Hierbij dienen de experts o.m. nationale/regionale evenementen te identificeren die aanleunen bij het missiegebied waarin zij actief zijn of evt. nieuwe evenementen te organiseren.

Zij detecteren de mogelijke aanspreekpunten (burgers of belanghebbenden) en stimuleren op die manier het co-creatie-proces.

Deze experts kunnen eveneens een klankbordgroep/reflectiegroep van belanghebbenden opstarten, maar het is vnl. de bedoeling dat zij de burgers betrekken/raadplegen.

Ook Vlaanderen zet zich achter het missie-gedreven onderzoek. Dit impliceert dat voldoende personele inzet nodig is om alle activiteiten op te volgen en ertoe bij te dragen, o.a. onder de vorm van inbreng die het resultaat is van burgerparticipatieprocessen.

Om dit alles in goede banen te leiden en te leren van andere Europese lidstaten neemt het departement deel aan een **Horizon Europe project** rond het opzetten van lokale structuren, processen en evenementen rond burgerparticipatie in het kader van Europese missies (TRAMI – Transnational Cooperation on the Mission Approach). O.a. zal een netwerk van relevante Vlaamse actoren uitgebouwd worden onder de paraplu van het Europaplatform en zullen enkele burgerparticipatie-evenementen georganiseerd worden.

Het project ging op 1 april 2022 van start en duurt twee jaar. In 2024 is het departement gastheer van het 2de European Mission Forum en combineert dit met het ontvangen en voorbereiden van een sessie van een “mutual learning exercise” met als thema “burgerparticipatie”.

6. Verbinden van de Europese Onderzoeksruimte met de Europese Onderwijsruimte

De Europese Commissie zet sterk in op het verbinden van de Europese Onderzoeksruimte met de Europese Hoger Onderwijsruimte. Het initiatief '**Europese Universiteiten**' speelt daarin een belangrijke rol. Het Departement EWI zal deze verbinding maximaal faciliteren.

Het departement zal de nodige inbreng aanleveren voor de op stapel staande Raadsconclusies van de Ministeriële Raad van Onderzoek. Het departement blijft deelnemen aan de werkgroep Education van het ERA Forum, waar het departement België vertegenwoordigt vanuit het domein Onderzoek.

58. Stakeholdersoverleg via EU-platform

Projectverantwoordelijke	Dewallef Erwin
Betrokken personeelsleden	Agten Stephanie De Proft Marleen Oleo Michele Spyns Peter Verschaeren Simon Feldmann Theresia Scheere David Van den Brande Karoline
Contactperso(n)en kabinet	Lauwers Karl
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

Het Vlaams Platform voor Europese Programma's (kortweg EU-Platform) werd in 2010 opgericht vanuit de nood aan een **overkoepelend platform om de deelname van Vlaamse onderzoekers en bedrijven aan Europese programma's** en initiatieven op het gebied van economie, wetenschap en innovatie te versterken. Het **tweeledige doel** van het EU-Platform is meer bepaald:

1. Het stimuleren en ondersteunen van de Vlaamse deelname aan de EWI-gerelateerde Europese programma's en -initiatieven;
2. Het bewerkstelligen van een betere stroomlijning van de Vlaamse standpuntbepaling (ook binnen de Belgische [beleids]context) ten opzichte van de EWI-gerelateerde Europese (beleids)agenda.

Het EU-Platform groepeert de EWI-gerelateerde beleidsactoren en stakeholders in Vlaanderen en wordt gecoördineerd door het Departement EWI. Momenteel bestaat het EU-Platform **uit een stuurgroep en vier werkgroepen**.

In de **Stuurgroep EU-Platform (SEP)** zetelen vertegenwoordigers van de betrokken EWI-beleidsentiteiten (Departement EWI en Agentschappen VLAIO en FWO), de VLIR (namens de Vlaamse universiteiten), de VLHORA (namens de Vlaamse hogescholen), de Vlaamse Strategische Onderzoekscentra (SOCs) (via een SOC-vertegenwoordiger die door het SOC-forum wordt aangeduid), de industrie (vertegenwoordigd door Agoria, Voka, Unizo en BiR&D), het middenveld (vertegenwoordigd door de Verenigde Verenigingen) en VLEVA. De EWI-gerelateerde adviesraden VARIO en SERV nemen met raadgevende stem deel aan de SEP. Ook het beleidsdomein BUZA (Departement Buitenlandse Zaken en Agentschap FIT) is in de SEP vertegenwoordigd. Tenslotte heeft ook de EWI-vertegenwoordiger bij de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie (AAVREU) zitting in de SEP. De SEP staat in voor de definitie van de algemene strategie van het EU-Platform en legitimeert ook de werkzaamheden ervan.

De **vier operationele thematische werkgroepen** van het EU-Platform zijn opgericht met een bredere samenstelling. Deze werkgroepen volgen elk vanuit hun eigen invalshoek de EWI-gerelateerde Europese programma's en initiatieven op, faciliteren de Vlaamse deelname aan de EWI-gerelateerde Europese programma's en initiatieven en dragen bij tot de Vlaamse standpuntbepaling over en prioriteitstelling in het Europese EWI-beleid. Ook formuleren de werkgroepen concrete voorstellen voor de uitwerking van nieuwe initiatieven die door de SEP worden voorgesteld.

59. Vlaamse bijdrage aan het Belgisch EU Voorzitterschap eerste helft 2024

Projectverantwoordelijke	Agten Stephanie
Betrokken personeelsleden	Van den Brande Karoline Spyns Peter Cattoor Barbara Vandewalle Manon Feldmann Theresia Siau Annelien Keymolen Wout Boijmans Philippe De Wilde Amber Rigaux Laure-Anne Vercruysse Tom Degreef Margo Liekens Jules EWI-dossierbehandelaars
Contactperso(o)n(en) kabinet	Emma Vermunicht
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

Van 1 januari 2024 tot 30 juni 2024 bekleedt België het Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (EU).

Vlaanderen speelt tijdens dit voorzitterschap een belangrijke rol.

De beleidsnota 2019-2024 Economie, Wetenschap en Innovatie stelt dat ter voorbereiding van het Belgisch Voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie EWI haar capaciteit tijdig versterkt en dat EWI ambieert om een zo sterk mogelijke rol te vervullen waarbij Vlaanderen mee het Voorzitterschap in de Raad waarneemt voor de domeinen industrie en onderzoek.

In 2022 is er intra-Vlaams en intra-Belgisch tot een akkoord gekomen wat betreft de **toerbeurtregeling**: Vlaanderen zal tijdens het trio-Voorzitterschap met Spanje en Hongarije (start juli 2023 t.e.m. eind december 2024) België – onder meer – vertegenwoordigen als voorzitter van de Raad Concurrentievermogen, luik industrie (i.e. categorie 3).

Verder neemt Vlaanderen ook het assessorschap voor interne markt (categorie 2) op (cf. de Mededeling aan de Vlaamse Regering betreffende het samenwerkingsakkoord EU: toerbeurtregeling 2022-2024 (d.d. 1 april 2022) en het interministerieel akkoord van 2 mei 2022). Ook de Raadswerkzaamheden m.b.t. onderzoek en innovatie zijn voor het Departement EWI een belangrijke prioriteit, ook al neemt Vlaanderen hier de toerbeurt niet op.

Concreet betekent dit dat het Departement EWI samen met de Raadgevers Onderzoek en Innovatie, Industrie en Interne Markt (vertegenwoordiging van Vlaanderen bij de EU) regelmatig in overleg treedt met de andere Vlaamse overheids-actoren en partners alsook de betrokken gefedereerde entiteiten om de prioriteiten op vlak van industrie, interne markt, onderzoek en innovatie verder uit te werken. Het Departement EWI draagt dus actief bij tot de uitwerking van het Belgisch Voorzitterschapsprogramma, alsook het trio-programma. De focus ligt op de invulling van de Raadswerkzaamheden Industrie en Interne Markt en Onderzoek en Innovatie en de evenementen die Vlaanderen/België tijdens het Europees Voorzitterschap zal organiseren.

Daarnaast ondersteunt het Departement EWI ook de Raadgevers Onderzoek en Innovatie, Industrie en Interne Markt in de voorbereidingen van de bilaterale gesprekken met de Europese Commissie, het Raadssecretariaat, en de andere trio-partners (ES en HU).

Het Departement EWI besteedt ook de nodige aandacht aan belangrijke initiatieven met potentieel significante invloed op de competitiviteit van de Vlaamse economie die in andere Raadsformaties zoals Leefmilieu, Handel, Telecom en Energie behandeld worden. Ook de ontwikkelingen binnen het Europees Parlement in dossiers die relevant zijn voor de Vlaamse economie en onderzoekswereld worden opgevolgd en legt EWI actief contacten om Vlaamse standpunten kenbaar te maken.

De Vlaamse voorbereiding van het Belgisch Voorzitterschap 2024 verloopt via verschillende gremia waar het Departement EWI aan deelneemt: -

- De **werkgroep Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden – EU Voorzitterschap (SOIA EU VZP)**: Het Departement EWI vertegenwoordigt het beleidsdomein EWI binnen deze werkgroep. Ook is het Departement EWI betrokken in de Werkgroep Communicatie die onder SOIA EUVZP valt. CIS-SPOC (+ ad hoc werkgroepen in functie van de dossiers) en het equivalente IEC: Het Departement EWI neemt tevens deel aan de voorbereidende intra-Belgische ambtelijke werkgroepen CIS-SPOC (voor onderzoek en innovatie) en het equivalent IEC (voor industrie en interne markt).

Hieronder een overzicht van de dossiers die binnen de verschillende Raadsformaties worden voorbereid waar het Departement EWI bij betrokken is:

Raadsformatie Concurrentievermogen, luik industrie:

- Wetgevend dossier: Net-Zero Industry Act.
- Niet-wetgevend dossier: Raadsconclusies Europees Industriebeleid.

Raadsformatie Concurrentievermogen, luik interne markt:

- Wetgevend dossier: (1) Forced Labour; (2) Corporate Sustainability and Due Diligence; (3) Single Market Emergency Instrument; en (4) SME Relief Package (late payment).
- Niet-wetgevende dossiers: High level report: toekomst van de interne markt.

Raadsformatie Concurrentievermogen, luik onderzoek:

- Wetgevend dossier: Wijziging van de Raadsverordening (EU) 2021/1173 van 13 juli 2021 tot oprichting van de EuroHPC-Joint Undertaking
- Niet-wetgevende dossiers: (1) Raadsconclusies Kennisvalorisatie; (2) Raadsconclusies ex-post evaluatie H2020; en (3) Raadsaanbeveling Research Security.

Het Departement EWI organiseert – samen met een aantal andere VO-entiteiten en/of gefedereerde entiteiten en/of het federale niveau – meer dan 20 Voorzitterschapsevenementen. Hieronder een greep uit het aanbod:

- Informele bijeenkomst ministers van Concurrentievermogen (industrie en interne markt)
- Research to Reality
- Bridging the funding gap
- Innovation Procurement Conference
- Conferentie Circulaire Economie

- The convergence of technologies enabling R&I for the healthcare of the future
- Europe against old and new pandemics
- Etc.

60. Samenwerking Vlaanderen-Nederland

Projectverantwoordelijke	Dewallef Erwin
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactperso(o)n(en) kabinet	Vermunicht Emma
Begroting	
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De (strategische) samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland op het gebied van economie, wetenschap en innovatie (EWI) wordt beleidsmatig nog steeds omkaderd door de **intentieverklaringen van 7 april 2004 en van 17 april 2008**.

Om deze intentieverklaringen inhoudelijk invulling te geven en concreet uitvoering te geven aan de verklaarde gezamenlijke beleidsintenties vinden om de twee jaar **topontmoetingen** plaats tussen de Vlaamse en Nederlandse minister-presidenten (en vakministers in functie van de agenda).

Tot hertoe hebben dergelijke topontmoetingen plaatsgevonden op 4 juli 2011, 8 oktober 2013, 7 november 2016, 5 november 2018, 4 november 2020 en 31 januari 2023.

Op de topontmoeting van 8 oktober 2013 werd afgesproken om de thematische focus van de verdere Vlaams-Nederlandse EWI-samenwerking te leggen op high tech systemen en materialen, (duurzame) chemie en biogebaseerde economie, levenswetenschappen en gezondheid, en transport en logistiek.

Voor high tech systemen en materialen en voor (duurzame) chemie moest op korte termijn een gezamenlijke toekomstvisie en -strategie worden uitgewerkt.

Die oefeningen werden opgeleverd en aan de bewindslieden voorgelegd op de topontmoeting van 7 november 2016 in de vorm van respectievelijk de bilaterale high tech samenwerkingsagenda en de trilaterale chemiestrategie (met naast Nederland ook Noordrijn-Westfalen).

Wat betreft de samenwerking op vlak van high tech werd begin 2016 een Vlaams-Nederlandse high tech stakeholdersgroep opgericht waarin de high tech sleutelspelers uit het veld evenals de betrokken overheidsinstanties zijn vertegenwoordigd.

Deze groep heeft een Vlaams-Nederlandse high tech samenwerkingsagenda opgemaakt die, uitgezet langsheen de gehele waardeketen, is toegespitst op acht specifieke thema's (in alfabetische volgorde):

- Artificiële Intelligentie (AI),
- Energie-innovatie,
- Factories of the Future,
- Flexibele Elektronica,
- Fotonica,
- Life Sciences & Health,
- Nieuwe Materialen, en
- Waterstof.

De Vlaams-Nederlandse high tech samenwerkingsagenda werd aan de bewindslieden gepresenteerd (en door hen onderschreven) op de ministeriële topontmoeting van 7 november 2016, en is sindsdien onder toezicht van de stakeholdersgroep in uitvoering. De samenwerkingsagenda (en stakeholdersgroep) is een dynamisch gegeven en leidraad om Vlaanderen en Nederland gezamenlijk verder te laten inspelen op economische en maatschappelijke uitdagingen zoals zorg en gezondheid, energietransitie en duurzaamheid (m.i.v. verduurzaming van de industrie en CO2-reductie), digitalisering en verduurzaming (van de industrie), cyberveiligheid, etc. Op de ministeriële topontmoeting van 4 november 2020 werd afgesproken om de samenwerkingsagenda te actualiseren en uit te breiden met de thema's AI en Waterstof, wat in 2021 gebeurde.

Voor de realisatie van de agenda werden/worden onder meer een aantal concrete samenwerkingsprojecten uitgevoerd in het kader van **Interreg** (vooral Interreg Vlaanderen-Nederland).

Naast de (continue) focus op Interreg als 'evident' steuninstrument voor grensoverschrijdende samenwerking, wordt (o.a. vanuit de stakeholdersgroep) ook gekeken naar opportuniteiten en (nationale, Europese, ...) beleids- en steuninstrumenten voor samenwerking 'beyond' Interreg.

Daarbij wordt specifiek (verder) gekeken naar kansen en opportuniteiten voor concrete samenwerking vanuit de high tech samenwerkingsagenda (en de onderliggende thema's) in het kader van het Nederlandse **Nationaal Groeifonds**. Dat fonds werd in 2020 opgericht met als doel het duurzame verdienvermogen van Nederland op lange termijn te versterken. Tot hiertoe zijn de initiatieven in het kader van het Nationaal Groeifonds sterk op Nederland gefocust. Om meer impact te kunnen genereren en sneller en sterker stappen te kunnen zetten, wil Nederland vanuit zijn Nationaal Groeifonds ook internationale samenwerking opzetten, onder meer met Vlaanderen. Welke opportuniteiten de high tech samenwerking hiertoe concreet kan bieden, wordt in 2024 verder geëxploreerd.

Specifiek wat betreft **AI** wordt vanuit het Vlaamse AI-plan verder gepoogd een nauwere samenwerking op te zetten op verscheidene vlakken als onderdeel van een internationale strategie van het AI-plan.

Ook voor andere high tech thema's zoals Energie-innovatie, Fotonica en Waterstof wordt de verdere versterking en verdieping van de samenwerking opgevolgd en waar mogelijk/opportuun ondersteund.

Een werkpunt in 2024 is de 'opfrissing' van de samenwerkingsagenda en (het format van) de stakeholdersgroep, ook in functie van de relevantie en dynamiek van de Vlaams-Nederlandse high tech samenwerking.

61. Samenwerking met NoordRijn-Westfalen en Saksen

Projectverantwoordelijke	Top Lieven
Betrokken personeelsleden	
Contactpersonen kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

NoordRijn-Westfalen en Saksen

Samenwerking tussen Vlaanderen en NRW bestaat al heel lang. Een eerste basis voor de samenwerking tussen Vlaanderen en NRW dateert uit 1991 met de ondertekening van een internationale NRW-Vlaamse samenwerkingsovereenkomst. Heel diverse samenwerkingen zijn gevolgd op verschillende domeinen. De Vlaamse week in maart 2019 was daar een exponent van.

Deze deelstaat is met 18 miljoen inwoners, de grootste van Duitsland. Een derde van de Vlaamse export naar Duitsland is gericht op NRW, alias het Ruhrgebied. NRW vormt samen met Vlaanderen en Nederland ook een sterke driehoek, die één van de grootste logistieke en chemische clusters ter wereld omvat (met de havens van Antwerpen, Rotterdam, Duisburg en het Ruhrgebied). De samenwerking met Noordrijn-Westfalen is daarom een prioriteit van het Vlaamse buitenlands beleid.

In januari 2019 hebben de regeringen van het Vlaams Gewest en NoordRijn-Westfalen beslist tot een heropstart van de 'Economische Working Party'. Doel is een tweetal bijeenkomsten per jaar tussen delegaties van de ministeries van economie om specifieke dossiers uit te werken waarbij beide een meerwaarde kunnen creëren.

Na eerder overleg over de staalsector, is het zoals in de voorbije twee jaar, de intentie om verder in te zetten op samenwerking i.v.m. waterstof.

Daarnaast is er nauwe samenwerking met NoordRijn-Westfalen binnen de trilaterale chemiestrategie.

Semicon alliance met Saksen

Vlaanderen en Saksen hebben in september 2023 besloten om nauwer te gaan samenwerken. Daartoe werd op 7 september 2023 een verklaring getekend door beide regio's. Het is de bedoeling om de banden te versterken wat betreft technologie, innovatie en de klimaattransitie. Er wordt een bilaterale werkgroep gelanceerd voor micro-elektronica, met als doel om via samenwerking de positie van beide deelstaten in de EU en wereldwijd te versterken en te consolideren. Vlaanderen zal ook nauw samenwerken met Saksen binnen het kader van de ESRA of 'European Semiconductor Regional Alliance'.

Binnen dat verband, dat getrokken wordt door Saksen, komen Europese regio's samen om hun banden te versterken op vlak van micro-elektronicabeleid. De bedoeling is om de Chips Act zo goed mogelijk te implementeren, publieke en private investeringen aan te wakkeren, kennis en beste praktijken te delen, en het juridische kader te versterken. ESRA betreft voorlopig al 27 regio's uit 12 verschillende EU-lidstaten en Wales.

Naast micro-elektronica, wordt er ook een bilaterale werkgroep met Saksen opgericht rond waterstof. Beide regio's beschikken over uitgebreide chemische clusters, windwatertechnologie en netwerken van pijpleidingen. Vlaanderen beschikt over veel expertise en infrastructuur op vlak van havens, en Saksen over heel wat potentieel voor opslag.

Een beleid gedreven door feiten en cijfers

Beleidsrapporteringen

62. Beleidsrapporteringen voor het hele beleidsdomein EWI i.k.v. Europees Semester en ten aanzien van Europese en internationale instanties

Projectverantwoordelijke	Flama Wouter
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactpersoon kabinet	Vermunicht Emma
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,8 VTE

Omschrijving actie

Rapporteringen in het kader van het Europees semester

De taken van het Departement EWI bestaan uit het leveren van inbreng voor en opvolging voor het EWI-domein van:

- het Vlaamse Hervormingsprogramma (VHP) in het kader van het Europees Semester;
- het Nationaal Hervormingsprogramma van België (NHP) in het kader van het Europees Semester;
- de formele 3%-doelstelling O&O;
- overleg met de Europese Commissie in het kader van het Europees Semester (bv. Fact-Finding Mission);
- de rapporten en documenten van de Europese Commissie m.b.t. het Europees Semester;

In 2024 blijft het Europees Semester haar hoofddoel het organiseren van een brede beleidscoördinatie van de lidstaten. Het Europees Plan voor Herstel en Veerkracht wordt in synergie met het Europees Semester door de Europese Commissie gemonitord en opgevolgd.

Andere rapporteringen

Opstellen van de inbreng vanwege het EWI-domein voor verslagen, vragenlijsten, ad-hoc bevragingen, studies, rapporten, inbreng voor landrapporten over België, of andere t.b.v. verschillende (beleids)niveaus en fora, waaronder:

- rapporteringen aan/nazicht van rapporten opgesteld door de Europese Commissie en de OESO (bv. over de ERA, de STI Outlook en RIO (Research and Innovation Observatory), de OESO Economic survey, de OESO-EC STI Policy overzicht), de IMF-bevraging;
- de actualisering van de publicatie "**STI in Flanders**" van het departement EWI';
- publicaties van andere Belgische overheden waarin ook EWI-bevoegdheden en initiatieven zijn opgenomen.

Departement EWI wil begin 2024 de STI-Flanders zowel in schriftelijke vorm als online-editie publiceren, aangezien dit ons de kans biedt om het Vlaamse onderzoeks- en innovatie-landschap tijdens het Belgische EU-voorzitterschap in de kijker te plaatsen. Op die manier kunnen onze sterktes en beleidsprestaties (incl. prioriteiten) aan de Europese Commissie en Europese lidstaten, regio's nog beter gecommuniceerd worden.

Beleids- en begrotingscoördinatie

63. Begrotingscoördinatie binnen het hele beleidsdomein EWI

Projectverantwoordelijke	Mertens Paul (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Van Velsen Arno
Contactpersonen kabinet	Van Roosbroeck Roeland
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2 VTE

Omschrijving actie

Begrotingscoördinatie

Begrotingscoördinatie situeert zich op het niveau van het beleidsdomein en houdt in dat de EWI-coördinator het aanspreekpunt is voor het Departement Financiën en Begroting, de entiteiten van het beleidsdomein EWI (Departement EWI, Agentschap Innoveren & Ondernemen, FWO, PMV, LRM en Agentschap Plantentuin Meise), het bevoegde kabinet, de Inspectie van Financiën en het Rekenhof.

De begrotingscoördinator tracht alle entiteiten binnen het beleidsdomein tijdig hun begrotingsvoorstellen en ESR-begrotingen te laten indienen en bewaakt de kwaliteit van de desbetreffende voorstellen.

Ook is het de taak van de coördinator om advies te verlenen bij opmaak van begrotingsvoorstellen en begrotingstechnische vragen binnen het beleidsdomein te beantwoorden. Verder beheert hij/zij eveneens de kwaliteitsbewaking van BUTEO.

SOFI

Het Strategisch overlegforum Financiën (SOFI) behandelt binnen de Vlaamse overheid, over de 10 beleidsdomeinen heen, alle financiële aangelegenheden (begroting, boekhouding, fiscaliteit, interne financiële controle) die tot de bevoegdheid van het beleidsdomein Financiën en Begroting horen en die een impact hebben op de werking van de andere beleidsdomeinen. SOFI rapporteert aan de minister van Financiën en Begroting en aan het voorzitterscollege. In de schoot van het SOFI kunnen ook specifieke werkgroepen worden opgericht. De begrotingscoördinator vertegenwoordigt het beleidsdomein in dit overlegorgaan. Het SOFI komt minstens drie keer per jaar samen én telkens wanneer de omstandigheden dit vereisen.

Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO)

Sinds 2020 is de VCO van toepassing. De VCO is evenwel niet beperkt tot het codificeren van bestaande regelgeving, ook worden de bestaande hiaten en gebreken in het huidig juridisch kader weggewerkt. De VCO heeft tot doel een duidelijke visie te implementeren en bij te dragen aan een overzichtelijk, samenhangend en transparant budgettair en financieel beleid.

64. Beantwoorden van parlementaire vragen en vragen om uitleg (VOU): coördinatie binnen het beleidsdomein EWI

Projectverantwoordelijke	Jacobs Els
Betrokken personeelsleden	Boutens Karel
Contactpersonen kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	Vele betrokkenen

Omschrijving actie

Coördinatie binnen het beleidsdomein van de ontwerpantwoorden van de schriftelijke parlementaire vragen (vragen aan de minister, de minister als coördinerend minister, of aan verschillende ministers), de vragen om uitleg en de actuele vragen.

65. Kenniscentrum over O&O, economie, wetenschap, innovatie in Vlaanderen

Projectverantwoordelijke	Maris Stefanie (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Maes Dries (0,1 VTE) Van Nispen Jan (0,8 VTE) Viaene Peter EWI (0,8 VTE)
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2,75 VTE

Omschrijving actie

De kernopdrachten van het Kenniscentrum zijn de volgende.

A. Wat verplichte data-aanlevering betreft, worden er **(twee)jaarlijks cijfers voor indicatoren** uitgewisseld zodat er internationale vergelijkingen kunnen worden gemaakt (O&O- en CIS-enquêtes), en dit op basis van de geldende afspraken met de bestaande partners (federale overheid [voor OESO en Eurostat], Statistiek Vlaanderen [voormalige Studiedienst Vlaamse Regering], en ECOOM).

B. Daarnaast worden **jaarlijks de verdeelsleutels** berekend voor de verdeling van de middelen voor de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF) van de universiteiten, de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF), de Expertiscellen Wetenschapscommunicatie en de verdeelsleutel middelzware apparatuur. De verdeelsleutels worden berekend op basis van weging van parameters, die in vele gevallen ook indicatoren zijn. De cijfers voor de parameters worden aangeleverd door de universiteiten, ECOOM, het beleidsdomein Onderwijs en EWI zelf.

De verplichte ECOOM-data-aanlevering voor BOF en IOF zit vervat in de Vlaamse regelgeving en is ook als taak opgenomen in de ECOOM-beheersovereenkomst. Deze informatie (parameters in verdeelsleutels) wordt gebruikt bij de toekenning van de subsidies aan de universiteiten, de verdeelsleutel middelzware apparatuur en de Expertiscellen Wetenschapscommunicatie.

C. Departement EWI brengt jaarlijks **volgende publicaties** uit:

- Speurgids Ondernemen & Innoveren;
- Engelstalige STI-publicatie;
- Analyses van de Vlaamse deelname aan Europese programma's (tussentijds en een eindanalyse bij het aflopen van de programma's);
- Het 'Vlaams Indicatorenboek' (online versie - jaarlijks): een aangepaste versie in samenwerking met ECOOM (coördinator);
- Twee keer per jaar wordt de conjunctuur-analyse in het kader van de opmaak van de begroting gepubliceerd; maandelijks wordt een conjunctuur-update doorgestuurd naar het kabinet i.s.m. departement Werk;
- Jaarlijkse publicatie opvolging en monitoring van extreme groeiers in Vlaanderen.
- 2-jaarlijks in kaart brengen CCS-sectoren;

D. Het Departement EWI stelt ook **cijfers ter beschikking** in de vorm van:

- Brongegevens voor de berekening van O&O-intensiteit, O&O-personeel en andere;
- Bundeling van brongegevens over bedrijven (vanuit de steunpunten, eigen materiaal etc.);
- Indicatoren zoals GBARD, financiële return uit het EU Kaderprogramma, ...;
- Links naar de primaire bronnen (Statistiek Vlaanderen, Ecoom,...), ECOOM);
- Monitoring structuur Vlaamse economie;
- Ad hoc cijfermatige en analytische ondersteuning voor beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie;
- Analyse aandeel creatieve sectoren in de Vlaamse economie;

E. Daarnaast staat het departement ook in voor het **laagdrempelig ontsluiten van statistische gegevens**:

- Ontsluiten van cijferreeksen door ECOOM via het Indicatorenboek (elektronische versie);
- Regelmatige updates voor cijfers en indicatoren aangeboden via de EWI-website;
- Regelmatig communicatie voorzien over kerncijfers en indicatoren m.b.t. het beleidsdomein EWI;
- Regelmatig presenteren van de deelnamecijfers aan het Europese Kaderprogramma op de stuurgroep en de werkgroepen van het EU-Platform;
- Aankondigen van publicaties en cijfers via digitale media (LinkedIn, Twitter, website, ...) in samenwerking met de EWI-communicatiecel;
- Ad-hoc publicaties en analyses met economische inslag.

F. Binnen het kenniscentrum wordt een **samenwerkingsverband** opgezet tussen de entiteiten van het beleidsdomein EWI en andere actoren verwant met het EWI-beleidsdomein (zoals FIT, VLAIO, WSE, Statistiek Vlaanderen) met de bedoeling om inspanningen te bundelen voor kennisopbouw ter ondersteuning van het langetermijnbeleid binnen de bevoegdheden economie, wetenschap en innovatie. Rond een beperkt aantal specifieke thema's waar gezamenlijke kennisopbouw nodig is, wordt een project gedefinieerd waar meerdere entiteiten gezamenlijk hun inspanningen voor willen bundelen.

G. De acties van Statistiek Vlaanderen worden opgevolgd. We zijn vertegenwoordigd in de Raad voor Vlaamse Openbare Statistiek en Coördinatiecomité voor Vlaamse Openbare Statistiek. Daarnaast wordt deelgenomen aan verschillende werkgroepen.

H. Het kenniscentrum stelt haar **expertise te beschikking** aan partners zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid en werk samen aan het (economisch) monitoren van domein overschrijdende initiatieven.

Beleidsevaluaties

66. Evaluaties binnen het EWI-beleidsdomein die in 2023 worden afgewerkt, voorbereid en/of uitgevoerd

Projectverantwoordelijke	Borrey Sabine (1 VTE)
Betrokken personeelsleden	Baert Lieselot (1 VTE) Winderickx Wim (0,9 VTE) Mattias Stepman (1 VTE)
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EBB2AC-WT
Budget	690 Keuro (VAK 2024) en 960 Keuro (VEK 2024)
VTE	3,9 VTE

Omschrijving actie

De Beleidsnota stelt dat op basis van de evaluatiebepalingen opgenomen in de regelgeving en in de afgesloten verbintenissen binnen het beleidsdomein EWI, de **evaluatie-agenda** van het departement nauwgezet wordt uitgevoerd.

Deze evaluatie-agenda omvat naast de individuele evaluaties van projecten, instellingen, programma's en instrumenten ook systeemevaluaties. De Beleidsnota vraagt daarbij specifiek de proportionaliteit van de evaluatie-aanpak in functie van de omvang van de betrokken organisaties en de budgetten te bekijken en desgevallend bij te stellen met het oog op een efficiënte besteding van tijd en middelen.

In deze fiche wordt een overzicht gegeven van de evaluaties/studies die (in beheer van de evaluatiecel van het Departement EWI) in 2024 worden afgewerkt, voorbereid en/of uitgevoerd.

Personeelsinzet

De beschikbare inzet van personeel binnen de afdeling Strategie en Coördinatie voor deze actie wordt voor 2024 geschat op 3,9 VTE. De inzet van personeelsleden van andere afdelingen (met name hun bijdrage aan het evaluatieproces) is dus niet meegerekend in dit aantal.

Evaluatie-agenda 2024

De evaluatie-agenda voor 2024 wordt hierna weergegeven. In deze evaluatie-agenda worden waar mogelijk en opportuun systeemevaluaties uitgewerkt en opgezet en dit in lijn met internationale praktijken en in overeenstemming met de beleidsnota 2019-2024.

Systeemevaluaties laten nl. toe om het beleid op een hoger aggregatieniveau te evalueren en aldus het gecombineerd effect van de diverse activiteiten/programma's/projecten/actoren beter in kaart brengen. Dit zou op termijn ook moeten bijdragen tot een betere ondersteuning van de beleidsvoorbereiding. Individuele evaluaties zijn namelijk vooral gericht op het evaluatieonderwerp zelf en blijven de effecten op en binnen het (EWI-)systeem onderbelichten, hoewel bij de uitvoering ervan altijd rekening wordt gehouden met de beleidscontext.

In de evaluatie-agenda wordt sinds 2020 verder ook gestreefd naar een beter evenwicht tussen het ex-post- en ex-antelook van elke evaluatie. Dit vertaalt zich concreet in een grotere nadruk op

het ex-antelukkig en dit met het oog op meer “beleidsleren” en bijgevolg een ruimere bijdrage tot de beleidsvorming en -voorbereiding.

De evaluatie-agenda 2024 die hieronder wordt weergegeven, omvat de (individuele) evaluaties die minstens moeten worden uitgevoerd rekening houdend met de verbintenissen die het departement beheert. Deze evaluaties omvatten telkens een systeemluik. Tevens is er een meer globale systeemevaluatie voorzien (zie verderop).

Verder zullen in de loop van 2024 ook aan aantal interne studies en analyses worden opgezet die ofwel in 2024 ofwel in 2025 worden afgerond. Het betreft studies en analyses die bedoeld zijn om de interne “intelligence” van de evaluatiecel uit te breiden met het oog het optimaliseren van het evaluatieproces en dit bv. op het vlak van de inzet van externe expertise bij de uitvoering van evaluaties. Hiervoor wordt onder meer geput uit de gegevens die over de reeds uitgevoerde evaluaties beschikbaar zijn. Een aantal eerder uitgevoerde analyses krijgen een update (bv. over de doorlooptijd van evaluaties die door een externe partij worden uitgevoerd) en er worden ook een aantal nieuwe analyses uitgevoerd.

In het overzicht hierna wordt enkel rekening gehouden met de (systeem)evaluaties die bij het begin van 2024 al zijn voorzien. Mogelijke ad-hoc-(systeem)evaluaties die in de loop van 2024 bijkomend zouden worden gevraagd/opgedragen/opduiken, zijn dus niet opgenomen in onderstaand overzicht.

Evaluaties die werden opgestart in 2023 en die worden afgewerkt in 2024

- (Onderzoeksopdracht) Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG)
- (Onderzoeksopdracht) Vlerick Business School
- (Onderzoeksopdracht) Antwerp Management School (AMS)
- Impulsprogramma Ruimtevaarteconomie (tussentijdse evaluatie)
- Open Science -beleid
- Systeemanalyse O&O&I en uitgaventoetsing “Vlaams beleid in het kader van productiviteit”

Evaluaties die worden voorbereid in 2024 en uitgevoerd in 2025

- (Onderzoeksopdracht/wetenschappelijke werking) Plantentuin Meise
- Kenniscentrum Data en Maatschappij
- Europaplatform
- Specifieke systeemanalyse (inhoud nog te bepalen – mogelijk een verdieping resultaten uit de Systeemanalyse O&O&I en uitgaventoetsing “Vlaams beleid in het kader van productiviteit”)

Andere evaluaties/analyses/studies die in 2024 worden opgestart en in 2024 of in 2025 worden afgerond

- Zie toelichting hoger voor meer details

Risicoanalyse proces beleidsevaluaties (2024)

Beleidsadvisering

67. Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO)

Projectverantwoordelijke	Raspoet Danielle
Betrokken personeelsleden	Buelens Pascale Linseele Veerle Ratinckx Elie Vercoetere Kristien Wastyn Annelies Geernaert Thomas
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EBB2AD-WT
Budget	308 K euro
VTE	7 VTE

Omschrijving actie

De Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen (VARIO) adviseert de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement over het wetenschaps-, innovatie-, en ondernemersschapsbeleid. Hij doet dit zowel op **eigen initiatief** als op **vraag van de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement**. VARIO heeft een onafhankelijke positie ten opzichte van de Vlaamse Regering, de administratie en de partijen in het werkveld. Daarom zetelen de voorzitter en de negen leden van VARIO in eigen naam. De VARIO-staf (onderdeel van het Departement EWI) ondersteunt de VARIO-raad bij het uitvoeren van zijn taken in inhoudelijk, procesmatig en facilitair opzicht.

Op het **werkprogramma 2024** staan volgende topics:

- [Advies 34: 'Naar een ambitieus Europees Industriebeleid' – Conceptnota Vlaamse Regering](#)

Op 20 december 2023 ontving VARIO van Vlaams minister van Economie, Innovatie en Landbouw Jo Brouns een vraag om advies bij de conceptnota 'Naar een ambitieus Europees Industriebeleid', meegedeeld aan de Vlaamse Regering op 15 december 2023: 'Deze conceptnota zet enkele strategische krijtlijnen uit voor een toekomstgericht en proactief Europees industriebeleid. Hij vormt voor Vlaanderen een leidraad tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europese minister en dient als input voor beleidsdebatten over en aanbevelingen rond toekomstig Europees industriebeleid.' VARIO beantwoordde in januari deze vraag om advies.

- Transformatiegericht innovatiebeleid

Transformatiegericht Innovatiebeleid is een nieuwe generatie van innovatiebeleid en omvat zowel transitie- als missiegedreven innovatietrajecten. Het leidt tot economische en diepe maatschappelijke systeemveranderingen. Maar wat houdt dat nu precies in? Hoe kan het Transformatiegericht Innovatiebeleid in Vlaanderen concreet vorm worden gegeven? Wat voor beleidsinstrumenten zijn nodig? Wat zijn succesfactoren om transformatiegericht innovatiebeleid te doen slagen? Dit zijn een aantal van de vragen die VARIO in het advies zal trachten te beantwoorden. VARIO zal dit adviestraject dat in 2023 al liep, aan het begin van 2024 afronden. VARIO werkt voor het traject samen met de Nederlandse AWTI (Adviesraad voor Wetenschap, Technologie en Innovatie). VARIO en AWTI publiceerden in 2023 al samen een landenreview van Zwitserland, Zweden en Oostenrijk.

- Vier adviezen onder het overkoepelend thema 'duurzame economische groei'

Verschillende adviestrajecten van 2024 focussen zich op het uitdiepen van onderwerpen die VARIO als prioriteit voor de nieuwe Vlaamse Regering naar voorschouf in zijn memorandum 2024-2029. VARIO identificeerde in het memorandum vier ambities om de positie van Vlaanderen als één van de meest innovatieve regio's ter wereld te behouden en via ondernemerschap ook te verzilveren. De geselecteerde onderwerpen voor 2024 passen binnen de vierde ambitie 'Werk aan een duurzame en welvarende innovatie-economie'.

- ✓ Internationaal ambitieus ondernemen versterken

Complementair aan buitenlandse kennisintensieve investeringen, moeten we blijven inzetten op ambitieuze ondernemingen met zeggenschap in Vlaanderen die het potentieel hebben om op langere termijn uit te groeien tot internationale 'flagships'. Dit adviestraject over het belang van Internationaal Ambitieuus Ondernemen voor een kleine regio als Vlaanderen, sluit aan op Aanbeveling 5 uit [Advies 28](#) 'Buitenlandse private investeringen in O&O en kennisintensieve productie' (d.d. juni 2022). Vlaanderen heeft zelf, in tegenstelling tot innovatieve benchmarklanden zoals Nederland, Zwitserland en Zweden (te) weinig eigen grote multinationale ondernemingen. Dit adviestraject kadert ook in het streven naar open strategische autonomie en technologische soevereiniteit. VARIO zal dit vervolgadvis op Advies 28 begin 2024 verder opnemen.

- ✓ Hoe de productiviteitsgroei in Vlaanderen versterken, rekening houdend met verschillende dimensies?

In zijn Memorandum 2024-2029 benadrukt VARIO het belang van het duurzaam en multidimensioneel opkrikken van onze productiviteitsgroei door te focussen op innovatie én ondernemerschap. De productiviteitsgroei neemt sinds twee decennia af in Vlaanderen, meer dan in vergelijkbare economieën. Productiviteitsgroei betekent dat de 'input' van onze economie (zoals arbeid, kapitaal en milieu-elementen) resulteert in een grotere 'output' (zoals bruto binnenlands product) door hogere efficiëntie. Een lage productiviteitsgroei leidt o.a. tot beperkte loongroei en een vertraging in de verbetering van pensioenen, gezondheidszorg en welzijn. Een hogere productiviteitsgroei laat toe om meer financiële middelen te genereren, waardoor nieuwe investeringen blijvend mogelijk zijn, vooral in innovatie en infrastructuur, om de duurzame transitie te realiseren. Bij de afgenomen productiviteitsgroei stellen zich alvast twee vragen in relatie tot innovatie. Via welke beleidsinterventies kunnen nieuwe technologieën en innovaties worden ingezet om de efficiëntie en dus productiviteit te verhogen? En in hoeverre is de manier waarop productiviteit vandaag wordt gemeten aangepast aan een kennisomgeving, een context met toenemend belang van digitalisering, van het gebruik van artificiële intelligentie, van circulariteit en vergroening, enz.?

- ✓ Nieuwe ondernemingsvormen

In onze maatschappij zijn nieuwe dynamieken aan de gang, waarbij commercialisering en financiële winstgevendheid enerzijds en sociale en ecologische doelstellingen anderzijds, dus profit en non-profit, schijnbaar tegenover elkaar zijn komen te staan. In zijn [advies 20](#) wees VARIO er echter al op dat profit en purpose perfect verenigbaar zijn. De impact van non-profit op innovatie, is al het voorwerp van academische studies. In dit nieuwe adviestraject wil VARIO onderzoeken of ondernemingen die sociale en ecologische doelstellingen combineren met financiële winstgevendheid meer en beter gestimuleerd en gesteund kunnen worden vanuit de Vlaamse Overheid. In die context zal de rol van alternatieve bedrijfsvormen, zoals Steward-Ownership, waarbij bedrijfseigendom gedeeld wordt met werknemers en andere stakeholders, aan bod komen. Dit soort bedrijfsvormen kan bijvoorbeeld zorgen voor een stabielere en verantwoordelijkere bedrijfsvoering op lange termijn. Er zal ook bekeken worden of andere en/of nieuwe

financieringsvormen mogelijk en opportuun zijn, zoals het inzetten van particuliere fondsen. Dit kan ook algemeen voor start-ups en scale-ups interessant zijn.

- ✓ Win-win samenwerking in snelgroeiende lage- en middeninkomenslanden via innovatie

In veel lage- en middeninkomenslanden zit een gigantische dynamiek en potentieel. Voor economie, innovatie en ondernemerschap liggen er bijvoorbeeld grote opportuniteiten in snelgroeiende landen op de continenten Afrika, Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. Gezien de geografische nabijheid, komt vooral Afrika voor Vlaanderen in het vizier. Door meer in te zetten op samenwerking met die snelgroeiende landen, kunnen we zowel hen als onze eigen regio versterken. In zijn memorandum haalt VARIO al een aantal manieren aan waarop dat concreet kan gebeuren, maar de raad wil dat in een adviestraject nog verder uitwerken. Het adviestraject sluit ook aan bij het bredere thema internationalisering dat continu op de radar staat van VARIO: hoe Vlaanderen lessen kan trekken uit andere regio's in de wereld om het eigen innovatiesysteem nog te verbeteren.

- Baanbrekend onderzoek in Vlaanderen

Begin 2023 werd in Nature een paper gepubliceerd met als titel "Papers and patents are becoming less disruptive over time". Daarin werd aangetoond dat tussen 1950 en 2010 publicaties (en patenten) in verhouding steeds minder vaak baanbrekend onderzoek voortbrengen dat wetenschap en technologie in nieuwe richtingen duwt: "A marked decline in disruptive science and technology over time". Dit gebeurde op basis van een relatief nieuwe indicator, de zogenaamde CD-index. Zelf verklaren de auteurs de trend o.a. doordat onderzoekers steeds meer zouden focussen op 'kleinere stukjes kennis'. Daarnaast worden andere, potentiële factoren aangehaald waaronder de kenmerken van de loopbaan van onderzoekers (vb. te weinig mogelijkheid tot sabbaticals), het wetenschapsbeleid en de manier waarop wetenschappelijk onderzoek wordt gefinancierd, en de focus op kwantiteit in plaats van kwaliteit (publish-or-perish cultuur). In zijn adviestraject wil VARIO onderzoeken in welke mate in Vlaanderen dezelfde trend in wetenschappelijke onderzoek aanwezig is, en welke potentiële onderliggende factoren een rol spelen. Op basis hiervan worden aanbevelingen geformuleerd.

- Gezamenlijk initiatief rond 'STEM-talent' met European STI-councils

VARIO is actief lid van het netwerk van Europese Science, Technology and Innovation Councils. In de herfst van 2023 organiseerde VARIO de jaarlijkse, formele herfstmeeting met de voorzitters en directeurs-secretarissen van de adviesraden. Het thema was de strategische oriëntatie naar het EU-beleid. Tijdens de meeting werd afgesproken om met de adviesraden gezamenlijk een probleem onder de aandacht te brengen op EU-niveau: Hoe kunnen we de EU aantrekkelijker maken voor 'STEM-talent' i.f.v. de competitiviteit van de EU als geheel t.o.v. de rest van de wereld. Dit zal gebeuren in de vorm van een gezamenlijk statement. VARIO zal hiervoor het initiatief opnemen, samen met zijn Nederlandse tegenhanger, de AWTI.

- Studiereis

VARIO plant in oktober 2024 een studiereis naar de Baltische Staten. De bedoeling van dergelijke reizen is om lessen te trekken voor Vlaanderen uit andere innovatiesystemen. Wat kunnen we meenemen als inspiratie voor het Vlaamse WTI-beleid?

- Jaarlijks colloquium op 7 november
- Tot slot zal er in 2024 ook een Jaarverslag opgemaakt worden.

68. Opvolging Expertisecentrum O&O-monitoring (ECCOOM)

Projectverantwoordelijke	Viaene Peter
Betrokken personeelsleden	Boeykens Ilse Callewaert Sophie Maes Dries Tournicourt Tom Van Nispen Jan
Contactpersoon kabinet	De Hondt Paul
Begroting	EBO-1EBB2AV-IS
Budget	4,485 miljoen euro
VTE	0,4 VTE

Omschrijving actie

Het Departement EWI verzorgt de administratieve, financiële en inhoudelijke opvolging van de werkzaamheden van het Expertisecentrum O&O-Monitoring (ECCOOM).

Eind 2023 werd het **nieuwe convenant 2024-2028** goedgekeurd.

Dit convenant bouwt verder op het convenant voor de periode 2019-2023 maar met een volwaardige integratie van de bijkomende taken die via addenda werden toegekend tijdens die periode. Het merendeel van de activiteiten van het Expertisecentrum hebben een recurrent karakter en liggen decretaal vast en/of via afspraken met nationale en internationale instanties.

A. Missie

De missie van het Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring (ECCOOM) en het sinds 2021 geïntegreerde Steunpunt Economie en Ondernemen (STORE), samen ECCOOM-STORE, is de ondersteuning van het beleid voor Wetenschap, Technologie, Innovatie en Economie (inclusief Ondernemerschap) van de Vlaamse overheid (WTIE). Met hierbij bijzondere aandacht voor de economische en maatschappelijke impact van het WTIE-beleid, gebundeld in overkoepelende thema's zoals het menselijk kapitaal waarop Vlaanderen kan bogen voor de ontwikkeling en uitvoering van dit beleid, het industrie- en technologiebeleid dat Vlaamse welvaart en welzijn schraagt in deze tijden van grote transities, en de productiviteit en internationale competitiviteit die gerealiseerd worden met de ingezette WTIE-middelen.

Om die missie te volbrengen, vervult ECCOOM-STORE de volgende opdrachten die verder invulling geven aan de decretale opdrachten:

- ontwikkeling en onderhoud van performante ICT-architecturen en -platformen ter ondersteuning van de beleidsopdrachten geformuleerd in het W&I decreet en het convenant met de Vlaamse overheid;
- bijdragen aan de ontwikkeling, de verrijking en de aanlevering van relevante WTIE-data, indicatoren en analyses voor het Vlaams wetenschaps- en innovatiebeleid evenals het economisch beleid met specifieke aandacht voor het ondernemerschap, inzonderheid ook in de context van het FRIS conform de in samenspraak met EWI ontwikkelde FRIS-protocollen;
- een performant systeem van O&O-, innovatie-, economische en ondernemerschapsindicatoren ontwikkelen en onderhouden dat de Vlaamse overheid moet voorzien van geactualiseerde en relevante statistische data en indicatoren over de O&O-, innovatie-, economische en ondernemerschapsperformantie van de Vlaamse regio

in internationaal perspectief. ECOOM-STORE ontwikkelt daartoe ook een portefeuille van wetenschappelijke onderzoeksactiviteiten;

- een portfolio van kwantitatieve parameters recurrent berekenen in het kader van de decretale, permanente en tijdelijke financieringskanalen en instrumenten van het wetenschaps-, innovatie- en economisch beleid en ten dienste van specifieke onderzoeksgerelateerde toelagen aan hogeronderwijsinstellingen;
- in opdracht van de Vlaamse overheid de noodzakelijke statistische gegevens en analyses voorzien en aanleveren over O&O, innovatie, economie en ondernemerschap in het kader van de afspraken met supranationale organisaties;
- in samenspraak met de Vlaamse overheid nieuwe ontwikkelingen op het vlak van data, indicatoren en impactstudies ter ondersteuning van het wetenschaps-, innovatie-, economisch en ondernemerschapsbeleid pro-actief monitoren en co-creëren, evenals systematisch uitvoeren van verschillende recurrente opdrachten zoals de data-aanlevering voor de evaluatie van Strategische Onderzoekscentra en andere structurele WTIE-initiatieven van de Vlaamse overheid zoals het clusterbeleid aangevuld met ad-hoc-opdrachten. Centrale opdrachtgevers hierbij zijn EWI, FWO, VARIO en VLAIO. Beleidsmatige interacties verlopen eveneens via de VLIR WG O&I.

B. Doelstellingen

ECOOM-STORE beheert een consistent en coherent systeem van O&O-, innovatie-, economische en ondernemerschapsdata en indicatoren (WTIE) voor de Vlaamse overheid. Dit indicatorensysteem moet de Vlaamse overheid ondersteunen om de WTIE-inspanningen in de Vlaamse regio in kaart te brengen (inclusief de nodige internationale vergelijkingen) en te monitoren. Sinds 2001 hebben ECOOM, STORE en hun voorgangers de ontwikkeling van dit indicatorensysteem geïmplementeerd, geactualiseerd en geoptimaliseerd, inclusief de uitbouw van de nodige IT-infrastructuur en databankontwikkeling. Uit de evaluatie blijkt dit van hoge wetenschappelijke en beleidsrelevante waarde te zijn.

Ondertussen heeft ECOOM-STORE een stevige wetenschappelijke onderzoeksbasis en een portefeuille van WTIE-gerelateerde studies ontwikkeld om de aangemaakte en ingezette indicatorenbasis te onderbouwen, uit te breiden, te vernieuwen en te interpreteren. Ook in de periode 2024-2028 zal ECOOM-STORE deze activiteiten verder consolideren en uitwerken ten dienste van het Vlaams WTIE-beleid. ECOOM-STORE heeft daarbij tevens een ondersteunende rol bij de ontwikkeling en aanlevering van classificatie- en concordantiesystemen, verrijkte data en indicatoren voor het FRIS-portaal van de Vlaamse overheid.

ECOOM-STORE is opgebouwd als een consortium tussen de Vlaamse associaties, met deelname van onderzoeksgroepen verbonden aan alle Vlaamse universiteiten (KU Leuven, UGent, VUB, UAntwerpen en UHasselt) elk met hun specifieke expertise.

C. Werkpakketten

Bovenstaande kernopdrachten en doelstellingen worden in het meerjarenplan verder uitgewerkt in diverse werkpakketten opgebouwd rond 4 assen:

- **Data-infrastructuur;**

De data-infrastructuur vormt de kern van alle activiteiten van ECOOM STORE, en wordt voortdurend verbeterd, ontwikkeld en uitgebreid om zo ook nieuwe uitdagingen aan te pakken. In het meerjarenplan wordt dan ook een ruim overzicht gegeven van de inspanningen geleverd door de verschillende partners om in te spelen op het meten en ik kaart brengen van:

- het Vlaamse wetenschappelijk onderzoek;
- Vlaamse technologie;
- innovatie in Vlaanderen;
- Vlaams menselijk kapitaal;
- het Vlaams economisch weefsel;
- impact, kennistransfer en kennisvalorisatie.

Alle universiteiten zijn betrokken bij het valideren en interpreteren van de gegevens van hun eigen onderzoeksactiviteiten, voor de data en indicatoren die ontwikkeld en afgeleverd worden door de ECOOM-STORE-partners aan de Vlaamse overheid conform de decretale bepalingen en opdrachten:

- **Ophalen en verrijken van gegevens;**

De activiteiten voor het ophalen en de verrijking van gegevens zijn gebaseerd op de huidige gegevensplatformen, zoals hiervoor omschreven, die voortdurend zullen worden bijgewerkt, uitgebreid, verrijkt en met elkaar verbonden.

- **Regelmatig terugkerende analyses en rapporten;**

Sommige taken worden gezamenlijk toegewezen aan groepen over de ECOOM-STORE-partners, terwijl andere taken worden uitgevoerd door individuele ECOOM-STORE-groepen.

- **Onderzoek: lopende en nieuwe thema's.**

Elk van de ECOOM-STORE partners is in staat om internationaal zichtbaar en erkend wetenschappelijk onderzoek met een rijke publicatie-output te ontplooien en dit mee door de belangrijke inspanningen die geleverd worden in de opbouw van data-infrastructuur. De algemene en overkoepelende focus van de onderzoeksrapporten bij ECOOM-STORE sluit aan bij de overkoepelende kernthema's zoals ook in de missie gedefinieerd: Industrieel beleid, Menselijk kapitaal, Productiviteit, Competitiviteit en de Dienstensector binnen het huidig Vlaams economisch kader.

De taken die ECOOM uitvoert, zijn verder gespecificeerd in het meerjarenplan en verder operationeel uitgewerkt in het jaarplan, het financieel plan en een activiteitenverslag.

De taken waar EWI een rol in speelt, zijn de volgende:

- Toezicht op de uitvoering van het nieuwe convenant.
- De voorbereiding en opmaak van het MB voor de jaarlijkse subsidie (en opvolging uitbetaling);
- Administratieve opvolging (jaarplan, financiële opvolging, activiteitenverslag);
- Inhoudelijke opvolging (evolutie, werking en output): structureel overleg tussen EWI-ECOOM om de werkzaamheden van ECOOM te sturen/coördineren, informatie uit te wisselen en afspraken te maken, opvolging output, de opvolging van het beheerscomité waar de output/resultaten van ECOOM gepresenteerd worden en de sturing van de onderzoekagenda via het dagelijks bestuur.
- De evaluatie van ECOOM van de voorbije convenantsperiode en de voorbereiding van een nieuw convenant.

69. Blijven inzetten op het versterken van onderbouwd beleid en prospectief beleid

Projectverantwoordelijken	Winderickx Wim (0.1 VTE), De wael Annelies (0.2 VTE)
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	EBO-1EBB2AC-WT
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

Gezien de immer meer complexe beleidsvragen die zich stellen, bijvoorbeeld in de context van de groene en digitale transitie, is er een grote nood aan grondig onderbouwd beleid. Onderbouwing van beleid is een absolute voorwaarde om effectief, efficiënt, legitiem en democratisch beleid te kunnen voeren. Het onderbouwen van beleid is bovendien noodzakelijk om als overheid te handelen zoals het hoort, overeenkomstig algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel. Deze onderbouwing kan verschillende vormen aannemen, met als grote lijnen (wetenschappelijk) beleidsonderzoek, ook wel beleidsrelevant, beleidsgericht of beleidsondersteunend onderzoek genoemd; (beleids-)evaluaties, van ex-post- tot ex-anteperspectief en toekomstverkenningen (foresight).

Sinds 2016 is beleidsrelevant onderzoek binnen de Vlaamse overheid gedecentraliseerd, waarbij de individuele entiteiten geresponsabiliseerd zijn om eigen initiatieven hierrond op te zetten. Vanuit de expertise, ervaring en het netwerk die al sinds 1996 over beleidsonderzoek zijn opgebouwd, blijft het Departement EWI de collega's van andere entiteiten hierrond bijstaan. Dit werd ook gestipuleerd in de conceptnota Vlaamse Regering van 3 juli 2015 m.b.t. beleidsonderzoek en in dit kader werd het Kennisnetwerk Beleidsonderzoek gestart om over de beleidsdomeinen heen rond beleidsonderzoek te werken. Dit kennisnetwerk maakte in 2022 een doorstart binnen een bredere samenwerking met onder meer DKBUZA en het departement Omgeving tot het Kennisnetwerk Beleidsonderzoek en Beleidsevaluatie.

Dit vond ook aansluiting bij de actiepunten die tijdens de vorige legislatuur in het Witboek 'Open en Wendbare overheid' werden geformuleerd op vlak van onderbouwd beleid en waar via het Kennisnetwerk Beleidsonderzoek aan werd bijgedragen.

Het belang van onderbouwd beleid werd bovendien opnieuw benadrukt in het Regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering, waarin ook werd gepleit om beleid steviger wetenschappelijker te onderbouwen.

Daarenboven is beleidsonderzoek sterk verweven met beleidsprioriteiten op vlak van wetenschappelijk onderzoek, zoals Open Science, Science Diplomacy, RRI, Citizen Science, Privacy, vertrouwen in wetenschap,... waarrond EWI sterk actief is.

Zo wordt er verder werk gemaakt van het versterken van onderbouwd beleid/evidence-informed policymaking (EIPM) via onder meer: het voorzien van een actueel overzicht van initiatieven voor onderbouwd beleid binnen de Vlaamse overheid, een betere ontsluiting van beleidsonderzoek via het FRIS-portaal, het uitwisselen van kennis en ervaringen via het kennisnetwerk binnen de Vlaamse overheid, het versterken van de capaciteit rond onderbouwd beleid door het verder aanbieden van trainingen voor onderzoekers en beleidsmakers hierover, verder bijdragen aan de realisatie van een event over EIPM in het kader van het Belgisch Europees voorzitterschap, het

werken rond foresight (toekomstverkenningen) binnen het departement en in samenwerking met andere entiteiten binnen de Vlaamse overheid, het versterken van Europese en internationale contacten hieromtrent, o.a. door het meewerken aan de Mutual Learning Exercise (MLE).

VII. INTERNE WERKING VAN HET DEPARTEMENT EN APPARAATSKREDIETEN

70. FUSIE DEPARTEMENT EWI EN DEPARTEMENT WSE

Projectverantwoordelijke	Hanssens Johan
Betrokken personeelsleden	Ann Bourdeaud'hui, Karel Boutens, Emmelie Tindemans, Stefaan Moens, Paul Mertens, Thomas Callens, Tom Vandenbogaerde
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	

Omschrijving actie

Het regeerakkoord 2019-2024 bevatte de afspraak dat de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie, en Werk en Sociale Economie en Landbouw en Visserij worden samengevoegd tot één economisch cluster.

De departementen EWI en WSE worden daarbij samengevoegd.

Vanaf 1 januari 2025 zullen de departementen EWI en WSE een nieuw eengemaakt departement vormen.

Ter voorbereiding van deze fusie is een transitieteam samengesteld. Het transitieteam leidt de inkanteling in goede banen. (zie VR 2023 2212 DOC.1970/1)

Hiervoor werden een aantal themagroepen in het leven geroepen.

1. Werkgroep Communicatie
2. Werkgroep Mens en Organisatie
3. Werkgroep Beleidscoördinatie
4. Werkgroep ICT & Data
5. Werkgroep Financiën en Begroting
6. Werkgroep Organisatie & Risicobeheer
7. Werkgroep Regelgeving

Deze werkgroepen gaan van start met het maken van een inventarisatie van de AS IS-situatie bij de respectieve departementen, om gelijkenissen en verschillen in kaart te brengen met als doel een analyse te maken van de opportuniteiten, risico's en aandachtspunten en daaropvolgend de vertaalslag te maken naar een ontwerp organisatiekader en -aanpak voor het nieuwe departement, waarop verder kan gebouwd worden.

De trekkers van deze werkgroepen zijn telkens een duo van de respectievelijke departementen.

Personeel

71. Selectief vervangingsbeleid

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Berings Dave
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

In het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 werd een nieuwe personeels- en budgettaire besparing opgelegd (niet langer lineair maar door de VR bepaald). In opvolging daarvan moeten uitstroom en toegestane vervangingen nauwgezet worden opgevolgd, dit alles binnen een steeds krappere (en ontoereikende) budgettaire kader.

Dit vergt een permanente afweging tussen noodzakelijke werving (binnen hogervermeld kader) om de opgelegde kern- en ondersteunende taken op een kwalitatieve manier te blijven uitvoeren versus het blijvend motiveren van de personeelsleden en vermijden dat ze vroegtijdig uitvallen of vertrekken.

Aanpak: selectieve vervanging op basis van een duidelijke definiëring van de noden t.o.v. kerntaken en permanente taken om zo de opgelegde personeelsafbouw te realiseren met blijvende aandacht voor interne doorstroommogelijkheden, dit alles binnen het kader van budgettaire besparingen. Het budgettaire kader en de koppenbesparing wordt maandelijks opgevolgd door de directieraad.

Randvoorwaarden: de inkrimping wordt opgevangen door:

1. Proceshertekening en -rationalisatie;
2. Herverdeling van de opdrachten en samenwerking waar mogelijk - waarbij ook wordt gekeken naar samenwerking met andere entiteiten, binnen of buiten het beleidsdomein;
3. Verdere informatisering (Vlimpers, OraFin,...).

72. Introductie functiefamilies bij Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Declerck Kris Le Moine Vanessa Berings Dave Van de Gaer Dirk
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

De introductie van het concept 'functiefamilies' in de organisatie vanaf 2003 had drie belangrijke doelstellingen:

1. Het correcter en eenduidiger formuleren van functiebeschrijvingen;
2. Het loskoppelen van salaris en diploma;
3. Het anders gaan denken en omgaan met verloning (structuur van het salaris, invoeren van een meer variabele en aan de inzet van het personeelslid gekoppelde verloning...).

De Vlaamse Regering heeft beslist dat het project stapsgewijze moet worden ingevoerd. Nadat in 2019 werk werd gemaakt van (1) de actualisering van de individuele functiebeschrijvingen (aan de hand van de functieniveaumatrix, maar vooralsnog zonder de wegingsmethodiek te gebruiken) en (2) het voortzetten van de interdepartementale oefening rond indeling van enkele sleutelfuncties die algemeen voorkomen (jurist, secretariaat, dossierbeheerder...), is de verdere timing en scope van het project nog onduidelijk. Er werden vooralsnog geen vergaderingen van de begeleidingscommissie gepland.

In functie van de beleidskeuzes die op dit vlak worden gemaakt (verdere introductie, bijsturing, timing...), zal het departement loyaal meewerken.

In 2024 zal het 5-sporenbeleid in werking treden. In functie daarvan zal het departement dit verder uitrollen.

73. Aansluiting bij Personeelspunt (diverse modules in Vlimpers)

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Berings Dave Declerck Kris Le Moine Vanessa Van de Gaer Dirk
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

Vlimpers (Vlaams interdepartementaal modulair personeelssysteem) is een online HRM-systeem dat wordt gebruikt voor het beheer van personeelsgegevens, functiegegevens en afwezigheden. Het vormt ook de basis voor de loonberekening. Een eerste versie van het systeem werd in 2002 geïntroduceerd. Sindsdien evolueert het systeem continu om te voldoen aan nieuwe regels en nieuwe gebruikersnoden. Vlimpers wordt voortdurend geoptimaliseerd.

Naast technische upgrades wordt er ook naar gestreefd om de dienstverlening efficiënter en gebruiksvriendelijker te maken aan de hand van functionele verbeteringen. Modules als Talent, Ploeg en Rekrutering werden intussen uitgerold. Het departement zal toetreden tot eventuele nieuwe modules en de verdere uitrol volgen. AgO bepaalt de scope en de kalender, het eigen AZO-personeel zal de zaken opvolgen.

Eind 2022 werd ingestapt in de module arbeidsplaatsbeheer. In 2023 zal de aansluiting bij arbeidsplaatsbeheer verder worden opgevolgd.

In 2024 nemen we deel aan de pilootgroep van het project 'module administratieve wijzigingen'. De pilootgroep bestaat uit 20 deelnemende entiteiten.

74. Uitvoering van het departementale vormingsbeleid in 2024

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Le Moine Vanessa Berings Dave
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,2 VTE

Omschrijving actie

Door een adequate en permanente vorming van de personeelsleden tracht het Departement EWI de inzetbaarheid en efficiëntie te verhogen. Personeelsleden die op de hoogte blijven van de nieuwste tendensen en zich proactief bijscholen, leveren een meer kwalitatieve output en voelen zich beter in hun vel.

Vorming is een permanent gegeven dat een jaarlijkse cyclus volgt.

Op basis van:

1. een rondvraag aan de afdelingshoofden;
2. een bevraging van de individuele noden en verwachtingen van de personeelsleden;;
3. een inschatting van globale noden,

wordt het vormingsbeleid geactualiseerd.

Daarnaast spelen de leidinggevendenden en de HR-functie permanent in op vormingsvragen en -noden.

Deze kunnen collectief zijn - wat veeleer zeldzaam is in een kleine en stabiele organisatie als EWI - of individueel.

Het vormingsaanbod is zeer breed: naast het eigen interne programma (AgO) kunnen extern alle relevante opleidingen, cursussen, studiedagen, seminaries e.a. worden gevolgd (mits goedkeuring van de leidinggevende en een budgetcheck bij dure opleidingen). De inhoud kan vaktechnisch zijn, gericht op IT-toepassingen of persoonlijke vervolmaking (attitude). Alle personeelsleden hebben eveneens toegang tot de Digitale Leerbibliotheek (GoodhabitZ). Hierin zijn een waaier aan opleidingen terug te vinden die het personeelslid op eigen tempo en naar gelang zijn/haar interesses kan volgen.

Het departement blijft sterk inzetten op IT-opleidingen en op taaltrainingen voor de personeelsleden die internationale contacten onderhouden. Frans en Engels wordt aangeboden (volgens niveau), met de inzet van native speakers.

Aangezien de instroom van nieuwe personeelsleden zeer beperkt maar divers is, is het aangewezen dat er bij de individuele planningsafspraken oog is voor het aspect vorming, zodat de nieuwe collega optimaal zijn weg vindt.

Het vormingsplan voor nieuwkomers wordt verder uitgevoerd.

75. Welzijn op het Werk

Projectverantwoordelijke	Maris Stefanie Baert Lieselot
Betrokken personeelsleden	Bourdeaud'hui Ann Borrey Sabine Cooman Nathalie De Vos Liselotte Jacobs Els Le Moine Vanessa Linseele Veerle Schruers Liesbet Tournicourt Tom (peter: koppeling werkgroep/management) Van Langenhove Monica Wastyn Annelies
Begroting	BAWM
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Elke werkgever is wettelijk verplicht (wet van 4 augustus 1996 over het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk) om het welzijn binnen haar organisatie te bevorderen. Dit gebeurt door risicopreventie, collectieve en individuele beschermingsmaatregelen, opleidingen en informatie aan de werknemers. Een holistisch welzijnsplan met daarin ook het globaal preventieplan, waaruit jaarlijkse actieplannen vloeien, vormen bij het Departement EWI de basis om het welzijn van haar medewerkers te bevorderen. Daarom werd in 2018 een doorstart gegeven aan de interne werkgroep welzijn, intussen omgedoopt tot 'Welzijn op het Werk' (WOW).

Het team zet haar schouders onder algemeen welzijn, wat ruimer opgevat is dan enkel de wettelijke verplichting. Immers, als naast de fysieke en mentale gezondheid, ook de veerkracht, persoonlijke ontwikkeling en motivatie van de collega's bevorderd wordt, zal het werkplezier niet alleen toenemen, maar ook de uitval verminderen en de professionele carrière verlengen. Werken met gezonde, fitte en professioneel gelukkige(re) collega's, is een win-win-situatie zowel voor de collega's als voor het Departement EWI.

In 2024 zal de **werkgroep Welzijn op het Werk** (WOW) het actieplan 2024 uitvoeren. Er is aandacht voor communicatie en sensibilisatie van welzijnsthema's (WOW-berichten via e-mail en SharePoint, WOW-posts in het WOW-Teamskanaal). Daarnaast zullen infosessie/workshops georganiseerd worden rond relevante welzijnsthema's zoals ergonomie, veerkracht, ... WOW blijft zich ook inzetten voor de verbondenheid tussen collega's en zal op herhaaldelijke tijdstippen fysieke ontmoetingsmomenten organiseren. Er zal in 2024 aandacht zijn voor de verhuis naar het Belpairegebouw en de fusie met het Departement WSE.

76. Hertekening van Afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Ameys Francine Berings Dave Buys Annick Cech Sorin De Bel Marie-Rose Declerck Kris Le Moine Vanessa Moens Stefaan Rieder Tom Van de Gaer Dirk Waeyaert Koen
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	2,1 VTE

Omschrijving actie

N.a.v. de toetreding van AZO tot de gecentraliseerde dienstverlening inzake HR/personeel, boekhouding en Facility (2016 en 2017) wijzigde de rol van AZO t.o.v. haar klanten. Voor bepaalde diensten blijft AZO het centrale en/of enige aanspreekpunt (vb. selecties, belangrijke financiële rol), voor andere diensten betreft het eerder een intermediaire of controlerende dienstverlening.

De dienstverlening vanuit AZO werd dan ook hertekend in het kader van de opdeling AZO/centrale dienstverleners. Een opvolging en bijsturing blijft evenwel noodzakelijk; niet alleen is dienstverlening aan evolutie onderhevig (gewijzigde procesflows, aangepaste werking) maar ook contactpersonen kunnen wijzigen of er komt een nieuw of gewijzigd aanbod bij. Een duidelijke communicatie hierover naar de klanten is dan ook een absolute vereiste. Een permanente opvolging van de dienstencatalogus – met oog voor de specifieke dienstverlening per klant, is bijgevolg een *conditio sine qua non*.

Daarnaast is permanente samenwerking tussen de verschillende teams binnen AZO essentieel in het kader van kennisdeling, efficiëntiewinsten en, last but not least, om de uitstroom/uitval van personeelsleden te ondervangen.

Bovendien zullen enerzijds een verdere centralisering (met name van selecties en boekhouding) en anderzijds de aangekondigde economische cluster met het Departement WSE en het Departement Landbouw en Visserij een impact hebben op de organisatie en armslag van AZO. Een aanpassing en hertekening van de dienstverlening houdt automatisch een uitwerking en/ of hertekening van de workflows en processen (op hoog niveau) in.

Alle teams zijn hierbij betrokken.

Dit is een permanent aandachtspunt.

In de loop van 2024 wordt de fusie tussen de departementen EWI en WSE voorbereid. De afdeling AZO en de afdeling Algemene Diensten van DWSE versterken hun samenwerking.

Vanaf 2025 zal binnen het nieuwe departement een samengevoegde afdeling ondersteunende diensten van start gaan.

77. Business Continuïteitsmanagement (BCM)

Projectverantwoordelijke	Van de Gaer Dirk
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Het Departement EWI heeft in het kader van bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM) haar noodzakelijke processen in kaart gebracht en een Business Continuïteitsplan (BCP) opgemaakt. Een eerste versie van dit plan was er al in juni 2012. In 2014 werd het BCP-plan bijgestuurd, herwerkt en geactualiseerd. Gezien de bijzondere periode 2020-2022 (pandemie) is dit nog onderhevig aan aanpassingen. Dit traject wordt, net als in 2023, verdergezet en een volledig nieuw plan uitgewerkt. Daartoe is er de hulp van enerzijds gevolgde opleidingen en anderzijds van de pas terug opgerichte cel binnen de VO omtrent BCM en Crisismanagement.

In 2024 zal het crisiscommunicatiesysteem gehandhaafd worden. Het systeem RingRing-Proximus kan behouden blijven ook als er een nieuwe raamovereenkomst voor telecommunicatie en dus een nieuwe leverancier mobiele telecommunicatie (Orange).

Enmaal er een nieuw plan en draaiboek BCM is, zal er werk gemaakt worden van de organisatie van de interne crisiscellen of hoe het voortaan ook zal genoemd worden en kan er ook terug geoefend worden voor situaties van dringende maar korte interventies zoals bomalarmen en branden. Met deze oefeningen is het de bedoeling om de uitvoeringsefficiëntie te kennen en te verbeteren.

Het draaiboek zal best minstens jaarlijks op een aantal cruciale punten wordt getest .

De personeelsleden die een rol en verantwoordelijkheid (kunnen) hebben in de uitrol en implementatie van het BCP worden verder tijdig opgeleid in het gebruik ervan en in de individuele verantwoordelijkheden.

Opmerking: de verhuis naar het Belpaire-gebouw zal hierin een grote rol spelen. Er wordt dan ook hiertoe in 2024 overlegd met collega's BCM in dit nieuwe gebouw.

- Met de aanstelling van nieuwe verantwoordelijke binnen het CCVO worden er terug overlegmomenten georganiseerd en wordt hieraan ook actief deelgenomen.
- Wanneer de situatie dit toelaat, kunnen er terug oefeningen georganiseerd worden.
- De noodzakelijke vorming van de EHBO-ploeg blijft gecontinueerd. In het kader van het vele thuiswerken zal er een plan uitgewerkt worden om hier toch enige permanentie te voorzien. Dit zal ter dege bekeken worden na de verhuis naar het Belpairegebouw.
- Er wordt een herhaling uitgevoerd van de opleiding van 'iedereen evacueert'
- Van zodra er een nieuw BCM-plan is zal er een regelmatige briefing worden georganiseerd (via mail) over de stand van zaken wat de materie van BCM betreft

78. Hybride werken als het nieuwe normaal

Projectverantwoordelijke	Bourdeaud'hui Ann
Betrokken personeelsleden	Rieder Tom Bourdeaud'hui Ann
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De wereldwijde pandemie door Covid-19 heeft zowel de manier van werken als het gevoerde PTOW beleid grondig dooreengeschud.

Sinds half maart 2020 werkten we praktisch allen permanent van thuis uit. Alle overleg gebeurt virtueel (migratie van Skype naar Teams), iedereen werkt veel meer digitaal, leidinggeven gebeurt vanop afstand.

In 2020 werd een intern Coronabeleid uitgewerkt, aansluitend op de algemene richtlijnen van het CCVO. Dit betrof enerzijds systematische communicatie over de geldende maatregelen, maar ook aankoop van beschermingsmateriaal, uitbreiding van de ergonomische middelen ter ondersteuning van het permanente thuiswerk, partiële herziening van het GSM-beleid

Medio 2020 werd een eerste plan van aanpak uitgewerkt i.f.v. een terugkeer naar de werkvloer, op basis van vrijwilligheid.

De tweede golf heeft deze beweging stilgelegd. Het was en is wel duidelijk dat een terugkeer naar de werkvloer niet voor iedereen even evident of gewenst zal zijn; deze zal gestructureerd moeten gebeuren, in overeenstemming met de algemene richtlijnen maar ook in overleg met de werkvloer.

Een intern plan van aanpak, aansluitend op het VO-beleid, werd uitgewerkt door de Directieraad (in overleg met de WOW-werkgroep). Een nieuwe afsprakennota PTOW werd voorbereid en op de Directieraad van 17 februari 2022 goedgekeurd. De principes daarvan werden eerder al toegelicht op de personeelsvergadering van 11 oktober 2021.

PTOW kadert in het arbeidsconcept hybride werken waarbij onderstaande principes voorop staan:

- Hybride werken draait om resultaatgericht werken en leidinggeven op basis van vertrouwen en dialoog. Personeelsleden werken hierbij vanuit verschillende werkomgevingen en -locaties samen, maar blijven verbonden door technologie en fysieke samenkomsten.
- Het personeelslid kiest in overleg met de leidinggevende waar en wanneer die zijn werkactiviteiten uitvoert, en dit steeds:
 - in functie van de aard van de werkactiviteit de te behalen resultaten
 - met het organisatiebelang en klantenperspectief voorop.

De essentie van het EWI-kader “Hybride werken” is als volgt:

- Er is een minimale fysieke aanwezigheid op de werkvloer in Brussel van één dag per week met als streefdoel twee dagen.
- In nauw overleg met je leidinggevende bepaal je wanneer en voor welke taken je in Brussel of elders aan de slag bent.
- Teams en afdelingen stemmen intern af op welke momenten hun team fysiek samenwerkt in Brussel.
- Je collega’s op de werkvloer ontmoeten is niet alleen belangrijk voor teamoverleg, maar even goed in het licht van betrokkenheid en sociale cohesie.

In 2023 wordt het kader “Hybride werken” verder opgevolgd. Dit kader kan herzien/aangepast worden indien nodig. Met de verhuis naar het Belpaire gebouw in augustus 2024 en de fusie met het departement WSE zal dit kader herbekeken worden. Indien dit impact heeft op de huidige afspraken “Hybride werken”, kunnen deze gewijzigd worden.

79. IT- en informatiebeleid van het Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Callens Thomas
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

De informatiearchitect binnen EWI is verantwoordelijk voor een efficiënte afstemming tussen business en IT.

Hij zorgt voor:

- de beleidsbepaling rond informatie- en IT-beheer;
- het bewaken van de business-, informatie- en technische architectuur van EWI;
- de opvolging van binnen EWI gedetecteerde ICT-behoefte;
- de oplossingen of doorverwijzing naar de juiste kanalen bij IT-problemen;
- de communicatie binnen het departement en met partners;
- de relevante vertegenwoordiging van het departement en het management.

Bijzondere aandacht gaat in 2024 naar:

- het voorzitten van de ICT4EWI-werkgroep;
- het capteren van behoeften/noden op de werkvloer;
- het overzien van de transitie naar het nieuwe departement in kader van de fusie met WSE inzake informatiebeheer;
- het uitwerken van een informatieclassificatieraamwerk;

80. Ondersteunende IT-processen en digitalisering

Projectverantwoordelijke	Moens Stefaan
Betrokken personeelsleden	Casier Geert Wolfs Johnny
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	EBO-1EAB2ZZ-WT
Budget	
VTE	1,5 VTE

Omschrijving actie

De interne processen van het departement worden ondersteund via digitalisering. Waar mogelijk gebruiken we centrale systemen van de Vlaamse overheid, maar deze dekken niet al onze behoeften af. Daarom maken we ook software en rapportering op maat. Met die toepassingen gaan ook onderliggende systemen en databanken gepaard. Een deel van de werklast gaat naar het onderhouden, actualiseren en aanpassen van deze systemen en applicaties. Daarnaast spelen we ook maximaal in op nieuwe noden en vragen van onze organisatie.

In 2024 gaan we verder op de ingeslagen weg en trachten we een eerste kleinschalige webtoepassing te voorzien. We proberen een hybride aanpak uit in functie van waar onze data zich bevindt. We onderzoeken ook of onze gegevens richting public cloud kunnen en mogen.

Uiteraard zal er ook veel tijd en energie gaan naar de voorbereiding van de transitie naar het nieuwe departement.

Facility

81. Duurzaamheid op vlak van aankoopbeleid en wagenpark

Projectverantwoordelijke	Buys Annick
Betrokken personeelsleden	Rieder Tom
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	EBO-1EAB2ZZ-WT
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

A. De opdracht naar duurzaamheid op vlak van aankoopbeleid betreft het screenen van de aankoop van bureelbenodigdheden – aangekocht via het bestek van Het Facilitair Bedrijf - en dit in nauwe samenwerking met de leverancier waarbij het bestek loopt.

Op basis van de resultaten van deze screening kunnen acties ondernomen worden om meer duurzaam aan te kopen.

Deze actie kadert in de door de Vlaamse overheid geformuleerde doelstelling om tegen 2020 voor 100% duurzame overheidsopdrachten te plaatsen. De Vlaamse Regering formuleerde die doelstelling voor het eerst in een krachtlijnennota uit 2008 die het eerste Vlaams Plan duurzame overheidsopdrachten (2009) voorafging. De doelstelling werd herbevestigd in het Vlaams Plan Overheidsopdrachten (<https://overheid.vlaanderen.be/plan-overheidsopdrachten>), dat op 16 januari 2016 werd goedgekeurd.

B. Duurzaamheid op vlak van het wagenpark heeft tot doel om het wagenpark van het Departement EWI in overeenstemming te brengen met de nieuwe omzendbrief VR 2021 1607 DOC.0916/2BIS voor wat betreft de te behalen gemiddelde ecoscores voor personenwagens (meer bepaald 73 tegen eind 2024) en voor personenwagens en bestelwagens samen (meer bepaald 70 tegen eind 2024)

- A. In 2024 zal er blijvende aandacht worden besteed aan een duurzaam aankoopbeleid.
- B. In 2024 zal er een update van het vervoersbehoefteplan en vervangingsplan worden opgesteld.

82. Kantoor 2023

Projectverantwoordelijken	Rieder Tom en Buys Annick
Betrokken personeelsleden	Management, WOW, HR, Werkgroep Kantoor 2023
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	1 VTE

Omschrijving actie

Kantoor 2023 is het project waarbij heel wat entiteiten (die gehuisvest zijn in het Ellips) verhuizen naar een derde groot kantoorgebouw in de Noordwijk in Brussel. Het gaat over het door de Vlaamse Regering goedgekeurd ZIN project van Befimmo nv.

De huidige WTC 1 en WTC 2 gebouwen aan de Simon Bolivarlaan worden daarbij volledig omgevormd tot een uniek concept met een mix van wonen en werken door wisselende kantoor- en woonverdiepingen. Een nieuwe centrale balk zal de twee bestaande torens verbinden, waardoor 14 ruime kantoorverdiepingen ontstaan.

Met dit nieuwe kantoorgebouw scoort de Vlaamse overheid nog beter op het vlak van duurzaamheid. Volgens de duurzaamheidsmeter 'GRO' wordt een resultaat 'uitstekend' behaald en het E-peil (E15) is het laagste van al haar gebouwen.

Daarnaast wordt ook op vlak van circulariteit de lat hoog gelegd. De bestaande constructie wordt maximaal benut. De ondergrondse verdiepingen en de circulatiekernen blijven behouden en wat wel wordt afgebroken, krijgt een nieuw leven. Het nieuwe gebouw zal voor 68% bestaan uit ter plaatse hergebruikte of gerecycleerde materialen.

In 2024 wordt de focus gelegd op de verhuis van het Ellips naar Belpaire.

Deze gaat in principe door van 10.07.24 t.e.m. 09.08.24.

De inhuizing van het departement EWI op de 25ste verdieping van het Belpaire-gebouw is immers voorzien op 12.08.24.

Bedoeling blijft dat alle personeelsleden goed geïnformeerd blijven en ook betrokken worden bij de totstandkoming door EWI-berichten en/of toelichtingen op personeelsvergaderingen

Ook het management, de WOW en de interne WG Kantoor 2023 zullen verder op de hoogte worden gehouden van - en betrokken worden bij - de evoluties rond de geplande verhuis. Dit door onder andere overlegmomenten te voorzien.

De organisatie op de werkvloer in het nieuwe Belpaire-gebouw zal worden uitgewerkt door Mens en Organisatie (HR) van het departement EWI.

De (re)organisatie van het Departement EWI-archief in het Ellipsgebouw en de organisatie van dit archief in het Belpaire-gebouw in 2024 worden verder opgevolgd door de informatiebeheerder.

Financiële dienstverlening

83. Tijdig betalen van (e-)facturen

Projectverantwoordelijke	Waeyaert Koen
Betrokken personeelsleden	Cech Sorin Spiritus Francis
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting (artikel: basisallocatie)	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Team Financiële Dienstverlening (afdeling AZO) volgt de cijfers i.v.m. het tijdig betalen van (e-)facturen op regelmatige basis op (via managementrapport OraFin) en analyseert de te laat betaalde facturen wanneer vastgesteld wordt dat het cijfer voor de tijdig betaalde facturen onder de norm van 93% duikt.

Sinds 1 september 2018 is het Departement EWI overgeschakeld op e-invoicing voor alle nieuwe bestellingen voor diensten en goederen. E-facturen zijn sindsdien de norm en daarom is het opportuun om het tijdig betalen van e-facturen eveneens te monitoren. Deze norm wordt vastgelegd op 97%.

Dossierbehandelaars worden zo nodig opnieuw gesensibiliseerd naar het gebruik van afspraken over betaaltermijnen op het moment van bestelling en bepalen van de wettelijke betaaltermijn.

Communicatie

84. Uitvoering EWI-communicatieplan 2024

Projectverantwoordelijke	Tindemans Emmelie
Betrokken personeelsleden	Casteleyn Joeri Van Langenhove Monica (tijdelijke krachten i.k.v. EU VZP: Siau Annelien, Liekens Jules, Degreeef Margo)
Contactperso(n)en(en) kabinet	
Begroting	EBO-1EAB2ZZ-WT
Budget	116 K euro
VTE	6 VTE

Omschrijving actie

Het EWI-communicatiebeleid slaat zowel op interne communicatie binnen het departement als op externe communicatie naar de buitenwereld.

De communicatie-inspanningen van het Departement EWI staan in functie van twee doelstellingen:

1. realisaties van het Departement EWI (en het beleidsdomein en partners) een zo groot mogelijke weerklink geven, zowel binnen als buiten het beleidsdomein;
2. het Departement EWI (en het beleidsdomein en partners) meer zichtbaarheid geven, zowel binnen als buiten het beleidsdomein.

De communicatieacties voor 2024 richten zich op onder meer:

- de beleidsprioriteiten:

- waterstofeconomie
- bio-economie
- circulaire economie
- ruimtevaart
- gezondheid
- artificiële intelligentie
- cybersecurity
- energie en klimaat
- blauwe economie

- uitvoering EU VZP 2024

Er staan meer dan 32 events op de agenda van januari 2024 tem juni 2024 die EWI host en/of mede organiseert. Dit betekent dat er een gedegen eventmanagement in het werk wordt gesteld.

Het EU VZP Communicatieteam (3VTE) neemt dit op, tesamen met de EWI Communicatieverantwoordelijke.

- Opstellen en uitvoeren communicatieplan EWI voor het EU VZP
- Projectmanagement, budget- en administratieve opvolging
- Coördinatie en organisatie van alle events die door EWI gehost en/of mede georganiseerd worden

- Deelnemen aan diverse overlegstructuren en vertegenwoordigen van het beleidsdomein EWI inzake communicatie en evenementen
- Inzetten van bestaande en het realiseren van enkele nieuwe EWI-communicatiekanalen inzake de EWI acties omtrent het EU VZP
- Opstellen en uitvoeren van evaluaties over de afgelopen events en een correcte nazorg bieden zowel naar leveranciers, partners en deelnemers.

- 2024 staat tevens in het teken van de **samensmelting van Departement EWI met Departement WSE**.

Dit betekent een nauwe samenwerking met DWSE en ook een gedegen voorbereiding mb.t.:

- Communicatie van het fusieproces van de twee departementen naar de interne medewerkers
- Het adviseren en begeleiden van het transitieteam aangaande de communicatie-impact van de strategische oefening voor de fusie (dienstverlening, organisatiestructuur, personeel) aan de hand van communicatie-acties zowel voor de interne als externe doelgroepen
- Het in kaart brengen van de AS IS-situatie van de werking van DEWI; teneinde een correcte inschatting te kunnen maken naar communicatieproducten, werking, personeel, organisatiestructuur, communicatie-activiteiten en -budgetten,

-Er wordt in 2024 ook een extra communicatie-inspanning geleverd naar alle doelgroepen van EWI, omdat we **verhuizen** van het Ellipsgebouw naar het Belpaire-gebouw. De impact qua organisatie, ondersteuning en communicatie hieromtrent is zeer groot voor het communicatieteam.

De communicatiemiddelen die we voor bovenstaande acties gebruiken om onze doelstellingen te bereiken, behouden hun continuïteit:

- EWI-website
- Wekelijkse EWI-nieuwsbrief
- Twitter
- LinkedIn
- Organiseren van EWI-evenementen
- Aanwezigheid op en ondersteuning van evenementen i.s.m. andere partners
- Aanmaak drukwerk
- Pro-actieve aanpak richting pers
- Branded content
- Verspreiding via de kanalen van de Vlaamse overheid
- ...

- De **corporate website** van het Departement EWI www.ewi-vlaanderen.be is een website die zijn doelgroep weet te bereiken door up-to-date nieuws te publiceren, publicaties online toegankelijk te maken en bezoekers op de hoogte te houden van het actuele aanbod van evenementen binnen het EWI-beleidsdomein.

Interne kennisverspreiding: dagelijks wordt er een persoverzicht aangemaakt met actualiteitsitems die betrekking hebben op het EWI-beleidsdomein. Bovendien versturen we ook een EU-persoverzicht Deze vinden alle EWI-medewerkers elke ochtend in hun mailbox. Daarnaast worden Belga-berichten onmiddellijk bezorgd aan beleidsmedewerkers die op het dossier werken.

Organisatiebeheersing

85. Uitbouwen van een departementaal integriteitsbeleid

Projectverantwoordelijke	Van de gaer Dirk
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Verder uitbouwen van een departementaal integriteitsbeleid: deelname aan visiegroepen contactpersonen, bijkomende opleidingen, uitwerken risicoanalyse, opvolging systeem bevraging cumulatie, ...

Het integriteitsbeleid zal in 2024 verder worden uitgebouwd en er zal regelmatig communicatie uitgestuurd worden om de personeelsleden alert te houden wat integriteit betreft.

Als de nieuwe deontologische code wordt goedgekeurd zal hierrond een speciale actie georganiseerd worden.

- In 2024 zal er verder deelgenomen worden aan de visiegroepen door het vaste contactpunt integriteit (CPI) van EWI. Ook de communicatie om de personeelsleden alert te houden omtrent integer werken binnen de VO en in het bijzonder binnen DEWI zal aangehouden worden. De afspraak blijft ook geldig dat indien de nieuwe deontologische code in 2024 wordt gelanceerd hieraan speciale aandacht zal worden besteed, door onder meer infosessies en de hiervoor voorziene communicatiefragmenten vanuit de Vlaamse integriteitsambtenaar.
- Voor wie de dilemmatrainingen in 2023 niet kon volgen zullen er ook terug opleidingen integriteit (dilemmatrainingen) voorzien worden. Wie een opfrissing nodig heeft kan eventueel ook deelnemen.
- De CPI zal ook continu de evolutie van de Europese klokkenluidersregeling blijven opvolgen en kan daarvoor ondersteuning krijgen van enerzijds de interne communicatiedienst en anderzijds vanuit de betrokken dienst bij Ago. Ook wordt binnen de visiegroepen CPI-Ellips dit thema regelmatig besproken. Daaruit wordt dan ook de communicatie naar de personeelsleden van EWI toe geëxtraheerd.

86. Opvolging van het departementale gelijke kansen- en diversiteitsbeleid

Projectverantwoordelijke	Le Moine Vanessa
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Een beleid van gelijke kansen en diversiteit moet leiden tot een evenwichtig samengesteld personeelsbestand, met name voor mannen/vrouwen, personeelsleden met of zonder migratieachtergrond en personen met een arbeidshandicap. Centraal worden de streefcijfers bepaald. Het is aan de individuele entiteiten om initiatieven te nemen die dit beleid ondersteunen.

Op termijn wordt een evenredige arbeidsparticipatie betracht o.b.v. de volgende streefcijfers:

- min. 40% vrouwen in het middenkader;
- 2% personeelsleden met een arbeidshandicap;
- 10% personeelsleden met een migratieachtergrond.

Ook bij het Departement EWI werd gelijke kansen- en diversiteitsbeleid jarenlang vormgegeven in een jaaractieplan. Gelet op de zeer geringe instroom en het stabiele personeelsbestand werd van dit jaaractieplan afgestapt. De opvolging van een **jaarlijkse diversiteitsscan** (rapportering rond gelijke kansen en diversiteit) kwam in de plaats. Hiervoor wordt teruggekoppeld vanuit de Dienst Diversiteitsbeleid. Jaarlijks komt dit punt aan bod d.m.v. een bespreking op de Directieraad.

Wij zetten permanent in op een diverse instroom, het aanbieden van redelijke aanpassingen voor personen met een handicap of chronische ziekte (rendementsondersteuning) en de toegankelijkheid van onze dienstverlening en websites.

De EWI-cijfers voor de eerste helft van het werkjaar 2023 bedragen respectievelijk 0% voor vrouwen in het middenkader, 2,6 t. o.v. % vorig jaar voor personeelsleden met een arbeidshandicap en 6% t.o.v. 3,7% vorig jaar voor personeelsleden met een migratieachtergrond. De diversiteitscijfers werden besproken op de directieraad en in samenspraak met de centrale dienst Diversiteitsbeleid gemonitord. Zij zijn een permanent aandachtspunt bij de invulling van vacatures. De cijfers voor het hele jaar 2023 kunnen door Dienst Diversiteitsbeleid ten vroegste eind maart aangeleverd worden.

Door intern regelmatig te communiceren over diverse thema's willen we de bewustwording bij onze personeelsleden rond diversiteit en haar relevantie verhogen.

1 januari 2025 fusie met DWSE: met collega diversiteit een beleidsplan uitwerken voor het nieuwe departement.

87. Armoedebestrijding, Gelijke kansen en Integratiebeleid

Projectverantwoordelijke	Schruers Liesbet Boeykens Ilse
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

Armoedebestrijding, gelijke kansen en integratiebeleid zijn horizontale beleidsthema's waarop ook vanuit het beleidsdomein EWI wordt ingespeeld.

Er wordt vanuit het Departement EWI actief meegewerkt aan deze horizontale beleidsprocessen. Zo wordt er bijgedragen aan de horizontale actieplannen en de voortgangsrapportages.

88. Risico- en opportuniteitenmanagement

Projectverantwoordelijke	Callens Thomas (0,3 VTE)
Betrokken personeelsleden	Hanssens Johan Moens Stefaan Rieder Tom Tournicourt Tom Bourdeaud'hui Ann Van Avermaet Philip Boutens Karel Waeyaert Koen
Contactperso(n)en kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,3 VTE

Omschrijving actie

In 2023 steeg de risicomaturiteitsscore van het departement naar niveau 3. Om deze score verder aan te houden, gaat EWI verder op het élan dat vorig jaar in gang werd gezet.

Op strategisch niveau worden elk kwartaal de acties op organisatieniveau opgevolgd samen met het management.

Op procesniveau heeft het management begin 2024 nieuwe doelen vooropgezet voor het in kaart brengen van de risico's van bepaalde processen.

Het gaat om de processen:

- Beleidsevaluatie
- Werving- en selectie
- Vormingsproces

In kader van de fusie van EWI/WSE heeft het management tevens beslist om een risicoanalyse te maken van het transitietraject naar het nieuwe departement. Dit gebeurt in samenwerking met WSE.

De voornaamste prioriteit voor EWI is om te blijven op niveau 3 met het oog op de fusie naar een nieuw departement in 2024.

89. Kennisbeheer

Projectverantwoordelijke	Callens Thomas
Betrokken personeelsleden	Hanssens Johan Tournicourt Tom Bourdeaud'hui Ann Van Avermaet Philip Boutens Karel
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,5 VTE

Omschrijving actie

In kader van de verhuis naar Kantoor 2023 (met de werkelijke verhuis midden 2024) en de verdere implementatie van het plan Kennisbeheer staan de volgende prioriteiten voor 2024 centraal.

- het vernietigen en overdragen van archief naar het Archiefdepot in Vilvoorde (beschrijven, vernietigen en overdragen): in 2024 ligt de focus op de verwerking (schonen, verpakken en inventariseren) van het papieren rolarchief; voor deze verwerking wordt er gekeken naar het - inzetten van eigen werknemers en de aanwerving van een jobstudent (halftijds).
- het opruimen van het dynamisch archief op de werkvloer (uitvoering van de richtlijnen) door de medewerkers;
- het opvolgen van de toekomst van DOSOP als dossieropvolgingssysteem van EWI in kader van de fusie met WSE;
- het toezien op de structuur van de SharePoint tijdens het fusieproces met oog op het behoud van de continuïteit van de digitale werkomgeving.

Door het uitvoeren van de acties en het toepassen van de hierboven vermelde principes, tracht EWI te komen tot betere beleidsbeslissingen, een betere dienstverlening, een efficiëntere overheidswerking en tegemoet te komen aan de geldende juridische verplichtingen.

90. Klachtenmanagement in het beleidsdomein EWI en binnen het Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Vandenbogaerde Tom
Betrokken personeelsleden	Flama Wouter Boutens Karel
Contactperso(o)n(en) kabinet	
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	Vele betrokkenen

Omschrijving actie

Basis voor deze actie is de nieuwe Omzendbrief VR/2020/20 betreffende klachtenbehandeling.

Als klachtencoördinator en klachtenbehandelaar bij het Departement EWI, omvatten de taken:

- de binnenkomende klachten registreren en tijdig behandelen conform het decreet, de omzendbrief en de EWI-leidraad klachtenmanagement en volgens de principes van de servicemeter;
- de klachtenbehandelingsprocedure promoten bij alle personeelsleden van het Departement EWI via verscheidene communicatiekanalen.

Als aanspreekpunt klachtenbehandeling voor het beleidsdomein EWI, omvatten de taken:

- jaarlijks het gebundeld klachtenrapport voor het beleidsdomein EWI samenstellen op basis van de individuele klachtenrapporten van de EWI-entiteiten en tijdig aan de Vlaamse Ombudsman bezorgen (voor 10 februari 2025);

Voor 2024 zal er voorzien worden in een adequate klachtenbehandeling bij Departement EWI met bovenvermelde acties.

91. Structureel overleg tussen de minister en het Departement EWI

Projectverantwoordelijke	Boutens Karel
Betrokken personeelsleden	
Contactperso(n)en kabinet	De Hondt Paul
Begroting	BAWM
Budget	
VTE	0,1 VTE

Omschrijving actie

In het kader van het charter over de politiek/ambtelijke samenwerking streeft het Departement EWI naar een optimaal overleg met de bevoegde minister via de beleidsraad en via bilaterale contacten.

Er worden periodiek beleidsraden georganiseerd met de minister bevoegd voor Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw. Het Departement EWI speelt hierin een actieve rol.

Daarnaast heeft het Departement EWI frequent en structureel bilateraal overleg met het kabinet over de beleidsrelevante dossiers. Zo is er tweewekelijks op woensdagochtend een Overleg kabinet Administratie (zgn. 'OKA').

B: BIJLAGEN

Bijlage 1. Lijst van afkortingen

AgO	Agentschap voor Overheidspersoneel
Agoria	Federatie van de Technologische Industrie
AHOVOKS	Agentschap voor Hoger onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen
AI	Artificiële intelligentie
AMS	Antwerp Management School
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AOI	Afdeling Ondernemen en Innoveren
AOND	Afdeling Onderzoek
ASC	Afdeling Strategie en Coördinatie
AVG	Algemene Verordening Gegevenbescherming
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
AZO	Algemene Zaken en Ondersteuning
B2B	Business-to-business
BAWM	Binnen de algemene werkmiddelen
BBE	Bio-gebaseerde Economie
BBI	Bio-based Industries Public-Private Partnership
BBI JU	Biobased Industries Joint Undertaking
BBMRI	Biobanking and Biomolecular Resources Research Infrastructure
BBP	Bruto Binnenlands Product
BCCM	Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms
BCM	Bedrijfscontinuïteitsmanagement
BCP	Bedrijfscontinuïteitsplan
BELNET	Belgisch Nationaal Onderzoeksnetwerk
BHO	Bridgehead Organisation
BIPT	Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie
BO	Begrotingsopmaak
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds
BUTEO	Digitale begrotingstool dat gebruikt wordt binnen de Vlaamse overheid
BVR	Besluit Vlaamse Regering
BZ	Bestuurszaken
CCAM	Cooperative and connected automated mobility
CCS	Carbon Capture and Storage
CCU	Carbon Capture and Usage
CE	Circulaire economie
CEF	Connecting Europe Facility
CERIF	Common European Research Information Format
CERN	European Organization for Nuclear Research
CFS	Commissie Federale Samenwerking
CFS/STAT	Commissie Federale Samenwerking voor Statistiek
CHM	ClearingHouse Mechanism

CIP	KCI , Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en InnovatieCompetitiveness and Innovation Programme
CIS	Commissie Internationale samenwerking
CKO	Centrale voor Kredieten aan Ondernemingen
CLARIN	Common Language Resources and Technology Infrastructure
CMI	Centrum voor Medische Innovatie
COSME	Programme for Competitiveness of Enterprises and SME's
COST	(European) Cooperation in Science and Technology
CoT	City of Things
CPT	Clean Power for Transport
CRC	Clinical Research Centre
CRIS	Current Research Information Systems
CS	Cybersecurity
CSA	Coordination and Support Actions
CSTP	Committee for Scientific and Technological Policy
CvR	Comité van de Regio's
DAR	Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid
DARIAH	Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities
DCPA	Dienstencentrum Personeelsadministratie
DEP	Digital Europe Programme
DG	Directeur-generaal / directoraat-generaal
DG CNCT	EU Commissie – DG Connect
DG EMPL	EU Commissie – DG Employment
DG ENTR	EU Commissie - DG Ondernemingen en Industrie
DG REG	EU Commissie - Directoraat Generaal Regionaal Beleid
DG RTD	EU Commissie - DG Onderzoek en Innovatie
DGE	Directie-Generaal Europese Zaken en Coördinatie
DHO	Databank Hoger Onderwijs
DOSP	Digital Open Science Platform
DPO	Data Protection Officer
DRI	Digital Research Infrastructure
DSM	Digitale Interne Markt
DSP Valley	Digital Signal Processing Valley
EATRIS	European Advanced Translational Research InfraStructure in Medicine
EC	Europese Commissie
ECOOM	Expertisecentrum O&O monitoring
ECRIN	European Clinical Infrastructure Network
ECRN	European Chemical Regions Network
EDIDP	European Defence Industrial Development Programme
EEN	European Enterprise Network
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EFSI	Europees Fonds voor Strategische Investerings
EIB	Europese Investeringsbank
EIC	European Innovation Council
EIF	Europees Investeringsfonds

EIP	Programma voor Ondernemerschap en Innovatie
EIT	Europees Instituut voor Innovatie en technologie
ELAt	Kennisdriehoek Eindhoven/Leuven/Aken
EMBRC	European Marine Biological Resource Centre
EMU	Europese Monetaire Unie
EOSC	European Open Science Cloud
EP	Europees Parlement
EPG	Enterprise Policy Group
EPI	European Processor Initiative
EPO	European Patent Office
ERA	Europese Onderzoeksruiimte
ERAC	European Research Area Committee
ERA-NET	European Research Area Networks
ERC	European Research Council
ERIC	European Research Infrastructure Consortium
ERRIN	European Regions Research and Innovation Network vzw
ESA	European Space Agency
ESF	European Science Foundation
ESFRI	European Strategy Forum on Research Infrastructures
ESIF	Europese structuur- en investeringsfondsen
ETS	European Trading System
EU	Europese Unie
EURAXESS	Mobility portal for researchers in the European Research Area
euroCRIS	European Organisation for International Research Information
EuroHPC	Euro High Performance Computing
EUROSTAT	Statistical Office of the European Union
EV	Elektrische voertuigen
EVA	Extern Verzelfstandigd Agentschap
EWI	Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie
FB	(Beleidsdomein) Financiën en Begroting
Febelfin	Belgische Federatie van de financiële sector
FET	Future and Emerging Technologies
FFEU	Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eénmalige Investeringsuitgaven
FFTF	Flanders Future Techfund
FIT	Flanders Investment and Trade
FOD	Federale Overheidsdienst
FOD Economie	Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie
FOSB	Flemish Open Science Board
FRIS	Flanders Research Information Space
FUST	Flanders UNESCO Science Trust Fund
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen
GBAORD	Government Budget Appropriations or Outlays on Research and Development
GBARD	Government Budget Allocations for R&D
GEM	Global Entrepreneurship Monitor

GIMV	Gewestelijke InvesteringsMaatschappij voor Vlaanderen
HEB	Hernieuwbare Energie Bronnen
HERD	Higher Education intramural Expenditure on R&D
Hermesfonds	Fonds voor Flankerend Economisch Beleid
HFB	Het Facilitair Bedrijf
HoGent	Hogeschool Gent
Horizon2020	Achtste Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling (2014-2020)
HR	Human Resources
IBF	International Bioeconomy Forum
IBN	Innovatief BedrijfsNetwerk
IBP	Informatiebeheersplan
ICT	Thematische prioriteit 'Informatie- en communicatietechnologieën' van het Zevende Kaderprogramma
IE	Intellectuele Eigendom
IEA	Internationaal Energie Agenschap
IEC	Interministeriële Economische Commissie
IF	Inspectie van Financiën
IHP	International Hydrological Programme
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IMCWB	Interministeriële Conferentie voor Wetenschapsbeleid
IMEC	Interuniversitair Micro-Electronica Centrum
IMI	Innovative Medicines Initiative
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
INSTRUCT	An Integrated Structural Biology Infrastructure for EuropeESFRI-project
IOC	Intergouvernementele Oceanografische Commissie
IODE	International Oceanographic Data and Information Exchange
IOF	Industrieel Onderzoeksfonds
IoT	Internet of Things
IPR	Intellectual Property Rights
IMF	International Monetary Fund
IPCEI	Important projects of common European Interest
IRI	International Research Infrastructure
IT	Informatietechnologie
ITG	Instituut voor Tropische Geneeskunde
IUAP	Interuniversitaire Attractiepolen
IWG/iWG	Interdepartementale Werkgroep
IWT	Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie
JOP	Jaarondernemingsplan
JPI	Joint Programming Initiative(s)
JPND	Joint Programming - Neurodegenerative Disease Research including Alzheimer
JU	Joint Undertakings
DKB	Departement Kanselarij en Bestuur
KIC	Knowledge and Innovation Community
KMDA	Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen

kmo	kleine en middelgrote onderneming(en)
KMSKA	Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
KPI	Kritische Prestatie-indicator
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
KVAB	Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten
LNE	E-Science European Infrastructure for Biodiversity and Ecosystem Research
LO	Leefmilieu, Natuur en Energie
LRM	Limburgse Reconvertiemaatschappij
LV	Landbouw & Visserij
MaaS	Mobility as a Service
MAB	Man and the Biosphere programme
MB	Ministerieel Besluit
MFK	Meerjarig Financieel Kader
MIP	Macroeconomic Imbalance Procedure
MOCR	Mean Observed Citation Rate
MoU	Memorandum of Understanding (samenwerkingsovereenkomst)
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
MSCA	Marie Skłodowska Curie Acties
NBB	Nationale Bank van België
NCP	Netwerk van erkende National Contact Points bij de Europese Commissie
NERF	Neuro-Electronics Research Flanders
NESTI	National Experts on Science and Technology Indicators
NHP	Nationaal Hervormingsprogramma van België voor EU 2020
NIB	Nieuw Industrieel Beleid
NL	Nederland
NMR	Nucleair Magnetic Resonance
NRWF	NoordrijnWestfalen
O&O	Onderzoek en Ontwikkeling
O&O&I	Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie
OBIS	Ocean Biogeographic Information System
OCI	Overleg Creatieve Industrieën
OD	Operationele doelstelling
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OJO	Omkadering van Jonge Onderzoekers
OKA	Overleg kabinet administratie
OMG	Departement of beleidsdomein Omgeving
OP	Operationeel Programma('s)
OV	Onderwijs & Vorming
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PC	Programmacomité
PDOS	Pensioendienst voor de Overheidssector
PIO	Programma Innovatieve Overheidsopdrachten
PM	Personalised Medicine
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
POD	Programmatorische Overheidsdienst

PRACE	Partnership for Advanced Computing in Europe
PTOW	Plaats- en tijdsafhankelijk werken
REG	Rationeel Energie Gebruik
RegMed XB	REGenerative MEDicine crossing Borders
RIHR	Research Institutions and Human Resources
RIO	Research and Innovation Observatory
RIS	Regional Innovation Scoreboard
RRI	Responsible Research and Innovation
RTD	Onderzoek en Technologische Ontwikkeling
RUCA	Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (voormalig – nu: Universiteit Antwerpen)
RUG	Rijksuniversiteit Gent (voormalig – nu: Universiteit Gent)
RVO-Society	Roger van Overstraeten Society
SALK	Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
SAR	Strategische AdviesRaad
SB	Strategische onderzoeksbeurzen
SBA	Small Business Act
SBO	Strategisch Basisonderzoek
SD	Strategische doelstelling
SEP	Stuurgroep EU platform (Vlaams)
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SET-plan	European Strategic Energy Technology Plan
SG	Secretaris-generaal
SGHRM	Steering Working Group Human Resource and Mobility
SHARE	Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe
SIM	Strategisch Initiatief Materialen
SME	Small and Medium-sized enterprise(s)
SOC	Strategische onderzoekscentra
SOFI	Spin-Off FinancieringsInstrument
STEM	wetenschap, technologie, ingenieurswetenschappen, wiskunde
STEREO	Onderzoeksprogramma inzake aardobservatie
STI	Science, Technology and Innovation
STIS	Steel, Textile and other Industrial Sectors
STORE	Steunpunt Economie en Ondernemen
SVR	Studiedienst van de Vlaamse Regering
TBM	Toegepast Biomedisch Onderzoek
TETRA	TEchnologie TRAnsfer
TIP	Trade Indicators Project
TSSP	Thematische Slimme Specialisatieplatformen
TST	Taal- en Spraaktechnologie
UFSIA	Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen (voormalig – nu: Universiteit Antwerpen)
UHasselt	Universiteit Hasselt
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNIDO	United Nations Industrial Development Organization

UNU	Universiteit van de Verenigde Naties
UNU-CRIS	United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies
VABB-SHW	Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor Sociale en Humane Wetenschappen
VAK	Vastleggingskrediet
VARIO	Vlaamse Adviesraad voor Innoveren & Ondernemen
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	Vereffeningskrediet
VER-bedrijven	Bedrijven die verhandelen in emissierechten
VG	Vlaamse Gemeenschap
VHP	Vlaams Hervormingsprogramma
ViA	Vlaanderen in Actie - Pact 2020
VIB	Vlaams Instituut voor Biotechnologie
VIN	Vlaams Innovatienetwerk
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VKBO	Verrijkte Kruispuntbank voor Ondernemingen
VKEP	Vlaams Klimaat en Energie Plan
VLAIO	Vlaams Agentschap Innoveren & Ondernemen
Vlerick	Vlerick Business School
VLEVA	Vlaams-Europees verbindingsagentschap
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VN	Verenigde Naties
VO	Vlaamse overheid
VON	Vlaams Ondernemerschapsbevorderend Netwerk
VOU	Vragen om uitleg
VPM	Vlaamse Participatiemaatschappij
VR	Vlaamse Regering
VRI	Vlaamse RuimtevaartIndustrie
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VRK	Variabel Krediet
VRWI	Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie
VSC	Vlaams Supercomputer Centrum
VTE	VolTijds Equivalent(en)
VUB	Vrije Universiteit Brussel
VVC	Vlaams VerkeersCentrum
VWI	Vlaamse Wetenschappelijke Instelling
VZW	Vereniging zonder winst oogmerk
W&I	Wetenschap en Innovatie
W&T	Wetenschap en Technologische dienstverlening
WEHIB	Werkgroep Handel van de Vlaamse overheid
WEF	World Economic Forum
WIN	Wetenschapsinformatienetwerk

WOW	Welzijn op het werk
WP	Wetenschappelijk Personeel
WSE	Beleidsdomein of Departement Werk en Sociale Economie
WTI	Wetenschap, Technologie en Innovatie

Bijlage 2: Personeelsoverzicht Departement EWI

2.1 Evolutie personeelsbesparingen Departement EWI

In de **legislatuur 2009-2014** bespaarde het Departement EWI 18 personeelsleden, 9 meer dan vereist.

Aantal personeelsleden per 1/6/2009	Aantal personeelsleden per 30/6/2014
140	122 ³

De 122 personeelsleden zijn inclusief de 8 personeelsleden 'kabinetsondersteuning'. Zij verrichten geen taken voor het Departement maar voor het kabinet.

Verder herinneren we eraan dat de personeelsleden van het Departement EWI conceptueel onder te verdelen zijn in twee groepen:

- enerzijds de drie beleidsafdelingen (Strategie en Coördinatie / Onderzoek / Innoveren en Ondernemen), de Staf, het N-project 'innovatieve overheidsopdrachten' en de VARIO;
- anderzijds de 'afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning'. Deze laatste is 'bijzonder' omdat ze ook managementondersteunende diensten (Personeel, HR, Facility, Boekhouding en IT) 'buiten' het Departement EWI levert: met name aan het Departement WSE, aan de Plantentuin Meise en aan het Agentschap Innoveren en Ondernemen en aan Syntra Vlaanderen. Samen is de afdeling zo dienstenleverancier voor een goede 1.000 personeelsleden.

Bij het bepalen van de besparingsdoelstelling voor de **legislatuur 2014-2019** werd slechts ten dele rekening gehouden met het feit dat er in de voorgaande legislatuur meer bespaard werd dan vereist. De besparingsdoelstelling voor de legislatuur 2014-2019 werd bepaald op **bijkomend 12 personeelsleden minder**.⁴

Via het Voorzitterscollege werden afspraken gemaakt hoe personeelsbewegingen en organisatiewijzigingen tussen de entiteiten (bijvoorbeeld ingevolge fusies, MOD-rationalisaties, ...) gedurende de besparingsperiode 2014-2019 verrekend worden. Daartoe werden zogenaamde 'rekenregels' opgesteld. Zo bestaat rekenregel 'type 1' er bijvoorbeeld in dat het intern aantal verschoven personeelsleden (en het bijhorende personeelskrediet) bij de startpositie (dus op datum 30/6/2014) bijgeteld (bij de ontvangene entiteit) of afgetrokken (bij de vertrekkende entiteit) wordt, zodat het te besparen bedrag en het aantal te besparen personeelsleden proportioneel kan meestijgen of -dalen (bij voldoende omvang).

Ingevolge de fusie tussen het Agentschap Ondernemen en het IWT (2016) evenals ingevolge de MOD-rationalisaties (2017) en de inkanteling van VARIO in het departement (2017) , dienden deze rekenregels ook op het Departement EWI toegepast te worden.

Met als gevolg dat de startpositie op datum 30/6/2014 retroactief werd aangepast. Deze aanpassing wordt onderstaand toegelicht.

Startpunt 1/6/2014 = 122

³ Oorspronkelijk was hier sprake van 124 personeelsleden (zie JOP 2016). N.a.v. een controle op dubbeltellingen werd deze beginsituatie bij de monitoring van 01.07.2016 aangepast, gevalideerd op Voorzitterscollege van 13/10/2016. Twee personeelsleden waren zowel bij het departement geteld als bij IWT. Gezien ze formeel tot het IWT behoorden werden ze in mindering gebracht bij het departement, waardoor de virtuele startpositie op datum 30/6/2014 voor het departement niet 124 maar 122 werd.

⁴ Uiteindelijk aantal te besparen koppen is steeds afhankelijk van de aangroei of afname van het personeelsaantal t.o.v. de startpositie op 30/6/2014 op basis van de toepassing van de zgn. 'rekenregels'.

1. Bewegingen in 2016 t.g.v. fusie AO en IWT en herschikking taken en MOD-rationalisatie

- + 2 personeelsleden over komend van IWT naar het kerndepartement
- + 3 personeelsleden over komend van IWT naar AZO
- + 2 personeelsleden over komend van Syntra naar AZO
- 1 personeelslid vertrekkend van AZO naar VLAIO
- 2 eenheden vertrekkend naar dienstencentrum Boekhoudkantoor : 1 personeelslid alsook een budget van 0,5 VTE. Wat de rekenregels betreft, wordt dit aanzien als 1 extra 'kop'.

Al deze bewegingen dienen verrekend te worden op basis van rekenregel 1 en hebben bijgevolg een invloed op de startpositie

= **nieuwe nulmeting: 126 ; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 114**

2. Bewegingen op 1/01/2017

- + 9 personeelsleden⁵ overkomend van de VRWI naar het kerndepartement vanaf 1 januari 2017
- 10 personeelsleden vertrekkend naar het Dienstencentrum personeel m.i.v. 1 januari 2017 (8 koppen + 2 budgetten)
- 2 personeelsleden vertrekkend naar dienstencentrum Facilitair Bedrijf m.i.v. 1 januari 2017 (budget a rato van 1,5 VTE; dus ook te beschouwen als -2 eenheden volgens de rekenregels)
- 1 personeelslid dat wordt overgedragen aan departement WSE op basis van rekenregel 1

= **nieuwe nulmeting: 122; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 110**

Op basis van de nieuwe nulmeting per 1 januari 2017 (122 personeelsleden op startdatum 30/6/2014) moeten er tegen eind 2019 dan 12 koppen bespaard worden.

Het toegelaten aantal 'koppen' eind 2019 voor het Departement EWI bedraagt dan 110.

3. Bewegingen in 2018

De enige beweging die in 2018 een invloed heeft gehad op de nulmeting is de ter beschikking stelling van een personeelslid vanuit het beleidsdomein BUZA, met de afspraak dat de 'kop' ten laste zou komen van de ontvangende entiteit.

= **nieuwe nulmeting: 123; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 111**

⁵ In het overdrachtsbesluit 7 personen + 1 voorziene werving en 1 bespaard.

4. Bewegingen in 2019

M.i.v. 1 januari 2019 werden 2 personeelsleden aangeworven in het kader van 2 Europese projecten, Microbiome en Sapphire en dit voor een periode van 3 jaar. Ze worden voor 100% gefinancierd vanuit Europa. Deze wervingen hebben geen invloed op de startbasis maar ze worden wel uit de 'koppentelling' gehouden op basis van rekenregel 2 – nieuwe externe projectfinanciering.

M.i.v. 1/9/2019 werd 1 personeelslid via rekenregel 1 -met kop en budget -overgedragen vanuit VLAIO naar departement EWI (BVR 28.06.2019). Deze beweging heeft wel invloed op de startpositie = **nieuwe nulmeting: 124; te behalen 'koppen' op 31.12.2019: 112**

2.2. Besparingsdoelstellingen legislatuur 2019 -2024

Er werd bij de start van de regeerperiode 2019-2024 een nieuwe personeels- en budgettaire besparing aan de Vlaamse overheid opgelegd.

Het te besparen aantal 'koppen' werd politiek vastgelegd en kan slechts wijzigen mits dit expliciet vermeld wordt in een nota van de Vlaamse Regering.

De budgettaire besparing wordt uitgevoerd volgens het voorziene tijdpad, jaarlijks bij de begrotingsopmaak en is vastgelegd voor de gehele legislatuur.

Als startpunt voor deze besparingsronde wordt de besparingsdoelstelling uit de voorgaande besparingsronde 2014-2019 als vertrekpunt gesteld (voor DEWI is dit 112 koppen) en niet het reëel gehaalde personeelsaantal op 31/12/2019 (voor DEWI is dit 109 koppen). Het teveel of te weinig bespaarde tijdens de vorige legislatuur wordt doorgerekend in deze besparingsronde.

Daarnaast worden de rekenregels hier en daar aangepast; zo worden gedetacheerde personeelsleden' bijkomend' uitgesloten van de besparingsdoelgroep; het startpunt wordt hieraan aangepast. Voor DEWI betreft dit 1 personeelslid.

Door de overdracht van 1 VTE in het kader van de aansluiting van het DEWI bij R&S (Rekrutering en Selectie) bij Ago wordt het startpunt aangepast.

Met de overdracht van PIO naar VLAIO worden ook 3 VTE overgedragen van het departement EWI naar VLAIO. Hierdoor zal het startpunt in 2024 opnieuw aangepast worden.

Concreet betekent dit voor DEWI :

107 (aangepast startpunt) – 9 te besparen koppen = 98 (eindresultaat te behalen op 31.12.2024)

Hoe evolueerde het aantal personeelsleden sinds 30/6/2014?

Indeling	30/06/ 2014	31/12/20 17	31/12/ 2018	31/12/ 2019	31/12/ 2020	31/12/ 2021	31/12/ 2022	31/12/ 2023
Kerndepartement (1)	67	68	68	66	65	64	64	63
AZO (2)	47	30	27	27	27	26	24	24
VARIO (3)	-	8	9	7	6	6	7	7
Departement (1) + (2) + (3)	114	106	104	100	98	96	95	95
Kabinetsondersteuning (4)	8	6	6	9	8	6	8	8
Totaal (1) + (2) + (3) +(4)	122	112	110	109	106	102	103	102

Er is geen één-op-één relatie tussen de rapportering van het personeelsaantal in Vlimpers (op basis van alle personeelsleden die een arbeidsrelatie hebben met DEWI, ook zij die de facto elders zijn tewerkgesteld op basis van detachering, proefperiode...) en de rapportering op basis van de rekenregels in het kader van de koppentelling (waar bepaalde personeelsleden worden uitgesloten op basis van rekenregels en dubbeltelling.

Zo worden de 2 personeelsleden, die via Europese kredieten worden betaald, uit de koppentelling gehaald. Daarnaast werden er in 2019 ook 2 dubbeltellingen in mindering gebracht (personeelslid resp. van departement en VARIO als contractueel tewerkgesteld bij VLAIO), in 2020 gaat het om 1 dubbeltelling alsook het gedetacheerde personeelslid.

Eind 2021 werd 1 personeelslid betaald via Europese kredieten en zijn er 2 gedetacheerde personeelsleden.

Eind 2022 werden 3 personeelsleden betaald via kredieten van het EU voorzitterschap en zijn er 2 gedetacheerde personeelsleden. Deze personeelsleden worden uit de koppentelling gehaald.

Sinds 30/6/2014 werd het personeelsaantal reeds afgebouwd met 19 personen.

In 2023 werden er in totaal 10 personeelsleden via kredieten van het EU voorzitterschap betaald, zijn er 3 gedetacheerde personeelsleden en wordt 1 personeelslid via Europese projectfinanciering betaald.

Deze personeelsleden worden uit de koppentelling gehaald.

Daarnaast is er ook nog 1 personeelslid aangeworven in het kader van kennisveiligheid. Dit personeelslid wordt eveneens uitgesloten uit de koppentelling op basis van een beslissing van de Vlaamse Regering.

2.3. Overzicht personeelsaantallen opgesplitst per dienst op 31 december 2023

Personeelsaantal Beleidsafdelingen (Strategie en Coördinatie / Onderzoek / Innoveren en Ondernemen) en Staf

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2022			SVZ op 31/12/2023		
		S	C	T	S	C	T
A3	Secretaris-generaal	1		1	1		1
A3	Projectmanager	1		1	1		1
A2A	Afdelingshoofd	2		2	2		2
A2E	Navorser	7		7	7		7
A2	IWT-adviseur	1		1			
A2	Directeur / Adviseur	13		13	13		13
A1	Informaticus	1		1	1		1
A1	Adjunct van de Directeur	20	5	23	19	7	27
Subtotaal A		46	5	51	44	7	51

B3	Senior Hoofddeskundige	2		2	2		2
B2	Hoofddeskundige	3		3	2		2
B1	Deskundige		1	1		1	1
Subtotaal B		5	0	6	4	1	5

C3	Leidinggevend Hoofdmedewerker						
C2E	Senior Hoofdmedewerker						
C2	Hoofdmedewerker	5		5	5		5
C1	Medewerker	1		1	1		1
Subtotaal C		6	0	6	6		6

D3	Leidinggevend Hoofdassistent						
D3	Senior Hoofdassistent	1		1	1		1
D2	Hoofdassistent						
D1	Assistent	0	0	0			
Subtotaal D		1	0	1	1		1
TOTAAL		58	6	64	55	10	63

Zoals blijkt uit bovenstaande gegevens vonden in 2023, voor de beleidsafdelingen, volgende personeelsbewegingen plaats:

- Indiensttreding van 7 personeelsleden in functie van het EU-voorzitterschap
- indiensttreding van 1 personeelslid A1, gefinancierd met EU-projectfinanciering
- indiensttreding van 1 adviseur "Kennisveiligheid" A2
- Indiensttreding van 1 econoom "groene transitie" A1
- Indiensttreding van 1 beleidsmedewerker team begroting A1
- Indiensttreding van 1 beleidsmedewerker team beleidsevaluatie A1
- Uitdiensttreding van 1 econoom "groene transitie" A1
- Pensionering van een beleidsmedewerker A1

Personeelsaantal Afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning

(Dienstverlener inzake Personeel, HR, Facility, Boekhouding en IT voor het Departement EWI, Departement WSE, Agentschap Plantentuin Meise en het Agentschap Innoveren en Ondernemen)

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2022			SVZ op 31/12/2023		
A2A	Afdelingshoofd						
A2	Directeur-informaticus	1		1	1		1
A2	Directeur / Adviseur/senior adviseur	3		3	3		3
A1	Adjunct van de Directeur	3		3	3		3
Subtotaal A		7		7	7		7

B3	Senior- en leidinggevend hoofddeskundige	3		3	2		2
B2	Hoofddeskundige	2		2	3		3
B1	Deskundige	2		2	2		2
Subtotaal B		7		7	7		7

C3	Leidinggevend Hoofdmedewerker						
C2	Hoofdtechnicus						
C2	Hoofdmedewerker	6		6	6		6
C1	Medewerker	3		3	3		3
Subtotaal C		9		9	9		9

D3	Leidinggevend Hoofdassistent						
D2	(Speciaal) Hoofdassistent	1		1	1		1
D1	Assistent / Technisch / Speciaal						
Subtotaal D		1		1	1		1

TOTAAL	24	24	24	24
---------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Voor de afdeling AZO vonden in 2023 volgende personeelsbewegingen plaats:

- pensionering van een senior hoofddeskundige
- Verandering van dienstaanwijzing van een hoofddeskundige van de afdeling Strategie & Coördinatie naar de afdeling Algemene Zaken en Ondersteuning

Personeelsaantal VARIO

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2022				SVZ op 31/12/2023		
A286	Hoofd secretariaatspersoneel	1		1	1		1	
A2E	Navorser	3	1	4	3	1	4	
A1	Adjunct van de Directeur		1	1		1	1	
Subtotaal A		4	2	6	4	2	6	
B3	Senior- en leidinggevend hoofddeskundige							
B2	Hoofddeskundige							
B1	Deskundige	1		1	1		1	
Subtotaal B		1		1	1		1	
TOTAAL		5	2	7	5	2	7	

In 2023 waren er geen personeelsbewegingen bij VARIO.

Personeelsaantal Kabinetsondersteuning

Functies per rang	Generieke functiebenaming	SVZ op 31/12/2022			SVZ op 31/12/2023		
B3	Senior- en leidinggevend hoofddeskundige						
B2	Hoofddeskundige						
B1	Deskundige		1	1		1	1
Subtotaal B			1	1		1	1
C3	Leidinggevend Hoofdmedewerker	1		1	1		1
C2	Hoofdmedewerker						
C1	Medewerker		4	4		3	3
Subtotaal C		1	4	5	1	3	4
D3	Leidinggevend Hoofdassistent						
D2	Hoofdassistent / Technisch						
D1	Assistent / Technisch / Speciaal		2	2		3	3
Subtotaal D			2	2		3	3
TOTAAL		1	7	8	1	7	8

In 2023 kwamen er 2 personeelsleden in dienst en gingen er 2 uit dienst, waarvan 1 personeelslid door pensionering.

Bijlage 3: Uitgavenbegroting Departement EWI bij begrotingsopmaak 2024

Begrotingsartikel	BA	Omschrijving	VAK budget BO 2024 in keuro	VEK budget BO 2024 in keuro
EB0-1EAB2ZZ-LO	1EA100	REGERINGSCOMMISSARISSEN BIJ DE VPM, GIMVINDUS EN LRM	52	52
	1EA102	DEPARTEMENT EWI - LONEN EN SOCIALE LASTEN - NIET VERDEELD	9.502	9.502
	1EA115	MOD EWI/WSE - LONEN EN SOCIALE LASTEN - NIET VERDEELD	0	0
	1EA123	VARIO - LONEN	777	777
	1EA132	EUROPESE PROJECTEN - LONEN	100	100
Totaal EB0-1EAB2ZZ-LO			10.431	10.431
EB0-1EAB2ZZ-WT	1EA105	INFORMATICA	642	642
	1EA106	ALGEMENE WERKINGSKOSTEN	485	485
	1EA107	SCHADEVERGOEDINGEN AAN DERDEN WAARVOOR DE VLAAMSE GEMEENSCHAP OF HET VLAAMS GEWEST OP GROND VAN DE ART 1382, 1383 EN 1384, LID 3 VAN HET B,W, AANSPRAKELIJK ZIJN KRACHTENS EEN VONNIS OF ARREST OF KRACHTENS EEN MINNELIJKE	19	19
	1EA109	AANKOPEN EN INVESTERINGEN INFORMATICA	82	82
	1EA110	OVERIGE INVESTERINGSGOEDEREN	31	31
	1EA111	BUITENLANDSE ZENDINGEN VAN DE VLAAMSE MINISTER, BEVOEGD VOOR WETENSCHAPPEN EN INNOVATIE, DE LEDEN VAN HAAR/ZIJN KABINET EN DE DELEGATIES DIE ZIJ/HIJ LEIDT, ALSMEDE VOOR ZENDINGEN VAN DERDEN IN HAAR/ZIJN OPDRACHT	85	85

	1EA114	COMMUNICATIE BELEID	116	116
	1EA116	MOD EWI/WSE - INFORMATICA	0	0
	1EA117	MOD EWI/WSE - ALGEMENE WERKINGSKOSTEN	0	0
	1EA119	MOD EWI/WSE - AANKOPEN EN INVESTERINGEN INFORMATICA	0	0
	1EA120	MOD EWI/WSE - OVERIGE INVESTERINGSGOEDEREN	0	0
	1EA124	VARIO WERKING	0	0
	1EA131	EUROPESE PROJECTEN - WERKING	246	456
	1EC103	ALLERHANDE COMMUNICATIE-INITIATIEVEN MET BETREKKING TOT ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE	0	0
Totaal EB0-1EAB2ZZ-WT			1.706	1.916
EB0-1EAB4ZZ-LO	1EA103	(FONDS)	0	591
	1EA121	MOD EWI/WSE - FONDS	0	-24
Totaal EB0-1EAB4ZZ-LO			0	568
EB0-1EBB2AB-WT	1EC105	INTERNATIONALE WETENSCHAPPELIJKE SAMENWERKING	135	135
	1EC111	INTERNATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN INNOVATIESAMENWERKING	1.366	1.366
	1EC117	INTERNATIONALE WETENSCHAPPELIJKE EN INNOVATIESAMENWERKING	0	0
	1EE148	AAN HET EUROPACOLLEGE VOOR UNITED NATIONS UNIVERSITY (UNU) IN HET KADER VAN HET PROGRAMMA REGIONALE INTEGRATIESTUDIES	0	0
Totaal EB0-1EBB2AB-WT			1.501	1.501
EB0-1EBB2AC-WT	1EC115	DE CONCEPTIE, VOORBEREIDING EN UITVOERING VAN ACTIES MET BETREKKING TOT ECONOMIE	236	236
	1EC116	DE CONCEPTIE, VOORBEREIDING EN UITVOERING VAN ACTIES MET BETREKKING TOT WETENSCHAP EN INNOVATIE	1.074	1.074

	1EC118	INKOMENSOVERDRACHTEN BINNEN EEN INSTITUTIONELE GROEP - AAN ONDERWIJSINSTELLINGEN VAN DE INSTITUTIONELE OVERHEID	0	0
Totaal EB0-1EBB2AC-WT			1.310	1.310
EB0-1EBB2AD-WT	1EE102	WERKING EN TOELAGEN - VARIO - BIJDRAGEN TOT EEN EFFICIENT EN EFFECTIEF ADVIESLANDSCHAP IN VLAANDEREN	308	308
Totaal EB0-1EBB2AD-WT			308	308
EB0-1EBB2AE-IS	1EC110	EXPERTISECENTRUM ONDERZOEK EN ONTWIKKELINGSMONITORING - ECOOM	0	0
Totaal EB0-1EBB2AE-IS			0	0
EB0-1EBB2AG-WT	1EE103	WERKING EN TOELAGEN - BELEIDSVORBEREIDING - COFINANCIERING STEUNPUNT DUURZAAM MATERIALENBEHEER	200	200
Totaal EB0-1EBB2AG-WT			200	200
EB0-1EBB2AH-PR	1EE104	PROVISIES - ALGEMENE BELEIDSONDERSTEUNING - OPSTAP O&O	13.654	4.654
Totaal EB0-1EBB2AH-PR			13.654	4.654
EB0-1EBB2AI-WT	1EE175	ONDERZOEK DOOR AGENTSCHAPPEN (EX-FFEU)	0	0
Totaal EB0-1EBB2AI-WT			0	0
EB0-1EBB2AJ-WT	1EB012	ONDERSTEUNING VLAAMS UNESCO TRUSTFONDS VOOR WETENSCHAPPEN	1.301	1.301
Totaal EB0-1EBB2AJ-WT			1.301	1.301
EB0-1EBB2AK-WT	1EB013	UNU-CRIS	1.039	1.039
Totaal EB0-1EBB2AK-WT			1.039	1.039
EB0-1EBB2AV-IS	1EB010	EXPERTISECENTRUM ONDERZOEK EN ONTWIKKELINGSMONITORING - ECOOM - STORE	4.485	4.485
Totaal EB0-1EBB2AV-IS			4.485	4.485

EB0-1EBB4AC-WT	1EC122	FONDS VOOR DE PROGRAMMATIE VAN HET WETENSCHAPSBELEID	0	2.954
Totaal EB0-1EBB4AC-WT			0	2.954
EB0-1ECB2BA-WT	1EF126	VERGOEDINGEN AAN PMV	294	294
Totaal EB0-1ECB2BA-WT			294	294
EB0-1ECB2BY-IS	1EC130	FLANDERS FUTURE TECH FUND	819	819
Totaal EB0-1ECB2BY-IS			819	819
EB0-1ECB4BA-WT	1EC125	SUBSIDIE AAN LIMBURG STERK MERK (LSM)	0	0
Totaal EB0-1ECB4BA-WT			0	0
EB0-1EEB2GM-IS	1EE131	VLIR	118	118
Totaal EB0-1EEB2GM-IS			118	118
EB0-1EEB2GR-IS	1EE168	KONINKLIJKE VLAAMSE ACADEMIE VAN BELGIE VOOR WETENSCHAPPEN EN KUNSTEN(KVAB)	1.166	1.166
Totaal EB0-1EEB2GR-IS			1.166	1.166
EB0-1EEB2GS-IS	1EE101	ACTIEPLAN "MENSELIJK KAPITAAL VOOR WETENSCHAP, TECHNOLOGIE EN INNOVATIE"	6.167	6.167
	1EE128	BIJZONDERE ONDERZOEKSFONDSEN IN HET KADER VAN HET METHUSALEM-PROGRAMMA	21.780	21.780
	1EE138	BIJZONDERE ONDERZOEKSFONDSEN - ALGEMEEN	230.657	230.657
	1EE145	HET VERRICHTEN VAN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK DOOR DE INSTELLINGEN VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS EN HOGERE INSTITUTEN VOOR SCHONE KUNSTEN - ITG	0	0
	1EE165	INKOMENSOVERDRACHTEN BINNEN EEN INSTITUTIONELE GROEP - AAN ONDERWIJSINSTELLINGEN VAN DE INSTITUTIONELE OVERHEID	10.991	10.991
Totaal EB0-1EEB2GS-IS			269.595	269.595
EB0-1EEB2GT-IS	1EE176	FONDS WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK	18.119	18.119
Totaal EB0-1EEB2GT-IS			18.119	18.119
EB0-1EEB2GU-IS	1EE192	ITG	5.630	5.630

Totaal EBO-1EEB2GU-IS			5.630	5.630
EBO-1EEB2HA-WT	1EE107	KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ VOOR DIERKUNDE IN ANTWERPEN (KMDA)	0	0
	1EE181	INSTELLINGEN VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS - ORPHEUS	0	0
	1EE183	ALAMIRE FOUNDATION	931	931
Totaal EBO-1EEB2HA-WT			931	931
EBO-1EEB2HB-WT	1EE194	KMDA KONINKLIJKE MAATSCHAPPIJ VOOR DIERKUNDE ANTWERPEN	1.175	1.175
Totaal EBO-1EEB2HB-WT			1.175	1.175
EBO-1EEB2HC-WT	1EE195	ORPHEUS	774	774
Totaal EBO-1EEB2HC-WT			774	774
EBO-1EEB2HO-IS	1EE151	SUBSIDIE AAN EV ILVO	0	0
Totaal EBO-1EEB2HO-IS			0	0
EBO-1EEB2HQ-IS	1EE108	VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE VZW	8.698	8.698
	1EE139	VLAAMS INSTITUUT VOOR DE ZEE VZW VOOR INVESTERINGSUITGAVEN	2.910	2.910
Totaal EBO-1EEB2HQ-IS			11.608	11.608
EBO-1EEB2HU-IS	1EE173	PLANTENTUIN MEISE	15.209	15.209
Totaal EBO-1EEB2HU-IS			15.209	15.209
EBO-1EEB2JA-WT	1EC102	BEVORDERING VAN DE VLAAMSE	12.873	14.270
		INFORMATIEMAATSCHAPPIJ IN HET KADER VAN DE LISSABON-STRATEGIE		
Totaal EBO-1EEB2JA-WT			12.873	14.270
EBO-1EEB2JB-IS	1EE197	KENNISCENTRUM DATA EN MAATSCHAPPIJ - HOGER ONDERWIJS	750	750
Totaal EBO-1EEB2JB-IS			750	750
EBO-1EEB2JY-IS	1EE000	INBO-FOSB	82	82
	1EE001	APM-FOSB	72	72
	1EE002	ILVO-FOSB	72	72

	1EE003	VLIZ-FOSB	135	135
	1EE004	VIB-FOSB	280	280
	1EE157	HOGER ONDERWIJS - BEVORDERING VAN DE VLAAMSE INFORMATIEMAATSCHAPPIJ IN HET KADER VAN DE LISSABON-STRATEGIE	17.080	17.080
	1EE199	VITO-FOSB	279	279
Totaal EBO-1EEB2JY-IS			18.000	18.000
EBO-1EEB2KA-WT	1EE160	INSTELLINGEN VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS - AMS	433	433
	1EE182	INSTELLING VAN POSTINITIEEL ONDERWIJS - VLERICK	843	843
Totaal EBO-1EEB2KA-WT			1.276	1.276
EBO-1EEB5GT-IS	1EE177	FWO FUNDAMENTEEL ONDERZOEK	287.773	285.598
	1EE178	FWO STRATEGISCH BASISONDERZOEK (SBO)	94.569	84.931
	1EE179	FWO - KLINISCH-WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK (TBM EN FUNDAMENTEEL KLINISCHE MANDATEN)	20.419	18.184
	1EE180	FWO ONDERZOEKSINFRASTRUCTUUR	61.644	51.173
	1EE190	RELANCE BUDGET 20 - BIO-ECONOMIE FWO	0	0
Totaal EBO-1EEB5GT-IS			464.405	439.886
EBO-1EEB5HU-IS	1EE174	PLANTENTUIN MEISE INVESTERINGSSUBSIDIES (FFEU)	5.000	11.302
Totaal EBO-1EEB5HU-IS			5.000	11.302
EBO-1EFB2LA-WT	1EF100	VZW IMEC	147.709	147.709
	1EF103	IMEC VZW IKV NERF ACTIVITEITEN	0	0
	1EF117	INVESTERINGEN	2.000	2.000
Totaal EBO-1EFB2LA-WT			149.709	149.709
EBO-1EFB2LB-WT	1EF124	SOC MAAKINDUSTRIE	53.967	53.967
Totaal EBO-1EFB2LB-WT			53.967	53.967
EBO-1EFB2LC-WT	1EF129	WERKING EN TOELAGEN - ONTWIKKELEN VAN TECHNOLOGIE EN GERICHTE TOEPASSINGEN VOOR REGENERATIEVE GENEESKUNDE	3.328	3.328
Totaal EBO-1EFB2LC-WT			3.328	3.328

EB0-1EFB2LD-WT	1EF135	ENERGYVILLE	3.583	4.583
Totaal EB0-1EFB2LD-WT			3.583	4.583
EB0-1EFB2LW-IS	1EF123	VLAAMS INSTITUUT VOOR BIOTECHNOLOGIE (VIB)	86.384	86.384
	1EF133	INVESTERINGEN	2.000	2.000
Totaal EB0-1EFB2LW-IS			88.384	88.384
EB0-1EFB2LX-IS	1EF110	VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)	63.242	63.242
	1EF111	VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO) VOOR DE FINANCIERING VAN DE REFERENTIETAKEN	8.194	8.194
	1EF134	INVESTERINGEN	16.000	1.600
Totaal EB0-1EFB2LX-IS			87.436	73.036
EB0-1EFB2MS-IS	1EE126	UNIVERSITAIRE INTERFACEDIENSTEN	6.894	6.894
	1EE130	INDUSTRIELE ONDERZOEKSFONDSEN	62.042	62.042
Totaal EB0-1EFB2MS-IS			68.936	68.936
EB0-1EGB2OA-WT	1EG100	POPULARISERING VAN WETENSCHAP TECHNIEK EN TECHNOLOGISCHE INNOVATIE	10	10
	1EG101	BEKENDMAKING VAN HET WETENSCHAPSBELEID EN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK AAN STRUCTURELE PARTNERS	2.351	2.594
Totaal EB0-1EGB2OA-WT			2.361	2.604
EB0-1EGB2OB-WT	1EG110	SOCIETY ROGER VAN OVERSTRAETEN	839	839
Totaal EB0-1EGB2OB-WT			839	839
EB0-1EGB2OC-IS	1EG102	FLANDERS TECHNOLOGY INTERNATIONAL VZW (F.T.I.)	5.056	5.056
Totaal EB0-1EGB2OC-IS			5.056	5.056
EB0-1EGB2OS-IS	1EG106	EXPERTISECELLEN VOOR DE POPULARISERING VAN WETENSCHAP, TECHNIEK EN TECHNOLOGISCHE INNOVATIE IN DE SCHOOT VAN DE ASSOCIATIES	2.296	2.296
Totaal EB0-1EGB2OS-IS			2.296	2.296
EB0-1EGB2OT-IS	1EG111	FONDS WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK (FWO)	0	0

Totaal EB0-1EGB2OT-IS			0	0
EB0-1EGB2OW-IS	1EG116	BEKENDMAKING VAN HET WETENSCHAPSBELEID EN HET WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK AAN STRUCTURELE PARTNERS	771	771
Totaal EB0-1EGB2OW-IS			771	771
EB0-1EGG2AA-WT	1EG108	VLAAMSE VOLKSSTERRENWACHTEN (PRO MEMORIE)	0	0
Totaal EB0-1EGG2AA-WT			0	0
EB0-1EFB2NZ-PA	1EF136	NAVO-ONDERZOEK EN INNOVATIE VOOR WETENSCHAPPELIJKE, INDUSTRIËLE OF TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELING INZAKE VEILIGHEID-(EN DEFENSIE) PARTICIPATIES	1.174	1.174
Totaal EB0-1EFB2NZ-PA			1.174	1.174
EB0-1EFB2NZ-WT	1EF137	NAVO-ONDERZOEK EN INNOVATIE VOOR WETENSCHAPPELIJKE, INDUSTRIËLE OF TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELING INZAKE VEILIGHEID-(EN DEFENSIE) - WERKING EN TOELAGEN	294	294
Totaal EB0-1EFB2NZ-WT			294	294

Bijlage 4: Lijst van vertegenwoordigingen in supranationale, federale en Vlaamse gremia ter voorbereiding van Europese en internationale dossiers

Naam	Bevoegdheids-niveau	Soort	Organisatie
1. Europese Unie			
1.1. Raad van de Europese Unie			
Raad Concurrentievermogen	Europa	coördinatie vergadering	Raad van de Europese Unie
Groep Concurrentievermogen en groei (Industrie)	Europa	raadswerkgroep	Raad van de Europese Unie
Groep Concurrentievermogen en groei (Interne Markt)	Europa	raadswerkgroep	Raad van de Europese Unie
Groep Concurrentievermogen en groei (Onderzoek)	Europa	raadswerkgroep	Raad van de Europese Unie
Groep op Hoog niveau Concurrentievermogen en Groei	Europa	Raadswerkgroep	Raad van de Europese Unie
1.2. European Research Area			
1.2.1. ERA Related Groups (ERA = European Research Area)			
ERAC – European Research Area and Innovation Committee	Europa	ERA Configuratie	Raad
ESFRI – European Strategy Forum on Research Infrastructures – plenair	Europa	ERA Configuratie	Raad
ESFRI – European Strategy Forum on Research Infrastructures – Strategy Working Group Environment	Europa	ERA Configuratie	Raad
KNOC – Knowledge Network on China	Europa	COM-expertengroep	Europese Commissie
CCG - Core Group China	Europa	COM-expertengroep	Europese Commissie
ERA Forum	Europa	expertengroep	Europese Commissie
ERA Forum Standing Working Group on Global Approach	Europa	expertengroep	Europese Commissie
Knowledge Hub on Partnerships	Europa	expertengroep	Europese Commissie
ERA Forum Working Group on Gender Equality and Inclusiveness	Europa	expertengroep	Europese Commissie
ERA Forum Working Group on Empowering Higher Education Institutions	Europa	expertengroep	Europese Commissie
ERA Forum Working Group on Improving EU-wide Access to Excellence	Europa	expertengroep	Europese Commissie
1.2.2. Ad hoc working groups			

ERAC MLE Mutual Learning Exercises	Europa	werkgroep	ERAC
1.3. Horizon Europa (HEU)			
Strategic configuration: Strategic overview of the implementation of the whole programme, coherence across the individual work programmes of the different parts of the programme, including missions	Europa	programmacomité	DG RTD
European Research Council (ERC)	Europa	programmacomité	DG RTD
Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA)	Europa	programmacomité	DG RTD
Research Infrastructures	Europa	programmacomité	DG RTD
Health	Europa	programmacomité	DG RTD
Culture, creativity and Inclusive Society	Europa	programmacomité	DG RTD
Civil Security for Society	Europa	programmacomité	DG RTD
Digital, Industry and Space	Europa	programmacomité	DG RTD
Climate, Energy and Mobility	Europa	programmacomité	DG RTD
Ad hoc meeting Mobility	Europa	programmacomité/ thematische ad hoc workshop	DG RTD
Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment	Europa	programmacomité	DG RTD
The European Innovation Council (EIC) and European Innovation ecosystems	Europa	programmacomité	DG RTD
Widening participation and strengthening the European Research Area	Europa	programmacomité	DG RTD
1.4. Co-funded partnerschappen (HEU)			
Transforming Health and Care Systems	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
ERA for Health	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Rare diseases Personalised medicine Pandemic Preparedness	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Clean Energy Transition	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Driving Urban Transitions to a sustainable future	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Rescuing Biodiversity to Safeguard Life on Earth	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten

Blue Economy	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Water Security for the Planet (Water4All)	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Innovative SMEs	Europa	Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
AGroecology	Europa	Shadow Governing Board	Europese Commissie/lidstaten
Sustainable Food Systems - Foodpaths	Europa	Funders Forum	Europese Commissie/lidstaten
Animal Health and Welfare – preparation FO en Authorities	Europa	Working group	Europese Commissie/lidstaten
1.5. Co-programmed partnerships (HEU)			
European Open Science Cloud	Europa	Network	Europese Commissie
1.6. Joint Undertaking			
European States Representatives Group Fuel Cells and Hydrogen	Europa	comité	Europese Commissie/industrie
SRG CBE– States Representative Group for Circular Biobased Europe JU	Europa	comité	Europese Commissie/industrie
States Representatives Group IHI (Innovative Health Initiative)	Europa	comité	Lidstaten
High Performance Computing	Europa	comité	Europese Commissie/lidstaten/industrie
EU-Africa Global Health Partnership	Europa	comité	Europese Commissie/lidstaten/industrie
1.7. Joint Programming Initiatives (JPI's)			
JPI Antimicrobial Resistance (JPI AMR) Management Board	Europa	managementorgaan	Lidstaten
JPI NeuroDeGenerative diseases - Management Board	Europa	managementorgaan	Lidstaten
JPI Oceans Management Board	Europa	managementorgaan	VZW
JPI FACCE	Europa en wereldwijd	Managementorgaan	Lidstaten
JPI FACCE: preparatory group (chairs/vice chairs)	Europa en wereldwijd	Werkgroep	Lidstaten
Water JPI (België: Associated Partner)	Europa + andere landen leden	Governing board	Lidstaten
1.8. Missies (HEU)			
Sub-group on Mission « Ocean, Seas Waters »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
Sub-group on Mission « conquering cancer, mission possible »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
Sub-group on Mission « a climate resilient Europe »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
Sub-group on Mission « caring for soil is caring for life »	Europa	Expertengroep	Europese Commissie
TRAMI: Transnational Cooperation on the Mission Approach	Europa	Managementorgaan EU project	Europese Commissie en lidstaten

1.9. European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI's)			
ANAEE – Analysis and Experimentation on Ecosystems	Europa	raad van bestuur	ERIC
DARIAH - Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities (ERIC – European Research Infrastructure Consortium)	Europa	raad van bestuur	ERIC
Dissco- Distributed system of scientific collections	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Dissco Working group on statutes	Europa	werkgroep	lidstaten
ELIXIR – A distributed infrastructure for life-science information	Europa	raad van bestuur	ASBL
EMBRC – European Marine Biological Resource Centre	Europa	raad van bestuur	ERIC
ESS – European Social Survey (ERIC – European Research Infrastructure Consortium)	Europa	raad van bestuur	ERIC
EUBI – Euro-Biolmaging	Europa	raad van bestuur	ERIC
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- Environment strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- Physical science and engineering strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- Computing and digital strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- social sciences and cultural innovation strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI)- implementation strategic working group	Europa	expertengroep	European Strategic Forum for Research Infrastructures
ICOS – Integrated Carbon Observation System	Europa	raad van bestuur	ERIC
ICOS Financial audit committee	Europa	Werkgroep van de raad van bestuur	ERIC
INSTRUCT – Integrated Structural Biology Infrastructure for Europe	Europa	raad van bestuur	ERIC
Lifewatch – E-science European Infrastructure for Biodiversity and Ecosystem Research	Europa	raad van bestuur	ERIC

Prace- "Partnership for advanced computing	Europa	raad van bestuur	AISBL
IBISBA-European Industrial Biotechnology Innovation and Synthetic Biology Accelerator	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Emphasis-European Infrastructure for Plant Phenotyping	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Emphasis working group on Statutes	Europa	werkgroep	lidstaten
SHARE – Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (ERIC – European Research Infrastructure Consortium)	Europa	raad van bestuur	ERIC
CLARIN-European Research Infrastructure for Language Resources and Technology	Europa	Raad van bestuur	ERIC
SIICES Scientific large-scale research infrastructure for Computing/communication experimental studies	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
MARINERG-i: offshore Renewable Energy Research	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Einstein Telescope	Europa	raad van bestuur in voorbereiding	lidstaten
Committee for the implementation of the Regulation on the Community legal framework for a European Research Infrastructure Consortium (ERIC)	Europa	Committee	Europese Commissie DG RTD
1.10. SET-plan			
EU Steering Group European Strategic Energy Technology Plan (SET-Plan)	Europa	stuurgroep	Europese Commissie
1.11. EURAXESS			
Pan-European initiative concerning the mobility of researchers in the European Research Area (EURAXESS)	Europa	comité	Europese Commissie
1.12. High Level Group			
High Level EIC forum Plenary	Europa	expertengroep	DG RTD
Technische werkgroep van de High Level Group Energy Intensive Industries	Europa	expertengroep	DG Growth
Industrial Forum	Europa	advies- en expertengroep	Europese Commissie
European Bioeconomy Policy Forum	Europa	expertengroep	DG RTD
Federaal overleg SME Envoy Network	België	comité	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
1.13. Staal			
STIS-comité (Comité voor Staal, Textiel en andere Industriële Sectoren)	Europa	expertengroep	Raad Algemene Zaken

Vanaf 1 juli: Working Party on Trade Questions			
1.14. Digitaal			
Digital Europe Programme-expertencomité	Europa	Programmacomité	DG CNECT
Alliance for Language Technology European Digital Infrastructure Consortium (ALT-EDIC)	Europa	General Assembly	DG CNECT
1.15. Artificiële Intelligentie			
High Level Group on Artificial Intelligence and Digitalisation of Businesses	Europa	stuurgroep	DG CNECT
Expert group on Artificial Intelligence and Digitalisation of Businesses - Testing and Experimentation Facilities	Europa	expertengroep	DG CNECT
Expert group on Artificial Intelligence and Digitalisation of Businesses - European Digital Innovation Hubs	Europa	expertengroep	DG CNECT
Expert group on Artificial Intelligence and Digitalisation of Businesses – regulatory sandboxes	Europa	expertengroep	DG CNECT
1.16. Andere			
EC - She figures	Europa	werkgroep	Europese Commissie
EuroCRIS - CERIF task group (Current Research Information Systems)	Europa	werkgroep	euroCRIS
Single Market Programme	Europa	Programmacomité	Europese Commissie
European RTD Evaluation Network	Europa	overlegorgaan	Europese Commissie
EUROSTAT - Working Group on STI statistics	Europa	werkgroep	EC Eurostat
Expert group on bio-based products	Europa	expertengroep	DG Growth
EIT- Member States Representatives Group	Europa	adviescomité	European Institute of Technology
2. Bi-/tri-laterale en interregionale samenwerking			
2.1. Vanguard Initiative			
Vanguard Initiative	Europa	netwerk	Vlaamse overheid, Departement EWI
Vanguard Initiative Bio-economy pilot	Europa	netwerk	Vlaamse overheid
2.2. INTERREG			
DG REGIO Interregional Innovation Investments	Europa	Projecten bioeconomie (onder voorbehoud van deelname en goedkeuring)	EWI
2.3. Vlaams-Nederlandse samenwerking			
Stakeholdersgroep Nederlands-Vlaamse high tech samenwerking	Vlaanderen-Nederland	comité	Nederlandse en Vlaamse overheid + high tech stakeholders

2.5. Vlaanderen-Nederland-Noordrijn-Westfalen			
Trilaterale werkgroep Nederland - Vlaanderen - Noordrijn-Westfalen	Vlaanderen-Nederland	werkgroep	Nederlandse en Vlaamse overheid
Taskforce Einstein Telescope	Vlaanderen Nederland nrw	Taskforce	Nederlandse-Belgische-Duitse overheden
2.6. Samenwerkingen inzake chemie			
Chemienetwerk 7 + 7	Europa	netwerk	Chemiesector
European Chemical Regions Network (ECRN)	Europa	netwerk	European Chemical Regions Network
2.7. ERRIN			
European Regions Research & Innovation Network (ERRIN) - Smart Specialisation	Europa	werkgroep	Europese Commissie/ European Regions Research and Innovation Network
ERRIN Bioeconomy	Europa	werkgroep	Europese Commissie/ European Regions Research and Innovation Network
ERRIN werkgroep innovation and investment	Europa	werkgroep	European Regions Research and Innovation Network
ERRIN transport	Europa	werkgroep	European Regions Research and Innovation Network
2.8. Comité van de Regio's			
ERTRAC	Europa	werkgroep	technologieplatform transportonderzoek
3. Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)			
3.1. Comité for Science and Technology policy (CSTP)			
OESO - CSTP Comité Wetenschaps- en Technologiebeleid	Wereld	comité	OESO
OESO - Global Science Forum	Wereld	expertengroep	OESO
OESO - NESTI: WP of national experts on Science and Tecnology Indicators	Wereld	werkgroep	OESO
OESO - TIP Working Group on Technology and Innovation Policy	Wereld	werkgroep	OESO
OESO - Working Group Biotechnology/Nanotechnology/Converging Technologies (BNCT)	Wereld	expertengroep	OESO
OESO - Expert Group on the Management and Analysis of R&D and Innovation Administrative Data (MARIAD)	Wereld	expertengroep	OESO
3.2. Comité Industrie, Innovatie en Ondernemerschap (CIIE)			
OESO - CIIE Comité Industrie, Innovatie en Ondernemerschap	Wereld	comité	OESO
3.3. OESO-Staalcomité			
Global Forum on Steel excess capacities	G20-OESO	Overlegorgaan	G20-OESO

OESO-Staalcomité & Bureau	OESO	comité	OESO
3.4. Andere			
OESO - Stuurgroep project 'Fostering innovation in the Ocean Economy'	Wereld	stuurgroep	OESO
OESO – Federaal overleg OESO Committee on SMEs & Entrepreneurship	België	Werkgroep	OESO
Belgisch Nationaal contactpunt voor de OESO-richtlijnen.	België	Werkgroep	OESO
4. United Nations			
Intergouvernementele Oceanografische Commissie (IOC-UNESCO)	Wereld	Assembly	UNESCO
UNESCO – Intergouvernementeel Hydrologisch Programma (IHP)	Wereld	Council	UNESCO
Stuurcomité Flanders Unesco - Trustfund Wetenschappen en projectstuurgroepen	Wereld	stuurgroep	Vlaamse overheid en UNESCO
5. Intra-Belgische coördinatie met oog op standpuntbepaling			
5.1. Commissie Federale Samenwerking-Commissie Internationale Samenwerking (CFS-CIS)			
CFS-CIS – Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking	België	commissie	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Horizontal	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Excellence	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-INFRA	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Health	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking

CIS-CCIS	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Security	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Digital	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Climate, Energy and Mobility	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Environment	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS Mission Soil Health	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Widening	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-COST (European Cooperation in Science and Technology)	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-ERA	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Partnerschappen	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking

CIS-INTER (Extra-Europe R&I co-operation activities under the bilateral and multilateral agreements)	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Kennisveiligheid	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-Open Science	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CIS-SPOC	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
CFS-STAT - ad-hoc WG non-profit	België	werkgroep	Commissie Federale Samenwerking
CFS-STAT: Overleggroep Inventaris en Statistieken inzake O&O	België	overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking
CIS-gender	België	Overlegorgaan	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking
High Level Group Einstein Telescope	België	werkgroep	Commissie Federale Samenwerking – Commissie Internationale Samenwerking

5.2. Interministeriële Economische Commissie

IEC - Comité Interne Markt - WG Industriebeleid	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt	België	werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – WG Sherpa SMET	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – WG Dienstenrichtlijn	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC Comité Interne Markt – WG Beroepskwalificaties	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – formaat HLG COMPCRO	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI Comité Interne Markt – WG AI	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI GPAI ad hoc	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)

IEC-CEI Comité Interne Markt – Werkgroep CeF Digital Info	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEI - Comité Interne Markt - WG Staatssteun	België	Werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
IEC-CEIGeme Enover/Transport Werkgroep	België	werkgroep	FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie (E5)
5.3. Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie			
Directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE)	België	overlegorgaan	FOD Buitenlandse Zaken
5.4. Belgian Co-Ordinated Collections of Micro-organisms			
BCCM - Belgian Co-ordinated Collections of Micro-organisms	België	comité	Federaal Wetenschapsbeleid – Commissie Federale Samenwerking
5.5. Andere			
Belgisch Overlegplatform Strategic Energy Technology Plan (BELSET)	België	overlegorgaan	FOD Economie/VO/Waalse overheid
Expertengroep herziening richtlijn emissiehandel	België	werkgroep	CCIM
Expertengroep herziening non-ETS	België	werkgroep	CCIM
Expertengroep Europese klimaatwet	België	werkgroep	CCIM
Expertengroep GMO general debate	België	werkgroep	CCIM
Interfederaal overleg WG Economie en WerkSmartMove	België	werkgroep	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Commissie voor de overheidsopdrachten	België	commissie	Vlaamse overheid
Samenwerkingsakkoord 'Platform Biodiversiteit' (BELSPO)	België	stuurgroep	Belspo
Samenwerkingsakkoord 'STEREO' (projecten gebruik van teledetectiegegevens) (BELSPO)	België	stuurgroep	Belspo
Digital Taskforce	België	Overlegorgaan	FOD Buitenlandse Zaken
Coördinatiegroep NAVO DIANA en Innovatiefonds	België	overlegorgaan	FOD Economie
Federale Stuurgroep AI	België	overlegorgaan	FOD BOSA
6. Intra-Vlaamse coördinatie met oog op standpuntbepaling/rapportering			
6.1. Europa platform			
Vlaams Europaplatform - WG 12: EU-programma's en -beleid	Europa	werkgroep	Vlaamse overheid
Vlaams Europaplatform – Werkgroep 4 Kennisbescherming	Europa	werkgroep	Vlaamse overheid
Vlaams Europaplatform – Werkgroep 5 Digitaal	Europa	stuurgroep	Vlaamse overheid
Vlaams Europaplatform – Werkgroep 3 Onderzoeksinfrastructuren	Europa	stuurgroep	Vlaamse overheid
Stuurgroep Europa platform	Europa	stuurgroep	Vlaamse overheid
6.2. Rapporteringen			

Europees Semester werkgroep (niveau Vlaamse overheid)	Europese Commissie	coördinatieorgaan	Vlaamse overheid
Fact Finding Mission van de EC en van de OESO bij België (coördinator voor EWI-domein)	EU en OESO	coördinatie- en overlegorgaan	Vlaamse overheid
IEA In Depth Review	International	Coördinatieorgaan (centrale coördinatie FOD Economie)	IEA
IEA Public R&D data on Energy Technology	International	Coördinatieorgaan (centrale coördinatie FOD Economie)	IEA
Monitoring Vlaamse Veerkracht	Europa	Coördinatie	Vlaamse overheid
Biennial Monitoring Report for European Partnerships	Europa	Coördinatie	DG RTD
6.3. Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden (SOIA)			
SOIA Dossierteam Meerjarig Financieel Kader	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam OESO	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Strategisch Overlegorgaan Internationale Aangelegenheden - plenair	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Water	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Brexit	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam CBAM		overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Unesco	VO	Overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Cohesiebeleid	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Digitalisering	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam EU-regelgeving	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Multilaterale samenwerking	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Mensenrechten	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA Dossierteam Duurzame Ontwikkeling	VO	overlegorgaan	Vlaamse overheid
SOIA dossierteam EU-voorzitterschap	Europa	overlegorgaan	Vlaamse overheid
6.4. Energie, materialen, waterstof, bio-economie, open science			
Projectgroep Vlaanderen Circulair + stuurgroep steunpunt circulaire economie	Vlaanderen buiten VO	comité	Vlaamse overheid OVAM
Raad van Bestuur Flux50	Vlaanderen	raad van bestuur	Flux50
Raad van Bestuur WaterstofNet	Vlaanderen	raad van bestuur	WaterstofNet
EnergyVille Policy Advisory Committee	Vlaanderen	adviescomité	EnergyVille
Enover werkgroep waterstof	België	werkgroep	FOD economie
Vlaams AFID overleg (Alternative Fuel Infrastructure Directive)	Europa	werkgroep	Vlaamse overheid
Interdepartementale werkgroep bio-economie	België	werkgroep	Vlaamse overheid

Thinktank Noordzee inzake visievorming gebruik Belgische Noordzee	België	stuurgroep	Federale overheid
Flemish Open Science Board	Vlaanderen buiten VO	werkgroep	Vlaamse overheid
Mobilidata stuurgroep	Vlaanderen	stuurgroep	imec
AI Stuurgroep	Vlaanderen	stuurgroep	Vlaamse overheid
AI onderzoekswerkgroep	Vlaanderen	werkgroep	Vlaamse overheid
AI implementatiewerkgroep	Vlaanderen	werkgroep	Vlaamse overheid
CS Stuurgroep	Vlaanderen	stuurgroep	Vlaamse overheid
CS implementatiewerkgroep	Vlaanderen	werkgroep	Vlaamse overheid
CS Beoordelingscommissie open oproepen	Vlaanderen	adviescomité	Vlaamse overheid

Vlaamse
overheid

Bijlage 5: Beleidsgericht rapport

**Departement Economie, Wetenschap
en Innovatie**

5 januari 2024

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	1
1 Samenvatting.....	2
2 Managementreactie.....	3
3 Risicomanagement.....	4
4 Auditopdrachten.....	6
5 Aanbevelingen	7
Bijlage 1: Maturiteit risicomanagement	9
Bijlage 2: Overzicht openstaande aanbeveling.....	10
Bijlage 3: Verzendlijst	11

Alle in dit rapport vermelde opdrachten zijn uitgevoerd in overeenstemming met de internationale standaarden van het Institute of Internal Auditors (IIA). Elke vijf jaar evalueert een externe instantie of Audit Vlaanderen deze standaarden naleeft.

INLEIDING

DOELSTELLING BELEIDSGERICHT RAPPORT

In het kader van de jaarlijkse evaluatie rapporteert iedere leidend ambtenaar aan de functioneel bevoegde minister(s) over de aanpak van de aanbevelingen uit de audits van Audit Vlaanderen¹. Dit moet het politiek draagvlak voor en de betrokkenheid van de leidend ambtenaren bij de risicobeheersing van de organisatie versterken.

Om dit proces te ondersteunen, maakt Audit Vlaanderen een beleidsgericht rapport over de auditwerkzaamheden voor de entiteiten in het werkkterrein binnen de Vlaamse administratie. Dit beleidsgericht rapport geeft aan in welke mate een entiteit werk maakt van de generieke doelstelling tot het versterken van de organisatiebeheersing/interne controle binnen de eigen organisatie en van acties om de maturiteit van het risicomangement te verhogen.

INHOUD BELEIDSGERICHT RAPPORT

Dit beleidsgericht rapport schetst de stand van zaken van de opdrachten van de afgelopen vijf jaar bij Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (departement EWI):

- Evaluatie (2017) en jaarlijkse actualisatie van de maturiteit van het risicomangement;
- Procesaudit rond de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten (2021).

Het bevat ook de stand van zaken met betrekking tot de bij het departement geformuleerde aanbevelingen.

Een ontwerp van dit rapport werd op 5 december 2023 overgemaakt aan het departement EWI.

¹ Afspraak gemaakt op 7 december 2011 tussen het Auditcomité van de Vlaamse Administratie en de kern van de Vlaamse Regering en verder geconcretiseerd in de beslissing van de Vlaamse Regering van 30 maart 2012 aangaande de evaluatie van de leidend ambtenaren vanaf 2012 (cf. VR/2012/3003 DOC.0302/1).

1 SAMENVATTING

Het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie staat voor een belangrijke transitieperiode. Het Departement Werk en Sociale Economie zal immers op 1 januari 2025 inkantelen in de organisatie. Kennis en expertise op het vlak van risicomanagement zijn dan ook kritieke succesfactoren in het kunnen analyseren en beheersen van de risico's in een fusietraject. De resultaten van dit beleidsgericht rapport 2023 tonen aan dat het departement EWI de afgelopen jaren een matuur systeem van risicomanagement uitgebouwd heeft. Het nodige risicobewustzijn is dan ook aanwezig om de organisatie te ondersteunen bij het beheersen van de risico's m.b.t. de toekomstige inhoudelijke en organisatorische uitdagingen.

Dit uit zich in een stijging van de maturiteit van het risicomanagement voor zowel risicoanalyse als -beheer. Het departement EWI zette immers in 2023

actief verder in op het risicomanagement binnen de organisatie. Dit blijkt o.a. uit:

- de inhoudelijke uitbreiding van de scope van het risicomanagement m.b.t. dekernprocessen;
- de opvolging van de vooropgestelde acties voor de geïdentificeerde risico's op strategisch en operationeel niveau;
- acties gericht op het vergroten van het risicobewustzijn doorheen de organisatie.

Het is nu van cruciaal belang dat het risicomanagement op een dynamische wijze mee evolueert met de organisatorische wijzigingen.

Risicomanagement		
	2022	2023
Risico-identificatie en -evaluatie	2,7	3
Risicobeheer	2,8	3

M.b.t. de uitgevoerde auditopdrachten en de stand van zaken van de aanbevelingen blijven de resultaten behouden. In 2021 stelde Audit Vlaanderen vast

dat het proces van de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen (IOF) en de interfaceactiviteiten voldoende onder controle is. Eén aanbeveling rond de kosten-batenefficiënte opzet van het proces werd geformuleerd. Het departement heeft de intentie deze te realiseren tegen eind 2023.

Auditopdrachten		
Proces	2022	2023
Procesaudit IOF	Onder controle	Onder controle

Audit Vlaanderen zal de stand van zaken opvolgen in het beleidsgericht rapport van 2024.

Status aanbevelingen laatste vijf jaar		
	2022	2023
Aantal geformuleerde aanbevelingen	5	1
Aantal openstaande aanbevelingen	1	1
Acceptatiegraad	100%	100%
Realisatiegraad	100%	/
Tijdige realisatie	100%	100%
Aanvaardbaarheid van streefdata	100%	100%

2 MANAGEMENTREACTIE

In 2022 maakte het Departement EWI werk van de aanbevelingen die Audit Vlaanderen formuleerde in het beleidsgericht rapport van 2021. De doelstellingen die het management voor het risicobeheer in 2022 verder voor ogen had, waren drieledig.

Het Departement EWI liet een analyse uitvoeren door KPMG van het EWI-risicobeheersysteem en ging aan de slag met de daaruit voortvloeiende aanbevelingen.

Ten tweede zette het Departement EWI zoals de vorige jaren verder in op het risicobeheer op operationeel niveau. Op basis van de EWI-procesmap en de input vanuit de organisatie koos het management om vier processen te onderwerpen aan een risicoanalyse: de jaarlijkse begrotingsopmaak, de cofinanciering van evenementen in kader van het EU-voorzitterschap, de aanvraag van een bestuursdocument (in kader van openbaarheid van bestuur) en het gebruik van kredietkaarten. De methodologie voor de totstandkoming van de risicomatrices voor deze processen verliep volgens de geijkte methodologie die het departement reeds enkele jaren hanteert.

Ten derde actualiseerde het Departement EWI in 2022 haar risicobeheer op strategisch niveau, in lijn met de aanbevelingen van Audit Vlaanderen en KPMG. Voor dit traject maakte het departement gebruik van de expertise van KPMG. In de eerste plaats organiseerde het departement vijf workshops voor elke afdeling waarvoor een aantal medewerkers werden uitgenodigd. Dit gebeurde onder leiding van KPMG en de EWI-verantwoordelijke risicobeheer. Deze workshops hadden de doelstelling om de risico's op organisatieniveau te identificeren met de input van de medewerkers van elke afdeling. In totaal werkten zeventwintig medewerkers van het departement rechtstreeks mee aan de oefening – ongeveer een derde van het departement. Vervolgens maakten de experts een synthese van de risico's die werden geformuleerd tijdens de gesprekken en werden via een online survey de risico's gescoord op hun waarschijnlijkheid en hun impact. De oefening zorgde voor een geactualiseerd overzicht van alle strategische risico's van het departement, gerangschikt naar impact en waarschijnlijkheid. Deze resultaten vormden dan de basis voor een strategische oefening door het volledige management en de teamleiders. Aan elk risico werden acties met een verantwoordelijke verbonden evenals deadlines. Finaal leidde deze oefening tot een bijgewerkte risicomatrix op strategisch niveau.

In 2023 zette het departement EWI actief verder in op het risicomanagement binnen de organisatie. Meer in het bijzonder wat betreft:

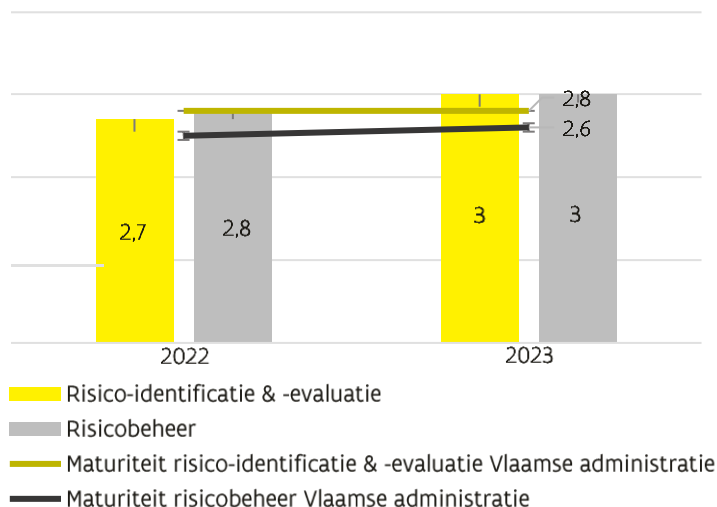
- de inhoudelijke uitbreiding van de scope van het risicomanagement m.b.t. de kernprocessen;
- de opvolging van de vooropgestelde acties voor de geïdentificeerde risico's op strategisch en operationeel niveau;
- acties gericht op het vergroten van het risicobewustzijn doorheen de organisatie.

Het EWI-management is verheugd vast te stellen dat deze inspanningen geleid hebben tot een stijging van de maturiteit van het risicomanagement in 2023, voor zowel risicoanalyse als -beheer. Dat motiveert alle personeelsleden de inspanningen minstens aan te houden en waar mogelijk nog op te drijven met het oog op verdere vooruitgang op de maturiteitsladder.

3 RISICOMANAGEMENT

In 2017 evalueerde Audit Vlaanderen het risicomanagement binnen het departement EWI. Jaarlijks actualiseert Audit Vlaanderen de maturiteitsinschattingen op basis van een analyse van de aangeleverde documentatie, in combinatie met een gesprek met de coördinator rond risicomanagement en de secretaris-generaal.

Evolutie maturiteit risicomanagement

Het departement EWI heeft in 2023 actief verder ingezet op het risicomanagement binnen de organisatie en heeft de aandachtspunten van Audit Vlaanderen uit het beleidsgericht rapport van 2022 ter harte genomen (cf. bijlage 1). Dit blijkt o.a. uit:

- een inhoudelijke uitbreiding van de scope van het risicomanagement op operationeel niveau;
- de opvolging van de vooropgestelde acties m.b.t. de geïdentificeerde risico's op strategisch en operationeel niveau;
Zo werden de operationele risico's geïntegreerd in een Sharepoint-pagina, die een automatische opvolgingsflow naar de betrokken proceseigenaars genereert.
- acties gericht op het vergroten van het risicobewustzijn doorheen de organisatie zoals bv. opleidingen, een uitgewerkte intranetpagina rond risicomanagement en risicomanagement als onderdeel van een startersbrochure voor nieuwe collega's.

Door deze acties werd het risico-eigenaarschap binnen het departement vergroot. De maturiteit op het vlak van zowel risicoanalyse als risicobeheer evolueert naar niveau 3 (gedefinieerd).

De organisatie staat bovendien voor een belangrijke transitieperiode. Op 1 januari 2025 zal het Departement Werk en Sociale Economie immers inkantelen in het departement EWI. Er wordt voorzien om tegen eind 2023 een transitienota op te maken, die in de loop van 2024 uitgevoerd zal worden. Hierbij beoogt het departement EWI om in het kader van de fusie de risico's in kaart te brengen, dit in eerste instantie met het transitieteam en vervolgens met de afdelingshoofden van beide departementen.

De transitie in de organisatie zal ook vereisen dat het risicomanagement mee evolueert met de toekomstige wijzigingen. Het is bijgevolg belangrijk dat in 2024:

- de strategische interne en externe risico's in het kader van het fusietraject in beeld zijn, meteen ruime betrokkenheid vanuit DEWI en DWSE op managementniveau;
- de strategische risico's van het DEWI verder opgevolgd worden;
- de operationele risico's voor de ondersteunende processen die primair zullen samengaan, in kaart gebracht worden;
- de risico's verder opgevolgd worden voor de belangrijkste kernprocessen die tijdens de integratie stabiel zullen verder functioneren.

AUDIT VLAANDEREN

De binnen het departement EWI opgebouwde maturiteit, het risico-eigenaarschap en -bewustzijn zijn belangrijke succesfactoren die hiertoe zullen bijdragen.

4 AUDITOPDRACHTEN

AUDIT VAN HET KERNPROCES 'ONDERSTEUNING VAN DE INDUSTRIËLE ONDERZOEKSFONDSEN EN DE INTERFACE- ACTIVITEITEN'

In 2021 auditeerde Audit Vlaanderen bij het departement EWI het proces rond de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten.

De conclusie van deze opdracht wees erop dat:

- de nodige beheersmaatregelen aanwezig zijn om te garanderen dat de financiering in het kader van de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten bij de associaties hoger onderwijs volledig, correct en tijdig gebeuren en dit mede dankzij de inspanningen van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie in samenwerking met de verschillende partners betrokken bij het proces. Ook rond het informatiebeheer worden de nodige inspanningen gedaan om de bijhorende risico's in te perken.
- de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten een eerder tijdsintensief proces is, dat resulteert in relatief beperkte fluctuaties in de jaarlijks uitgekeerde IOF- en interfacemiddelen. Dit uit zich voornamelijk in een vrij significante tijdsinvestering voor de berekening van parameters P5 (octrooien) en in mindere mate P2 (publicaties en citaties). De uitvoering van de processtappen door het departement EWI/ VLAIO gebeurt evenwel op een vrij efficiënte manier dankzij de verschillende geleverde inspanningen om dit op punt te zetten.

Audit Vlaanderen formuleerde één aanbeveling met betrekking tot de kosten-batenefficiënte opzet van het proces, m.n.:

- het departement EWI onderzoekt of de verdeelsleutel van de IOF-middelen, in het bijzonder de berekening van parameters P5 (octrooien) en P2 (publicaties en citaties) op een kosten- batenefficiëntere wijze kan gebeuren. Het departement treedt hierover in overleg met ECOOM (Expertisecentrum Onderzoek en Ontwikkelingsmonitoring). Het departement stemt tegelijkertijd inspanningen inzake kosten-batenefficiëntie af met de toekomstige verwachtingen/ visie op het gebruik van deze of andere parameters.

Deze aanbeveling werd door het departement EWI aanvaard. Als streefdatum voor de realisatie ervan werd eind 2023 vooropgesteld. Audit Vlaanderen zal de status van de aanbeveling opvolgen in het beleidsgericht rapport van 2024.

5 AANBEVELINGEN

Audit Vlaanderen rapporteert jaarlijks over de opvolging van de aanbevelingen². Deze rapportering geeft inzicht in de globale stand van zaken van de aanbevelingen van de afgelopen vijf jaar.

GLOBALE STAND VAN ZAKEN AANBEVELINGEN EN INDICATOREN

In het kader van het beleidsgericht rapport 2023 werden geen aanbevelingen opgevolgd. Het departement EWI heeft nog één openstaande aanbeveling, die meegenomen zal worden in het beleidsgericht rapport van 2024. Audit Vlaanderen rapporteert over de realisatie van aanbevelingen aan de hand van vier indicatoren. De berekening van deze indicatoren houdt rekening met de volgende aanbevelingen uit de laatste vijf jaar (vanaf 2019):

- alle aanbevelingen naar aanleiding van organisatie-audits;
- alle aanbevelingen met het oog op het verhogen van de maturiteit van het risicomanagement;
- alle aanbevelingen naar aanleiding van andere operationele audits zoals thema-audits, procesaudits, ad-hoc opdrachten, forensische opdrachten.

Voor het departement EWI wordt momenteel enkel de procesaudit IOF meegenomen, aangezien de in het verleden uitgevoerde evaluatie rond risicomanagement en de organisatie-audit dateren van 2017.

Overzicht statussen aanbevelingen in functie van indicatoren

	RA	G	L	O	N	NVT	NA	Nog niet opgevolgd	Totaal	Realisatiegraad = G/(G+L+O+N)
	#	#	#	#	#	#	#	#	#	%
Procesaudit IOF (2021)	0	0	0	0	0	0	0	1	1	/
Totaal in #	0	0	0	0	0	0	0	1	1	/
Totaal in %	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	100%		

Legende

RA Risicoacceptatie	L Lopende	N Niets
G Gerealiseerd	O Ontwerp	NVT Niet meer van toepassing
NA Niet aanvaard		

² Dit werd afgesproken tijdens het overleg van 7 december 2011 tussen het Auditcomité van de Vlaamse Administratie en de kern van de ministers van de Vlaamse Regering. Deze afspraak werd geconcretiseerd in de beslissing van de Vlaamse Regering over de evaluatie van de leidend ambtenaren vanaf 2012. Sindsdien maakt de realisatie van de aanbevelingen deel uit van die evaluatie (cf. VR 2012 3003 DOC 0302/1).

AUDIT VLAANDEREN

Voor de beoordeling van de implementatie van de aanbevelingen worden vier indicatoren gehanteerd. Het resultaat wordt vergeleken met het voorafgaande jaar.

Indicator	Omschrijving	Resultaat op 30/09/2022	Resultaat op 30/09/2023
Acceptatiegraad	Geeft aan hoeveel (%) van de aanbevelingen geaccepteerd werden door het management.	100%	100%
Realisatiegraad	Geeft aan hoeveel (%) van de opgevolgde aanbevelingen gerealiseerd zijn.	100%	/
Tijdige realisatie	Geeft aan hoeveel (%) aanbevelingen gerealiseerd werden (of nog kunnen worden) vóór of op de tweede streefdatum opgegeven door het management.	100%	100%
Aanvaardbaarheid streefdata	Geeft aan voor hoeveel (%) van de openstaande aanbevelingen de voorziene streefdatum van realisatie een aanvaardbare termijn heeft t.o.v. de formuleringsdatum ³ .	100%	100%

Legende

Acceptatiegraad	Realisatiegraad	Tijdige realisatie	Aanvaardbare streefdata
100%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 90%
≥ 80% en < 100%	≥ 50% en < 80%	≥ 50% en < 80%	≥ 50% en < 90%
< 80%	< 50%	< 50%	< 50%

Toelichting

De indicatoren m.b.t. de stand van zaken van de aanbevelingen blijven ongewijzigd en tonen een positief beeld. De aanbeveling van de procesaudit over de ondersteuning van de industriële onderzoeksfondsen en de interfaceactiviteiten is in 2021 geformuleerd en zal in opgevolgd worden door Audit Vlaanderen. Deze openstaande aanbeveling kan nog binnen een aanvaardbare termijn (100%) gerealiseerd worden (cf. bijlage 2).

³ In principe geldt 1 jaar vanaf de formulering als limiet voor een aanvaardbare streefdatum. Audit Vlaanderen kan per aanbeveling inschatten dat een realisatietermijn van langer dan 1 jaar gerechtvaardigd is.

BIJLAGE 1: MATURITEIT RISICOMANAGEMENT

		Inschatting	
		2022	2023
	Doelstellingen en risicocascade	2	3
	Betrokkenen bij de risicoanalyse	3	3
	Methodiek risico-identificatie	3	3
	Methodiek risico-evaluatie	3	3
	Medewerkers, rollen en verantwoordelijkheden	3	3
	Periodiciteit van de risicoanalyse	2	3
	Procesdocumentatie van de risicoanalyse	3	3
	Gewogen gemiddelde maturiteitsinschatting	2,7	3,0
Risicobeheer	Risicostrategie	3	3
	Risicorespons	3	3
	Architectuur en operationele effectiviteit van de beheersmaatregelen voor de kernprocessen	2	3
	Architectuur en operationele effectiviteit van de beheersmaatregelen voor de ondersteunende processen	3	3
	Medewerkers, rollen en verantwoordelijkheden	3	3
	Gewogen gemiddelde maturiteitsinschatting	2,8	3,0

Legende

0	1	2	3	4	5
Onbestaand	Intuïtief / ad hoc	Gestructureerde aanzet	Gedefinieerd	Beheerst / meetbaar	Geoptimaliseerd

BIJLAGE 2: OVERZICHT OPENSTAANDE AANBEVELING

Auditopdracht: 2101 012

Nr.	Aanbeveling	Huidige status	Voorziene streefdatum
A01	<p>Onderzoek of de verdeelsleutel van de IOF-middelen, in het bijzonder de berekening van parameters P5 en P2 op een kostenbatenefficiëntere wijze kan gebeuren. Treed hierover in overleg met ECOOM. Volgende vragen lijken pertinent: <i>Welke niveau van granulariteit is wenselijk/nodig om de parameters op een voldoende nauwkeurige manier te kunnen berekenen? Kan een toegenomen inzet van nieuwe technologieën zoals AI en RPA de dataverwerking efficiënter maken? Kan de kwaliteit of relevantie van de brondata beter zodat de verwerking minder tijdsintensief is? Etc.</i></p> <p>Stem tegelijkertijd inspanningen inzake kosten-batenefficiëntie af met de toekomstige verwachtingen/ visie op het gebruik van deze of andere parameters. Beschouw de impact van zulke wijzigingen op systeemniveau gezien de verwevenheid en het gebruik op meerdere plaatsen van de verdeelsleutel, parameters en verrijking van de individuele datapunten.</p>	Nog niet opgevolgd	31/12/2023

BIJLAGE 3: VERZENDLIJST

Het rapport wordt verstuurd naar:

Het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie

- Johan Hanssens Secretaris-generaal
- Thomas Callens Ankerpunt Organisatiebeheersing

De bevoegde minister

- Jo Brouns Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw

De minister bevoegd voor interne audit

- Gwendolyn Rutten Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgeringen Gelijke Kansen

De minister-president en viceminister-presidenten

- Jan Jambon Minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams ministervan Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management
- Hilde Crevits Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- Ben Weyts Viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

De leden van het auditcomité van de Vlaamse administratie

De onafhankelijke leden

- Jean-Pierre Garitte Voorzitter van het auditcomité van de Vlaamse administratie en onafhankelijk deskundige
- Lieze Moeyersons Onafhankelijk deskundige
- Johan Christiaens Onafhankelijk deskundige
- Iwona Muchin Onafhankelijk deskundige

Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering

- Miet Vandersteegen Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering
- Wies Herpol Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering
- Martin Ruebens Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering

De secretaris van het auditcomité van de Vlaamse administratie

- Joris Scheers Hoofdadviseur-projectleider bij het Departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken

Rekenhof

- Hilde François Eerste voorzitter van het Rekenhof

Vlaamse overheid
Departement Economie
Wetenschap en Innovatie
Simon Bolivarlaan 17, bus 345
1000 Brussel
info.ewi@vlaanderen.be

www.ewi-vlaanderen.be